

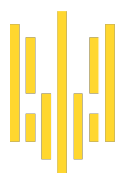
КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ 2025: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬ

**АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ОПИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ**

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ 2025: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬ. АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ. – Київ, 2026.

Цей аналітичний звіт підготовлено за результатами соціологічного дослідження за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, затвердженою у 2021 р. наказом НАЗК (у 2025 р. до Методики внесено зміни та викладено у редакції наказу НАЗК від 04.06.2025 №157/25). Опитування проводила у 2025 р. соціологічна компанія Info Sapiens. Інтерпретацію результатів соціологічного дослідження та підготовку цього звіту здійснила команда дослідників у складі Савчука Д., Шуренкової А., Галкіної В., Боклан С.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ

Дані дослідження представлені, де це було можливим, у порівнянні з першою хвилею, проведеною у 2017 р. соціологічною компанією GfK Ukraine за підтримки Координатора Проектів ОБСЄ в Україні в межах реалізації проекту «Підтримка діагностики, моніторингу та переслідування корупції в Україні»¹, з другою², третьою³, четвертою⁴, п'ятою⁵ та шостою хвилями⁶.

Структура аналітичного звіту, опис методології, а також окремі висновки дослідження (у тому випадку, якщо вони збігались з висновками 2017–2023 рр.) взяті із звітів 2017, 2020, 2021, 2022, 2023 та 2024 років.

Дослідження підготовлено на запит Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС (EUACI), провідної антикорупційної програми в Україні, що фінансується ЄС, співфінансується і впроваджується Міністерством закордонних справ Данії. Думки та погляди, висловлені в цьому дослідженні, не обов'язково відображають позицію НАЗК, EUACI, Європейського Союзу чи Міністерства закордонних справ Данії.

¹ Див.: Корупція в Україні: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування підприємців, експертів та населення в цілому / Колектив авторів. – Київ: Ваїте, 2018. – 42 с.

² Див.: Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування підприємців, експертів та населення. – Київ, 2020.

³ Див.: Корупція в Україні 2021: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. – Київ, 2022.

⁴ Див.: Корупція в Україні 2022: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. – Київ, 2023.

⁵ Див.: Корупція в Україні 2023: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. – Київ, 2023.

⁶ Див.: Корупція в Україні 2024: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. – Київ, 2024.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ 2025: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬ: РЕЗЮМЕ	5
ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ПОКАЗНИКИ СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ.....	18
1.1. Сприйняття важливості корупції.....	18
1.2. Розуміння та сприйняття поширеності корупції.....	23
1.3. Оцінка антикорупційної політики держави та обізнаність щодо неї	37
<i>Відповідальність за подолання корупції</i>	37
<i>Ефективність антикорупційної діяльності державних органів</i>	40
<i>Пріоритетні сфери боротьби з корупцією</i>	42
<i>Обізнаність про діяльність антикорупційних органів і повноваження НАЗК</i>	45
<i>Обізнаність про електронні сервіси з надання державних послуг онлайн</i>	51
<i>Обізнаність щодо особливостей подання та механізмів розгляду повідомлень про корупцію</i>	54
РОЗДІЛ 2. ПОКАЗНИКИ КОРУПЦІЙНОГО ДОСВІДУ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ.....	56
2.1. Загальна методологія оцінки корупційного досвіду.....	56
2.2. Оцінка корупційного досвіду населення за сферами.....	60
Будівництво та земельні відносини	62
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності	66
Послуги закладів вищої освіти	70
Охорона здоров'я (медичні послуги)	75
Послуги енергетичних компаній.....	80
Діяльність сервісних центрів МВС	84
Послуги закладів освіти (початкова та середня освіта)	88
Соціальний захист населення	92
Послуги закладів освіти (дитячі садки)	97
Діяльність центрів надання адміністративних послуг	100
2.3. Оцінка корупційного досвіду бізнесу за сферами.....	105
Будівництво та земельні відносини	108
Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	112
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності	116
Митна справа	120
Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності.....	125
Оподаткування.....	129
Судочинство.....	133
Відновлення (відбудова) України	137
Публічні закупівлі.....	141
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	146

3.1. Індикатор 1. Частка населення (представників бізнесу), яка негативно ставиться до корупційних проявів	146
3.2. Індикатор 2. Частка населення (представників бізнесу), яка мала власний корупційний досвід	149
3.3. Індикатор 3. Частка населення (представників бізнесу), яка спроможна бути викривачем корупції	152
3.4. Індикатор 4. Частка населення (представників бізнесу), яка схвалює діяльність викривачів.....	157
3.5. Індикатор 5. Частка населення, яка належно обізнана з гарантіями правового захисту викривачів	160

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АРМА – Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

ВАКС – Вищий антикорупційний суд

ДБР – Державне бюро розслідувань

ДПС – Державна податкова служба

МВС – Міністерство внутрішніх справ України

НАБУ – Національне антикорупційне бюро України

НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ОПУ – Офіс Президента України

САП – Спеціалізована антикорупційна прокуратура

СБУ – Служба безпеки України

ФОП – фізична особа – підприємець

ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

ЦОВВ – центральні органи виконавчої влади

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ 2025: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬ: РЕЗЮМЕ

Сьоме національне опитування населення та представників бізнесу з метою комплексної оцінки корупційної ситуації в Україні було проведено в період з вересня 2025 року по січень 2026 року. Перша хвиля дослідження проведена у 2017 р., друга–шоста – у 2020–2024 роках відповідно.

Результати опитування 2025 року засвідчують злам тренду на зростання показників сприйняття корупції, який спостерігався в 2023–2024 роках. У звітному році зафіксовано статистично значуще зниження низки індикаторів, що характеризують оцінку поширеності корупції, її динаміки за останні 12 місяців, а також сприйняття корупції як однієї з ключових суспільних проблем. Зниження є узгодженим і зафіксовано як серед аудиторії населення, так і представників бізнесу.

Водночас частки респондентів, які повідомляють про наявність власного корупційного досвіду, у 2025 році статистично значуще не відрізняються від показників 2023–2024 років. Це свідчить про збереження відносної стабільності рівня особистої залученості до корупційних практик на тлі коливань показників сприйняття. Таким чином, як різке зростання негативних оцінок поширеності корупції у 2023–2024 роках не супроводжувалося відповідним зростанням реального корупційного досвіду, так і їх зниження у 2025 році не пов'язане зі статистично значущими змінами цього досвіду.

Традиційно сприйняття поширеності корупції формується під впливом широкого суспільного та інформаційного контексту. Для населення суттєву роль відіграють публічний дискурс, медійне висвітлення та обговорення корупційних випадків, зокрема на високих рівнях влади. Для бізнесу оцінки загальнонаціональної ситуації також перевищують оцінки корупції у «власній» сфері діяльності. Натомість особистий досвід респондентів переважно концентрується у сферах їх безпосередньої взаємодії з державними та комунальними інституціями.

Аналіз динаміки 2023–2025 років дає підстави припустити, що різке зростання негативних оцінок у 2023–2024 роках було пов'язане з підвищеними суспільними очікуваннями швидкого зниження рівня корупції в умовах повномасштабної війни та консолідації держави і суспільства. Нереалізованість цих очікувань у короткостроковій перспективі сприяла посиленню песимістичних оцінок.

У 2025 році на тлі адаптації до тривалого кризового контексту зафіксовано певну стабілізацію сприйняття корупції та повернення оцінок до рівня, співмірного з показниками 2023 року. Зниження індикаторів сприйняття передусім відображає послаблення відчуття подальшого зростання проблеми, а не істотні зміни у рівні особистого корупційного досвіду респондентів.

Загальні показники сприйняття корупції наведено у розділі 1.

- За даними опитування *населення*, у 2025 році **корупція** третій рік поспіль залишається на **другому місці** серед основних **проблем**, перелік яких пропонувався респондентам (нагадаємо: у 2021–2022 роках корупція була на третьому місці, а в 2023 – посіла друге місце). Актуальність корупції як проблеми залишається високою: **72,2%** громадян назвали її «дуже серйозною» проблемою. Однак зауважимо, що цей показник **знизився** порівняно до 2024 року (79,4%) і фактично опустився до рівня 2023 року (71,6%), динаміка є статистично значущою. Таким чином, тренд на зростання важливості корупції як проблеми, який спостерігався в 2023–

2024 роках, було зламано. Утім, варто також зауважити, що 2025 рік загалом характеризується статистично значущим зниженням важливості усіх запропонованих респондентам основних проблем (за винятком збройної агресії РФ) з одночасним збереженням ранжування їх важливості. Таким чином, зниження актуальності проблеми корупції для населення може бути ознакою загальної переоцінки значущості усіх проблем, крім війни, у бік зменшення їх важливості.

У середовищі *бізнесу* оцінка корупції як «дуже серйозної» проблеми також значуще *знизилася* – з 76,0% у 2024 році до **65,0%** у 2025 році і опустилася навіть нижче від рівня 2023 року. В 2025 році корупція поділила друге місце в рейтингу найбільш болючих проблем з проблемою міграції населення з України, що дуже непокоїть бізнес в умовах дефіциту персоналу. В середовищі бізнесу також спостерігається зміна сприйняття всіх запропонованих до оцінки проблем (окрім збройної агресії РФ проти України і уже згаданої міграції населення з України) у бік зменшення їх серйозності. Тож зниження градусу проблематики корупції не може бути віднесене лише на рахунок антикорупційних заходів, а є частиною ширшого тренду.

- Серед аудиторії як широкої громадськості, так і представників бізнесу *сприйняття поширеності корупції в Україні* дещо *поліпшилося* порівняно з 2024 роком, однак оцінюваний рівень її поширеності залишається високим.

89,7% населення вважають, що **корупція дещо або дуже поширена** (36,1% та 53,6% опитаних відповідно), що на 1,7 в.п. менше, ніж у 2024 році (зниження є статистично значущим). При цьому суттєво (на 7,6 в.п.) і статистично значуще *скоротилася* сама частка респондентів, які вважають, що корупція в Україні є *дуже поширеною*, – з 61,2% до **53,6%** (фактично цей показник повернувся на рівень 2023 року після стрімкого зростання в 2024 році).

75,5% представників *бізнесу* вважають, що корупція **дещо або дуже поширена** в Україні (31,5% та 44,0% опитаних відповідно), що на 7,6 в.п. менше, ніж у 2024 році (зниження є статистично значущим). Як і серед населення, *зниження* показника відбулося насамперед за рахунок зменшення частки тих, хто вважає, що корупція *дуже поширена* – з 57,2% у 2024 році до **44,0%** у 2025 році (динаміка статистично значуща). У результаті цей показник опустився навіть нижче від рівня 2023 року.

Таким чином, динаміка змін загальних **індексів сприйняття поширеності корупції** за 5-бальною шкалою зламала тренд на зростання, що розпочався у 2023 році. Значення індексу у 2025 році становить **4,45** бала для *населення* (порівняно з 4,52 бала у 2024 році) та **4,17** бала для *бізнесу* (у 2024 році – 4,39 бала).

Показово, що підприємці з року в рік оцінюють поширеність корупції нижче, ніж населення.

Крім того, представники *бізнесу* системно оцінюють рівень корупції у тій сфері, в якій вони безпосередньо здійснюють діяльність, значно нижче, ніж загальну поширеність корупції в Україні: у 2025 році значення відповідного індексу у *«своїй» сфері* становить лише **2,16** бала за 5-бальною шкалою. Цей показник також знизився порівняно з 2024 роком (2,35) і повернувся на рівень 2022 року.

- У 2025 році також поліпшилися оцінки щодо **змін в ситуації з корупцією в Україні**: вперше з 2022 року зафіксовано **позитивні зрушення у сприйнятті динаміки корупції** в державі обома групами респондентів (після стрімкого збільшення у 2023–2024 роках частки тих, хто зазначав зростання рівня корупції). Водночас негативні оцінки змін рівня корупції продовжують переважати над позитивними, що свідчить про збереження переважно критичного сприйняття ситуації.

Як і в попередні роки, у 2025 році **населення** сприймає зміни рівня корупції в Україні переважно песимістично: про зростання корупції повідомляють **65,4%** громадян, що становить більшість опитаних, попри статистично значуще **скорочення** частки песимістів порівняно з минулим роком (69,1%). Драйвером таких змін стало скорочення частки громадян, які вважають, що рівень корупції **дуже зріс** – до **29,7%** у 2025 році (проти 35,6% у 2024 році).

Серед представників **бізнесу** також зафіксовано покращення оцінок динаміки корупції. Частка підприємців, які вважають, що рівень корупції зростає, **скоротилась до 45,8%** (проти 57,0% в 2024 році). Поліпшення оцінки, як і серед аудиторії населення, відбулося насамперед за рахунок суттєвого скорочення частки тих, хто вважає, що рівень корупції **дуже зріс** – з 31,4% в 2024 році до **20,3%** в 2025 році.

- П'ятий рік поспіль як **населення**, так і **бізнес** найчастіше покладають **відповідальність за подолання корупції** на **Президента України та його офіс (ОПУ), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Верховну Раду України**. Оцінка відповідальності **НАБУ** статистично значуще **зросла** в обох аудиторіях, тоді як щодо Президента України /ОПУ та парламенту вона знизилася.

- У 2025 році відбулося **зростання** оцінок **ефективності антикорупційної діяльності** більшості державних органів (після двох років зниження). Серед **населення** найбільш ефективною у сфері протидії корупції четвертий рік поспіль залишається **Служба безпеки України**, тоді як серед представників **бізнесу** лідерські позиції у 2025 році поділяють **СБУ та НАБУ**. Водночас абсолютні оцінки ефективності навіть органів-лідерів залишаються невисокими: 2,41 за 5-бальною шкалою серед населення і 2,75 серед аудиторії бізнесу, що свідчить про загалом стримано низьке сприйняття ефективності антикорупційної діяльності.

- У 2025 році зберігається тренд на **зростання рівня обізнаності** респондентів **про діяльність антикорупційних органів** в обох аудиторіях. Найбільше і населення, і бізнес знають про діяльність Національної поліції (21,0% та 43,6% відповідно вважають себе **достатньо обізнаними**), НАБУ (8,7% та 24,5%) та ДБР (7,8% та 21,3%), показники інших антикорупційних органів є нижчими. Загалом **бізнес системно демонструє вищий рівень обізнаності** про діяльність антикорупційних органів, ніж населення.

- З 2023 року серед населення та бізнесу досліджується **рівень обізнаності про електронні сервіси**, що слугують альтернативами корупційним практикам. Загалом рівень **«достатньої обізнаності»** населення про такі сервіси суттєво **нижчий, ніж** серед бізнесу: серед **населення** цей **показник** (середня частка обізнаних про сервіси) становить **42,9%**, тоді як серед аудиторії **бізнесу** він є значно вищим – **60,6%**. Щодо тенденцій, то обізнаність бізнесу залишилася на рівні 2023–2024 років, тоді як обізнаність населення демонструє значуще зростання (з 29,4% у 2023 році та 36,1% у 2024 році).

Серед *населення* перше місце за рівнем обізнаності традиційно поділяють сервіси електронних черг для отримання адміністративних послуг та сервіси медичних послуг. Серед аудиторії бізнесу незаперечним лідером залишається електронний кабінет на сайті ДПС.

- У дослідженні було глибоко проаналізовано **корупційний досвід** населення і бізнесу, визначено **показники корупційного досвіду** респондентів **за сферами дослідження** та проведено аналіз корупційних ситуацій, які могли виникнути при зверненні громадян та підприємців за послугами у різних сферах (або при контактах із представниками відповідних закладів та установ). Цій проблематиці присвячено розділ 2.

Зведені показники оцінки *корупційного досвіду населення* в 10 сферах, охоплених опитуванням, наведено в таблиці 01.

Порівняння результатів 2025 року з даними 2024 року показує, що у більшості досліджуваних сфер зафіксовано статистично значуще **зниження рівня корупційного досвіду населення**.

Таблиця 01

Зведені показники¹ оцінки корупційного досвіду населення у сферах

Сфери діяльності	Корупційний досвід за самооцінкою	Виступали ініціаторами корупційних відносин	Корупційна ситуація виникала у зв'язку з вимогою	Контактували зі сферою
	Частки від тих, хто контактував зі сферою			
Будівництво та земельні відносини	↓ 31,8%	8,1%	↓24,1%	4,7%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність правоохоронних органів)	26,0%	7,5%	17,6%	↑11,3%
Послуги закладів вищої освіти	24,6%	10,9%	20,0%	↑16,1%
Охорона здоров'я (медичні послуги)	↓ 24,2%	10,6%	↓19,4%	↑59,7%
Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	↓ 18,1%	4,9%	11,3%	↑18,8%
Діяльність сервісних центрів МВС	↓ 16,2%	7,2%	↓11,1%	↑13,8%
Послуги закладів освіти (початкова та середня освіта)	12,9%	↑7,9%	↑10,2%	↑24,7%
Соціальний захист населення	12,6%	5,1%	13,1%	16,8%
Послуги закладів освіти (комунальні дитячі садки)	↓ 9,0%	↑7,8%	↓6,3%	10,5%
Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)	5,0%	↓1,7%	4,7%	↑31,6%

Перше місце за поширеністю корупційного досвіду населення у 2025 році серед інших сфер посіла сфера **будівництва та земельних відносин: 31,8%** респондентів з поміж тих, хто контактував із цією сферою, засвідчили наявність корупційного досвіду.

¹ Тут і далі у таблицях символами ↑ і ↓ позначені дані, що є статистично значущо вищими / нижчими за значення попередньої хвилі дослідження. Рівень значущості – 0,95.

Друге місце у рейтингу корупційного досвіду населення у 2025 році поділили три сфери:

- ✓ **Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність правоохоронних органів) – 26%;**
- ✓ Послуги **закладів вищої освіти – 24,6%;**
- ✓ **Охорона здоров'я (медичні послуги) – 24,2%** (статистично значуще зниження порівняно з 28,5% у 2024 році).

Попри статистично значуще зниження показника корупційного досвіду в сфері медицини, саме в цій сфері населення найчастіше стикається з корупцією, адже до державних або комунальних закладів охорони здоров'я протягом року звертається понад половина громадян (у 2025 р. – 59,7%). Таким чином, у 2025 році загалом майже **14,4%** українців мали особистий досвід корупції у закладах державної та комунальної медицини або знають про такі випадки від членів родини. Значення показника перебуває на рівні 2023–2024 років (15–16%), проте є нижчим, ніж у 2021 році, коли корупційний досвід у медичних закладах мали 22% українців.

Третє місце у цьому рейтингу посіли сфери, для яких у 2023–2025 роках фіксувалося послідовне та статистично значуще зменшення показників:

- ✓ **Послуги енергетичних компаній** (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення) – **18,1%** (статистично значуще зниження порівняно з 24,1% у 2024 році);
- ✓ **Діяльність сервісних центрів МВС** – **16,2%** (статистично значуще зниження порівняно з 26,1% у 2024 році)

Мінімальний рівень корупційного досвіду населення традиційно зафіксовано у **ЦНАП** – про нього повідомили лише 5% респондентів.

• Зведені показники оцінки *корупційного досвіду бізнесу* для досліджуваних дев'яти сфер наведені у таблиці 02 нижче.

У 2025 році статистично значущі *зміни рівня корупційного досвіду* підприємців (за самооцінкою) зафіксовано лише у сфері **митної справи**. В інших сферах, які досліджувалися в аудиторії бізнесу в попередні роки, таких змін не виявлено.

«**Лідером**» за поширеністю корупційного досвіду підприємців (так само як і для населення) в 2025 році стала сфера **будівництва і земельних відносин** з показником **34,6%**.

Друге місце за поширеністю корупції посідає сфера **послуг енергетичних компаній** (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення) – **31,7%** підприємств заявили про наявність корупційного досвіду у цій сфері.

Сфера **забезпечення правопорядку та протидії злочинності** (діяльність правоохоронних органів) посіла третє місце – показник корупційного досвіду становить **26,8%**.

Митна справа із показником корупційного досвіду у **21,8%** вперше за весь період спостережень змістилася з першого місця у рейтингу корупційного досвіду представників бізнесу та демонструє статистично значуще зниження показника порівняно з 2022–2024 роками, коли він тримався на рівні близько 35%.

Найнижчий показник корупційного досвіду близько 12–13% серед аудиторії бізнесу зафіксовано для сфер **відновлення (відбудова) України** і **публічні закупівлі**. Обидві сфери досліджувалися в 2025 році вперше.

Таблиця 02

Зведені показники оцінки корупційного досвіду бізнесу в сферах

Сфери діяльності	Корупційний досвід за самооцінкою	Виступали ініціаторами корупційних відносин	Корупційна ситуація виникла у зв'язку з вимогою	Контактували зі сферою
	Частки від тих, хто контактував зі сферою			
Будівництво та земельні відносини	34,6%	3,2%	19,3%	↓8,6%
Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	31,7%	4,5%	15,9%	↑19,6%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність правоохоронних органів)	26,8%	5,2%	17,1%	10,4%
Митна справа (митний контроль, оформлення митних документів для суб'єктів бізнесу)	↓ 21,8%	↓2,0%	13,8%	9,8%
Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності	17,6%	↑3,1%	15,9%	↓7,9%
Оподаткування	15,0%	2,6%	8,7%	26,3%
Судочинство	13,9%	0,6%	5,8%	↓7,6%
Відновлення (відбудова) України	12,7%	1,5%	7,1%	4,6%
Публічні закупівлі	12,0%	1,0%	7,8%	20,7%

• Крім показників корупційного досвіду у всіх досліджуваних сферах, визначалися найбільш **поширені корупційні практики**, що виникають при взаємодії респондентів з посадовими / службовими особами, а також **ініціатори** створення корупційних ситуацій.

У всіх досліджуваних сферах (серед аудиторій населення і бізнесу) **ініціаторами найчастіше** виступають **представники сторони, яка надає послуги** (службовці органів влади, представники компаній-постачальників, адміністратори або фахівці навчальних та медичних закладів тощо). У 2025 році **19,3%** населення були залучені до корупційних відносин шляхом **ВИМОГИ** здійснення неофіційних платежів або надання послуг у відповідних сферах. Цей показник є дещо вищим, ніж у 2024 році (18,3%), однак ця динаміка не є статистично значущою.

Серед аудиторії *бізнесу* частка підприємців, які були залучені в корупційні відносини за вимогою становить **10,3%** і залишається співставною з показником 2024 року (11,6%).

Власну ініціативу щодо вирішення питання / проблеми шляхом корупції **респонденти** проявляють значно рідше: у 2025 році ініціаторами корупційних відносин (у сферах, що досліджувалися) були **11,8%** населення України та **2,3%** представників *бізнесу*. При цьому для населення показник значущо *зріс* (у 2024 році становив 9,2%) і фактично повернувся на рівень 2023 року (12,1%), для бізнесу – статистично значуще *знизився* (4,0% у 2024 році).

Відповідно до Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні, було розраховано **п'ять індикаторів ефективності державної антикорупційної політики**, які наведені у таблиці 03 нижче (докладно про методику вимірювання індикаторів – див. у розділі 3).

Таблиця 03

Індикатори ефективності державної антикорупційної політики

№	Назва індикатора ¹	Аудиторія	2017	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	Частка, яка негативно ставиться до корупційних проявів	Населення	43,3%	↑46,8%	49,4%	↑57,4%	56,0%	57,9%	58,4%
		Бізнес	56,7%	↓51,5%	55,3%	↑60,3%	57,8%	58,8%	58,4%
2	Частка, яка мала власний корупційний досвід	Населення	НД	27,0%	26,0%	↓17,7%	19,5%	18,7%	18,2%
		Бізнес	НД	НД	21,6%	↓15,4%	↑22,2%	23,2%	20,6%
3.1	Частка готових повідомляти про факти корупційних проявів	Населення	10,9%	↓8,1%	↑9,8%	11,2%	10,2%	↑12,3%	12,4%
		Бізнес	21,0%	17,9%	↑22,7%	↑26,2%	26,9%	↓21,3%	21,1%
3.2	Частка, яка заявила про факти корупції, що мали стосовно неї місце, компетентним органам	Населення	НД	3,3%	↑5,7%	5,2%	6,5%	↑9,7%	↓ 7,3%
		Бізнес	НД	НД	10,5%	12,8%	14,0%	↑17,2%	↓ 9,5%
4	Частка, яка схвалює діяльність викривачів	Населення	НД	71,8%	↓60,6%	↑65,1%	67,3%	↑74,3%	↓ 71,7%
		Бізнес	НД	84,5%	↓79,5%	↑86,0%	↑89,6%	↓85,8%	84,6%
5	Частка, яка належно обізнана з гарантіями правового захисту викривачів	Населення	НД	НД	13,4%	17,7%	16,1%	16,8%	16,9%

• Протягом 2017–2022 років спостерігалось поступове зростання частки *населення*, яка **негативно ставиться до корупційних проявів** (з 43,3% у 2017 році до 57,4% у 2022 році). У 2023–2025 рр. показник стабілізувався на рівні 56–58% і у 2025 році становить **58,4%** (без значущої динаміки порівняно з 2022–2024 роками).

Частка **антикорупційно налаштованого бізнесу** після зростання у 2022 році також стабілізувалася у 2023–2025 роках і у 2025 році становить **58,4%**.

• Частка *населення*, яке мало **власний корупційний досвід** (за самооцінкою респондентів щодо їхньої залученості до корупції), у 2025 році становить **18,2%** (значущої відмінності від показників 2022–2024 рр. немає). Цей індикатор у 2022–2025 роках після зниження у 2022 році стабілізувався на рівні 17–19%.

Серед аудиторії *бізнесу* в 2023–2025 роках спостерігається стабілізація частки підприємств, які мали корупційний досвід, на рівні 20–23% після статистично значущого зростання у 2023 році.

¹ Детальні визначення індикаторів – див. розділ 3.

НД (немає даних) – позначає ситуації, коли неможливо розрахувати значення індикатора через відсутність відповідних даних.

Показник 2025 року становить **20,6%** (зниження на 2,6 в.п. не є статистично значущим). Частка підприємств, які мають корупційний досвід, третій рік поспіль перевищує аналогічний показник серед населення.

- Частка *населення, готового повідомляти про факти корупційних проявів*, зросла у 2024 році і стабілізувалася в 2025 році; значення індикатора становить **12,4%** (динаміки порівняно до 2024 року немає). У *бізнес-середовищі* відповідний показник становить **21,1%** (також без динаміки порівняно з 2024 роком, водночас у цій аудиторії він стабілізувався після зниження у 2024 році).
- У 2025 році, після короткострокового зростання в 2024 році, в обох аудиторіях було зафіксовано статистично значуще *скорочення* частки *викривачів, які повідомляють про корупцію*. Частка опитаних, які **заявили про факти корупції**, що мали стосовно них місце, компетентним органам, у 2025 році серед *бізнес-аудиторії* становить **9,5%** (значуще *зниження* на 7,7 в.п. порівняно з 2024 роком); це найнижче значення показника за всю історію спостережень. Серед *населення* значення цього індикатора становить **7,3%**, що є статистично значуще *нижчим*, ніж в 2024 році (9,7%, зниження на 2,4 в.п.), проте все ж перевищує рівень 2020–2023 років
- Частка осіб, які **схвалюють діяльність викривачів**, серед аудиторії *бізнесу* залишається вищою за таку саму серед *населення*: **84,6%** і **71,7%** відповідно. Серед аудиторії *бізнесу* індикатор без динаміки, тоді як серед *населення* зафіксовано статистично значуще зниження індикатора після зростання в 2024 році до 74,3% (утім, значення показника все ще є вищим, ніж у 2021–2023 роках.)
- У 2025 році лише **16,9%** населення можна вважати **належно обізнаним з гарантіями правового захисту викривачів**, цей показник залишається на приблизно однаковому рівні протягом 2022–2025 років.

ВСТУП

Необхідність розробки та запровадження спеціального інструментарію як базового елемента системи оцінювання рівня корупції зумовлена сучасними вимогами до механізмів розробки та реалізації державної антикорупційної політики, що сформульовані, зокрема, в Конвенції ООН проти корупції (2003).

У ст. 61 Конвенції йдеться про те, що кожна держава-учасниця, консультуючись з експертами, розглядає можливість проведення аналізу тенденцій в галузі корупції на своїй території, а також умов, в яких здійснюються корупційні злочини. З метою розроблення (наскільки це можливо) загальних визначень, стандартів і методологій, розглядається можливість розширення статистичних даних, аналітичних знань щодо корупції, у тому числі про оптимальні види практики у справі запобігання корупції й боротьби з нею, та обміну ними через посередництво міжнародних і регіональних організацій. Кожна держава-учасниця розглядає можливість здійснення контролю за своєю політикою і за практичними заходами боротьби з корупцією, а також проведення оцінки їхньої ефективності й дієвості¹. Конкретизація цих положень міститься в рекомендаціях міжнародних моніторингових організацій, які впроваджені також і в українське антикорупційне законодавство.

Так, відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції»² Національне агентство має забезпечити організацію проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції в Україні. Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні, затверджена НАЗК, дає змогу проводити за допомогою стандартизованого інструментарію систематичний моніторинг та оцінку рівня корупції в Україні (як загалом в Україні, так і акцентовано в пріоритетних сферах), фіксувати динаміку показників поширеності корупції і сприйняття населенням ефективності антикорупційної діяльності.

Обмеження дослідження, зумовлене воєнними діями російської федерації в Україні. В усіх хвилях дослідження генеральною сукупністю є населення / підприємства, які проживають / розміщені на території України (крім тимчасово окупованих територій, а також на територіях бойових дій). Після повномасштабного вторгнення у 2022 році склад населення України зазнав суттєвих змін через окупацію, поширення бойових дій на більшу частину території, а також масовий виїзд українців за кордон. Дані кожної хвили залишаються репрезентативними для України, де українські органи влади здійснюють свої повноваження (і, відповідно, реалізують антикорупційну політику). Проте зміни від попередніх років порівняно до 2022–2025 років можуть бути зумовлені не лише зміною у поглядах і поведінці досліджуваної сукупності, а й зміною у складі сукупності.

¹ Конвенція ООН проти корупції // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#o519

² Закон України «Про запобігання корупції» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n159>

Мета дослідження – комплексна оцінка корупційної ситуації в Україні у 2025 році. Завдання дослідження передбачають оцінку державної антикорупційної діяльності в Україні, оцінку розуміння, сприйняття зміни рівня та поширеності корупції (в окремих сферах та в Україні загалом), визначення корупційного досвіду населення та бізнесу, а також оцінку, відповідно до Методики, рівня поширеності корупційних практик у таких сферах:

Компонент соціологічного дослідження	Сфера	
Загальнонаціональне опитування населення	1	Охорона здоров'я (медичні послуги)
	2	Послуги закладів вищої освіти
	3	Послуги закладів освіти (<i>початкова та середня освіта</i>)
	4	Послуги закладів освіти (<i>комунальні дитячі садки</i>)
	5	Діяльність сервісних центрів МВС
	6	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)
	7	Соціальний захист населення
Загальнонаціональне опитування населення / Загальнонаціональне опитування представників бізнесу	8	Послуги енергетичних компаній (<i>підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення</i>)
	9	Будівництво та земельні відносини
	10	Забезпечення правопорядку та протидія злочинності
Загальнонаціональне опитування представників бізнесу	11	Оподаткування
	12	Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності
	13	Митна справа (<i>митний контроль, оформлення митних документів для суб'єктів бізнесу</i>)
	14	Судочинство
	15	Публічні закупівлі
	16	Відновлення (відбудова) України

Опитування населення та підприємців забезпечує надійне оцінювання (репрезентативність) основних показників для України загалом та для шести економіко-географічних районів України (розподіл нижче). Дані дослідження є репрезентативними для територій України, де органи державної влади України фактично здійснюють свої повноваження на момент проведення опитування; обмеження щодо окремих регіонів зумовлені безпековою ситуацією та умовами доступу інтерв'юєрів.

- м. Київ;
- Північний район: Київська, Житомирська, Сумська, Чернігівська області;
- Центральний район: Черкаська, Полтавська, Кіровоградська, Вінницька області;
- Східний район: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області;
- Південний район: Одеська, Миколаївська, Херсонська області;
- Західний район: Івано-Франківська, Хмельницька, Чернівецька, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Волинська, Закарпатська області.

Опитування населення та представників бізнесу є сьомою хвилею загальнонаціонального дослідження з комплексної оцінки корупційної ситуації в Україні, польовий етап (збір даних) відбувся у вересні 2025 – січні 2026 року.

Перша хвиля дослідження проведена у 2017 року, друга – у 2020 року під час епідемії COVID-19, третя – у грудні 2021 року, до початку широкомасштабного вторгнення. Польовий етап робіт першої хвилі дослідження реалізували фахівці незалежної дослідницької компанії ІП «ГФК Юкрейн» у період з травня по червень 2017 року. Фахівці незалежної дослідницької компанії ТОВ «ІНФО САПІЄНС» провели польові роботи другої – сьомої хвиль: з березня по квітень 2020 року, з листопада по грудень 2021 року, у грудні 2022 року, з листопада по грудень 2023 року, з вересня по жовтень 2024 року та з вересня 2025 року по січень 2026 року.

Порівняння результатів цього опитування з попередніми виконано і викладено в аналітичному звіті у випадках, де це було методологічно коректно, тобто коли формулювання запитань і віяла відповідей збігалися.

Опитування населення

Опитування проводилося методом комп'ютеризованих особистих інтерв'ю (CAPI). Вибірка репрезентує доросле населення України. Перша хвиля проводилась з 29 травня по 21 червня 2017 року, друга – з 4 березня по 6 квітня 2020 року, третя – з 29 листопада по 29 грудня 2021 року, четверта – з 9 по 28 грудня 2022 року, п'ята – з 8 листопада по 4 грудня 2023 року, шоста – з 27 вересня по 30 жовтня 2024 року, сьома – з 29 вересня по 31 жовтня 2025 року. У межах першої хвилі проведено 2585 особистих інтерв'ю, в межах другої – 2516, в межах третьої – 2636, в межах четвертої – 2646, в межах п'ятої – 2488, в межах шостої – 2488, в межах сьомої (останньої) – 2484.

Максимальна теоретична похибка вибірки населення не перевищує ± 2 відсоткових пункти без врахування дизайн-ефекту. Вибірки усіх хвиль будувалися за аналогічним дизайном: вибірка стратифікована за областями і типом поселення, багатоступенева, випадкова на кожному етапі. Для інтерв'ю респонденти в домогосподарствах обиралися випадковим чином за методом «останнього дня народження». Вагові коефіцієнти застосовувалися відповідно до даних Державної служби статистики України про соціально-демографічну структуру населення. Для побудови вагових коефіцієнтів (відповідно до даних Державної служби статистики України про соціально-демографічну структуру населення станом на 01.01.2022) у респондентів четвертої–сьомої хвиль (опитування 2022–2025 рр.) запитували про місце їхнього постійного проживання до початку широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, на дані якого і був зважений масив даних.

Для формування вибіркового навантаження на населений пункт для команд інтерв'юерів дані Держстату були скориговані на дані Info Sapiens щодо поточного проживання населення України, які були отримані за допомогою телефонних опитувань (методом випадкової генерації номера), що проводилися у період з 1-го кварталу 2024 р. по 1-й квартал 2025 р. (розмір вибірки 34 085 респондентів).

Окрім загальнонаціональної репрезентативної вибірки, для окремих цільових груп додатково застосовувалися спеціальні вибірки. Формування додаткових вибірок за сферами здійснювалося з орієнтацією на досягнення не менше 200 респондентів, які мали досвід контактів або взаємодії з відповідною сферою. Загалом за додатковими вибірками було опитано 162 респонденти.

У 2022–2025 роках через бойові дії були обмеження в проведенні польових робіт у таких регіонах:

1. АР Крим – немає у вибірці.
2. Дніпропетровська область – з вибірки був виключений Нікопольський район, частково Павлоградський та Синельниківський райони.
3. Донецька область – немає у вибірці.
4. Житомирська область – не охоплені райони, прикордонні з Білоруссю.
5. Запорізька область – був охоплений лише обласний центр та Запорізький район.
6. Київська область – не охоплені райони, прикордонні з Білоруссю .
7. Луганська область – немає у вибірці.
8. Місто Севастополь – немає у вибірці.
9. Сумська область – у 2022–2023 роках був охоплений лише обласний центр, південна та східна частини області, у 2024–2025 польові роботи в області не були проведені через активізацію бойових дій.
10. Харківська область – окрім східних районів області.
11. Херсонська область – польові роботи не проводились у 2022–2023 та 2025 роках, у 2024 році були проведені у м. Херсон.
12. Чернігівська область – був охоплений лише обласний центр, південна та східна частини області.

Опитування підприємців

Опитування проводилося методом комп'ютеризованих телефонних інтерв'ю (САТІ). Вибірка репрезентує фізичних осіб – підприємців (ФОП) та власників бізнесу та/або менеджерів підприємств – юридичних осіб. Загалом було опитано **1203** респондентів, період опитування – з 10 вересня 2025 року по 21 січня 2026 року.

Для довідки: у межах першої хвили проведено 1005 телефонних інтерв'ю, в межах другої – 1093, третьої – 1224, четвертої – 1203, п'ятої – 1208, шостої – 1206.

Максимальна теоретична похибка вибірки підприємців не перевищує ± 3 відсоткових пункти без врахування дизайн-ефекту. Абсолютна більшість опитаних є власниками, співвласниками, директорами або заступниками директорів підприємств, у поодиноких випадках також опитано головних бухгалтерів, керівників відділів та інших респондентів, що обіймали керівні посади. Вибірка¹ випадкова, стратифікована за регіоном реєстрації і розміром суб'єктів підприємницької діяльності, формується шляхом випадкового вибору телефонних номерів, які містяться в ЄДР (за винятком тих, що діють на тимчасово окупованих територіях). Вагові коефіцієнти застосовуються відповідно до даних Державної служби статистики України про фізичних осіб – підприємців (ФОП), розмір суб'єктів господарювання, види економічної діяльності, станом на 2024 рік.

Окрім загальнонаціональної репрезентативної вибірки, для окремих цільових груп додатково застосовувалися спеціальні вибірки. Формування додаткових вибірок за сферами

¹ Підходи до формування вибірки підприємців змінювалися у різних хвилях. Починаючи з третьої хвили у 2021 році, частка ФОПів встановлена пропорційно до розподілу кількості ФОПів і юридичних осіб – 29% (у першій хвилі частка ФОПів – 20%, у другій – 50%). Задля уніфікації попередні вибірки були перезважені відповідно до нового підходу. Це дає можливість порівнювати дані, але показники з опитування бізнесу в нових звітах відрізняються від тих, що були наведені у звітах за 2017 та 2020 роки.

здійснювалося з орієнтацією на досягнення не менше 200 респондентів, які мали досвід контактів або взаємодії з відповідною сферою. Загалом за додатковими вибірками було опитано 336 респондентів.

Після вступних запитань щодо серйозності окремих проблем для держави, оцінки корупційності ситуацій усім категоріям респондентів з метою забезпечення однакового розуміння корупції зачитувалася така інформація:

«Корупція передбачає різні форми поведінки. У цьому дослідженні нам хотілось би, щоб Ви розуміли корупцію як:

*1) **зловживання публічним службовцем (державним службовцем або службовцем органів місцевого самоврядування) або службовими особами підприємств (організацій) своїми службовими повноваженнями з метою одержання хабаря (неправомірної вигоди);***

*2) **надання хабаря (неправомірної вигоди) публічному службовцю (державному службовцю або службовцю органів місцевого самоврядування) або службовій особі підприємств (організацій) з метою схилити його до зловживання своїми службовими повноваженнями.***

*Таким чином, корупція завжди пов'язана з **неправомірною вигодою** (гроші, інше майно, переваги, пільги, послуги тощо), яку публічний службовець або службова особа підприємств (організацій) фактично отримує чи намагається отримати як плату за **зловживання своїми службовими повноваженнями чи пов'язаними з ними можливостями.**».*

Якщо у тексті, таблицях чи рисунках стверджується наявність статистично значущих¹ змін порівняно з попередніми роками, то слід мати на увазі, що для статистичних розрахунків усюди брався рівень значущості 0,95.

Статистичний аналіз для підгруп респондентів здійснювався у випадку, коли кількість відповідей у підгрупі становила 50 або більше.

¹ Наявність статистично значущої динаміки показників при порівнянні даних означає, що вказана відмінність малоймовірно могла б виникнути випадково. Термін «статистично значуща» не означає, що ця різниця повинна бути велика, важлива або значуща в загальному сенсі цього слова.

РОЗДІЛ 1. ПОКАЗНИКИ СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ

1.1. Сприйняття важливості корупції

Для 2025 року характерним є **статистично значуще зниження важливості усіх** запропонованих респондентам основних проблем (виняток – війна, її значущість залишається на найвищому рівні і не знизилася порівняно з 2024 роком) за одночасного **збереження ранжування їх важливості** (виняток за результатами опитування *населення* – несправедливість у системі правосуддя, цей фактор перемістився з четвертого на шосте місце).

За даними опитування *населення*, **корупція** в умовному рейтингу проблем, сформованому за часткою відповідей «дуже серйозна проблема», залишилася на **другому місці** серед основних проблем, перелік яких пропонувався респондентам (рис. 1.1.1)¹. У 2025 році корупцію назвали **дуже серйозною проблемою 72,2%** громадян, що на 7,2 в.п. менше за аналогічний показник у 2024 році. Таким чином, оцінка серйозності корупції статистично значуще знизилась майже до рівня 2023 року після рекордного зростання у 2024 році. Утім, якби не війна, корупція очолила б рейтинг проблем з великим відривом, незважаючи на зниження оцінки її серйозності.

Широкомасштабна **збройна агресія російської федерації** залишається найбільш актуальною проблемою для українців: дуже серйозною її назвали **93,5%** опитаних. Ця проблема у 2025 році є єдиною, актуальність якої залишилася майже на тому ж рівні, що і у 2024 році.

Проблема **високої вартості життя та низьких доходів** залишається у ТОП-3 проблем п'ятий рік поспіль: у 2025 році дуже серйозною цю проблему назвали **62,1%** опитаних (на 5,4 в.п. менше, ніж у 2024 році, статистично значуща різниця). Таким чином, після зростання в 2024 році актуальність цієї проблеми знизилась і майже повернулася на рівень 2023 року.

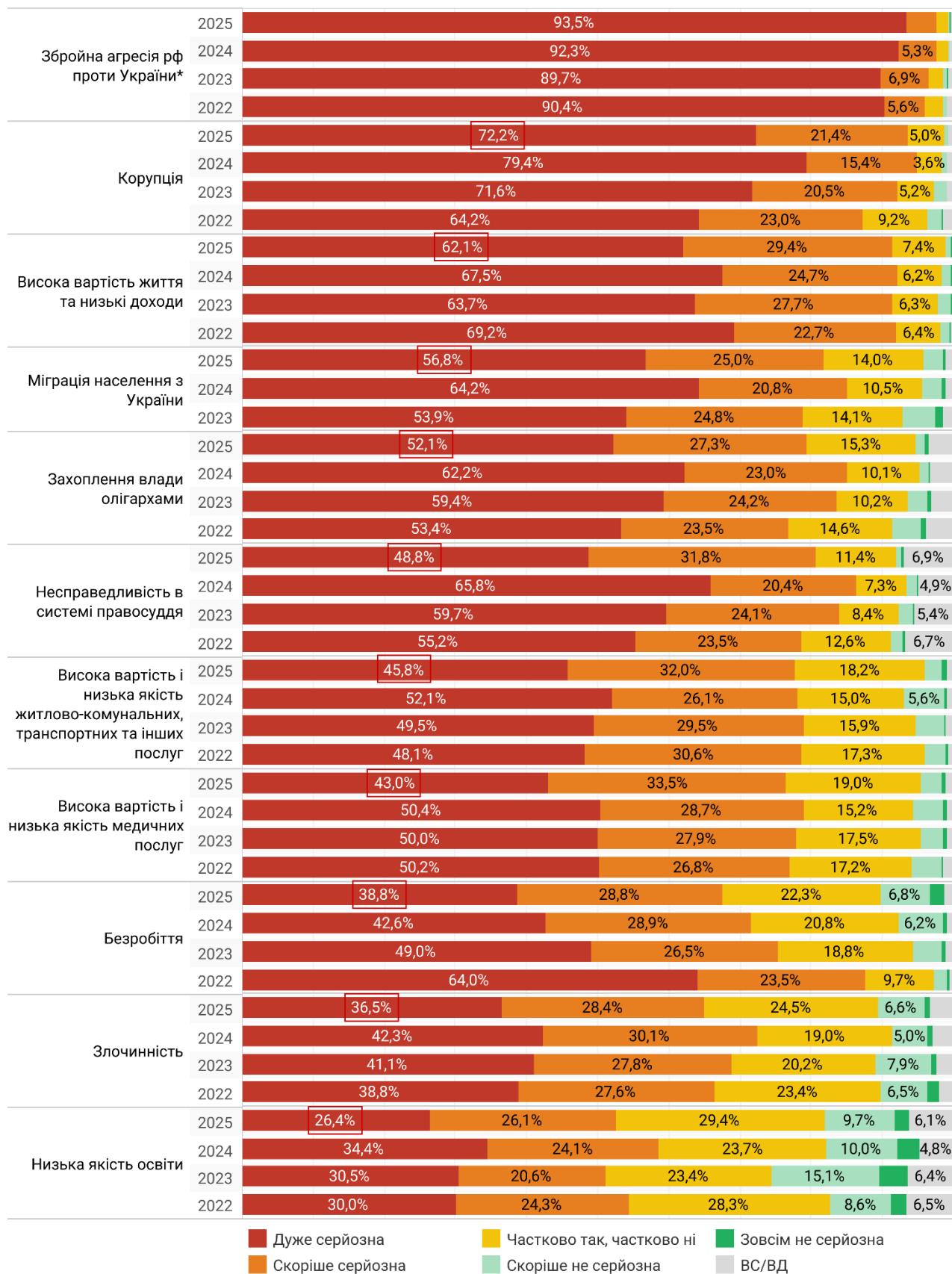
Водночас за сукупною часткою відповідей «дуже серйозна проблема» та «скоріше серйозна» до **лідерів** серед інших проблем (крім проблеми **воєнної агресії росії**, для якої сумарний показник становить **97,7%**) належать:

- **корупція** (93,6% – *падіння* на 1,2 в.п., статистично значуща динаміка);
- **висока вартість життя та низькі доходи** (91,5% – загалом на рівні 2024 року з падінням на 0,7 в.п., але значуще зниження оцінки проблеми як «дуже серйозної»);
- **міграція населення з України** (81,8% – *зниження* на 3,2 в.п. є статистично значущим);
- **несправедливість в системі правосуддя** (80,6% – *зниження* на 5,6 в.п. є значущим, показник майже повернувся на рівень 2022 року (78,7%)).

Решту проблем оцінюють як серйозні менш ніж 80% респондентів. Варто зазначити, що усі проблеми у 2025 році оцінює як серйозні менша частка населення, на противагу зростанню цих часток у 2024 році. Винятками є лише проблема **високої вартості і низької якості житлово-комунальних, транспортних та інших послуг**, актуальність якої загалом знижується з 2022 року, а також проблема **безробіття**, для якої фіксується монотонне зниження протягом 2023–2025 років.

¹ Сортування проблем проведено за варіантом відповіді «дуже серйозна проблема». У подальшому аналізі місця окремих проблем в умовному рейтингу визначаються насамперед за цим показником, тоді як сукупна частка відповідей («дуже серйозна» + «скоріше серйозна») використовується для додаткового порівняльного аналізу.

Рис. 1.1.1. Сприйняття основних проблем України: *населення*¹

* У 2020–2021 роках варіант відповіді формулювався так: «Військові дії у Донецькій і Луганській областях»

¹ Питання: «Як Ви вважаєте, наскільки серйозними є нижче перераховані проблеми для України?»

Тут і далі рамками на графіках позначені дані, що статистично значуще відрізняються від даних 2024 року, для цього графіка – за варіантом відповіді «Дуже серйозна». Рівень значущості – 0,95.

Дані опитування *бізнесу* (рис. 1.1.2) загалом підтверджують тенденції, які простежуються при аналізі відповідей населення. Зокрема, після *зростання* актуальності більшості проблем як «**дуже серйозних**» у 2024 році, для 2025 року характерним є **зниження** їх актуальності (майже скрізь – статистично значуще) із **збереженням майже такого ж ранжування їх важливості** (рис. 1.1.2(1)).

Збройна агресія рф проти України залишається головною проблемою для абсолютної більшості підприємців. У 2025 році цю проблему як «дуже серйозну» оцінили **95%** опитаних представників бізнесу (без статистично значущих змін порівняно з попереднім роком).

В умовному рейтингу проблем, сформованому за часткою відповідей «дуже серйозна проблема», у 2025 році **друге місце** за актуальністю серед бізнесу посіла **міграція населення з України, випередивши корупцію**, яка перемістилася на **третє місце**. Утім, оцінка міграції як «дуже серйозної» проблеми знизилася порівняно з 2024 роком (**66,9%** на протипагу 69,2%).

Після двох років зростання оцінка **корупції** як «дуже серйозної» проблеми у 2025 році статистично значуще знизилась і становила **65%** опитаних (мінус 11 в.п. порівняно з 2024 роком). Попри зниження актуальності проблеми корупції (і натомість збереження важливості міграції населення), корупція не вийшла із «**ТОП-3**» в умовному рейтингу проблем для бізнесу (рис. 1.1.2(1)).

Також у розрізі сукупної частки відповідей «дуже серйозна проблема» та «скоріше серйозна» до кола найбільш актуальних проблем, окрім **збройної агресії росії (97,4%)**, належать:

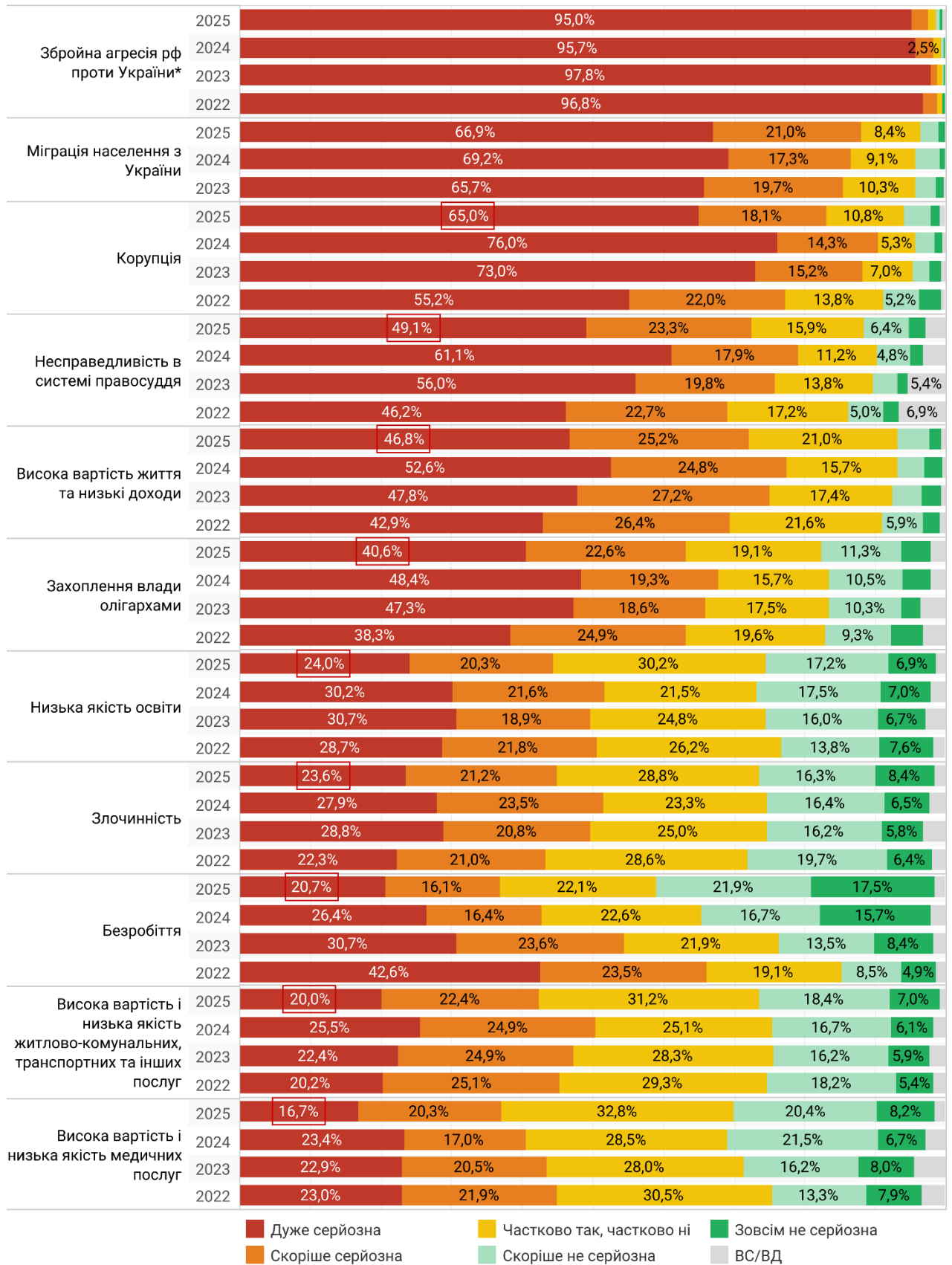
- **міграція населення з України (87,9%** проти 86,5% у 2024 році);
- **корупція (83,1%)**, попри статистично значуще зниження цього показника на 7,2 в.п. порівняно з 2024 роком.

Окрім війни, міграції та корупції, понад половину підприємців також непокоїть **несправедливість у системі правосуддя, висока вартість життя і низькі доходи та захоплення влади олігархами**, попри те, що сукупна оцінка серйозності усіх цих трьох проблем значуще знизилась після періоду зростання у 2023–2024 роках: відповідно **72,4%**, **72%** та **63,2%** опитаних вважають їх скоріше або дуже серйозними. Зауважимо, що зниження актуальності цих проблем відбувається саме за рахунок тих респондентів, які вважають їх дуже серйозними (49,1%, 46,8% та 40,6% відповідно).

Оцінка підприємцями **усіх інших проблем** як «дуже серйозних» переважно також *статистично значуще знизилась* уперше після зростання у 2023–2024 роках. Винятком є лише оцінка **безробіття**, що продовжує *тенденцію до падіння* уже три роки поспіль.

Таким чином, обидві групи респондентів (населення та бізнес) протягом усього періоду спостережень відносять корупцію до «лідерів» проблем. Попри **зниження** у 2025 році (після зростання у 2023–2024 роках) оцінки корупції як дуже серйозної проблеми для України, рівень занепокоєності цією проблемою залишається доволі високим, що є важливим **сигналом** щодо необхідності її подальшого системного вирішення.

Рис. 1.1.2. Сприйняття основних проблем України: *бізнес*¹

* У 2021 році варіант відповіді формулювався так: «Військові дії у Донецькій і Луганській областях»

¹ Питання: «Як Ви вважаєте, наскільки серйозними є нижче перераховані проблеми для України?»

Рис. 1.1.1(1). Динаміка сприйняття основних проблем України («дуже серйозна»): *населення*

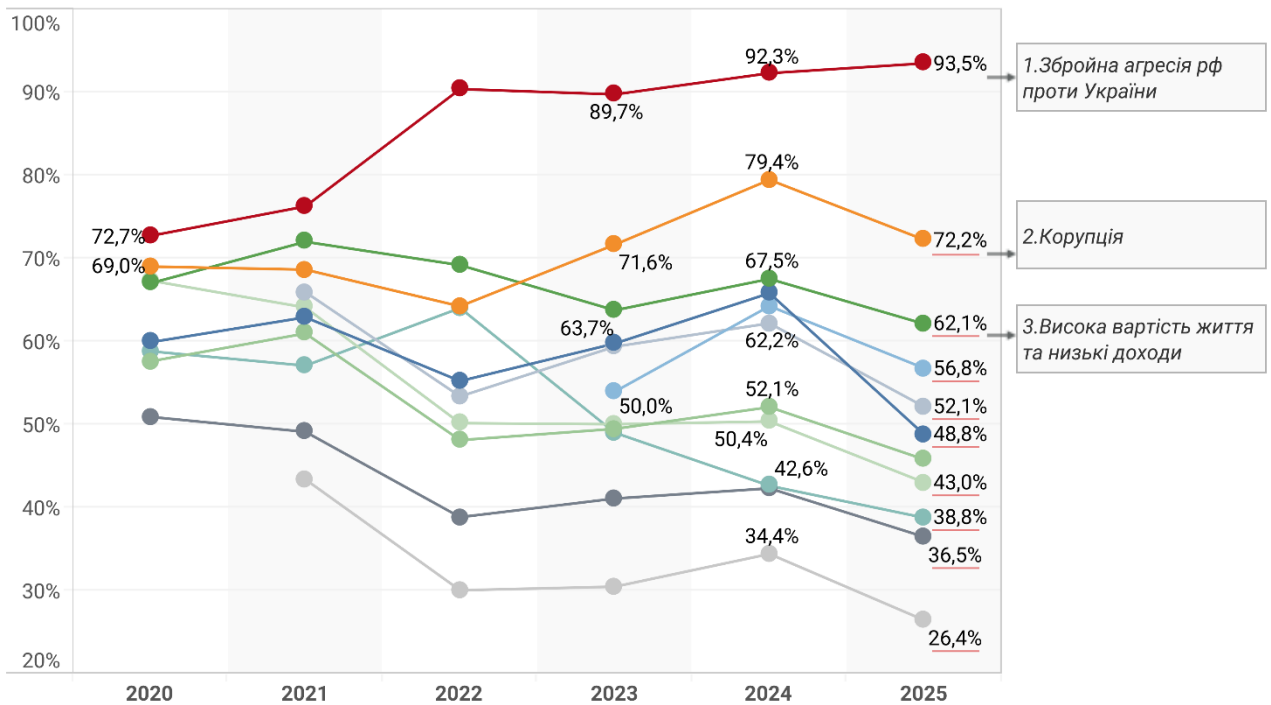
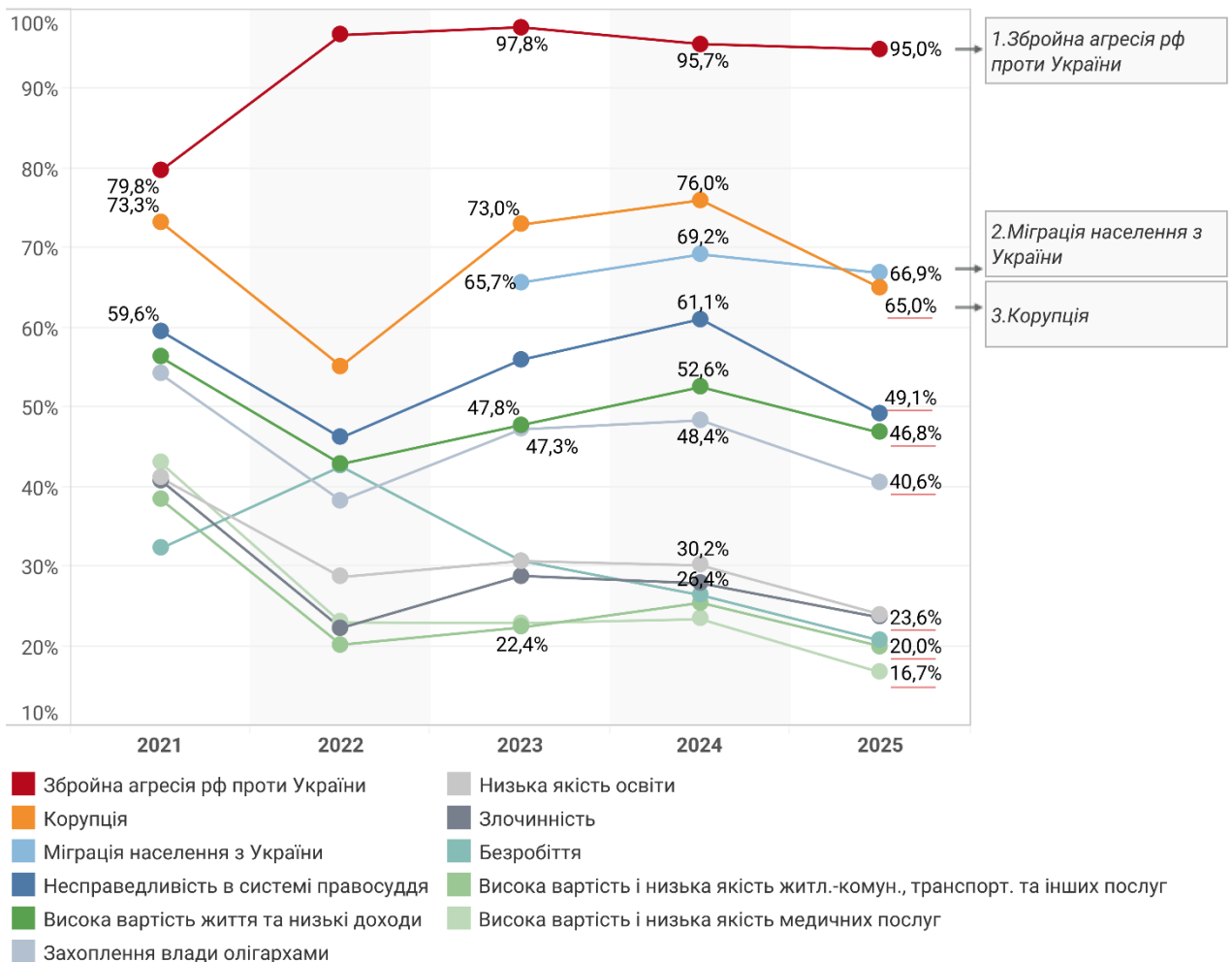

Рис. 1.1.2(1). Динаміка сприйняття основних проблем України («дуже серйозна»): *бізнес*

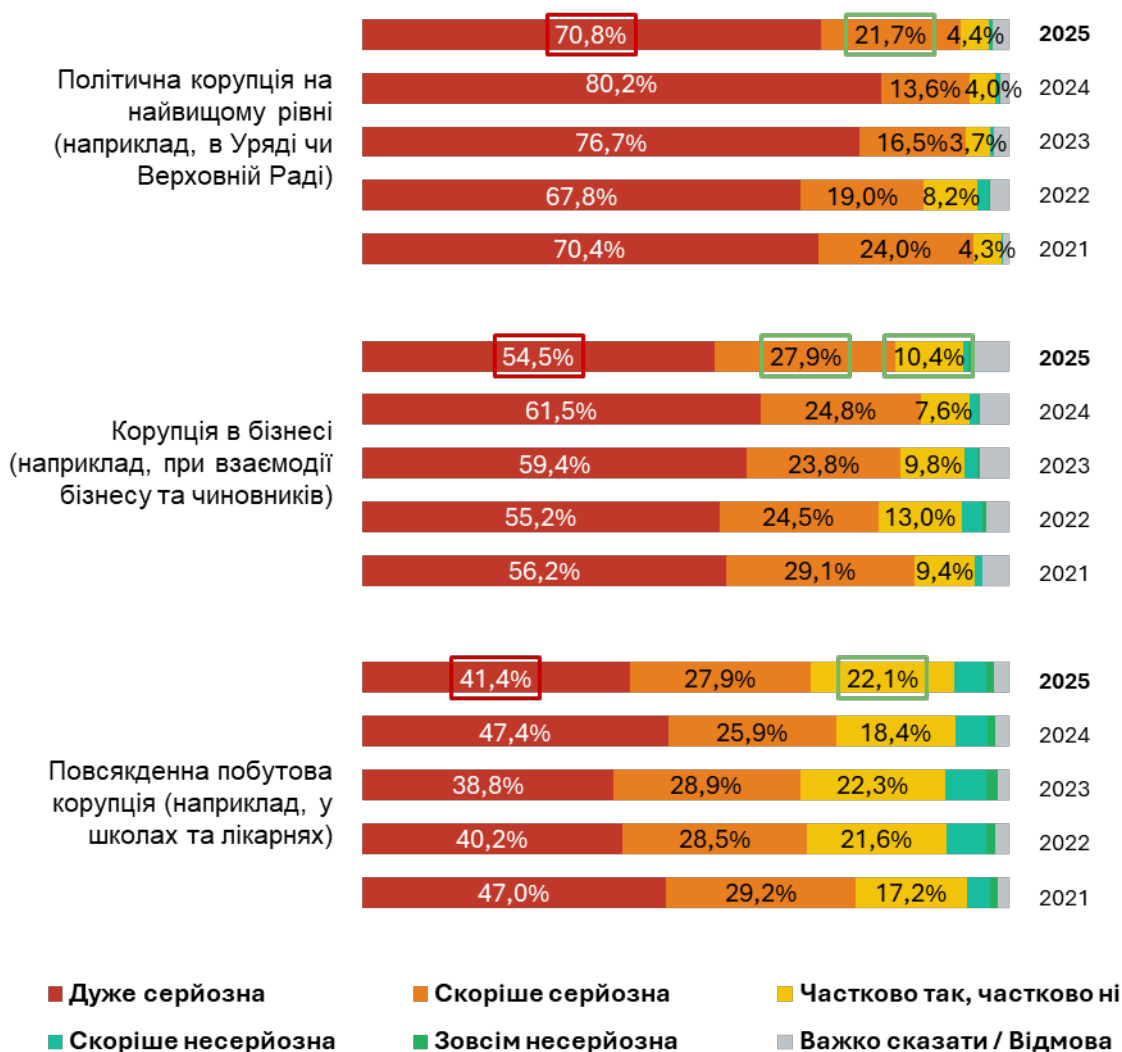
1.2. Розуміння та сприйняття поширеності корупції

Оцінка типів корупції як серйозної проблеми для України

За даними опитування *населення*, серед усіх типів корупції найбільш серйозною проблемою респонденти продовжують вважати **політичну корупцію на найвищому рівні: 92,5%** опитаних назвали корупцію в Уряді чи Верховній Раді дуже або скоріше серйозною проблемою, що загалом відповідає рівню 2024 року (рис. 1.2.1).

Утім, частка тих, хто вважає політичну корупцію на найвищому рівні *дуже серйозною* проблемою, статистично значуще знизилась порівняно з 2024 роком (мінус 9,4 в.п.). Це зниження свідчить не про втрату актуальності цього типу корупції, а про послаблення інтенсивності її сприйняття: частина відповідей змістилася з категорії «дуже серйозна проблема» до категорії «скоріше серйозна проблема», частка якої у 2025 році статистично значуще зростає (плюс 8,1 в.п.).

Рис. 1.2.1. Серйозність різних типів корупції в Україні: *населення*¹

¹ Питання: «Наскільки серйозною проблемою для України Ви вважаєте такі типи корупції?»

Друге місце за результатами опитування *населення* посідає **корупція у бізнесі** з показником **82,4%** (значуще *зниження* на 3,9 в.п.). Зафіксовані зміни відображають зсув оцінок усередині шкали серйозності, а не зниження актуальності корупції у бізнесі як проблеми загалом. Зокрема, у 2025 році статистично значуще *зменшилася* частка респондентів, які оцінювали її як «*дуже серйозну*» проблему – до **54,5%** (мінус 7 в.п.), тоді як *зросли* частки помірніших оцінок: «*скоріше серйозна*» проблема – до 27,9% (плюс 3,1 в.п) та «*частково серйозна, частково ні*» – до 10,4% (плюс 2,8 в.п.).

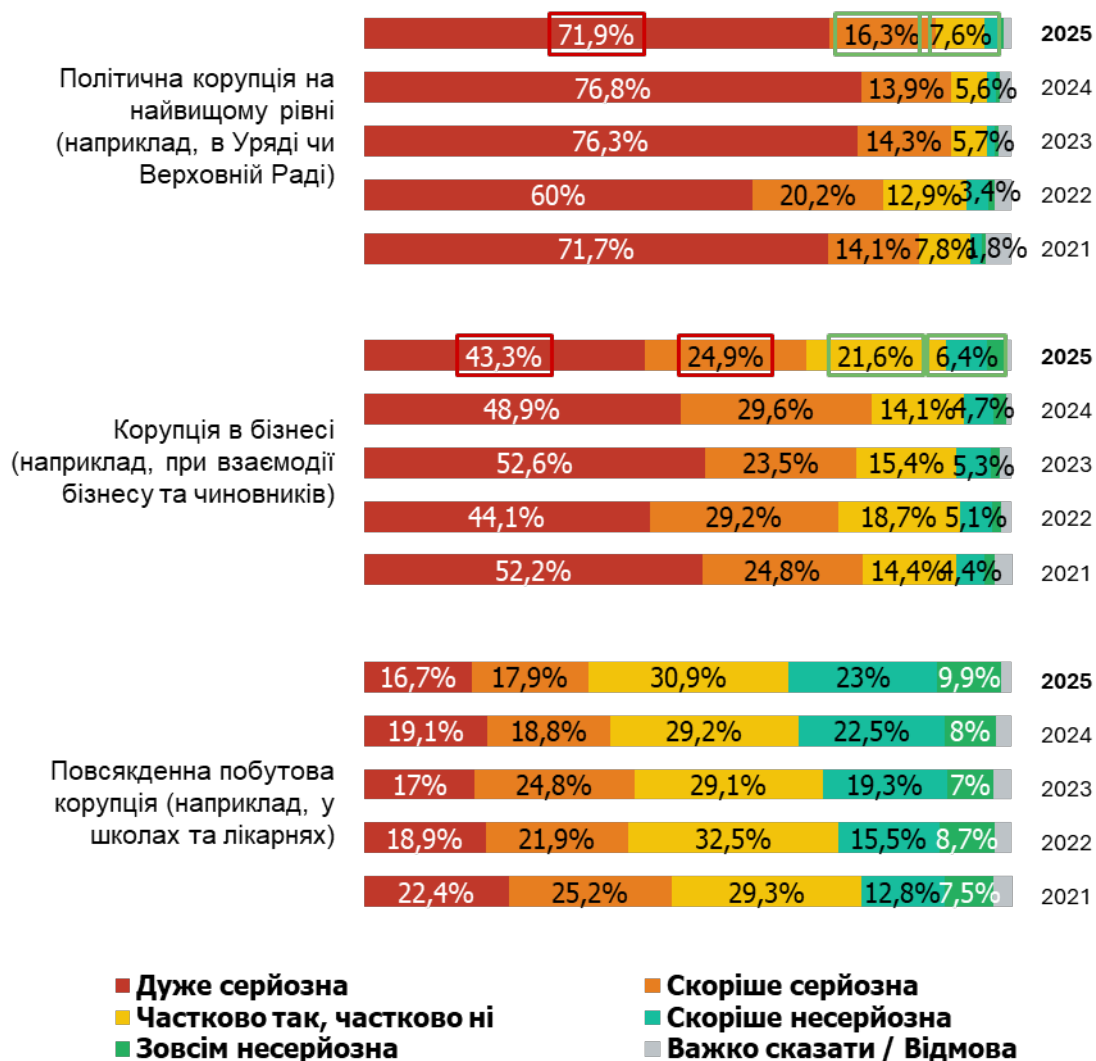
На третьому місці традиційно залишається **повсякдення побутова корупція – 69,3%**, (значуще *зниження* на 4 в.п.). Як і у попередніх випадках, загальне *зниження* оцінки серйозності цієї проблеми відбулось за рахунок статистично *значущого зниження* частки оцінок «*дуже серйозна*» проблема – до **41,4%** (мінус 6 в.п.). Водночас зросла частка респондентів, які оцінюють повсякденну корупцію як «*частково серйозну, частково ні*» — до 22,1% (плюс 3,7 в.п.), що свідчить про зсув оцінок у бік помірніших категорій.

Таким чином, певне *зниження актуальності проблематики корупції загалом серед населення України* у 2025 році зумовлене *зменшенням* частки оцінок «*дуже серйозна проблема*» щодо всіх *основних типів корупції* – від політичної до побутової, що й формує загальну динаміку, зафіксовану у попередньому розділі (рис. 1.1.1(1), рис. 1.1.1(2)).

Опитані *підприємці*, як і населення, вважають **політичну корупцію на найвищому рівні** найбільш серйозним типом корупції серед трьох запропонованих (рис. 1.2.2). Водночас динаміка оцінок демонструє відмінності між аудиторіями у різні роки. Якщо у 2021–2022 роках за сукупним показником («дуже» та «скоріше серйозна») бізнес оцінював політичну корупцію як менш серйозну проблему порівняно з населенням, то у 2023–2024 роках оцінки обох аудиторій практично збіглися. У 2025 році оцінка бізнесу знову *стала нижчою* – як порівняно з населенням (92,5%), так і з власним показником 2024 року (90,7%): наразі **88,2%** підприємців вважають політичну корупцію серйозною або дуже серйозною проблемою, що є статистично значущим *зниженням* на 2,5 в.п.

Зафіксоване у 2025 році *зниження* оцінки політичної корупції з боку бізнесу зумовлене не так *зменшенням* її актуальності, як перерозподілом відповідей між градаціями серйозності. Зокрема, статистично значуще *скоротилася* частка підприємців, які оцінювали політичну корупцію як «*дуже серйозну*» проблему – до 71,9% (мінус 4,9 в.п.). Водночас зросли частки більш помірних оцінок: «*скоріше серйозна*» проблема – до 16,3% (плюс 2,4 в.п.) та «*частково серйозна, частково ні*» – до 7,6% (плюс 2,0 в.п.).

Рис. 1.2.2. Серйозність різних типів корупції в Україні: *бізнес*¹

Підприємці оцінюють проблему корупції у власному секторі діяльності (**корупція в бізнесі**) не так критично, як населення: серйозною або дуже серйозною її вважають **68,2%** опитаних (на тлі 82,4% серед населення). Порівняно з 2024 роком цей показник суттєво та статистично значуще **знизився** на 10,3 в.п. Зафіксована динаміка відбулася за рахунок *одночасного* статистично значущого *зниження* часток тих, хто оцінює корупцію у бізнесі як «*дуже серйозну*» проблему – до 43,3% (мінус 5,6 в.п.) та «*скоріше серйозну*» – до 24,9% (мінус 4,7 в.п.). Відповідно, статистично значуще зросли частки більш помірних оцінок: «*частково серйозна, частково ні*» – до 21,6% (плюс 7,5 в.п.) та «*скоріше несерйозна*» – до 6,4% (плюс 2,0 в.п.).

Прикметною є різниця між оцінками серйозності **проблеми побутової корупції населенням (69,3%)** та представниками *бізнесу (34,6)*. Різниця в оцінках серйозності побутової корупції між населенням і бізнесом у 2025 році є співставною з рівнем 2024 року та більшою, ніж у 2023 році (у 2024 р.: населення – 73,3%, бізнес – 37,9%; у 2023 р.: населення – 67,7%, бізнес – 41,8%).

¹ Питання: «Наскільки серйозною проблемою для України Ви вважаєте такі типи корупції?»

Варто також уточнити, що *зниження оцінок проблематики побутової корупції* у 2025 році має різну статистичну виразність: серед *населення зменшення є значущим*, тоді як серед представників бізнесу показники залишаються відносно стабільними.

Загалом можна констатувати, що побутова корупція залишається *чутливою темою для населення*, яке у своїх оцінках певною мірою переоцінює її значущість для держави. Водночас представники *підприємництва* демонструють *більш стримане сприйняття цієї проблеми*, надаючи *пріоритет ризикам, пов'язаним із політичною корупцією та корупцією у сфері бізнесу*, що, своєю чергою, свідчить про краще усвідомлення системних збитків для України, яких завдають ці проблеми.

Розуміння (ідентифікація) корупції

Існують різновиди поведінки, які можуть виглядати як корупційні, однак не є такими з точки зору закону, і навпаки. Людям, які не обізнані із юридичними визначеннями корупції, не завжди легко розрізнити, яка саме ситуація є корупційною відповідно до правової моделі. Тому важливо визначити, за якими саме критеріями люди *ідентифікують ситуації як корупційні* в конкретних випадках.

У дослідженні було застосовано метод «прожективних ситуацій» – респондентам (як населенню, так і підприємцям) пропонувався набір типових життєвих ситуацій (які мають умовний характер і жодним чином не пов'язані з конкретними особами) з проханням визначити наявність чи відсутність у цих ситуаціях *корупційної складової*. Результати цього компоненту дослідження наведені на рисунках 1.2.3 (населення) і 1.2.4 (бізнес).

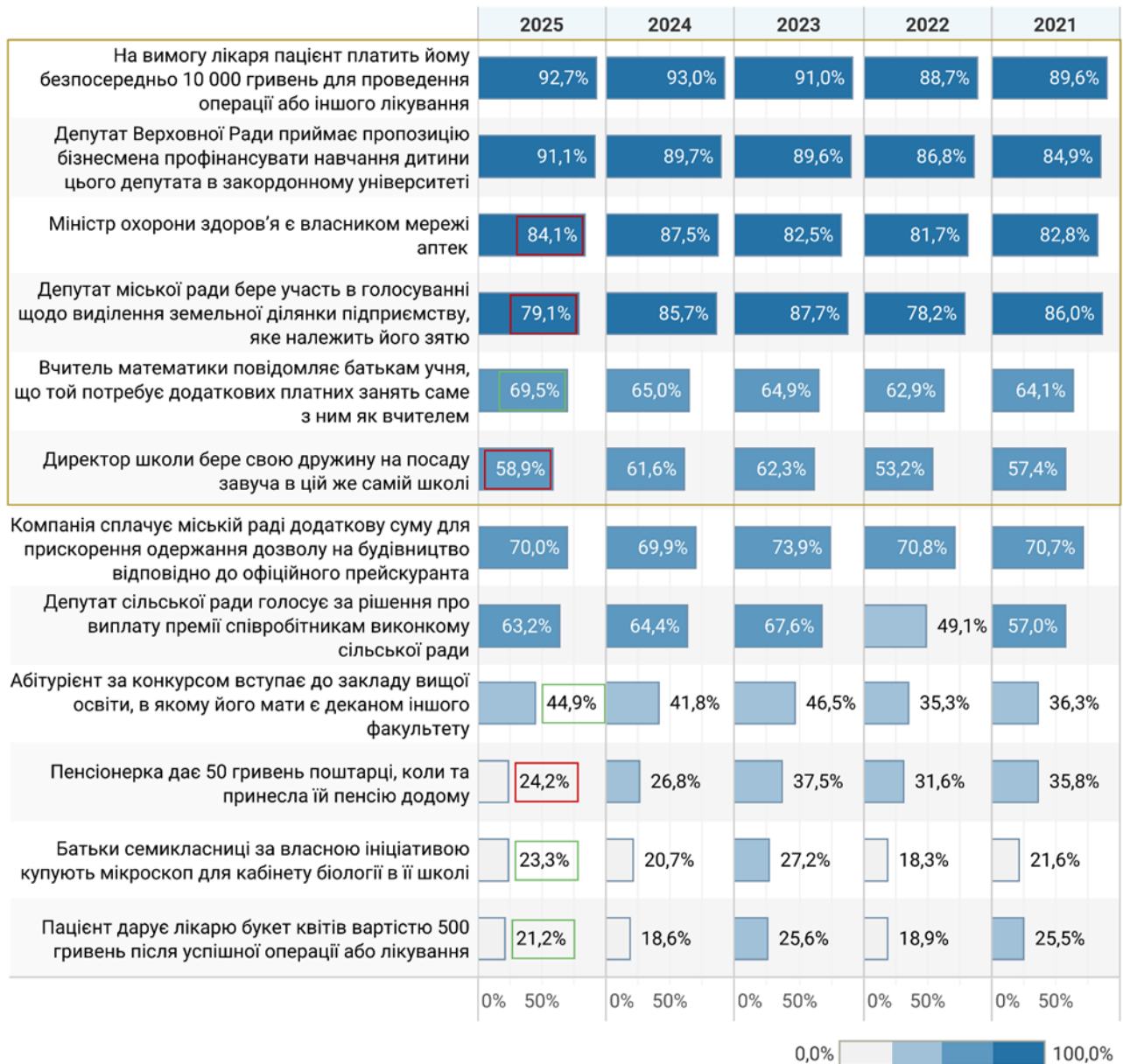
Результати дослідження серед *населення* у 2025 році не демонструють значної різниці порівняно з даними минулих років. Загалом переважна більшість опитаних правильно ідентифікує ситуації із корупційною складовою. Однак для трьох із шести запропонованих ситуацій зафіксовано статистично значуще *зниження* частки респондентів, які визнають їх корупційними, а саме у таких випадках: «Міністр охорони здоров'я є власником мережі аптек», «Депутат міської ради бере участь у голосуванні щодо виділення земельної ділянки підприємству, яке належить його зятю», «Директор школи бере свою дружину на посаду завуча в цій же самій школі». Натомість для однієї ситуації («Вчитель математики повідомляє батькам учня, що той потребує додаткових платних занять саме з ним як учителем») зафіксовано статистично значуще *зростання* частки респондентів, які ідентифікують її як корупційну.

Суттєва частка опитаних вважає корупцією випадки, які не є корупційними згідно із законодавством, до того ж ця частка статистично значуще *зросла* для трьох із шести запропонованих ситуацій («Абітурієнт за конкурсом вступає до закладу вищої освіти, в якому його мати є деканом іншого факультету», «Батьки семикласниці за власною ініціативою купують мікроскоп для кабінету біології в її школі», «Пацієнт дарує лікарю букет квітів вартістю 500 гривень після успішної операції або лікування»). Натомість для однієї ситуації зафіксовано статистично значуще *зниження* частки «корупційних» оцінок («Пенсіонерка дає 50 гривень поштарці, коли та принесла їй пенсію додому»).

Загалом *рівень визнання корупцією поведінки, яка такою не є*, залишається достатньо значним. Якщо частку респондентів, які правильно розрізняють понад 50% запропонованих

ситуацій (тобто 7 або більше із 12), прийняти за **індекс ідентифікації корупції**, то рівень цього показника у **населення у 2025 році децю знизився** і становить **73,3%**; падіння на 3,3 в.п. порівняно з 2024 роком є статистично значущим. Утім, значення індексу в 2025 році залишається значуще вищим, ніж у 2023 році (нагадаємо: у 2022, 2023 роках та 2024 роках цей індекс становив 71,8%, 70,9% та 76,6 % відповідно).

Рис. 1.2.3. Ідентифікація корупції: розподіл частки відповідей за ситуаціями, які респонденти вважають корупцією: *населення*¹

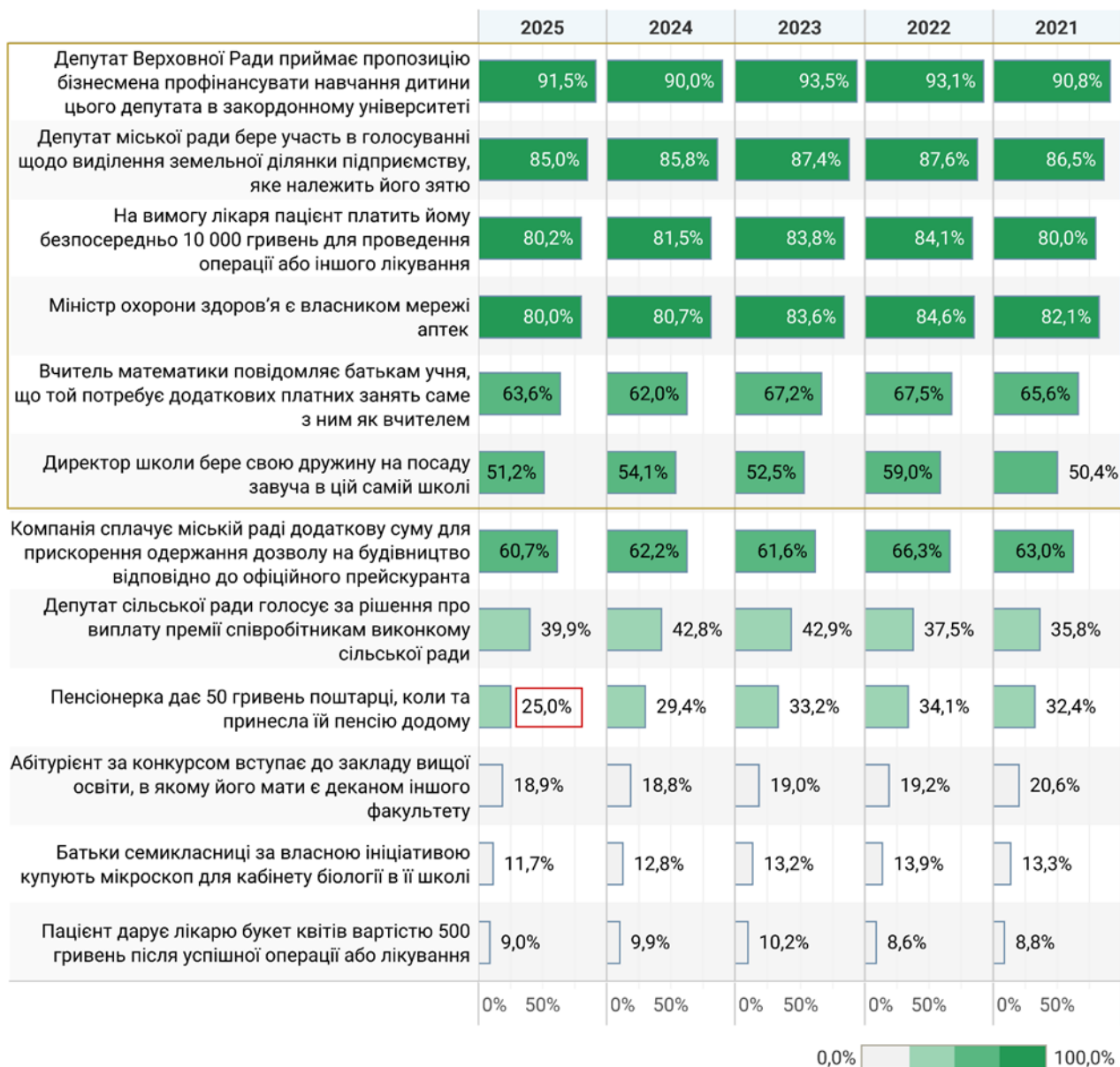
Бізнес загалом краще орієнтується в розрізненні корупційних і некорупційних ситуацій (рис. 1.2.4). Водночас вищий показник досягається насамперед за рахунок менших часток хибної атрибуції ситуацій, що насправді не містять корупційної складової. Лише в одній із запропонованих некорупційних ситуацій переважна частка підприємців помилково ідентифікує

¹ Питання: «На Ваш погляд, чи перелічені нижче ситуації є проявами корупції або іншими порушеннями антикорупційного законодавства?»

На рисунку 1.2.3. ситуації, які відповідно до законодавства містять корупційну складову, обведені кольоровою рамкою.

її як корупційну – йдеться про ситуацію «Компанія сплачує міській раді додаткову суму для прискорення одержання дозволу на будівництво відповідно до офіційного прејскуранта». У 2025 році 60,7% представників бізнесу оцінили цю ситуацію як корупційну (без значущої динаміки порівняно з 2024 роком). Водночас статистично значуще зменшилася частка тих, хто помилково вважає корупційною ситуацію «Пенсіонерка дає 50 гривень поштарці, коли та принесла їй пенсію додому» – до 25% (мінус 4,4 в.п.).

Рис. 1.2.4. Ідентифікація корупції: розподіл частки відповідей за ситуаціями, які респонденти вважають корупцією: *бізнес*¹

Загалом індекс **ідентифікації корупції бізнесом** за аналогічною методикою (коректно розрізняють 7 або більше із 12 запропонованих ситуацій) є **ВИЩИМ** за рівень обізнаності населення: у 2025 році цей показник становив **90,8%** (проти 73,3% у населення). Значення індексу **зросло** порівняно з 2024 роком, хоча різниця в 1,9 в.п. не є статистично значущою.

¹ Питання: «На Ваш погляд, чи перелічені нижче ситуації є проявами корупції або іншими порушеннями антикорупційного законодавства?»

На рисунку 1.2.4. ситуації, які відповідно до законодавства містять корупційну складову, обведені кольоровою рамкою.

Фактично значення показника повернулося на рівень 2022–2023 рр. з точністю до статистичної похибки (нагадаємо: в 2022–2024 рр. цей показник становив 91,7%, 91,4% та 88,9% відповідно).

Сприйняття поширеності корупції

Аналіз сприйняття корупції різними групами респондентів – населенням та представниками бізнесу – є важливим для формування, оцінки та коригування антикорупційної політики. Водночас варто враховувати, що суб'єктивне сприйняття поширеності корупції не завжди прямо відображає реальний рівень корупційних практик, а радше фіксує уявлення та досвід взаємодії респондентів із відповідними сферами.

У зв'язку з оновленням у 2025 році Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні, було **переглянуто перелік сфер**, у яких за результатами опитування визначається позиція населення та представників бізнесу щодо **сприйняття поширеності корупції**. Зазначені переліки відрізняються від тих, що використовувалися у попередніх хвилях опитування у 2021–2024 роках.

Формування оновлених переліків здійснювалося з урахуванням релевантності отримання оцінок від респондентів, зокрема їхньої обізнаності про ситуацію в окремих сферах з огляду на наявний досвід взаємодії та контактів із відповідними інституціями та їх представниками. У зв'язку з цим переліки сфер для населення та для представників бізнесу є різними.

У дослідженні було використано кілька індексів для визначення показника сприйняття поширеності корупції (далі – «індекс сприйняття поширеності корупції»), які у всіх випадках розраховувалися як середня оцінка за 5-бальною шкалою. Індекси формувалися:

- 1) на основі запитання про «поширеність корупції в окремих сферах»;
- 2) на основі запитання про «поширеність корупції в Україні загалом»;
- 3) виключно для бізнесу: на основі запитання про «випадки корупції в тій сфері бізнесу, де працює Ваше підприємство».

Усі показники (крім останнього пункту) розглядалися окремо для двох цільових аудиторій – населення та підприємців. П'ятибальна шкала відповідей про поширеність корупції у зазначених питаннях мала такий вигляд: «5» – дуже поширена, «4» – дещо поширена, «3» – інколи поширена, інколи ні, «2» – майже відсутня, «1» – відсутня. Індекс сприйняття поширеності корупції обчислювався як середнє арифметичне за цією шкалою. Спочатку респондентів просили оцінити поширеність корупції в окремих сферах за 5-бальною шкалою, після чого ставилося запитання про поширеність корупції загалом.

На думку населення, **перше місце** за поширеністю корупції у 2025 році посіло **судочинство** (індекс – 4,44, див. табл. 1.2.1), при цьому більшість представників населення (**52,7%**) вважають, що корупція в цій сфері є дуже поширеною. На другому місці – **митна справа** (із показником індексу 4,36). На третьому – **відновлення (відбудова) України** (із показником 4,26).

Значення індексу **понад 4 бали** також зафіксовано для таких сфер: **забезпечення правопорядку та протидія злочинності** (4,23), **будівництво та земельні відносини**

(4,15), **охорона здоров'я** (4,05). При цьому в усіх п'яти зазначених сферах переважна більшість опитаних представників населення вважають корупцію дуже або дещо поширеною – від 65,7% у сфері **будівництва та земельних відносин** до 79,5% у сфері **судочинства**.

Решта сфер мають нижчі оцінки – від 3,58 до 3,63.

Таблиця 1.2.1. Сприйняття поширеності корупції в окремих сферах: *населення*¹

СФЕРА	Індекс	Дуже поширена	Дещо поширена	Інколи поширена, інколи ні	Майже відсутня	Відсутня	Важко сказати / Відмова
Судочинство	4,44	52,7%	26,8%	10,2%	0,8%	0,3%	9,1%
Митна справа (митний контроль, оформлення митних документів тощо)	4,36	46,4%	25,0%	10,8%	1,7%	0,5%	15,6%
Відновлення (відбудова) України	4,33	44,0%	24,5%	12,0%	1,3%	0,6%	17,6%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність Національної поліції України, СБУ, органів прокуратури та інших правоохоронних органів)	4,23	42,0%	34,5%	15,7%	2,1%	0,1%	5,6%
Будівництво та земельні відносини (приватизація, розробка та затвердження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок, будівництво \ реконструкція приватного житла тощо)	4,15	37,2%	28,5%	18,0%	2,6%	0,4%	13,3%
Охорона здоров'я (медичні послуги)	4,05	34,5%	36,9%	24,1%	2,4%	0,3%	1,7%
Соціальний захист населення (оформлення соціальних статусів, виплат, пенсій, пільг, у т.ч. для військовослужбовців та/або членів їхніх родин тощо)	3,63	21,4%	32,2%	27,1%	8,9%	3,8%	6,5%
Послуги енергетичних компаній (послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення, крім послуг, пов'язаних з поточними розрахунками)	3,59	22,2%	25,6%	30,2%	9,5%	3,5%	9,0%
Освіта і наука	3,58	16,8%	30,1%	35,2%	9,0%	0,9%	8,1%
Корупція в Україні загалом (2025)	↓4,45 (-0,07)	53,6%	36,1%	8,6%	0,2%	0,0%	1,5%
Корупція в Україні загалом (2024)	4,52	61,2%	30,2%	6,8%	1,1%	0,1%	0,6%
Корупція в Україні загалом (2023)	4,44	55,0%	32,9%	10,2%	0,5%	0,1%	1,3%
Корупція в Україні загалом (2022)	4,25	43,9%	37,2%	15,8%	1,4%	0,3%	1,5%
Корупція в Україні загалом (2021)	4,39	53,0%	32,5%	12,6%	0,6%	0,1%	1,3%

¹ Питання: «На Вашу думку, наскільки корупція поширена в таких сферах?»

Відповідь надайте, використовуючи 5-бальну шкалу, де: «1» – відсутня, «2» – майже відсутня, «3» – інколи поширена, інколи ні, «4» – дещо поширена, «5» – дуже поширена

У графі «Індекс» значення в дужках відображає зміну показника порівняно з даними 2024 року.

Якщо говорити про показник сприйняття поширеності корупції *загалом*, то **89,7%** населення вважають, що корупція **дуже** або **дещо поширена** в Україні (53,6% та 36,1% опитаних відповідно), це на 1,7 в.п. менше, ніж у 2024 році (зниження є статистично значущим). Статистично значуще зниження цього показника спостерігається вперше з 2022 року після двох років зростання. При цьому варто зазначити, що суттєво (на 7,6 в.п.) знизилась частка респондентів, які вважають, що корупція в Україні є **дуже поширеною** (**53,6%**, зниження є статистично значущим).

Розрахований за цим питанням **загальний індекс сприйняття поширеності корупції населенням** становить **4,45** бали за 5-бальною шкалою (рис. 1.2.5), що на 0,07 бала нижче, ніж минулого року (зниження індексу є статистично значущим). Фактично значення індексу повернулося до рівня 2023 року (4,44).

Прикметно, що сприйняття *населенням* поширеності корупції загалом в Україні перебуває на рівні оцінок у найбільш корупціогенних сферах. Загальний індекс сприйняття поширеності корупції серед населення у 2025 році становить **4,45** бали, що є співставним із показниками у сфері *судочинства* (4,44 бали) та дещо вищим за значення індексу у сферах *митної справи* (4,36 бали) та *відновлення (відбудови) України* (4,33 бали).

Тобто така загальна оцінка свідчить про системний характер сприйняття корупції, коли вона розглядається не як проблема окремих галузей, а як явище, притаманне державному управлінню загалом. Формування такого сприйняття зумовлене не лише безпосереднім досвідом взаємодії з окремими сферами, а й ширшим інформаційним і суспільно-політичним контекстом, зокрема уявленнями про політичну корупцію на найвищому рівні.

З погляду *бізнесу*, корупція найбільш поширена у сфері **надрокористування** (індекс – 4,39), а також у сферах **будівництва та земельних відносин** (індекс – 4,30) і **митної справи** (4,28) (табл. 1.2.2). Значення індексу понад 4 бали також зафіксовано для **лісового господарства** (4,10). У всіх вищезазначених сферах переважна більшість опитаних підприємців оцінюють корупцію як *дуже* або *дещо поширену* — від 66,9% у сфері *лісового господарства* до 78,3% у сфері *будівництва та земельних відносин*.

Решта сфер у переліку, запропонованому для *бізнесу*, мають індекси сприйняття поширеності корупції в діапазоні від 3,18 до 3,89 бала, що загалом свідчить про стриманіші оцінки у порівнянні з нижньою частиною рейтингу сфер серед *населення*. Це вказує не на нижчу проблемність окремих напрямів як таких, а на загалом більш помірне сприйняття поширеності корупції представниками бізнесу.

Таблиця 1.2.2. Сприйняття поширеності корупції в окремих сферах: *бізнес*¹

СФЕРА	Індекс	Дуже поширена	Деяко поширена	Інколи поширена, інколи ні	Майже відсутня	Відсутня	Важко сказати / Відмова
Надрокористування	4,39	57,4%	19,3%	12,8%	3,1%	0,6%	6,8%
Будівництво та земельні відносини	4,30	53,4%	24,9%	15,4%	3,4%	0,8%	2,2%
Митна справа (митний контроль, оформлення митних документів тощо)	4,28	53,4%	22,7%	15,1%	3,7%	1,4%	3,7%
Лісове господарство (заготівля і реалізація деревини, лісовідтворення)	4,1	41,4%	25,5%	19,5%	4,4%	1,4%	7,7%
Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	3,89	33,6%	27,2%	22,9%	8,9%	1,0%	6,5%
Судочинство	3,87	36,4%	25,2%	22,6%	9,2%	2,6%	4,1%
Публічні закупівлі	3,81	32,9%	27,2%	26,4%	7,2%	3,4%	2,8%
Відновлення (відбудова) України	3,68	29,9%	21,4%	25,8%	9,7%	4,5%	8,7%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності	3,66	27,6%	27,7%	27,6%	11,8%	3,1%	2,2%
Послуги енергетичних компаній	3,51	29,9%	17,9%	28,2%	15,6%	6,1%	2,2%
Аграрні відносини	3,47	19,8%	20,6%	33,2%	11,3%	3,7%	11,4%
Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності	3,44	21,9%	22,8%	31,9%	14,6%	4,9%	3,9%
Оподаткування	3,18	19,3%	18,0%	31,0%	19,8%	9,5%	2,5%
Корупція в Україні загалом (2025)	↓4,17 (-0,22)	44,0%	31,5%	22,1%	2,0%	0,2%	0,1%
Корупція в Україні загалом (2024)	4,39	57,2%	25,9%	15,1%	1,5%	0,2%	0,1%
Корупція в Україні загалом (2023)	4,29	49,8%	31,5%	16,7%	1,7%	0,1%	0,2%
Корупція в Україні загалом (2022)	3,98	31,5%	37,7%	27,4%	2,9%	0,1%	0,4%
Корупція в Україні загалом (2021)	4,35	51,0%	33,0%	14,0%	1,0%	0,0%	1,0%

Загальний **індекс сприйняття поширеності корупції бізнесом** також знизився і становить **4,17** бали (рис. 1.2.6), що на 0,22 бала менше за показник 2024 року та на 0,12 бала нижче за значення 2023 року (4,29). Крім того, цей показник є нижчим за індекс, розрахований за оцінками населення (4,45).

На відміну від населення, для бізнесу індекси поширеності корупції в ТОП-3 сферах вищі, ніж загальний індекс. Це може свідчити про те, що для таких сфер, як *надрокористування, будівництво та земельні відносини, митна справа*, характерне особливо негативне сприйняття «корупційної діяльності» відповідних інституцій з боку бізнесу, що відображає зневіру підприємців у можливості вирішення питань законними способами (адже корупційні практики у цих сферах часто сприймаються як невід’ємна частина повсякденної діяльності посадовців / службовців). Водночас загальна оцінка поширеності корупції в державі з боку представників бізнесу є більш стриманою.

¹ Питання: «На Вашу думку, наскільки корупція поширена в таких сферах?»

Рис. 1.2.5. Індекс сприйняття поширеності корупції загалом (середній бал за 5-бальною шкалою): *населення*¹

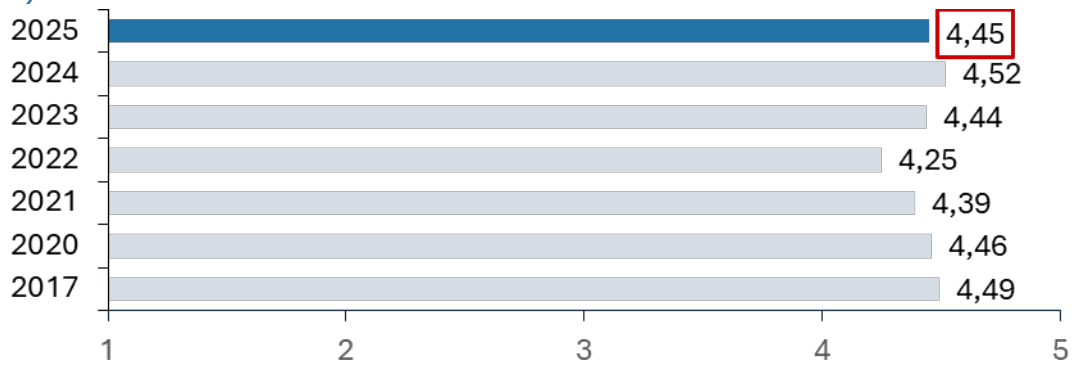
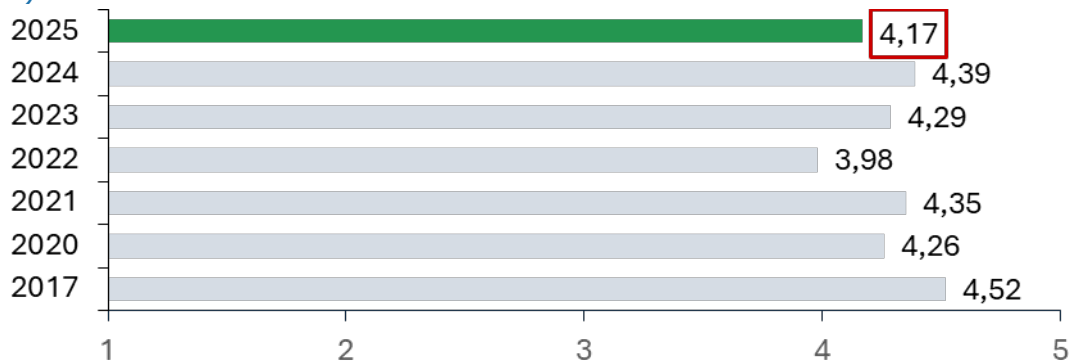

Рис. 1.2.6. Індекс сприйняття поширеності корупції загалом (середній бал за 5-бальною шкалою): *бізнес*¹

Як і серед населення, зниження індексу відбувається вперше із 2022 року, після зростання у 2023–2024 роках. Таке зниження зумовлене статистично значущим скороченням частки представників бізнесу, які вважають корупцію «*дуже поширеною*», – з 57,2% у 2024 році до **44%** у 2025 році (мінус 13,2 в.п.).

У підсумку **75,5%** підприємців вважають, що корупція **дуже** або **дещо поширена** в Україні (44% та 31,5% відповідно), що на 7,6 в.п. менше, ніж у 2024 році (статистично значуща динаміка).

Загалом можна констатувати, що і серед *населення*, і серед представників *бізнесу* у 2025 зафіксовано покращення сприйняття поширеності корупції. При цьому зниження індексу сприйняття поширеності корупції відбувається **вперше із 2022 року**, після зростання у 2023 та 2024 роках.

У 2025 році продовжує зберігатися тенденція, за якою представники *бізнесу* оцінюють поширеність корупції у сфері, де вони працюють, значно нижче, ніж в інших сферах та в Україні загалом. При цьому у 2025 році ці показники є рекордно низькими (табл. 1.2.3). Так, середній індекс **сприйняття поширеності корупції в тій сфері, де працюють** опитані підприємці, становить лише **2,16** бали (за 5-бальною шкалою), що майже удвічі нижче, ніж оцінка поширеності корупції загалом в Україні (4,17) та є найнижчим значенням індексу із 2021 року. Цей індекс залишається низьким протягом усієї історії спостережень (2,25, 2,17, 2,29 і 2,35 відповідно у 2021, 2022, 2023 і 2024 рр.). Відмінності в оцінках бізнесу щодо поширеності

¹ Питання: «На Вашу думку, наскільки корупція поширена в Україні загалом?»

корупції загалом і в тій сфері бізнесу, де працює підприємство, можуть бути зумовлені як більш реалістичним оцінюванням ситуації, так і небажанням викривати корупцію у «своїй» сфері.

Понад третина підприємців (від 42,4% до 38,4%) повідомляють про *повну відсутність* випадків корупції із запропонованого списку, зокрема при взаємодії: *з посадовими особами органів державної влади, іншими суб'єктами господарювання та компаніями, які надають послуги з електро-, газо-, водопостачання, водовідведення, перевезення вантажів у сфері їхньої діяльності*. А частка тих, хто відповідає, що корупція «відсутня» та «майже відсутня», перевищує половину опитаних і становить від 68,6% до 61,3%. Меншість представників бізнесу (від 12,7% до 17%) вважають *поширеними* такі випадки («дуже» або «дещо» поширені).

Загалом спостерігається *тренд на зниження* сприйняття корупції у сфері, де працює підприємство респондента, причому *за всіма трьома напрямками взаємодії* – як з посадовими особами, так і з іншими суб'єктами господарювання, включно з компаніями, які надають послуги з електро-, газо-, водопостачання, водовідведення та перевезення вантажів. Зниження індексів в усіх трьох напрямках є *статистично значущим*, що може свідчити про потенційне покращення ситуації щодо корупції у різних сегментах бізнес-діяльності.

Табл. 1.2.3. Індекс сприйняття поширеності випадків корупції в тій сфері бізнесу, де працює це підприємство: *бізнес*¹

Випадки	Індекс 2025	Індекс 2024	Індекс 2023
Корупція при взаємодії з посадовими особами органів державної влади (<i>отримання дозволів, ліцензій, легалізація бізнесу тощо</i>)	2,23	2,48	2,40
«Відкати», підкупи при взаємодії з іншими суб'єктами господарювання при веденні бізнесу	2,21	2,37	2,32
Корупція при взаємодії з компаніями, які надають послуги з електро-, газо-, водопостачання, водовідведення, перевезення вантажів	2,05	2,19	2,14

Сприйняття зміни рівня корупції в Україні

Крім оцінки рівня корупції в Україні за сферами та загалом, респондентам також було запропоновано оцінити зміни рівня корупції за останні 12 місяців. За цим показником у 2025 році *вперше з 2022 року*, після збільшення у 2023–2024 роках частки респондентів, які зазначили зростання рівня корупції, зафіксовано **позитивні зрушення у сприйнятті динаміки корупції** в державі обома групами респондентів.

У 2025 році *населення* сприймає рівень корупції за останні 12 місяців більш стримано та менш песимістично, ніж роком раніше (рис. 1.2.7). Зокрема, *зменшилася* частка громадян, які повідомляють *про зростання рівня корупції* (сукупно «дуже» або «скоріше») – до **65,4%**, що на **3,7 в.п. менше**, ніж у 2024 році (статистично значуща динаміка).

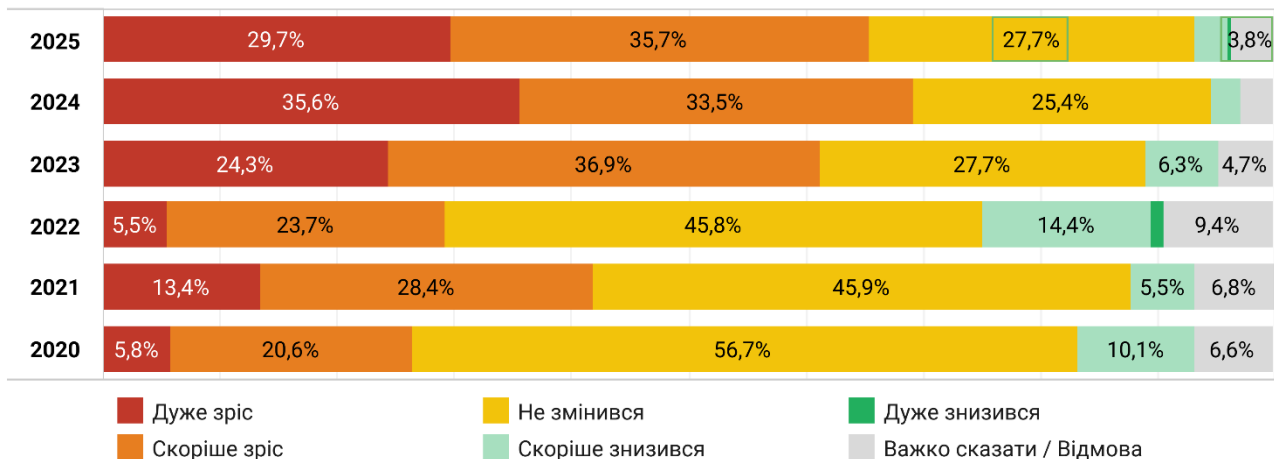
Передусім це зумовлено скороченням частки відповідей «*рівень корупції дуже зріс*» – з **35,6%** у 2024 році до **29,7%** у 2025 році (мінус **5,9 в.п.**). Водночас у структурі відповідей спостерігається *перерозподіл* на користь інших категорій: зросла частка респондентів, які

¹ Питання: «Скажіть, будь ласка, чи є поширеними в тій сфері бізнесу, де працює Ваше підприємство, такі випадки корупції (прикладі випадків: підприємці пропонують або отримують хабарі, неофіційні послуги, використовують зв'язки тощо)?»

вважають, що рівень корупції «*скоріше зріс*» – з 33,5% до 35,7% (плюс 2,2 в.п.), а також тих, хто зазначає, що рівень корупції «*не змінився*» – з 25,4% до 27,7% (плюс 2,3 в.п.).

Така динаміка насамперед свідчить не про зниження рівня корупції, а про **послаблення відчуття її подальшого зростання** та поступовий перехід у сприйнятті населення до оцінок **стабілізації ситуації**. Водночас сукупний показник сприйняття населенням зростання рівня корупції (дуже та скоріше) залишається **вищим за рівень 2023 року (61,2%)**.

Рис. 1.2.7. Зміна у рівні корупції в Україні за останні 12 місяців: *населення*¹

У 2025 році також **суттєво зменшилася** частка представників **бізнесу**, які **говорять про зростання** (дуже або скоріше) **рівня корупції** за останній рік (рис. 1.2.8): про це зазначили **45,8%** опитаних, що на 11,2 в.п менше, ніж у 2024 році.

Оцінки динаміки рівня корупції в **бізнес-аудиторії** загалом корелюють з оцінками населення: суттєво і статистично значуще **зменшились частки більш негативних оцінок** і, відповідно, зросли частки більш нейтральних та позитивних оцінок.

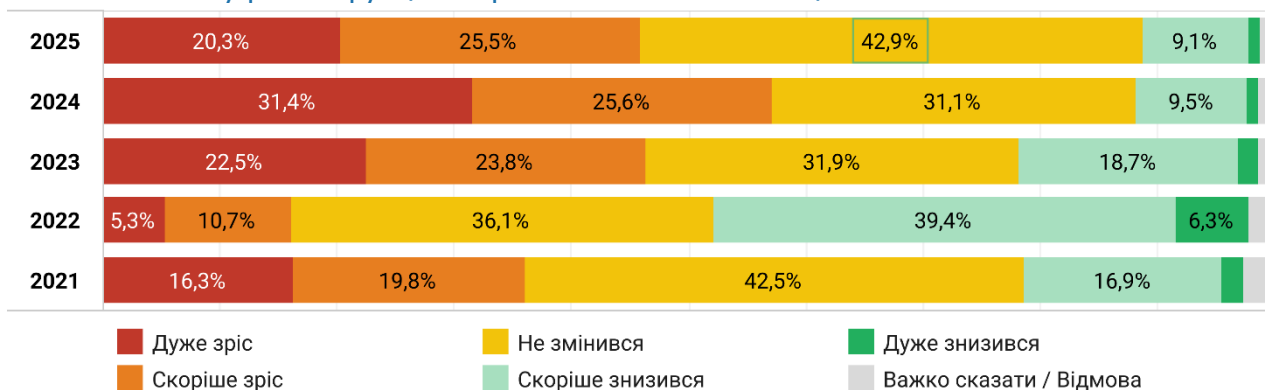
Зокрема зменшення сукупного показника тих респондентів, які відзначали зростання корупції, відбулося за рахунок статистично значущого **скорочення** частки підприємців, які вважають, що корупція **дуже зросла** – з 31,4% у 2024 році до **20,3%** у 2025 році (мінус 11,1 в.п.). Водночас суттєво **зросла** частка тих, хто зазначає **відсутність змін** у рівні корупції: з 31,1% у 2024 році до **42,9%** у 2025 році (плюс 11,8 в.п.). Таким чином, у бізнес-аудиторії зниження «градусу» оцінок рівня корупції відбулося передусім за рахунок переходу до сприйняття стабільності ситуації.

Сукупний показник сприйняття **підприємцями** зростання рівня корупції (дуже та скоріше) **повернувся на рівень 2023 року (46,3%)**.

Загалом **обидві аудиторії** демонструють **покращення оцінок динаміки рівня корупції вперше з 2022 року**. Утім, слід зазначити, що **населення** залишається **більш песимістично** налаштованим, ніж **бізнес**: частка відповідей «скоріше зріс» і «дуже зріс» серед підприємців становить 45,8%, тоді як серед населення є значно вищою – 65,4%.

¹ Питання: «На Вашу думку, як змінився рівень корупції в Україні за останні 12 місяців?»

Рис. 1.2.8. Зміна у рівні корупції в Україні за останні 12 місяців: *бізнес*¹

Підсумковий коментар

Як показує комплексний аналіз результатів дослідження, у 2025 році спостерігається узгоджене зниження низки показників, що характеризують сприйняття поширеності та динаміки корупції в Україні як серед населення, так і в аудиторії представників бізнесу. Це зниження охоплює загальні оцінки рівня корупції, оцінки змін її рівня за останні 12 місяців, а також оцінку корупції як суспільної проблеми порівняно з іншими ключовими проблемами.

Водночас результати аналізу у розділах 2 та 3 звіту свідчать про наявність певного розриву між сприйняттям поширеності й динаміки корупції та особистим корупційним досвідом респондентів. Так, у 2025 році частки населення і бізнесу, які повідомляють про наявність власного корупційного досвіду (Індикатор 2), статистично значуще не відрізняються від показників 2023–2024 років. Це дає підстави стверджувати, що зростання оцінок сприйняття корупції у 2023–2024 роках не було пов'язане з реальним розширенням залученості респондентів до корупційних практик і, відповідно, відображало радше перебільшене уявлення та підвищену чутливість у сприйнятті ситуації, ніж фактичні зміни.

Для населення уявлення про поширеність корупції значною мірою формується не лише на основі власного досвіду, а й під впливом публічного дискурсу, медійного висвітлення та суспільних обговорень, зокрема щодо корупції на високих рівнях влади. Саме ця складова «загального тла» сприйняття має істотний вплив на оцінки поширеності корупції як для населення, так і, меншою мірою, для представників бізнесу. Водночас власний досвід респондентів переважно зосереджується у сфері побутової корупції (для населення) або в середовищі здійснення підприємницької діяльності (для представників бізнесу).

Аналіз динаміки показників за 2023–2025 роки дозволяє припустити, що різке зростання оцінок поширеності та динаміки корупції у 2023–2024 роках значною мірою було зумовлене завищеними очікуваннями суспільства щодо швидкого зниження рівня корупції після повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Ці очікування не справдилися у короткостроковій перспективі, що спричинило посилення песимістичних оцінок у 2023–2024 роки.

У 2025 році на тлі адаптації суспільства до тривалого кризового контексту фіксується певна стабілізація сприйняття корупції. Зафіксоване зниження показників сприйняття корупції передусім відображає послаблення відчуття подальшого зростання проблеми та може бути інтерпретоване як повернення оцінок до більш зваженого й реалістичного рівня після періоду підвищеної чутливості та завищених очікувань, характерних для 2023–2024 років.

¹ Питання: «На Вашу думку, як змінився рівень корупції в Україні за останні 12 місяців?»

1.3. Оцінка антикорупційної політики держави та обізнаність щодо неї

Відповідальність за подолання корупції

Під час опитування респондентам пропонувалося обрати до трьох інституцій, які, на їхню думку, несуть відповідальність за подолання корупції в Україні.

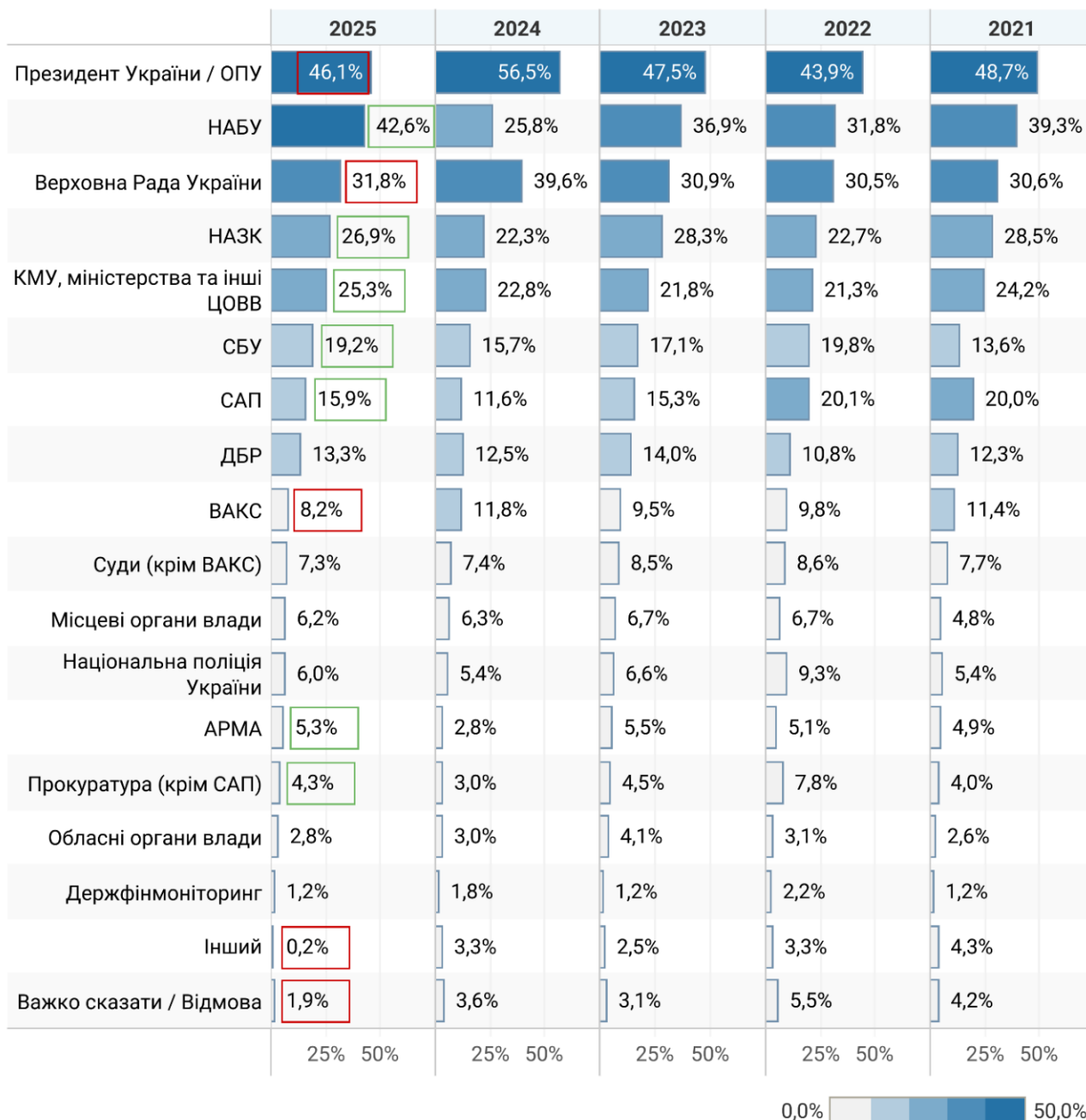
У 2025 році серед аудиторії *населення* (рис. 1.3.1) спостерігається різке підвищення очікувань щодо відповідальності за подолання корупції від **Національного антикорупційного бюро України** (НАБУ) – з 25,8% у 2024 році **до 42,6%** (плюс 16,8 в.п.). Це можна пов'язати з низкою резонансних подій навколо НАБУ у 2025 році (зокрема, намаганнями законодавчо скоротити повноваження НАБУ, вуличними протестами влітку 2025 р., а також із публічним висвітленням активних дій з боку цієї інституції щодо протидії корупції на високому рівні).

Паралельно зі зростанням очікувань щодо відповідальності НАБУ *зростають* очікування суспільства щодо відповідальності інших антикорупційних та правоохоронних органів за подолання корупції в Україні. Зокрема, частка респондентів, які вважають відповідальною за подолання корупції **САП**, *зросла* з 11,6% до **15,9%** (плюс 4,3 в.п.), **НАЗК** – з 22,3% до **26,9%** (плюс 4,6 в.п.), **СБУ** – з 15,7% до **19,2%** (плюс 3,5 в.п.).

Також у 2025 році зафіксовано статистично значуще зростання очікувань щодо відповідальності за подолання корупції з боку КМУ, міністерств та інших ЦОВВ (з 22,8% до **25,3%**), прокуратури (з 3,0% до **4,3%**) та АРМА (з 2,8% до **5,3%**).

Водночас попередній тренд щорічного підвищення очікувань *населення* щодо відповідальності **Президента України** за подолання корупції було зламано у 2025 році: частка відповідей зменшилась з **56,5%** до **46,1%**, хоча при цьому Президент все одно залишається лідером суспільних очікувань у цьому питанні. Зниження очікувань суспільства щодо відповідальності за подолання корупції в державі спостерігається також і щодо **Верховної Ради України** (з 39,6% до **31,8%**) та **Вищого антикорупційного суду (ВАКС)** України (з 11,8% до **8,2%**).

Рис. 1.3.1. Хто є відповідальним за подолання корупції в Україні: *населення*¹

Що стосується *бізнесу* (рис. 1.3.2), то представники підприємств, як і населення, також *знизили* планку очікувань до **Президента України** з 51,9% до **45,2%** (мінус 6,7 в.п.), і водночас *підвищили* рівень відповідальності **НАБУ** – з 29,2% до **37,8%** (плюс 8,6 в.п.) та **САП** – з 13,1% до **17,9%** (плюс 4,8 в.п.). Всі ці зміни є статистично значущими порівняно з 2024 роком.

Загалом динаміка відповідей населення та бізнесу нетотожна. На відміну від населення, бізнес дещо *знизив* очікувану відповідальність за подолання корупції щодо **Кабінету Міністрів України, міністерств та інших ЦОВВ** (з 29,4% до **24,7%**), натомість *підвищив* відповідальність **Національної поліції України** (з 4,1% до **7%**).

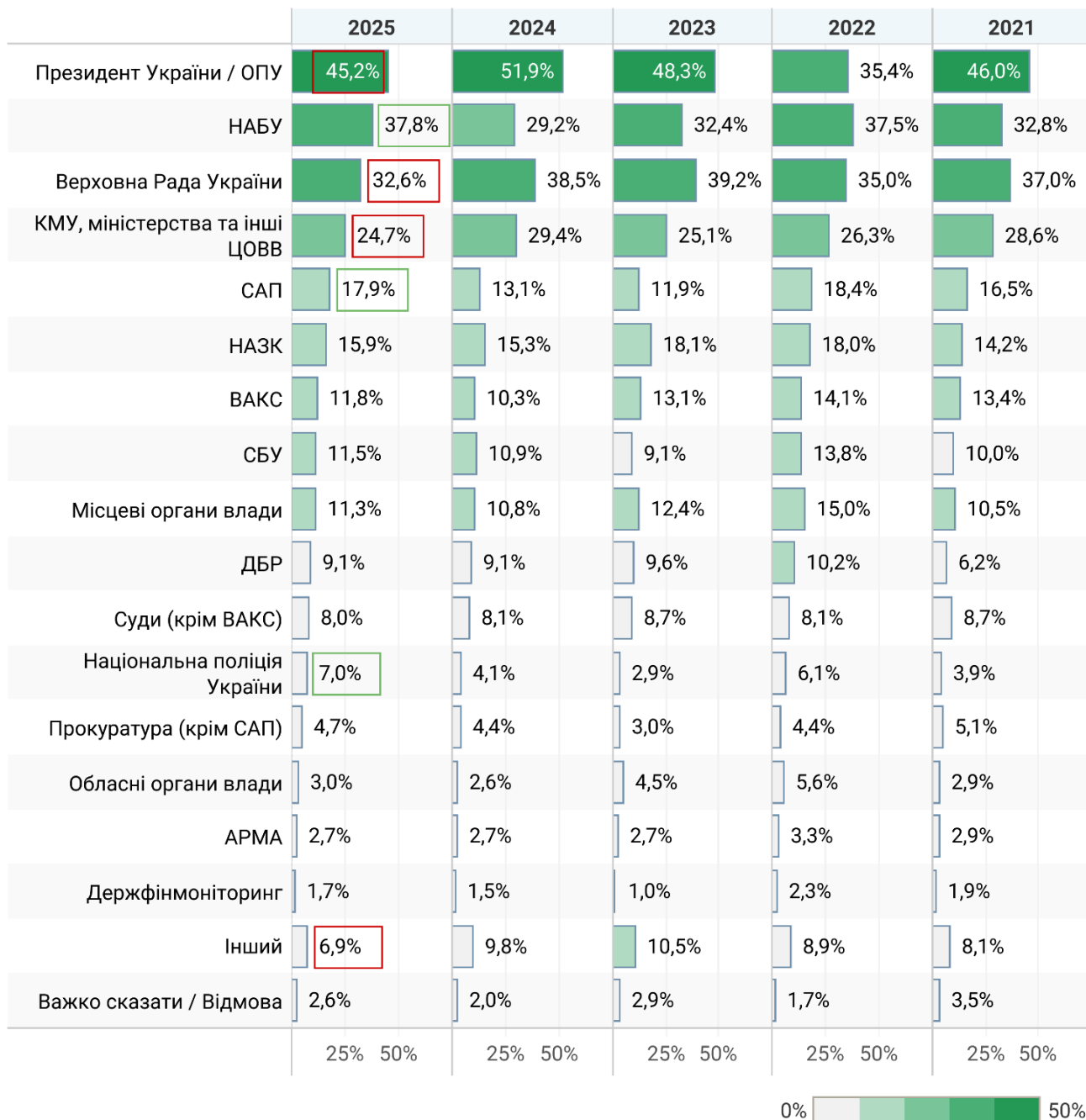
Щодо сприйняття інших антикорупційних інституцій (крім НАБУ та САП) як таких, що відповідають за подолання корупції в державі, то серед аудиторії підприємців рівень очікуваної

¹ Питання: «На Вашу думку, хто відповідальний за подолання корупції в Україні?»

відповідальності **НАЗК** та **ВАКС** у 2025 році загалом зберігся на рівні показників попереднього року.

ТОП-3 інституцій з найвищою відповідальністю за подолання корупції, з погляду населення та бізнесу, є однаковим, в порядку спадання: **Президент, НАБУ, ВРУ**.

Рис. 1.3.2. Хто є відповідальним за подолання корупції в Україні: *бізнес*¹

¹ Питання: «На Вашу думку, хто відповідальний за подолання корупції в Україні?»

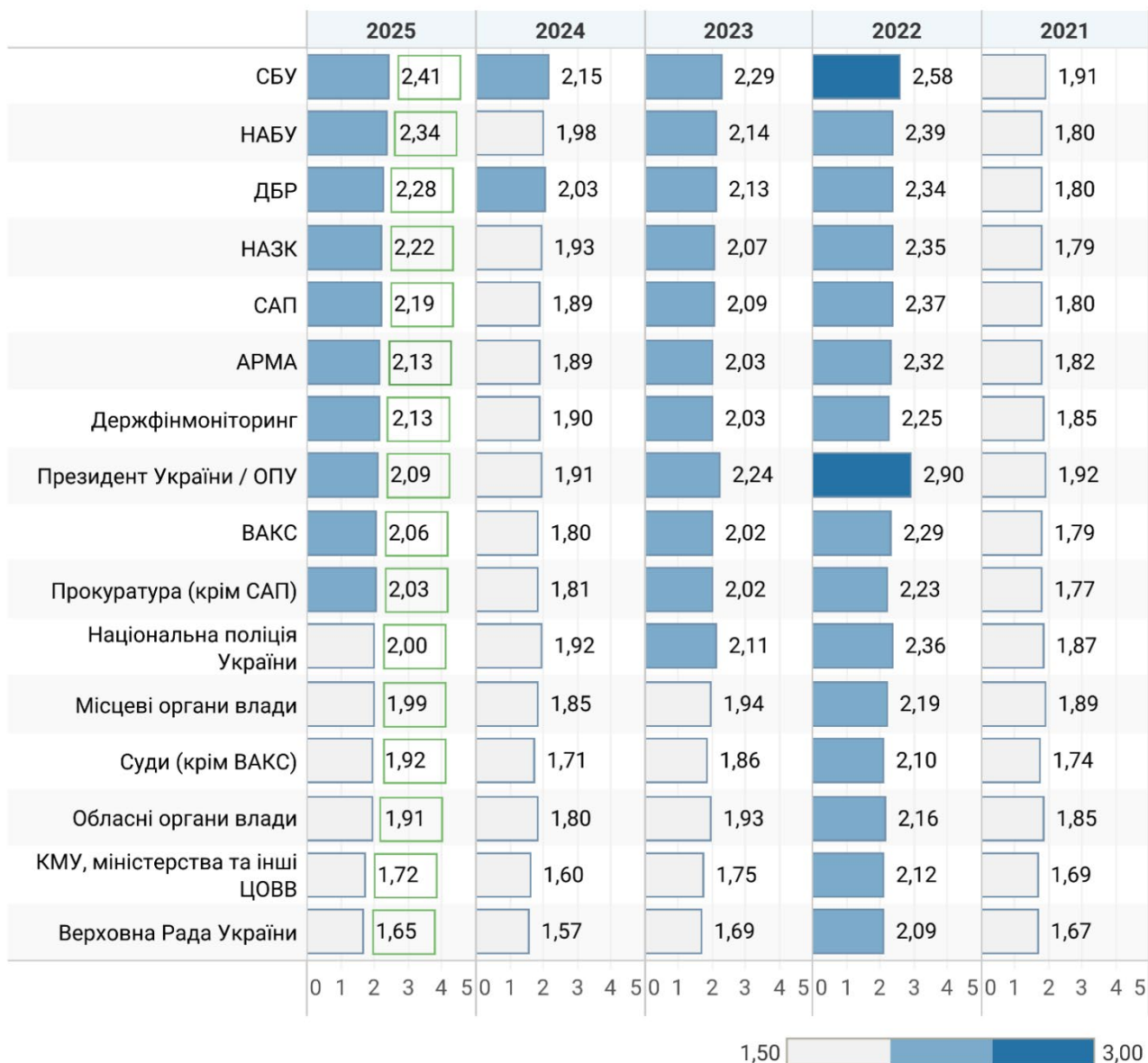
Ефективність антикорупційної діяльності державних органів

Окрему увагу в дослідженні було приділено аналізу сприйняття українцями результативності антикорупційної діяльності різних органів державної влади.

Для оцінки використовувалася 5-бальна шкала, де 5 означає «дуже ефективна діяльність», а 1 – «зовсім неефективна» (тобто показник 3 і вище означає більшу кількість позитивних оцінок, а менше за 3 – більшу кількість негативних).

Населення. Результати опитування населення щодо оцінки ефективності діяльності із запобігання та боротьби з корупцією наведено на рис. 1.3.3.

Рис. 1.3.3. Оцінка ефективності антикорупційної діяльності державних органів, населення¹

Насамперед варто зазначити, що **оцінки ефективності антикорупційної діяльності для всіх без винятку державних органів у 2025 році зросли**, при цьому для органів, що очолюють рейтинг, відповідні показники є вищими порівняно з 2023–2024 роками. Таку динаміку можна пов'язати, зокрема, з резонансними подіями та публічними дискусіями літа

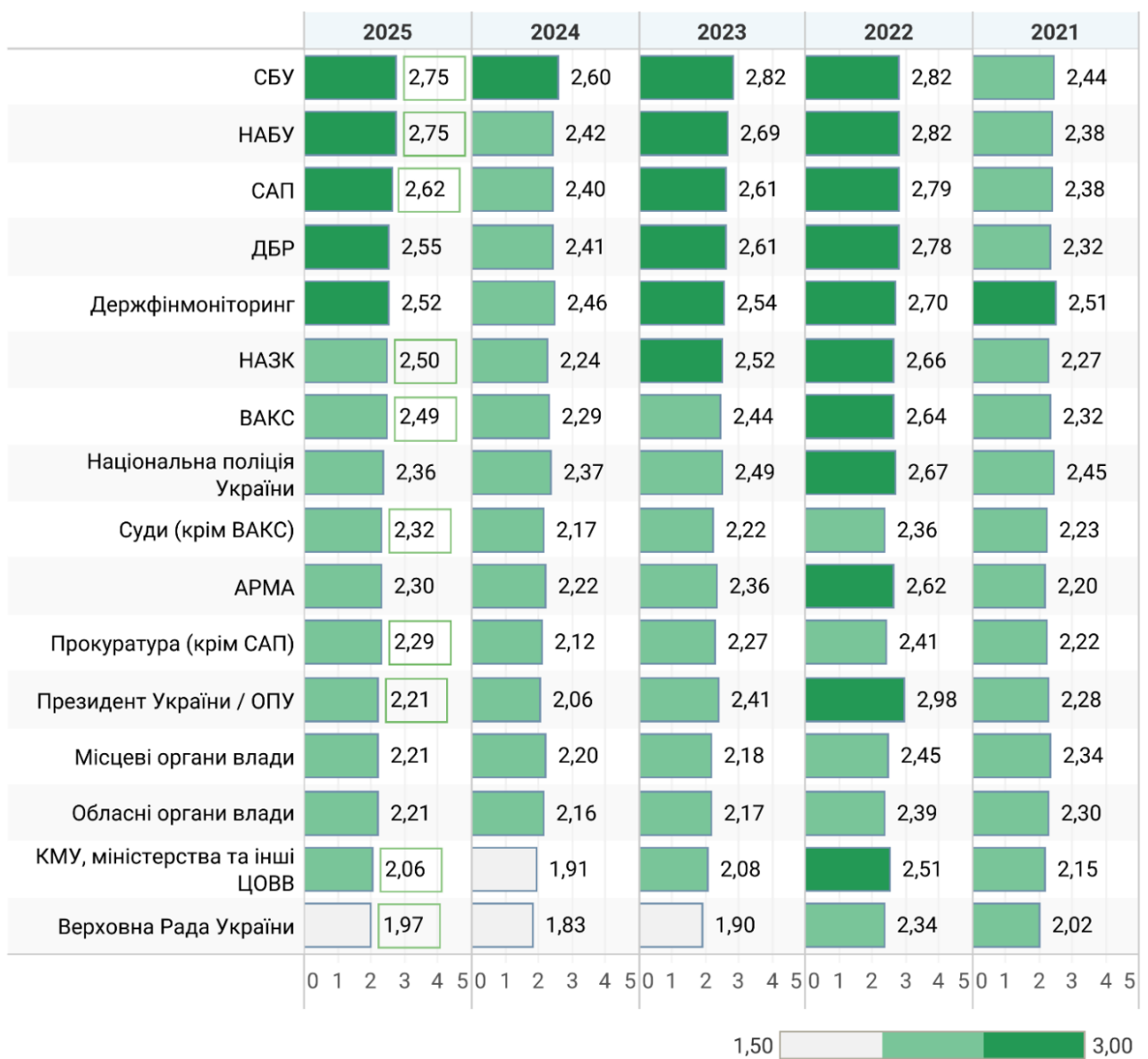
¹ Питання: «На Вашу думку, наскільки ефективна (результативна) антикорупційна діяльність таких державних органів?»

2025 року навколо НАБУ та САП, які могли вплинути на загальний інформаційний фон оцінювання антикорупційної політики.

Лідером ефективності, як і минулого року, залишається **СБУ** із балом 2,41 (з 5). Спеціалізовані інституції, покликані протидіяти корупції, йдуть слідом із невеликим відставанням: **НАБУ** (2,34 бали), а також група органів із близькими показниками – **ДБР** (2,28), **НАЗК** (2,22) та **САП** (2,19). Попри зростання показників у 2025 році, жоден орган не наблизився до середнього рівня оцінки у 3 бали, що свідчить про загалом **стримано низьке сприйняття ефективності антикорупційної діяльності** державних органів серед населення.

Підприємці. Результати опитування представників бізнесу щодо оцінки ефективності діяльності державних органів із запобігання та протидії корупції наведено на рис. 1.3.4.

Рис. 1.3.4. Оцінка ефективності антикорупційної діяльності державних органів, *бізнес*¹

¹ Питання: «На Вашу думку, наскільки ефективна (результативна) антикорупційна діяльність таких державних органів?»

Як і в аудиторії широкої громадськості, оцінки підприємців *підвищилися* майже для всіх оцінюваних органів, а **найбільший приріст** очікувано зафіксований для **НАБУ** – з 2,42 до **2,75** (статистично значуща динаміка). При цьому **НАБУ** та **СБУ** в очах підприємців є державними органами, які оцінюються як найбільш ефективні у сфері протидії корупції.

Винятком є незначне зниження оцінки ефективності Національної поліції України із 2,37 до 2,36, яке не є статистично значущим. Так само статистично незначущим є підвищення оцінок місцевої та обласних органів влади (до 2,21 балів в обох випадках), які перебувають у нижній частині рейтингу оцінок.

На відміну від населення, підприємці вище оцінили **Держфінмоніторинг** – 2,5 (проти 2,13 серед населення) і **суди**: 2,32 у підприємців проти 1,92 у населення.

Аутсайдер рейтингу, за оцінками підприємців, – Верховна Рада України, яка кілька років поспіль залишається на останньому місці, її оцінка ефективності антикорупційної діяльності становить 1,97 (проти 1,83 у 2024 р.).

Загалом оцінки *підприємців* ефективності антикорупційної діяльності усіх органів влади, як і в попередній хвилі дослідження, залишаються **вищими**, ніж оцінки *населення*.

Ще раз наголосимо, що абсолютні **значення оцінок, попри зростання порівняно з 2024 роком, залишаються низькими**: оцінки державних органів в аудиторії бізнесу є нижчими за 2,8 балів, а в аудиторії населення – 2,5 балів. Це свідчить про загалом **стримано низьке та критичне сприйняття ефективності антикорупційної діяльності** державних органів в обох аудиторіях.

Пріоритетні сфери боротьби з корупцією

У зв'язку з оновленням у 2025 році Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні, було переглянуто переліки сфер, у яких за результатами опитування визначається позиція *населення* та *представників бізнесу* щодо пріоритетних напрямів (сфер) боротьби з корупцією. Зазначені переліки відрізняються від тих, що використовувалися у попередніх хвилях опитування у 2021–2024 роках.

Формування оновлених переліків здійснювалося з урахуванням релевантності отримання оцінок від респондентів, зокрема їхньої обізнаності про ситуацію в окремих сферах з огляду на наявний досвід взаємодії та контактів із відповідними інституціями та їх представниками. У зв'язку з цим переліки сфер для населення та для представників бізнесу є різними.

У відповідь на запитання «*У яких сферах, на Ваш погляд, необхідно в першу чергу боротись з корупцією?*» респонденти обирали максимум три варіанти. На рис. 1.3.5 та 1.3.6 наводяться дані щодо сфер, які найчастіше згадувалися серед трьох найважливіших.

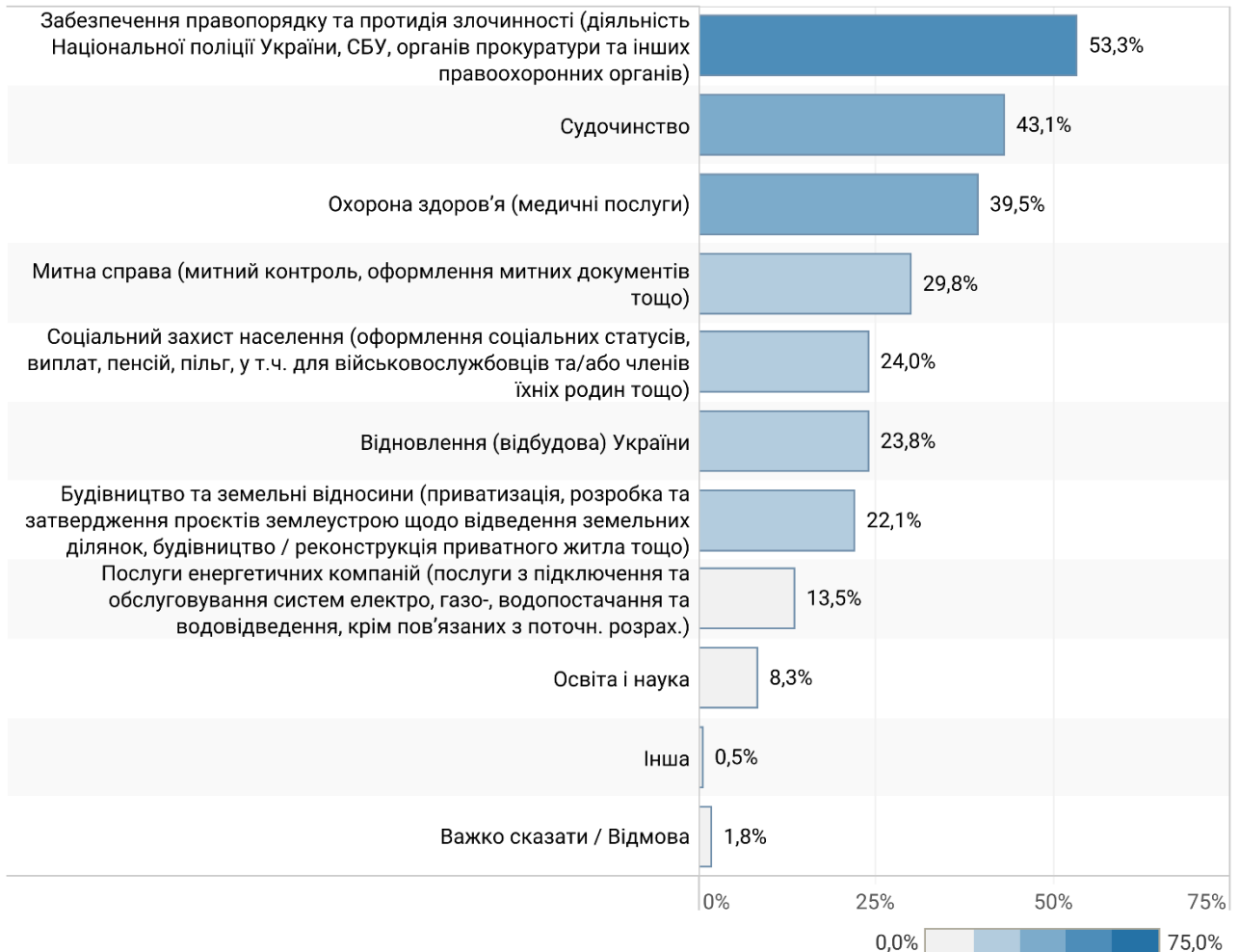
Більше половини *населення* (**53,3%**) вважають **забезпечення правопорядку та протидію злочинності** (діяльність поліції, СБУ, прокуратури та інших правоохоронних органів) найбільш пріоритетною сферою боротьби із корупцією.

Судочинство є пріоритетною сферою для **43,1%** опитаних, і з незначним відставанням за ним іде **охорона здоров'я** (медичні послуги), яку назвали **39,5%** населення.

Менше третини громадян (**29,8%**) вважають пріоритетною боротьбу з корупцією у **митній справі**, кожен четвертий опитаний назвав пріоритетними **соціальний захист населення (24%)** та **відновлення (відбудову) України (23,8%)**.

Такі стратегічні сфери, як **освіта і наука**, населення вважає найменш пріоритетними з точки зору боротьби з корупцією – їх обрали лише 8,3% опитаних.

Рис. 1.3.5. Пріоритетні сфери боротьби з корупцією: *населення*¹

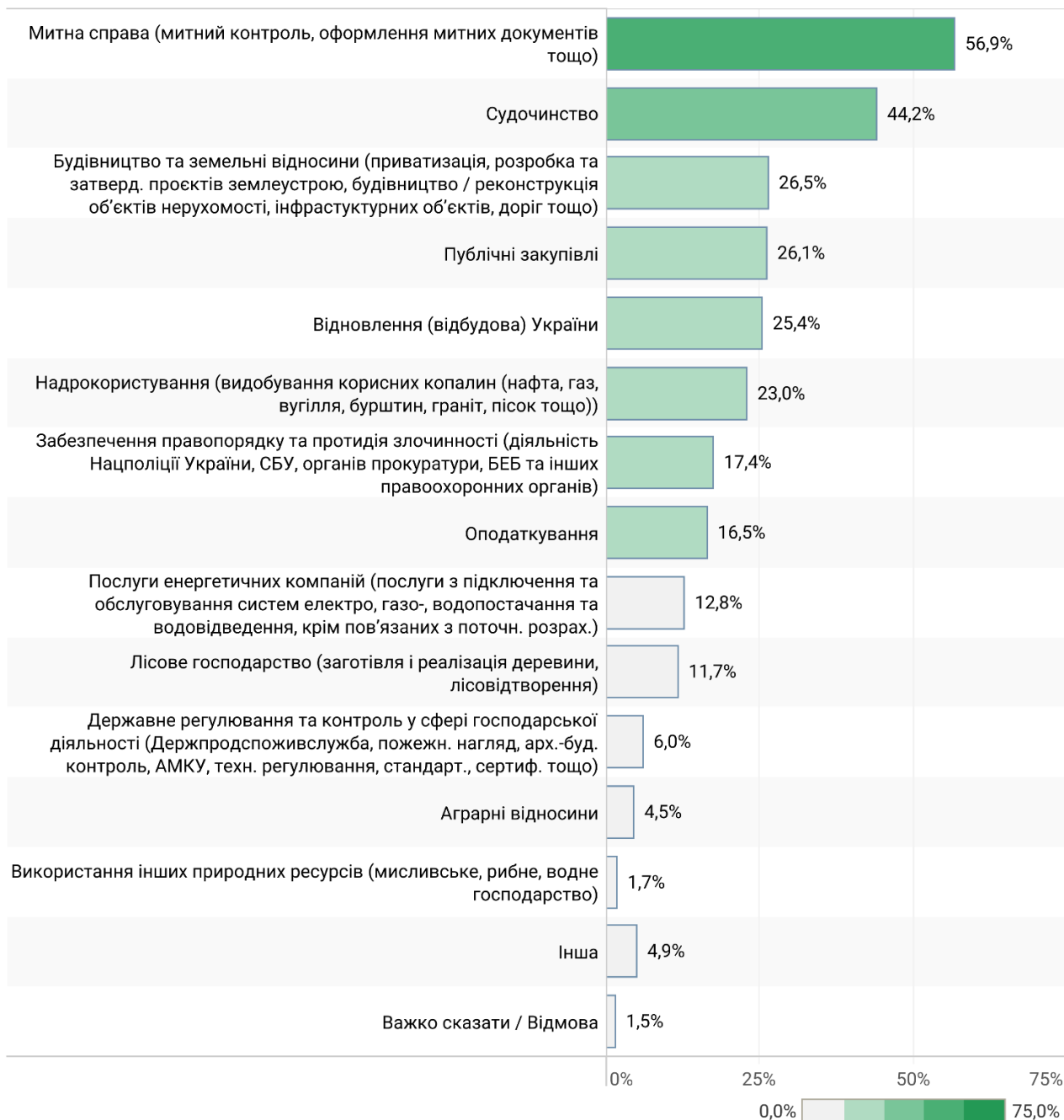

Вибір пріоритетних сфер боротьби з корупцією серед українських підприємців суттєво відрізняється від результатів, отриманих в аудиторії населення, що, зокрема, зумовлено відмінностями у переліках сфер, запропонованих різним цільовим аудиторіям, а також специфікою взаємодії бізнесу з окремими державними інституціями. З огляду на це, **56,9%** підприємців визначили **митну справу** як найбільш пріоритетну сферу боротьби з корупцією.

Водночас підприємці, як і населення загалом, гостро сприймають проблематику корупції в українському **судочинстві**: **44,2%** представників бізнесу назвали цю сферу пріоритетною. Цей показник статистично не відрізняється від вибору населення (43,1%).

¹ Питання: «У яких сферах, на Ваш погляд, необхідно в першу чергу боротись з корупцією?» Респонденти обирали максимум три варіанти відповіді.

Рис. 1.3.6. Пріоритетні сфери боротьби з корупцією: бізнес¹

Такі сфери, як **будівництво та земельні відносини** і **відновлення (відбудова) України**, і серед *підприємців*, і серед *населення* були віднесені до пріоритетних приблизно чвертю опитаних (**25,4%** та **23,8%** відповідно).

Водночас **публічні закупівлі**, які безпосередньо стосуються діяльності бізнесу, вважає пріоритетною сферою майже така сама частка респондентів, як для двох вищезгаданих сфер, – **26,1%** *підприємців*.

Сфери **надрокористування** та **оподаткування** віднесли до пріоритетних у плані боротьби з корупцією **23%** та **16,5%** представників бізнесу відповідно.

¹ Питання: «У яких сферах, на Ваш погляд, необхідно в першу чергу боротись з корупцією?» Респонденти обирали максимум три варіанти відповіді.

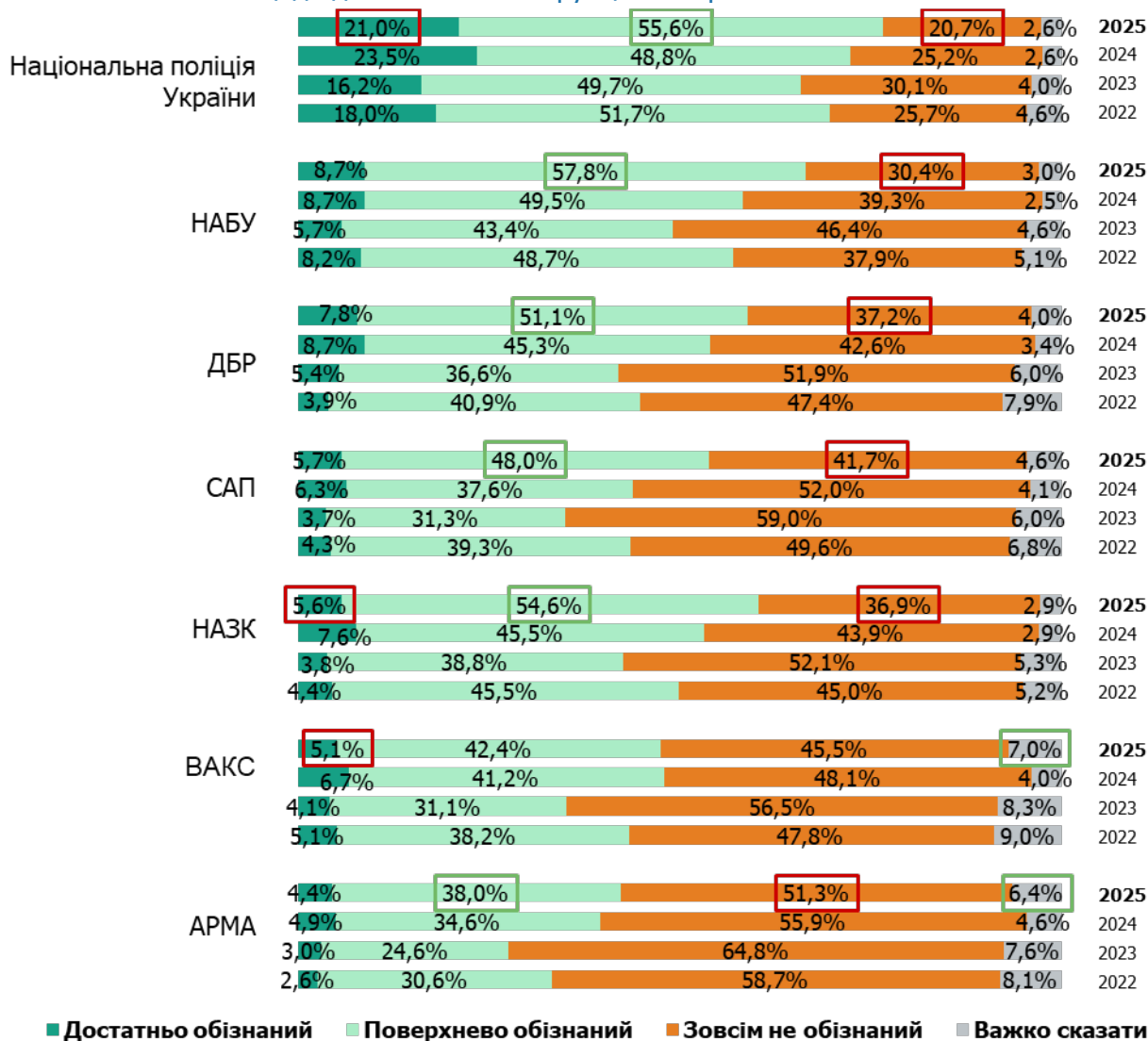
Прикметно, що сфера, яку *населення* визначило як топ-пріоритетну, а саме **забезпечення правопорядку та протидія злочинності** (діяльність Нацполіції, СБУ, прокуратури та інших правоохоронних органів), є значно менш актуальною для *підприємців*: її назвали пріоритетною лише **17,4%** суб'єктів господарювання.

Аграрні відносини та використання інших природних ресурсів (мисливство та рибальство тощо) були згадані відносно незначною часткою опитаних підприємців – не більше 5%.

Обізнаність про діяльність антикорупційних органів і повноваження НАЗК

У 2025 році частка *населення*, яке вважає себе *достатньо обізнаним* щодо діяльності антикорупційних органів, переважно не зросла, аї для окремих органів навіть скоротилася, тоді як частка *поверхово обізнаних* у більшості випадків *зросла* порівняно з 2024 роком (рис. 1.3.7 та рис. 1.3.8). В аудиторії *бізнесу* суттєве *зростання* демонструє лише обізнаність про **НАБУ**, обізнаність щодо інших органів не зазнала відчутних змін.

Рис. 1.3.7. Обізнаність щодо діяльності антикорупційних органів: *населення*¹

¹ Питання: «Наскільки Ви вважаєте себе обізнаним / обізнаною щодо діяльності таких державних органів (установ)?»

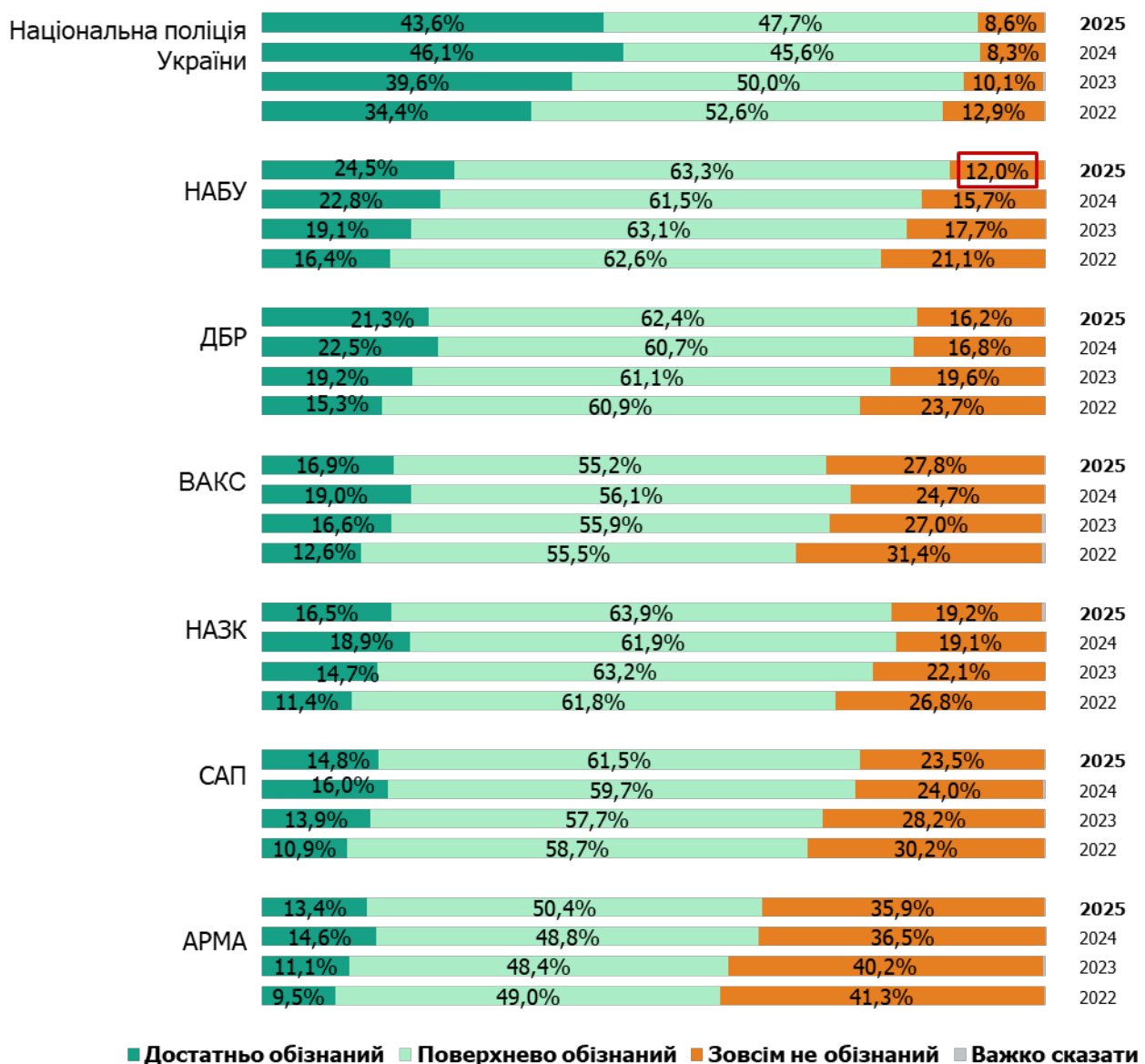
Попри зниження частки достатньо обізнаних, **Національна поліція України** залишається лідером: **76,7%** населення та **91,3%** представників бізнесу вважають себе хоча б *поверхово обізнаними* про діяльність цього державного органу.

Серед *населення* на другому місці за рівнем обізнаності залишається **НАБУ** (**66,5%** – сукупна частка достатньо або поверхово обізнаних, і це значуще *зростання* порівняно з 2024 роком), на третьому – **ДБР** (58,9%). Далі в рейтингу розташовується **САП**, рівень обізнаності про яку суттєво і статистично значуще зріс до **53,7%** (проти 43,9% у 2024 році).

Така ж послідовність у ТОП-3 лідерів обізнаності за цим об'єднаним показником спостерігається і в аудиторії *бізнесу*: слідом за Національною поліцією – **НАБУ** (**87,8%**) та **ДБР** (**83,7%**).

Водночас варто зауважити, що частка «достатньо обізнаних» про діяльність НАБУ в обох аудиторіях майже *удвічі нижча*, ніж відповідний показник щодо Національної поліції: серед *населення* – 8,7% проти 21,0%, серед *бізнесу* – 24,5% проти 43,6%.

Рис. 1.3.8. Обізнаність щодо діяльності антикорупційних органів: *бізнес*

Найнижчу обізнаність обидві аудиторії продовжують демонструвати щодо Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (**АРМА**). Про повну необізнаність про діяльність агентства заявили **51,3%** населення. Проте цей показник статистично значуще *зменшився* порівняно з минулим роком, коли становив 55,9%, а частка поверхово обізнаних серед населення статистично значуще *зросла* з 34,6% до 38,0%. Обізнаність представників *бізнесу* про АРМА суттєво не змінилась порівняно з попереднім роком, частка достатньо та поверхово обізнаних становить 63,8%.

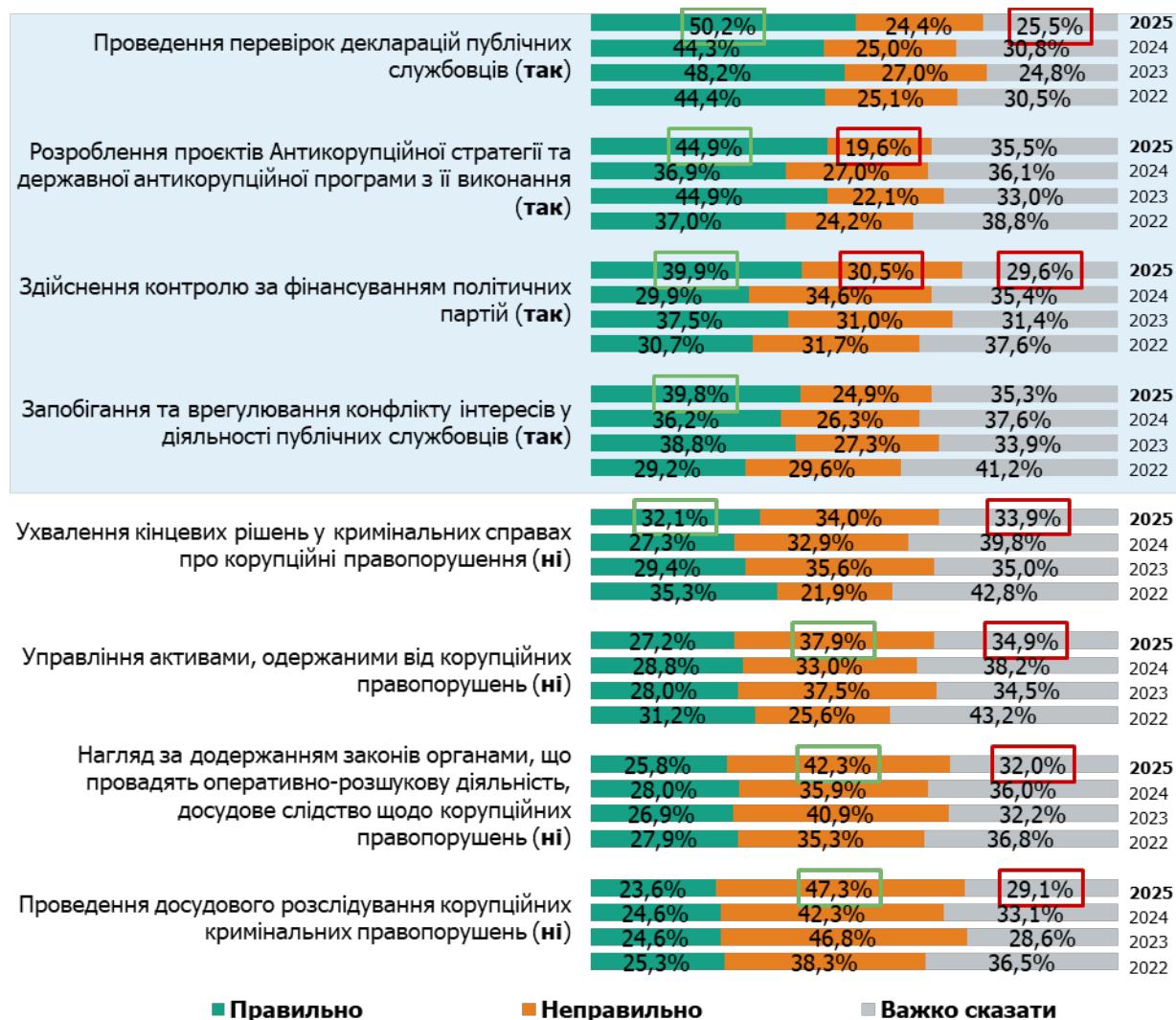
НАЗК стоїть посередині рейтингу в обох цільових аудиторіях. Сукупна частка достатньо або поверхово обізнаних про діяльність агентства становить **60,2%** для *населення* (статистично значуще *зростання* на 7,1 в.п. проти показника 2024 р.) і **80,4%** для *бізнесу* (показник на рівні 2024 р.). Частки «зовсім необізнаних» серед *населення* – 36,9%, серед представників *бізнесу* – 19,2%.

Загалом рівень обізнаності представників бізнесу щодо діяльності антикорупційних органів є вищим, ніж серед населення.

Ця теза підтверджується і даними «тестування», коли респондентам було запропоновано визначити, які види діяльності / функції належать до **повноважень НАЗК**, а які ні. Для цього респондентам було представлено низку тверджень із запитанням, чи є це повноваженням НАЗК. Для половини тверджень правильною відповіддю було «так», для половини – «ні». Результати «тестування» респондентів наведені на рисунках 1.3.9 та 1.3.10 (населення і бізнес відповідно)¹.

¹ Відповідні позначки «так» і «ні» наведені в дужках після кожного твердження, а відповіді респондентів перекодовані у «правильні» і «неправильні».

Рис. 1.3.9. Обізнаність про повноваження НАЗК: населення¹

Загалом *населення рідше, ніж представники бізнесу, обирає коректні варіанти відповідей* і частіше схиляється до відповіді «важко сказати». Така різниця у відповідях двох аудиторій простежується вже четвертий рік поспіль.

Водночас у відповідях населення та бізнесу спостерігаються й спільні закономірності. Зокрема, обидві аудиторії найчастіше дають правильну відповідь щодо повноваження НАЗК **проводити перевірки декларацій публічних службовців** (50,2% правильних відповідей серед населення та 66,6% – серед бізнесу).

На другому місці серед правильних відповідей «так» в обох аудиторіях – **розроблення проєктів Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з її виконання**. Правильну відповідь «так» дали 44,9% населення та 57,2% бізнесу.

Представники бізнесу значно рідше, ніж населення, неправильно атрибуують НАЗК такі види діяльності, як *ухвалення кінцевих рішень у кримінальних справах про корупційні правопорушення та управління активами, одержаними від корупційних правопорушень*. Правильну відповідь «ні» дали 59,0% і 52,6% представників бізнесу, тоді як серед населення

¹ Питання: «На Ваш погляд, чи реалізує Національне агентство з питань запобігання корупції такі повноваження?»

ці показники становлять 32,1% (значуще зростання на 4,8 в.п. порівняно з 2024 роком) і 27,2%.

У період 2022–2025 років серед бізнесу простежується стійке зростання частки правильних відповідей щодо повноважень, неприбутанних НАЗК. Водночас серед населення за цими позиціями рівень правильних відповідей залишається помітно нижчим і коливається без чітко вираженого тренду.

Рис. 1.3.10. Обізнаність про повноваження НАЗК: бізнес¹

Для аналізу динаміки обізнаності населення і бізнесу введено **розрахунковий індекс обізнаності**. Належно обізнаними вважаються респонденти, які дали правильні відповіді на понад половину пунктів, тобто принаймні на 5 із 8.

У 2025 році показник **належно обізнаного населення зріс** і становить **13,3%** (у 2024 році становив 8,9%, різниця у 4,4 в.п. є статистично значущою). Показник для **бізнесу (31,7%)** дещо знизився порівняно з показником 33,3% у 2024 році (зміна не є статистично значущою).

Отримані результати «тестових» запитань свідчать, що **суб'єктивна самооцінка рівня обізнаності респондентів** щодо діяльності окремих державних органів **не завжди**

¹ Питання: «На Ваш погляд, чи реалізує Національне агентство з питань запобігання корупції такі повноваження?». Відповідні позначки «так» і «ні» наведені в дужках після кожного твердження, а відповіді респондентів перекодовані у «правильні» і «неправильні»

узгоджується з реальним розумінням їхніх повноважень. Найбільш виразно ця невідповідність проявляється в аудиторії населення.

Зазначений висновок підтверджується аналізом відсотків правильних відповідей щодо повноважень **НАЗК** у трьох групах опитаних – тих, хто вважає себе «достатньо обізнаним», «поверхово обізнаним» та «зовсім не обізнаним» про діяльність цього органу.

Результати наведено у табл. 1.3.1 та 1.3.2 (для населення і бізнесу відповідно).

Аналіз результатів свідчить, що респонденти аудиторії *населення*, які оцінили власну обізнаність як «достатню», трохи частіше дають правильні відповіді щодо повноважень НАЗК, ніж ті, які сказали, що обізнані поверхово.

Водночас навіть серед *найбільш обізнаних* респондентів **рівень фактичних знань** щодо повноважень НАЗК **залишається обмеженим**: частка респондентів, які дали 5 і більше правильних відповідей, у 2025 році становить лише **17,0%** (статистично значуще зростання на 5,6 в.п. порівняно з 2024 роком). При цьому серед респондентів, які віднесли себе до поверхово обізнаних, показник є співмірним – 5 і більше правильних відповідей дали 16,8% (зростання на 6,7 в.п.), а серед респондентів, які вважають себе зовсім не обізнаними, – 7,5% (без динаміки). Таким чином, можна констатувати, що **реальний рівень обізнаності населення** про роботу антикорупційних органів **є нижчим за декларований**.

Табл. 1.3.1. Обізнаність про повноваження НАЗК: *населення* за рівнем самооцінки (% правильних відповідей)¹

ПОВНОВАЖЕННЯ НАЗК	Рівень обізнаності щодо діяльності НАЗК за самооцінкою		
	Достатньо обізнані	Поверхово обізнані	Зовсім не обізнані
Проведення перевірок декларацій публічних службовців (так)	58,8%	58,1%	38,2%
Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців (так)	56,0%	45,5%	29,9%
Розроблення проєктів Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з її виконання (так)	61,7%	53,0%	31,9%
Здійснення контролю за фінансуванням політичних партій (так)	49,2%	47,2%	28,9%
Управління активами, одержаними від корупційних правопорушень (ні)	37,6%	29,8%	21,6%
Ухвалення кінцевих рішень у кримінальних справах про корупційні правопорушення (ні)	46,2%	37,2%	23,3%
Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативну-розшукову діяльність, досудове слідство щодо корупційних правопорушень (ні)	34,1%	29,8%	18,9%
Проведення досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень (ні)	36,4%	26,4%	18,0%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2025)	17,0%	16,8%	7,5%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2024)	11,4%	10,1%	7,6%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2023)	15,8%	11,4%	12,1%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2022)	23,8%	12,9%	10,3%

В аудиторії *бізнесу* простежується більш **виразний зв'язок** між самооцінкою рівня обізнаності та результатами «тестування». Зокрема, серед респондентів, які віднесли

¹ Питання: «На Ваш погляд, чи реалізує Національне агентство з питань запобігання корупції такі повноваження?». Відповідні позначки «так» і «ні» наведені в дужках після кожного твердження, а відповіді респондентів перекодовані у «правильні» і «неправильні»

себе до *«достатньо обізнаних»* про діяльність НАЗК, частка тих, хто коректно атрибутував 5 і більше повноважень, у 2025 році становить **48,7%**. При цьому варто відзначити *негативну динаміку* цього показника порівняно з 2024 роком (53,4%). Серед тих, хто відніс себе до «поверхово обізнаних», значення індексу становить 31,2%, а серед «зовсім не обізнаних» – 19,4% (обидва показники – без статистично значущої динаміки).

Таким чином, навіть *найменш обізнані респонденти з аудиторії бізнесу демонструють кращу орієнтацію* в повноваженнях НАЗК, ніж *найбільш обізнані* верстви *населення*.

Табл. 1.3.2. Обізнаність про повноваження НАЗК: *бізнес* за рівнем самооцінки (% правильних відповідей)

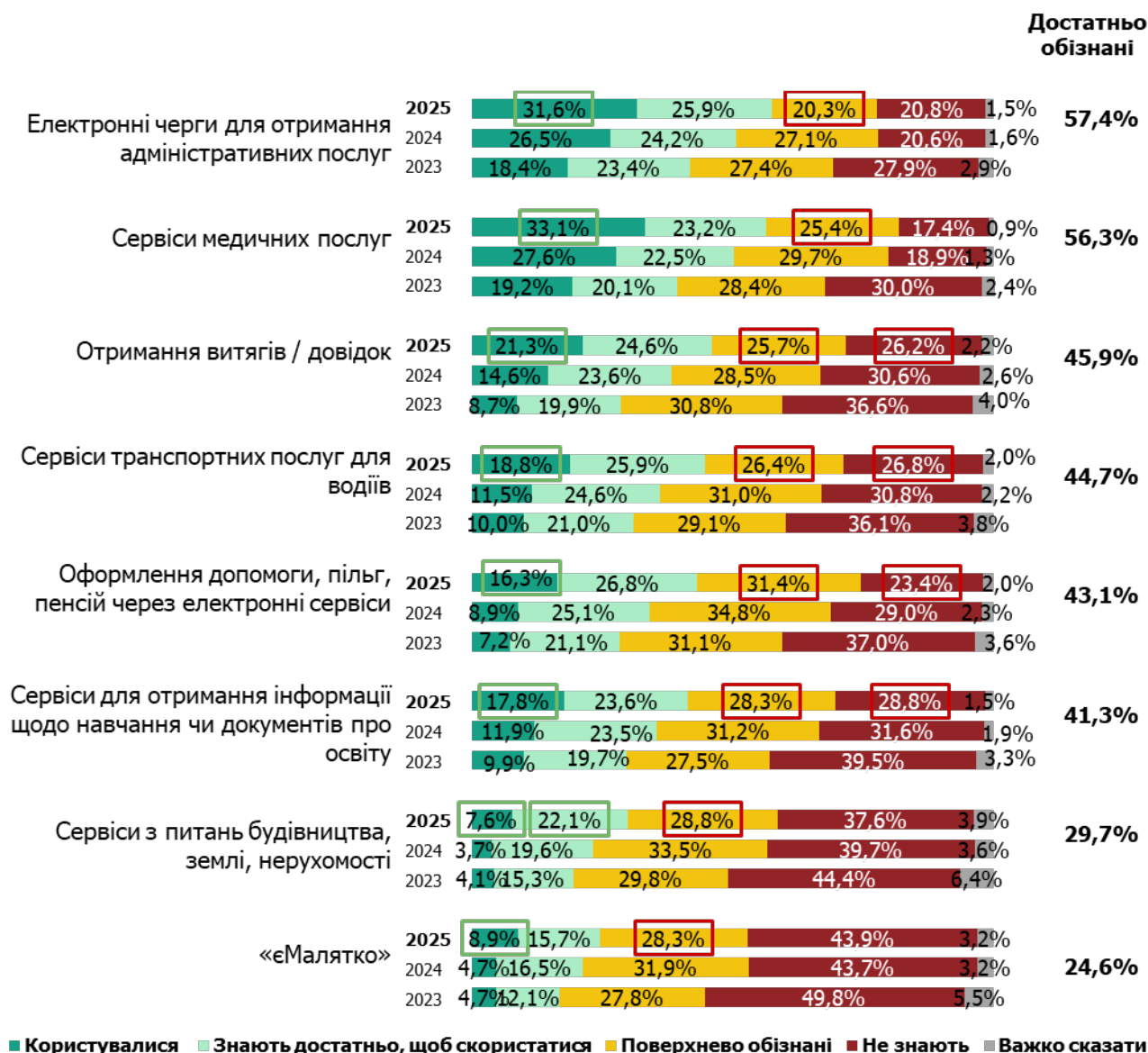
ПОВНОВАЖЕННЯ НАЗК	Рівень обізнаності щодо діяльності НАЗК за самооцінкою		
	Достатньо обізнані	Поверхово обізнані	Зовсім не обізнані
Проведення перевірок декларацій публічних службовців (так)	63,6%	70,9%	56,2%
Здійснення контролю за фінансуванням політичних партій (так)	49,0%	47,6%	39,2%
Розроблення проєктів Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з її виконання (так)	52,1%	61,3%	48,3%
Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців (так)	39,7%	44,0%	38,0%
Ухвалення кінцевих рішень у кримінальних справах про корупційні правопорушення (ні)	79,7%	58,6%	44,2%
Управління активами, одержаними від корупційних правопорушень (ні)	74,3%	51,5%	38,5%
Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, досудове слідство щодо корупційних правопорушень (ні)	63,7%	37,3%	29,3%
Проведення досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень (ні)	53,3%	29,0%	25,3%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2025)	48,7%	31,2%	19,4%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2024)	53,4%	31,5%	19,8%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2023)	44,0%	27,6%	22,9%
Дали правильну відповідь на 5 і більше пунктів (2022)	45,9%	27,9%	14,9%

Обізнаність про електронні сервіси з надання державних послуг онлайн

У 2023–2025 роках аудиторіям населення і бізнесу було запропоновано оцінити рівень обізнаності щодо наявності електронних сервісів, що слугують альтернативами корупційним практикам. *Достатньо обізнаними* щодо кожного сервісу вважаються респонденти, які або мають *досвід користування* таким сервісом, або *знають достатньо, щоб ним скористатися*. Результати наведено на рис. 1.3.11 (населення) і рис. 1.3.12 (бізнес).

Загалом рівень обізнаності населення про сервіси суттєво *нижчий* від рівня обізнаності бізнесу: серед *населення показник «достатньої обізнаності»* (середня частка «достатньо обізнаних» щодо всіх сервісів) становить **42,9%**, тоді як в аудиторії *бізнесу* він значно вищий і становить **60,6%**. Утім, варто зазначити, що середня обізнаність *населення продовжує зростати*: у 2023 році показник обізнаності становив 29,4%, у 2024 році – 36,1%. Зростання у 2025 році на 6,8 в.п. є статистично значущим. Натомість обізнаність *бізнесу* залишилася на попередньому рівні (57,2% у 2023 р., 59,9% у 2024 р.).

Рис. 1.3.11. Обізнаність про електронні сервіси з надання державних послуг онлайн: населення¹

В аудиторії *населення* перше місце за рівнем обізнаності поділили сервіси **електронних черг для отримання адміністративних послуг** та **сервіси медичних послуг** (Helsi, «Є ЛІКИ» тощо): ними користувалися 31,6% та 33,1% респондентів відповідно, і ще 25,9% та 23,2% відповідно знають, як скористатися у разі потреби.

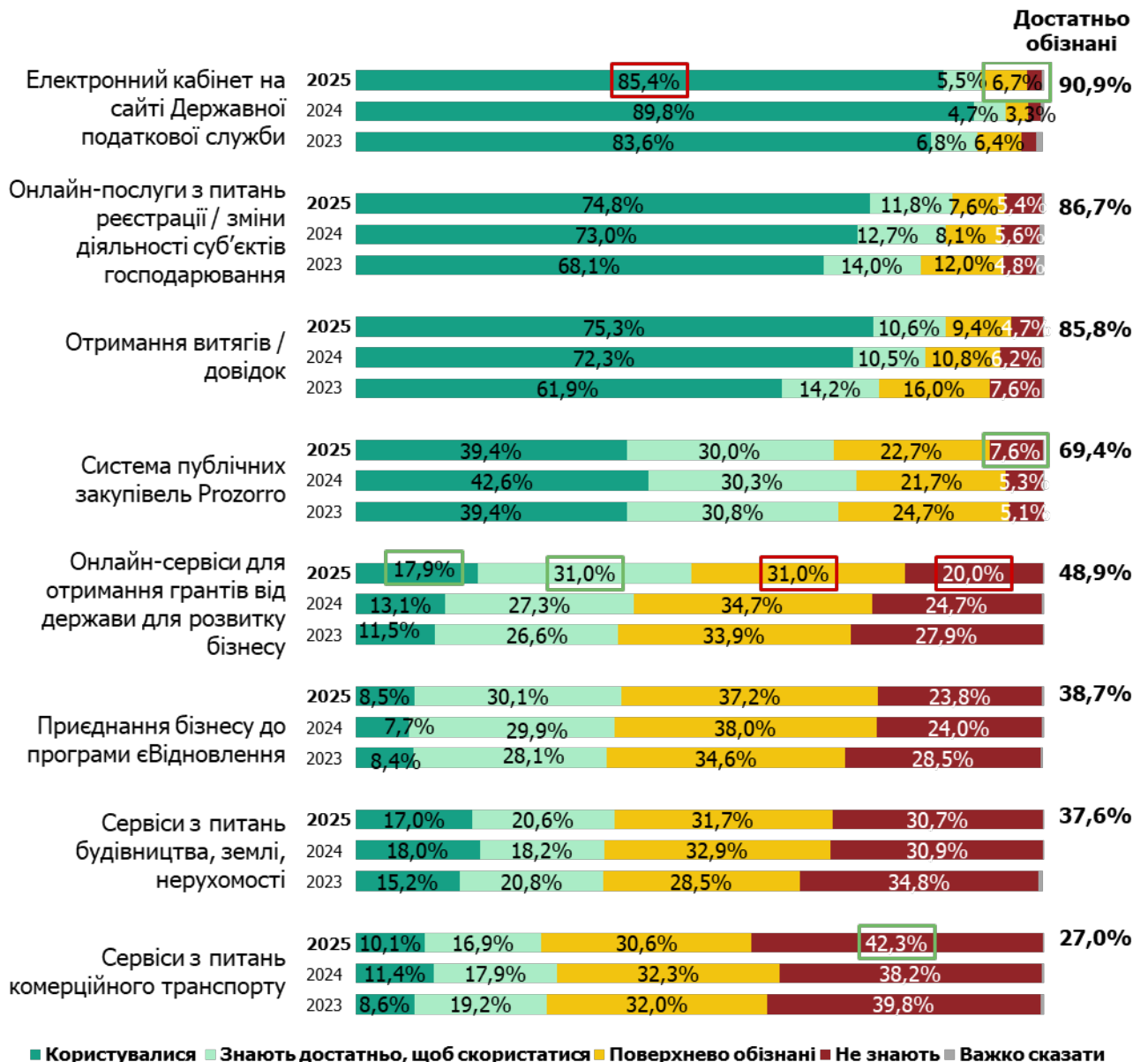
Загалом *достатньо обізнаними* щодо цих двох сервісів є понад половину населення: **57,4%** та **56,3%** відповідно. Іншими сервісами населення користується менше (адже вони спрямовані на певні аудиторії). Утім, *щодо усіх сервісів* спостерігається значуще *зростання* хоча б одного з компонентів обізнаності (досвіду користування або спроможності скористатися).

¹ Питання: «Наскільки Ви вважаєте себе обізнаним / обізнаною щодо таких електронних сервісів з надання державних послуг онлайн?»

В аудиторії *бізнесу* беззаперечним лідером залишається **електронний кабінет на сайті ДПС**: частка достатньо обізнаних про нього становить **90,9%** (85,4% опитаних ним користуються, ще 5,5% знають, як це зробити). Втім, цей показник зменшився порівняно з 2024 роком на 3,6 в.п., коли становив 94,5%, різниця є статистично значущою.

Друге місце посідає **електронна реєстрація або зміна діяльності підприємства**: рівень обізнаності становить **86,7%**, з них 74,8% уже мають досвід користування. **Отримання витягів і довідок онлайн** освоїли 75,3% підприємців, ще 10,6% знають, як це зробити (тож рівень обізнаності становить **85,8%**).

Рис. 1.3.12. Обізнаність про електронні сервіси з надання державних послуг онлайн: бізнес¹

Істотне зростання обізнаності демонструють **онлайн-сервіси для отримання грантів від держави для розвитку бізнесу**. Загальний показник *зріс* з 40,4% в 2024 році до **48,9%** у 2025 році, різниця у 8,5 в.п. є статистично значущою. При цьому зросла як частка тих, хто користувався цими сервісами (з 13,1% до 17,9%) так і тих, хто знає достатньо, щоб ними

¹ Питання: «Наскільки Ви вважаєте Ваше підприємство обізнаним щодо таких електронних сервісів з надання державних послуг онлайн?»

скористатися (з 27,3% до 31,0%). А показники поверхово обізнаних і зовсім необізнаних статистично значущо впали на 3,7 та 4,7 в.п. відповідно.

Обізнаність щодо особливостей подання та механізмів розгляду повідомлень про корупцію

Починаючи з 2023 року, серед аудиторії населення оцінюється обізнаність про *особливості подання* (про канали повідомлення) та *механізми розгляду повідомлень про корупцію*. Згідно з методологією, респондентам було запропоновано по 8 тверджень, серед яких було порівну коректних і хибних. Достатньо обізнаними вважаються респонденти, які правильно позначили понад половину тверджень, тобто 5 і більше з 8, поверхово обізнаними – половину тверджень (4).

Для оцінки **обізнаності щодо особливостей подання (каналів) повідомлень про корупцію** було запропоновано такі твердження (в дужках наведено правильну відповідь і частку респондентів, які її обрали):

- Усі повідомлення від громадян про корупцію мають зберігатись на Єдиному порталі повідомлень викривачів (**так: 66,9%** – значуще падіння на 8,3 в.п.);
- Повідомлення про корупцію громадяни мають подавати лише через Єдиний портал повідомлень викривачів, подання таких повідомлень іншим способом (на особистому прийомі, через спеціальну телефонну лінію тощо) – не допускається (**ні: 32,8%**, без динаміки);
- Можна здійснити анонімне повідомлення про корупцію без зазначення відомостей про себе (відомостей, які можуть ідентифікувати особу) (**так: 59,1%**, без динаміки);
- При поданні повідомлення через Єдиний портал повідомлень викривачів особа має обов'язково зазначити адресу електронної пошти (**ні: 29,5%**, без динаміки);
- Громадяни можуть подавати повідомлення про корупцію не лише за місцем роботи (навчання), а й спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції (до органів прокуратури, Національної поліції, НАБУ, НАЗК) (**так: 76,9%** – значуще зростання на 4,8 в.п.);
- Громадяни не можуть подавати повідомлення про корупцію через таких фізичних осіб: журналістів, громадських діячів, народних депутатів (**ні: 44,0%** – значуще зростання на 10,4 в.п.);
- Повідомлення про корупцію, пов'язану з місцем роботи (навчання), громадяни можуть подавати до органу вищого рівня, у якому здійснюється контроль за дотриманням антикорупційного законодавства у підвідомчих організаціях (**так: 70,7%**, без динаміки);
- Повідомлення про корупцію, які стосуються високопосадовців, правоохоронців та суддів, необхідно подавати виключно до НАЗК (**ні: 20,1%**, без динаміки).

Загалом частка достатньо обізнаних респондентів (які правильно відповіли на хоча б 5 тверджень із 8) становить **37,0%**, що статистично значущо вище (плюс 4,1 в.п.), ніж у 2024 році (32,9%). При цьому частка тих, хто правильно відповів хоча б на 4 твердження з 8 (*достатньо та поверхово обізнаних*), набагато більша і становить **67,2%** (без динаміки порівняно з 2024 роком (66,1%)).

Оцінка **обізнаності щодо механізмів розгляду повідомлень** про корупцію відбувалася аналогічним чином. Нижче наведено список з 8 тверджень із зазначенням правильних відповідей і частки респондентів, які їх обрали:

- Повідомлення підлягає розгляду, якщо воно містить фактичні дані, що вказують на можливе вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення та які можуть бути перевірені (**так: 77,2%**, без значущої динаміки);
- Анонімні повідомлення не розглядаються (**ні: 47,3%** – значуще зростання на 6,1 в.п.);
- Строк попереднього розгляду повідомлення, яке направила особа про випадок корупції за місцем її роботи, становить не більше десяти робочих днів (**так: 64,0%**, без значущої динаміки);
- Якщо встановлено, що повідомлення про корупцію не містить фактичних даних, що вказують на можливе вчинення правопорушення, таке повідомлення повертається особі, яка його здійснила, без подальшого розгляду (**ні: 16,7%**, без значущої динаміки);
- Якщо наведені у повідомленні факти стосуються керівника органу державної влади, до якого воно надійшло, таке повідомлення не може розглядатись у цьому органі, а надсилається суб'єкту, уповноваженому здійснювати розгляд чи розслідування таких фактів (**так: 73,4%** – значуще зростання на 3,4 в.п.);
- Особі, яка здійснила повідомлення, надається детальна інформація про результати попереднього розгляду такого повідомлення, лише у разі надходження від такої особи окремого запиту (**ні: 14,8%** – значуще падіння на 2,4 в.п.);
- Якщо за результатами попереднього розгляду повідомлення викладена у ньому інформація підтверджується, винні особи притягаються до дисциплінарної відповідальності (**так: 68,9%** – значуще зростання на 4,6 в.п.);
- Якщо в ході проведення попереднього розгляду виявляються ознаки корупційного кримінального правопорушення, то відповідні матеріали передаються до НАЗК (**ні: 9,0%** – значуще зростання на 2,6 в.п.).

Частка достатньо обізнаних респондентів (які правильно відповіли на хоча б 5 тверджень із 8) становить **28,1%** (без динаміки порівняно з 2024 роком (26,6%)). Частка достатньо та поверхово обізнаних (тих, хто правильно відповів хоча б на 4 твердження з 8) становить **69,8%** (зростання на 4,8 в.п. порівняно з 2024 роком (65,0%)) – значуща позитивна динаміка.

РОЗДІЛ 2. ПОКАЗНИКИ КОРУПЦІЙНОГО ДОСВІДУ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ

2.1. Загальна методологія оцінки корупційного досвіду

У цьому дослідженні використовуються три підходи до дослідження (вимірювання) корупційного досвіду населення та представників бізнесу:

1) *прямий спосіб (самооцінка)* – визначення респондентами наявності / відсутності корупційного досвіду в них за певний період часу (загальне питання «*Чи стикалися Ви з корупцією останні 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?*» (для представників бізнесу – «*...в інтересах підприємства, у якому Ви працюєте?»*)). Показник частки респондентів (населення / представників бізнесу), які за *самооцінкою* мали досвід корупційних практик, відзначається певною стійкістю при використанні для порівняння в різних хвилях досліджень. Саме тому він визначається як **показник корупційного досвіду населення / представників бізнесу** і застосовується як один з індикаторів ефективності державної антикорупційної політики;

2) *самооцінка* респондентами наявності у них корупційного досвіду при взаємодії / контактах з певною сферою. Частка респондентів (тих, хто стикався зі сферою), які відповіли ствердно на пряме запитання, тобто усвідомлюють, що вони або члени їхніх сімей (для бізнесу – керівники/представники підприємства) стикалися з корупцією при взаємодії з представниками відповідних закладів/установ/органів влади, визначається в цьому дослідженні як **показник корупційного досвіду в сфері** і використовується для порівняння в різних хвилях досліджень;

3) визначення ступеня поширеності окремих корупційних практик у певних сферах за результатами підтвердження факту перебування респондентів у певних контактних ситуаціях, що містять ознаки корупції. За результатами аналізу даних обраховується інтегральний дослідницький показник – частка респондентів, які **перебували в корупційних ситуаціях у певній сфері** (частка тих, хто стикався зі сферою). Перелік запропонованих респондентам корупційних ситуацій не може охоплювати всі корупційні практики у сфері і буде періодично змінюватись у різних хвилях досліджень. Таким чином, цей показник не доцільно безпосередньо застосовувати для оцінки рівня корупції у сфері, проте він використовується для порівняння з показником корупційного досвіду (за самооцінкою) на предмет усвідомлення контактних ситуацій як корупційних.

Для оцінки поширеності корупції в окремих сферах респондентам було запропоновано оцінити власний досвід взаємодії з державними органами і установами протягом останніх 12 місяців до моменту опитування. Оцінку корупційного досвіду здійснювали лише ті респонденти, які мали досвід звернень (наявність контактів) у відповідній сфері (або особисто, або такий досвід мали члени родини – для населення чи співробітники – для бізнесу).

Загалом у дослідженні 2025 року, проведеному за оновленою методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проаналізовано показники корупційного досвіду населення у 10 сферах та бізнесу – у 9 сферах.

У 2025 році назви окремих сфер, за якими проводився аналіз у попередні роки, були змінені, проте система і формулювання питань для визначення показників залишилася незмінною, що забезпечує можливість порівняльного аналізу показників корупційного досвіду в динаміці¹.

Крім того, для населення у 2025 році було додано нову сферу – «Соціальний захист населення», а для представників бізнесу – дві нові сфери, що раніше не охоплювалися дослідженням: «Публічні закупівлі» та «Відновлення (відбудова) України».

Аудиторіям населення і бізнесу були запропоновані для оцінки різні сфери – найбільш релевантні для кожної аудиторії.

Населення оцінювало такі сфери:

- Сфера 1: Охорона здоров'я (медичні послуги)²
- Сфера 2: Послуги закладів вищої освіти
- Сфера 3: Послуги закладів освіти (початкова та середня освіта)
- Сфера 4: Послуги закладів освіти (комунальні дитячі садки)
- Сфера 5: Діяльність сервісних центрів МВС
- Сфера 6: Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)
- Сфера 7: Соціальний захист населення
- Сфера 8: Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)
- Сфера 9: Будівництво та земельні відносини
- Сфера 10: Забезпечення правопорядку та протидія злочинності

Представники бізнесу оцінювали такі сфери:

- Сфера 1: Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)
- Сфера 2: Будівництво та земельні відносини
- Сфера 3: Забезпечення правопорядку та протидія злочинності
- Сфера 4: Оподаткування
- Сфера 5: Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності
- Сфера 6: Митна справа (митний контроль, оформлення митних документів для суб'єктів бізнесу)
- Сфера 7: Судочинство
- Сфера 8: Публічні закупівлі
- Сфера 9: Відновлення (відбудова) України

Через те що список сфер суттєво різниться для населення і бізнесу, у наступних розділах оцінки цих двох аудиторій будуть представлені окремо.

¹ У дослідженнях 2021–2024 років використовувалися інші назви окремих сфер. Зокрема, сфера «Охорона здоров'я (медичні послуги)» мала назву «Державна та комунальна медицина (медичні послуги)», сфера «Забезпечення правопорядку та протидія злочинності» – називалась «Діяльність правоохоронних органів», а сфера «Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)» – «Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення».

Для представників бізнесу також уточнено назви сфер «Оподаткування», «Судочинство», «Митна справа» та «Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності» без зміни змісту та інструментарію дослідження.

² Послуги приватних установ у сфері медицини й освіти не оцінювалися.

Методологічні засади розрахунку показників корупційного досвіду

Розрахунок показників **корупційного досвіду** респондентів у кожній сфері здійснювався на базі двох запитань:

- Показник **самооцінки**: респондентів запитували, чи стикалися вони або члени їхньої родини з корупцією в цій сфері (пряме запитання, яке ставилося щодо кожної сфери тим, хто з нею взаємодіяв (звертався, контактував))¹. Частка респондентів, які ствердно відповіли на пряме питання, визначається в цьому дослідженні як **показник корупційного досвіду в сфері**;
- Інтегральний показник **перебування у корупційних ситуаціях**: у цьому запитанні респондентам пропонувалося пригадати детальніше, чи виникали ситуації, що містять ознаки корупції², при отриманні конкретних послуг (або при контактах з представниками відповідних установ, закладів).

Якщо така корупційна контактна ситуація виникала, то респондентів просили уточнити, чи виникала вона з їхньої власної ініціативи, чи на вимогу працівників закладу/установи. Якщо такі ситуації не виникали (в тому числі тому, що респондент не отримував конкретну послугу), обирався варіант відповіді «Такої ситуації не було». Також респонденти могли обрати варіант «Інше» або відмовитися від відповіді. Інтегральний **показник перебування в корупційних ситуаціях** розрахований як частка опитаних, які обрали будь-яку відповідь, окрім «Такої ситуації не було», при обговоренні конкретних корупційних ситуацій (варіанти «Інше» або «Відмова від відповіді» в цьому дослідженні розглядаються як соціально прийнятні заміники відповідей про участь у корупційній ситуації).

¹ Питання щодо кожної сфери:

(1) «Чи доводилося Вам або членам Вашої родини (для представників бізнесу – Вам / Вашому підприємству) протягом останніх 12 місяців звертатись до ... (за послугами ...)?» (по сферах: до закладів охорони здоров'я, сервісних центрів МВС, ЦНАП, державних органів / установ, компаній (підприємств), органів влади, установ та організацій);

або «Чи доводилося Вам або членам Вашої родини протягом останніх 12 місяців зустрічатись (контактувати) з представниками ... (з питань ...)?» (з представниками правоохоронних органів, представниками податкових, митних, судових органів, представниками сфери державного регулювання та контролю у сфері господарської діяльності); для сфери «Публічні закупівлі» – «...протягом останніх 12 місяців брати участь у публічних закупівлях?»;

для освітніх закладів: «Чи Ви або члени Вашої родини навчаєтесь зараз або навчалися протягом останніх 12 місяців у ...»;

(2) «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні до ... (за послугами з ...) / при зустрічі (контакті) з ... протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо», для освітніх закладів: «Чи стикалися Ви з корупцією у ... протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

² А саме: респонденти або члени їхніх сімей (для представників бізнесу – респонденти або працівники підприємства) робили неофіційні платежі (грошові кошти чи подарунки) або надавали послуги у певних ситуаціях. Ситуації було сформульовано у максимально нейтральній формі, уникаючи будь-яких оціночних понять негативної забарвленості. В описі ситуацій не використовувався сам термін «корупція».

Застосування додаткових вибірок за сферами

Крім загальнонаціональних репрезентативних вибірок (далі – загальні вибірки), у дослідженні 2025 року для окремих цільових груп додатково застосовувалися спеціальні вибірки респондентів за сферами (далі – додаткові вибірки) з метою зменшення похибки оцінювання показників корупційного досвіду. Такі вибірки формувалися з метою досягнення не менше 200 респондентів, які мали досвід контактів або взаємодії з відповідною сферою.

Додаткові вибірки застосовувалися для тих сфер, у яких за результатами загальних вибірок кількість респондентів, що контактували з відповідною сферою, була обмеженою. Це дозволило збільшити кількість спостережень у межах окремих сфер та підвищити аналітичну надійність оцінювання показників корупційного досвіду.

Додаткові вибірки формувалися з урахуванням характеристик відповідних цільових груп (населення та підприємці/власники бізнесу), які, за результатами загального опитування, взаємодіяли з відповідними сферами. Під час опитування респондентів із додаткових вибірок використовувався ідентичний опитувальний інструментарій, передбачений методикою дослідження для відповідних сфер.

Водночас додаткові вибірки не застосовувалися до сфер, які вперше були включені до стандартного опитування щодо корупції в Україні у 2025 році, зокрема до сфери «Соціальний захист населення» (для цільової групи населення) і до сфер «Публічні закупівлі» та «Відновлення (відбудова) України» (для цільової групи бізнесу).

Загальна кількість респондентів, опитаних у межах кожної сфери, наведена у відповідних підрозділах цього розділу, присвячених аналізу показників корупційного досвіду.

2.2. Оцінка корупційного досвіду населення за сферами

У 2025 році аналіз корупційного досвіду населення засвідчив статистично значущі **ПОЗИТИВНІ зрушення** у більшості досліджуваних сфер, а також формування стійких тенденцій до зниження показників корупції порівняно з попередніми роками.

Порівняння результатів 2025 року з даними 2024 року показує, що у більшості досліджуваних сфер зафіксовано статистично значуще **зниження рівня корупційного досвіду** населення¹.

Узагальнені дані щодо корупційного досвіду населення за самооцінкою в розрізі досліджуваних сфер наведено на рис. 2.2.1. Сфери відсортовано за часткою громадян, які зазначили, що мали корупційний досвід (серед тих, хто звертався до відповідної сфери або мав контакти з державними та недержавними інститутами у відповідних сферах протягом останніх 12 місяців).

Відповідно до результатів 2025 року, розподіл сфер за рівнем корупційного досвіду населення дозволяє виокремити кілька груп із різною інтенсивністю проявів корупції.

Перше місце за поширеністю корупції у 2025 році посіла сфера **будівництва та земельних відносин** із показником **31,8%** (статистично значуще зниження на 12,3 в.п. порівняно із 2024 роком).

Друге місце поділили три сфери:

- **Забезпечення правопорядку та протидія злочинності – 26,0%** (без значущої динаміки);
- **Послуги закладів вищої освіти – 24,6%** (без значущої динаміки);
- **Охорона здоров'я (медичні послуги) – 24,2%** (на 4,3 в.п. менше, ніж у 2024 році, зниження є статистично значущим)

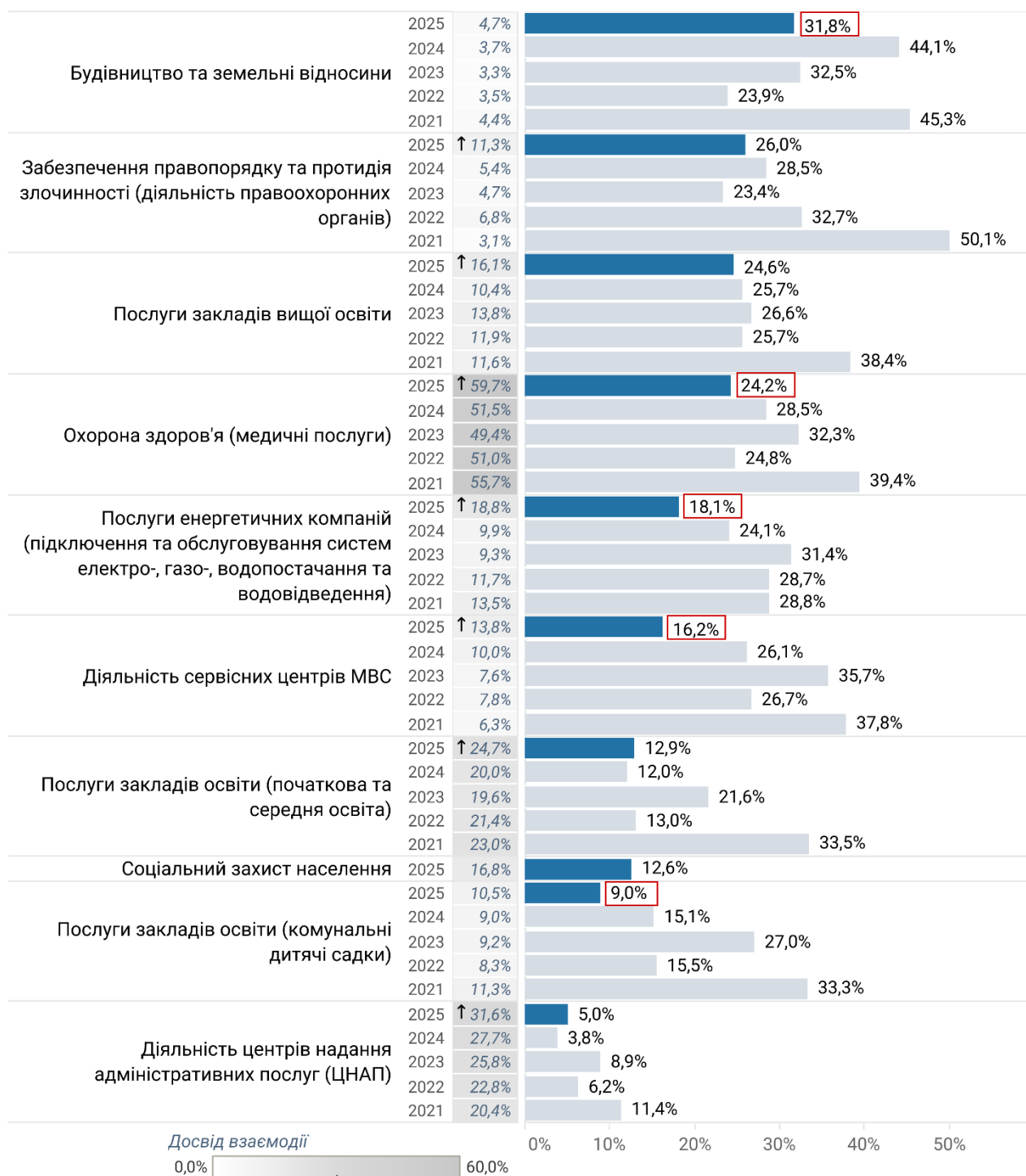
Попри зниження показника у 2025 році, сфера медичних послуг залишається одним із лідерів за рівнем корупційного досвіду населення. Водночас у 2023–2025 роках простежується послідовна тенденція до зменшення частки населення, яке стикалося з корупцією, що свідчить про сталі позитивні зрушення.

Сфера охорони здоров'я потребує окремої уваги, оскільки взаємодія з нею охоплює більше половини населення, а тому навіть за умов зниження показників **«медичний» корупційний досвід залишається найбільш поширеним** у перерахунку на все населення. Так, у 2025 році про корупційний досвід у сфері охорони здоров'я повідомили **14,4%** населення загалом (у 2021–2024 роках – 21,9%, 12,6%, 15,9% і 14,7% відповідно). Таким чином, попри статистично значуще зменшення показника, загальна частка населення, яка стикалася з корупцією у медицині, у 2025 році не зазнала істотного скорочення, що пов'язано із збільшенням кількості населення, яке зверталось за медичними послугами.

Третє місце у рейтингу за поширеністю корупційного досвіду у 2025 році посіли сфери, для яких у 2024–2025 роках зафіксовано послідовне та статистично значуще зменшення показників: **послуги енергетичних компаній – 18,1%** (зменшення на 5,9 в.п. проти 2024 року) та **діяльність сервісних центрів МВС – 16,2%** (зменшення на 9,9 в.п. проти 2024 року).

¹ Максимальна похибка оцінки корупційного досвіду залежить від кількості опитаних респондентів, які взаємодіяли (контактували) з відповідною сферою, та від показника корупційного досвіду і варіює від $\pm 2,5$ до $\pm 6,5$ в.п.

Рис. 2.2.1. Досвід взаємодії зі сферами та корупційний досвід за самооцінкою

Серед інших сфер варто відзначити **послуги закладів освіти (комунальні дитячі садки)**, у яких у 2025 році зафіксовано статистично значуще зменшення показника корупційного досвіду до **9,0%**, що є продовженням стійкої низхідної динаміки у 2023–2025 роках.

Найнижчий рівень корупції у 2025 році традиційно зафіксовано у діяльності **центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)** – лише **5,0%** відвідувачів стикалися з корупцією під час звернення до цих установ. Слід зауважити, що розподіл сфер у рейтингу корупційного досвіду має умовний характер, оскільки значення показників у низці сфер є статистично близькими та не завжди відрізняються між собою на значущому рівні. Надалі кожен сферу буде розглянуто окремо з урахуванням специфіки корупційних ситуацій.

Будівництво та земельні відносини

У 2025 році зафіксовано незначне зростання частки населення, яке зверталось за послугами у сфері будівництва та земельних відносин: з 3,7% у 2024 році до **4,7%** у 2025 році (різниця в 1 в.п. не є статистично значущою). Втім, ця сфера залишається однією з тих, з якою громадяни стикаються доволі рідко.

Сфера будівництва та земельних відносин другий рік поспіль залишається *лідером* серед досліджуваних сфер *за поширеністю корупційного досвіду* серед населення: **31,8%** респондентів зазначили, що вони або члени їхніх родин *стикалися з корупцією* під час звернення за послугами у цій сфері.

Водночас у цій сфері зафіксовано істотне *зниження показника корупційного досвіду за самооцінкою* на 12,3 в.п.: з 44,1% в 2024 році до 31,8% у 2025 році (рис. 2.2.2).

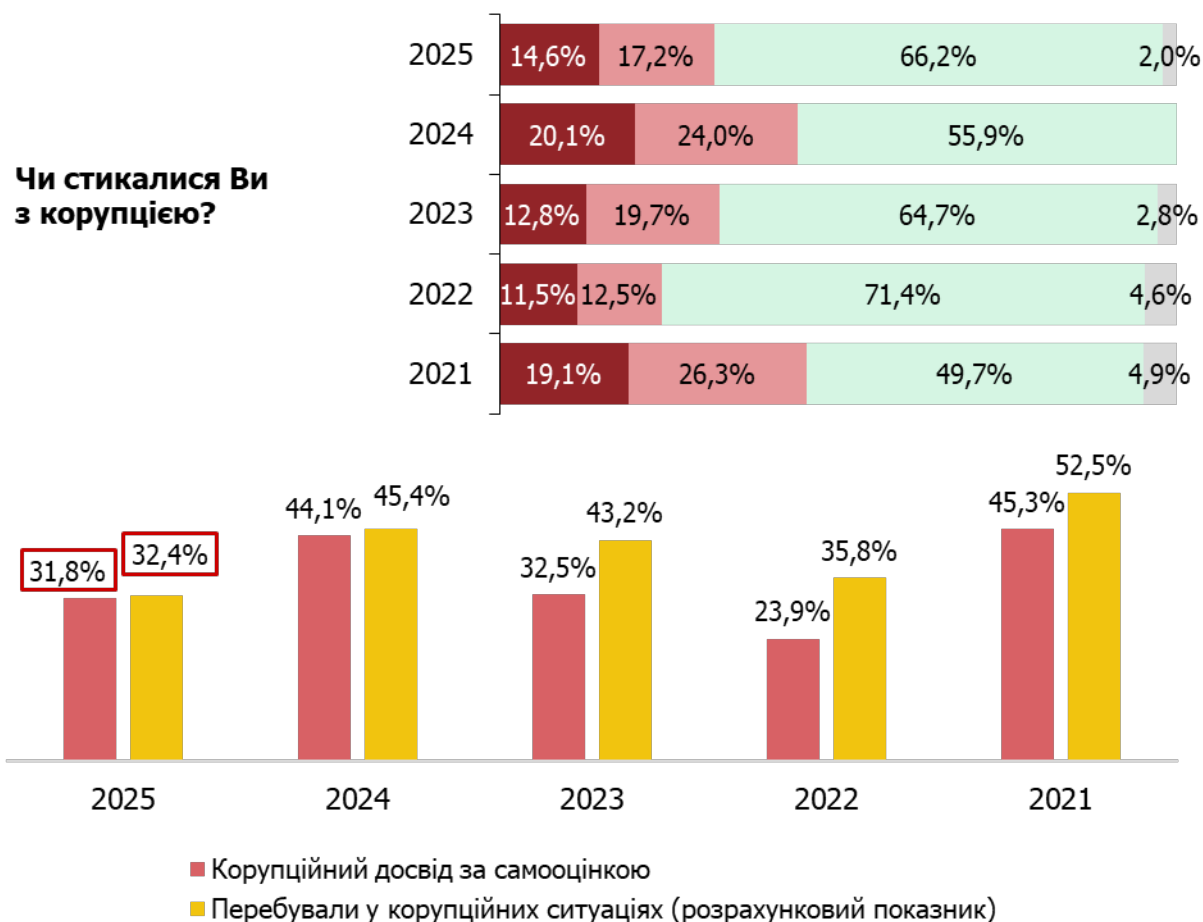
Зниження показника у 2025 році відбулося за рахунок *самооцінки* корупційного досвіду як самого респондента, так і членів його сім'ї: відповідні частки скоротились з 20,1% до 14,6% та з 24,0% до 17,2% у 2025 році порівняно з 2024 роком відповідно.

Частка респондентів, які перебували у *конкретних контактних ситуаціях* з ознаками корупції також скоротилася – з 45,4% у 2024 році до **32,4%** у 2025 році (зниження на 13,0 в.п. є статистично значущим).

Таким чином, у 2025 році не зафіксовано *розриву* між показником корупційного досвіду за самооцінкою та розрахунковим показником перебування у корупційних ситуаціях. Це свідчить про те, що загалом респонденти адекватно оцінюють власну участь у корупційних ситуаціях. Отже, розрахунковий показник перебування у корупційних ситуаціях узгоджено підтверджує, що корупційний досвід населення під час отримання послуг у цій сфері залишається доволі поширеним.

Рис. 2.2.2. Аналіз корупційного досвіду в сфері (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

- Так, я особисто стикався
- Я не стикався, але члени моєї сім'ї стикалися
- Ні, не стикалися
- Важко сказати / Відмова

Щодо більшості *корупційних ситуацій* у сфері будівництва та земельних відносин у 2025 році спостерігається зниження їх поширеності порівняно з 2024 роком (рис. 2.2.3).

При цьому для більшості проаналізованих ситуацій (6 із 11) така динаміка зменшення є статистично значущою. Найбільш відчутне зниження зафіксовано у ситуації, пов'язаній із **реєстрацією земельної ділянки у Державному земельному кадастрі** (у т.ч. оформлення у власність земельних паїв): з 27,4% у 2024 році до **9,6%** у 2025 році.

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні за послугами у сфері будівництва та земельних відносин протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»
 Кількість респондентів: загальна вибірка – N=118; загальна + додаткова – N=225.
 Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±6,5 в.п.

Рис. 2.2.3. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери) ¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

надання дозволу на розробку землевпорядної документації, її погодження для приватизації присадибної ділянки	2025	15,9%
	2024	20,3%
	2023	19,0%
	2022	10,5%
	2021	34,9%
прийняття (ухвалення) рішення про приватизацію (передачу у власність) присадибної ділянки	2025 ↓	13,0%
	2024	23,6%
	2023	36,6%
	2022	24,8%
	2021	39,2%
надання дозволу на розробку землевпорядної документації, її погодження для приватизації земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства	2025	10,7%
	2024	15,1%
	2023	25,3%
	2022	17,5%
	2021	33,6%
отримання дозвільної документації для будівництва або реконструкції (перепланування) індивідуального будинку (квартири)	2025	10,1%
	2024	10,0%
	2023	23,2%
	2022	14,3%
	2021	21,8%
реєстрацію земельної ділянки в Державному земельному кадастрі (у т.ч., оформлення у власність земельних паїв)	2025 ↓	9,6%
	2024	27,4%
	2023	32,0%
	2022	21,7%
	2021	36,5%
введення в експлуатацію нового індивідуального будинку або будинку (квартири) після реконструкції (перепланування)	2025	7,8%
	2024	11,3%
	2023	15,6%
	2022	16,2%
	2021	15,0%
прийняття (ухвалення) рішення про приватизацію (передачу у власність) земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства	2025 ↓	6,7%
	2024	21,5%
	2023	29,3%
	2022	21,0%
	2021	40,9%
прийняття рішення про зміну цільового призначення земельної ділянки	2025 ↓	6,7%
	2024	17,9%
	2023	28,1%
	2022	12,7%
	2021	24,6%
сприяння в отриманні від органів державної влади (місцевого самоврядування) фінансової допомоги та/або будівельних матеріалів для проведення робіт з відновлення зруйнованого / пошкодженого житла	2025 ↓	2,9%
	2024	6,2%
	2023	24,8%
	2022	15,7%
	2021	15,7%
використання підставних людей (з невикористаним правом на безоплатну приватизацію) з метою переоформлення права власності на таку ділянку в подальшому на свою користь	2025 ↓	2,7%
	2024	15,7%
	2023	18,5%
	2022	12,7%
	2021	22,3%
отримання будівельного паспорта / містобудівних умов та обмежень від відділу містобудування та архітектури*	2025	2,6%
	2024	5,7%

* Відділ обласних / районних / місцевих адміністрацій

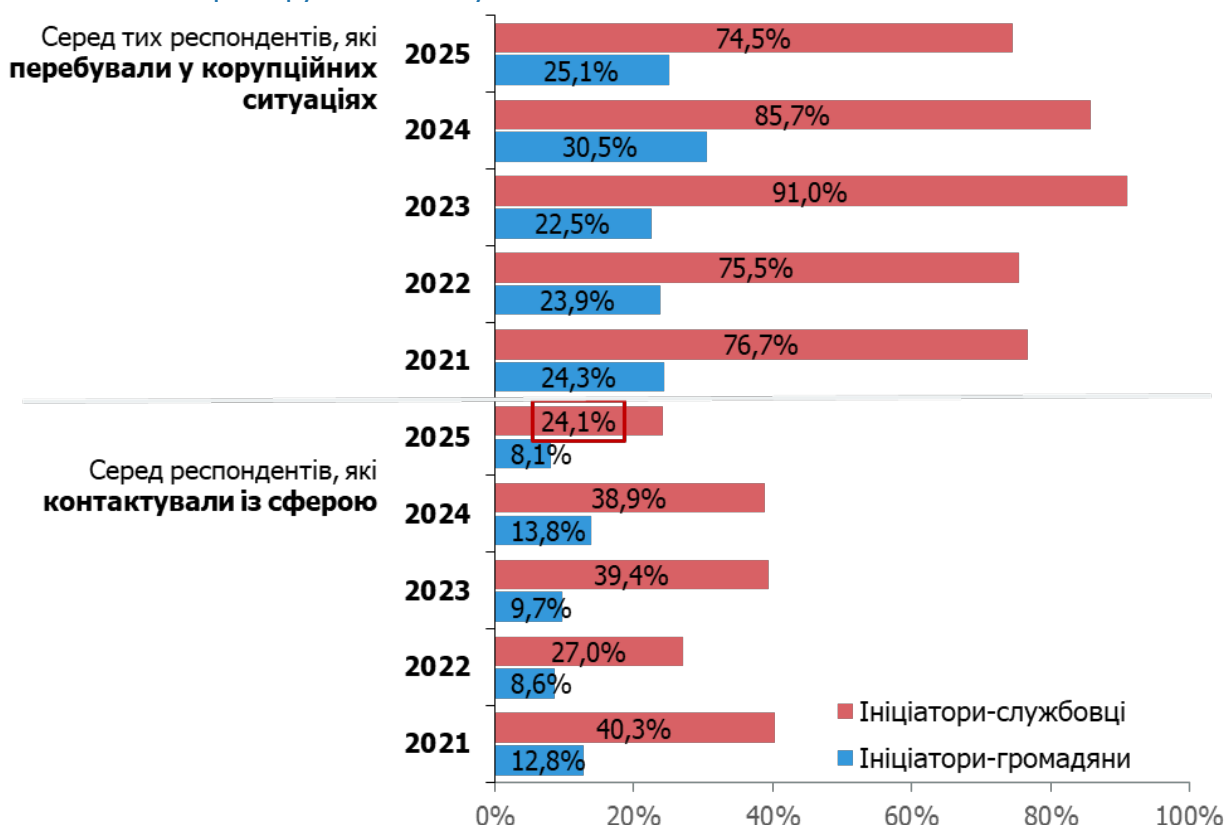
¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації під час звернення за послугами у сфері будівництва та земельних відносин?».

Водночас змінилася і структура найбільш поширених корупційних ситуацій. Серед трьох найбільш поширених корупційних ситуацій тепер лідирує **надання дозволу на розробку землевпорядної документації, її погодження для приватизації присадибної ділянки** із показником **15,9%**, що менше порівняно з 2024 роком (20,3%). На другому місці **прийняття (ухвалення) рішення про приватизацію (передачу у власність) присадибної ділянки – 13%** (зниження з 23,6% у 2024 році). Кожен десятий респондент (**10,7%**) потрапляв у корупційну ситуацію у випадках **надання дозволу на розробку землевпорядної документації, її погодження для приватизації земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства (10,7%)**.

Через недостатню кількість відповідей про кожну корупційну ситуацію провести детальний статистичний аналіз щодо того, хто саме був ініціатором (громадяни чи службовці органів виконавчої влади, установ та організацій, які надають відповідні послуги), для кожної з них не вдалося. Водночас узагальнені показники дають змогу окреслити загальні тенденції у сфері будівництва та земельних відносин.

Загалом **8,1% українців**, які у 2025 році *зверталися* до органів влади, установ та організацій за послугами у сфері будівництва та земельних відносин (зокрема з питань приватизації, володіння приміщень або земельних ділянок), виступали у ролі **ініціаторів** корупційних відносин (у 2024 р. – 13,8%). Серед тих респондентів, які *перебували у корупційних ситуаціях*, цей показник становить **25,1%** (у 2024 р. – 30,5%; рис. 2.2.4).

Рис. 2.2.4. Ініціатори корупційних ситуацій

Порівняно з 2021–2024 роками статистично значущої динаміки в структурі ініціаторів не зафіксовано, однак **службовці** органів влади **ініціюють** корупційні ситуації приблизно вдвічі частіше, ніж громадяни. Водночас серед тих, хто безпосередньо перебував у корупційних

ситуаціях, частка випадків, у яких ініціатором виступали посадові особи, *зменшилася* – з 85,7% у 2024 році до **74,5%** у 2025 році, що є найнижчим значенням за весь період спостережень.

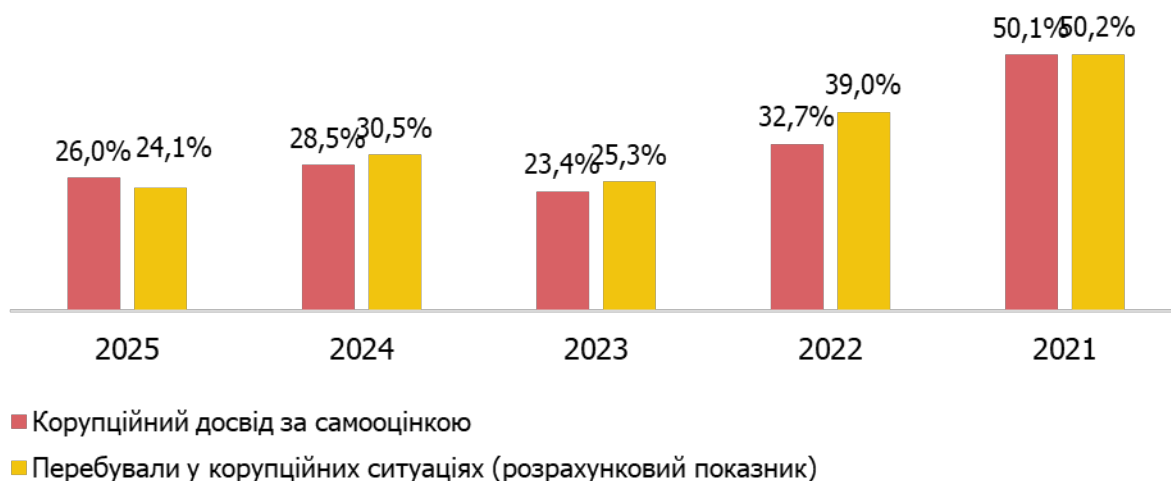
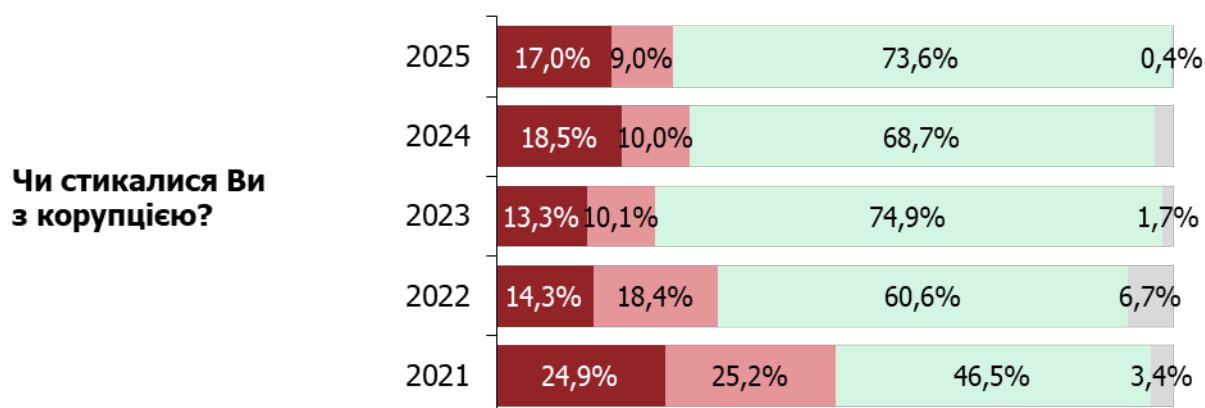
Якщо ж розглядати ширшу сукупність – усіх респондентів, *які контактували зі сферою* будівництва та земельних відносин, то тут зафіксовано статистично значуще зниження частки ініціаторів серед посадовців: у 2025 році вона становить **24,1 %** (проти 38,9% у 2024 році).

Забезпечення правопорядку та протидія злочинності

Досвід *контактів* з цією сферою у 2025 році становив **11,3%**, що є більш ніж удвічі вищим показником порівняно з 2024 роком (5,4%) та найвищим значенням за всю історію досліджень (3,1–6,8% у 2021–2024 роках).

Рис. 2.2.5. Аналіз корупційного досвіду у сфері (% тих, хто звертався до цієї сфери) ¹

- Так, я особисто стикався
- Я не стикався, але члени моєї сім'ї стикалися
- Ні, не стикалися
- Важко сказати / Відмова

Серед респондентів, які мали досвід звернень до правоохоронних органів (патрульна поліція, Національна поліція, СБУ, прокуратура та інші), про наявність **корупційного досвіду за**

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зустрічі (контакті) з представниками правоохоронних органів протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»
Кількість респондентів: загальна вибірка – N=277; загальна + додаткова – N=353.
Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±5,2 в.п.

самооцінкою у 2025 році повідомили **26,0%** опитаних (без значущої динаміки порівняно з 2024 роком; рис. 2.2.5).

Частка респондентів, які *перебували в конкретних контактних ситуаціях*, скоротилась (також без статистично значущої динаміки) – до **24,1%** (проти 30,5% у 2024 році: мінус 6,4 в.п.). Різниця між значеннями обох показників є незначною (1,9 в.п.). Тобто загалом це дозволяє зробити висновок, що респонденти достатньо чітко ідентифікують власну залученість до корупційних практик у взаємодії з правоохоронними органами.

Щодо запропонованих до оцінки потенційно *корупційних ситуацій*, то у 2025 році у більшості випадків зберігається *тренд до зниження частотності* тих ситуацій, які досліджувались в 2021–2024 роках (рис. 2.2.6).

Винятком є цьогорічний лідер корупційних практик – ситуація **перевірки поліцейськими військово-облікових документів**. Під час цієї перевірки громадяни і посадовці найчастіше вдаються до корупційних дій **для уникнення адміністративного затримання та доставлення до ТЦК** – про це зазначили **14,7%** опитаних (у 2024 році – 10,7%).

Натомість у ситуаціях, пов'язаних із **порушенням правил дорожнього руху та перевіркою патрульною поліцією документів** на стаціонарних постах / блокпостах, корупційний досвід *зменшився* і становив відповідно **9,0%** та **8,0%** (частка тих, хто мав досвід взаємодії із сферою). У 2024 році таких було 14,2% та 13,0% відповідно.

Понад удвічі скоротилась частка тих, хто повідомив про корупційні дії, вчинені з метою **уникнення або зменшення відповідальності за адміністративне правопорушення**: з 10,1% у 2024 році до **4,0%** у 2025.

Рис. 2.2.6. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі правоохоронцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

під час перевірки поліцейськими військово-облікових документів , уникнення адміністративного затримання та доставлення до ТЦК	2025	14,7%
	2024	10,7%
для уникнення / зменшення відповідальності за порушення Правил дорожнього руху	2025	9,0%
	2024	14,2%
	2023	20,0%
	2022	25,4%
	2021	28,2%
під час перевірки патрульною поліцією на стаціонарних постах, блокпостах тощо документів	2025	8,0%
	2024	13,0%
	2023	26,5%
	2022	23,7%
	2021	33,8%
для уникнення відповідальності під час перевірки поліцією документів , які посвідчують особу, або надають право перебувати в громадських місцях, а також під час особистого поверхневого огляду	2025	6,6%
	2024	8,6%
	2023	16,2%
	2022	23,0%
	2021	27,0%
для уникнення / зменшення відповідальності за адміністративне правопорушення, скоєне Вами чи Вашими близькими (крім правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху)	2025↓	4,0%
	2024	10,1%
	2023	14,4%
	2022	14,3%
	2021	23,2%
за проведення (сприяння в проведенні) швидкого та об'єктивного розслідування правопорушення, жертвою якого є / були Ви чи Ваші близькі , за відшукування та повернення викраденого майна	2025	3,9%
	2024	6,3%
	2023	11,0%
	2022	11,5%
	2021	21,0%
для пришвидшення бюрократичної процедури або незаконного отримання послуг / інформації від працівників правоохоронних органів	2025↓	2,9%
	2024	6,6%
для пом'якшення обмежень, пов'язаних з досудовим розслідуванням злочину, скоєного Вами чи Вашими близькими	2025↓	2,2%
	2024	5,9%
	2023	11,0%
	2022	8,7%
	2021	13,7%
за повернення затриманого транспортного засобу без офіційної сплати коштів за стоянку та відповідного штрафу	2025↓	2,1%
	2024	8,0%
	2023	
за отримання дозволів / сертифікатів / довідок	2025	2,1%
для уникнення / зменшення відповідальності за злочин, скоєний Вами чи Вашими близькими	2025↓	1,3%
	2024	5,0%
	2023	10,1%
	2022	10,7%
	2021	13,0%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації під час зустрічі (контакту) з представниками правоохоронних органів або взаємодії з їх представниками?»

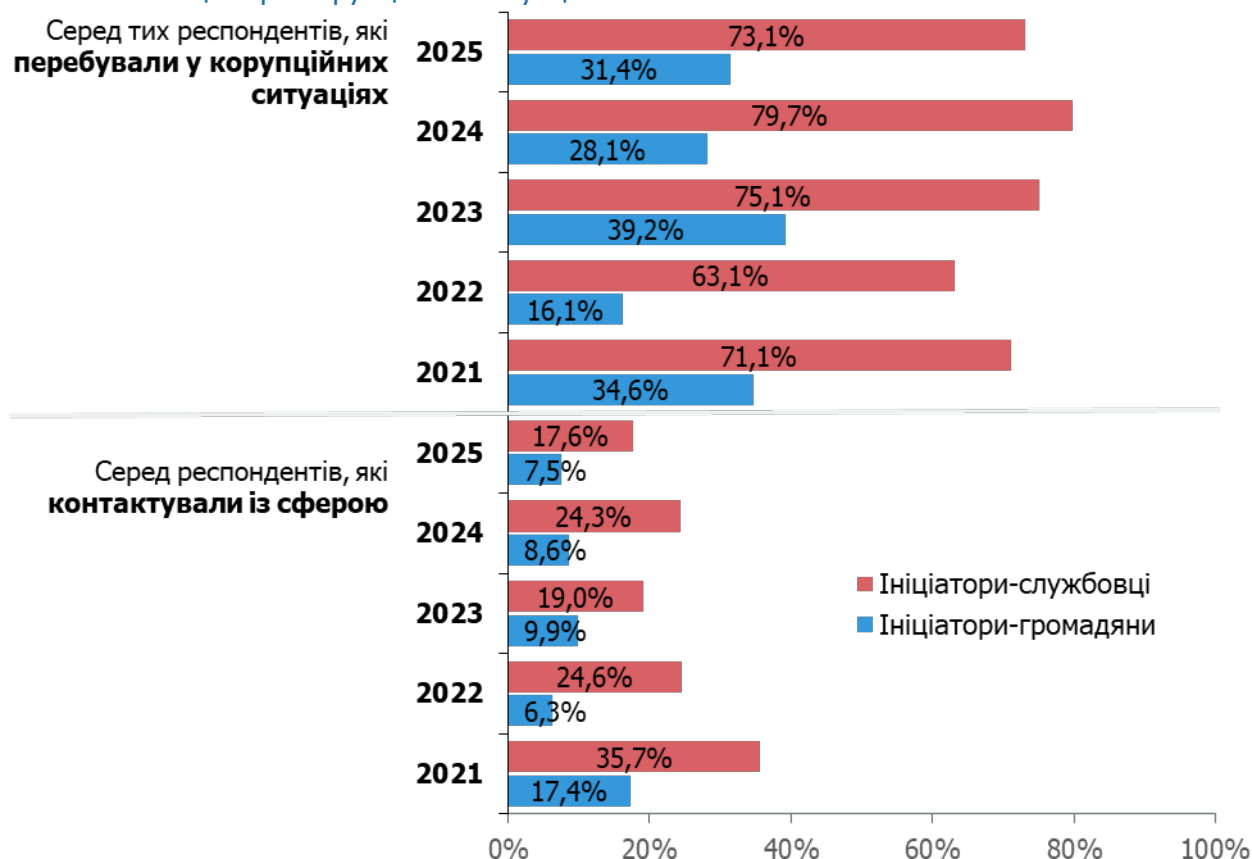
Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз щодо того, хто саме виступав *ініціатором корупційних дій* (громадяни чи співробітники правоохоронних органів), провести не вдалося.

Загалом **7,5% українців**, які *мали контакти* з правоохоронними органами, у 2025 році виступали в ролі **ініціаторів** корупційних відносин (рис. 2.2.7). Цей показник дещо знизився порівняно з 2024 роком: тоді він становив 8,6%. Водночас серед респондентів, які *перебували у корупційних ситуаціях*, частка ініціаторів корупційних дій зросла на 3,3 в.п. – з 28,1% у 2024 році до **31,4%** у 2025 році.

За словами респондентів, **працівники правоохоронних органів** виступають **ініціаторами** корупційних відносин суттєво частіше: про те, що від респондентів або членів їхніх родин вимагали зробити неофіційні платежі правоохоронцям (грошові кошти чи подарунки) або надати останнім послуги, повідомили **17,6%** респондентів, які *мали контакти* з правоохоронними органами (у 2024 році – 24,3%). Водночас у розподілі тих, хто *перебував у корупційних ситуаціях*, частка випадків, у яких ініціаторами виступали правоохоронці, становила **73,1%** (у 2024 році – у 79,7%).

Таким чином, обидва показники, що характеризують корупційну ініціативу з боку правоохоронних органів, у 2025 році є нижчими, ніж у 2024 році. Водночас за відсутності статистичної значущості цих змін говорити про сформований тренд до зниження корупційної ініціативи з боку правоохоронних органів наразі передчасно; така динаміка потребує подальшого підтвердження в наступних хвилях дослідження.

Рис. 2.2.7. Ініціатори корупційних ситуацій

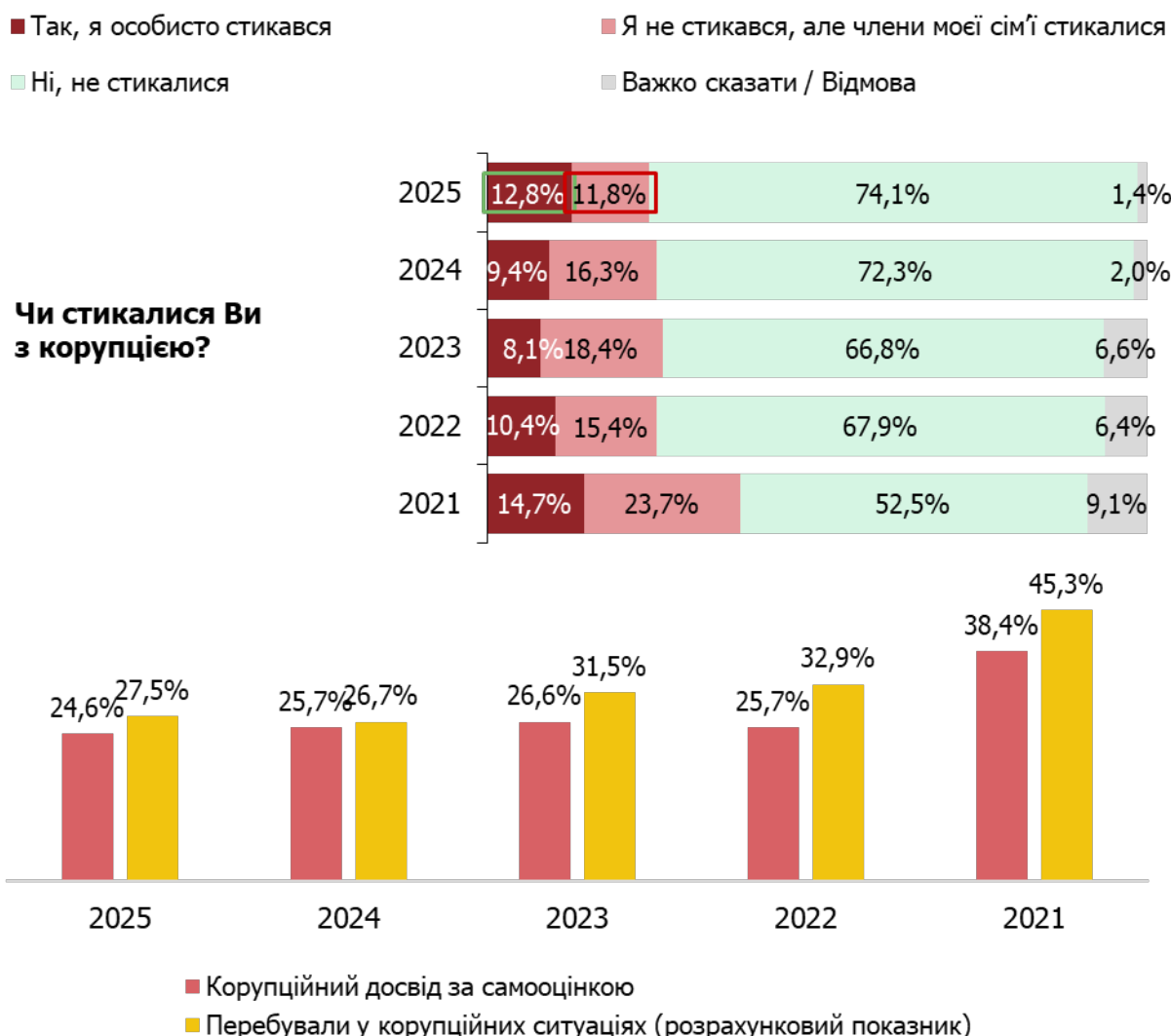

Послуги закладів вищої освіти

16,1% українців навчаються у державних чи комунальних закладах вищої освіти або мають студента чи студентку серед членів сім'ї. Це статистично значуще зростання (збільшення на 5,7 в.п.) порівняно з 2024 роком і найвищий показник за весь період досліджень з 2021–2025 років.

Рівень корупції у сфері вищої освіти у 2025 році не змінився порівняно з 2024 роком (рис. 2.2.8). На *пряме запитання, чи стикалися з корупцією* респонденти (або члени їхніх родин), ствердно відповіли **24,6%** респондентів (у 2024 році – 25,7%, значущої динаміки не зафіксовано). Тобто майже кожен четвертий представник населення, із тих, хто отримував послуги в закладах вищої освіти (особисто або через членів родини), повідомляє про корупційний досвід у цій сфері.

Рис. 2.2.8. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією у закладах вищої освіти протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=433.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує $\pm 4,7$ в.п.

У 2025 році сфера послуг закладів вищої освіти разом зі сферою охорони здоров'я очолила рейтинг із десяти досліджуваних сфер за рівнем корупційного досвіду населення.

Про конкретні контактні ситуації, що містили ознаки корупції, згадали **27,5%** респондентів (зростання на 0,8 в.п. порівняно з 2024 роком не є значущим).

Порівняно з 2024 роком дещо збільшився розрив між двома показниками – показником корупційного досвіду за самооцінкою та показником перебування у корупційних ситуаціях. Водночас ця різниця залишається меншою за 2021–2023 роки. Є підстави вважати, що студенти та члени їхніх сімей достатньо усвідомлюють своє залучення до корупційних практик як власний корупційний досвід. Зокрема, частка осіб, які не ідентифікують такі ситуації як корупційні, у 2025 році становить 2,9%, тоді як у 2022–2023 роках становила близько 5–7%.

Тренд на зниження частотності спостерігається у 2025 році щодо всіх *конкретних корупційних ситуацій* (рис. 2.2.9), *окрім однієї: незначущий приріст (з 6,7% у 2024 до 7,1% у 2025 р.)* зафіксовано щодо корупційних дій, пов'язаних із **переведенням на інші форми та напрями навчання у закладах вищої освіти** (з контрактної на бюджетну форму, на іншу спеціальність чи факультет, до іншого закладу вищої освіти, а також зміна форми здобуття вищої освіти).

Найпоширенішою корупційною практикою у сфері послуг закладів вищої освіти у 2025 році залишається **отримання заліків і вищих оцінок під час сесій** – про такі ситуації повідомили **17,7%** респондентів (проти 22,0% у 2024 році). Друге місце посіли неофіційні виплати **за підготовку і захист звітних робіт** (курскових, рефератів, практичних, лабораторних тощо) – **15%** у 2025 році проти 17,5% у 2024 році.

На третьому місці – отримання **вищих поточних оцінок у міжсесійний період** (**11,3%** у 2025 році проти 14,1% у 2024 році).

Для зазначених «лідерів» корупційних ситуацій статистично значущих змін порівняно з 2024 роком не зафіксовано.

Менш поширеними залишаються інші корупційні практики. Зокрема, статистично значуще зниження частотності, порівняно з попереднім роком, зафіксовано щодо ситуацій при **вирішенні питань проходження або непроходження навчальної / виробничої практики, у т.ч. за кордоном**: після значного зниження цей пункт сягнув мінімуму **5,2%** (за період 2021–2025 років). Ймовірно, таку динаміку частково можна пояснити відкриттям у 2025 році кордонів для чоловіків віком 18–22 роки.

Також істотно знизився показник корупційного досвіду, пов'язаного з **отриманням диплому без проходження самого навчання**: значуще зниження до історичного мінімуму **3,2%**.

Найнижчий рівень поширеності демонструє корупційна ситуація, яка досліджується у 2025 році вперше: здійснення неофіційних платежів (грошових коштів або подарунків) або надання послуг з метою **сприяння вступу чи навчанню в аспірантурі, а також здобуттю наукових ступенів** – про такі дії повідомили лише 2,1% опитаних.

Рис. 2.2.9. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати під час навчання (% тих, хто вчиться або має у родині студента / студентку) ¹

Робили неофіційні платежі (грошові кошти або подарунки) або надавали послуги...

особисто викладачам за отримання заліку, складання іспиту, покращені оцінки під час складання сесії, у т.ч., з метою отримання стипендії	2025	17,7%
	2024	22,0%
	2023	27,9%
	2022	27,3%
	2021	34,5%
за підготовку та/або захист магістерських / бакалаврських / курсових робіт, рефератів, практичних, лабораторних робіт тощо або купували такі роботи у викладачів без особистого їх створення	2025	15,0%
	2024	17,5%
	2023	23,6%
	2022	27,9%
	2021	35,0%
для отримання більш високих поточних оцінок в міжсесійний період	2025	11,3%
	2024	14,1%
	2023	18,0%
	2022	20,1%
	2021	28,5%
адміністрації при вирішенні питань отримання місця в гуртожитку, умов проживання тощо	2025	8,0%
	2024	10,4%
	2023	19,1%
	2022	16,7%
	2021	19,9%
особисто викладачам або адміністрації при переведенні з контрактної на бюджетну форму навчання, на іншу спеціальність / факультет / у інший заклад вищої освіти, за зміну форми здобуття вищої освіти	2025 ↓	7,1%
	2024	6,7%
	2023	14,9%
	2022	11,7%
	2021	12,0%
викладачам / адміністрації закладів вищої освіти тощо для вирішення питань проходження / непроходження начальної / виробничої практики, стажування (у т.ч., за кордоном)	2025	5,2%
	2024	9,8%
	2023	14,1%
	2022	15,2%
	2021	14,9%
адміністрації при вирішенні питань вступу до закладів вищої освіти	2025	4,8%
	2024	7,4%
	2023	15,3%
	2022	10,4%
	2021	15,5%
адміністрації з метою отримання диплома без проходження самого навчання	2025 ↓	3,2%
	2024	6,1%
	2023	13,5%
	2022	9,4%
	2021	15,0%
за сприяння щодо вступу / навчання в аспірантурі, у т.ч. здобуття наукових ступенів доктора філософії, доктора мистецтва тощо	2025	2,1%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації у зв'язку з навчанням у цих закладах?»

Через невелику кількість респондентів, які мають досвід навчання у закладах вищої освіти, кількість відповідей щодо менш поширених ситуацій є недостатньою для повноцінного статистичного аналізу. Тому аналіз **ініціаторів** корупційних ситуацій можливий лише для двох найбільш поширених сценаріїв (рис. 2.2.10).

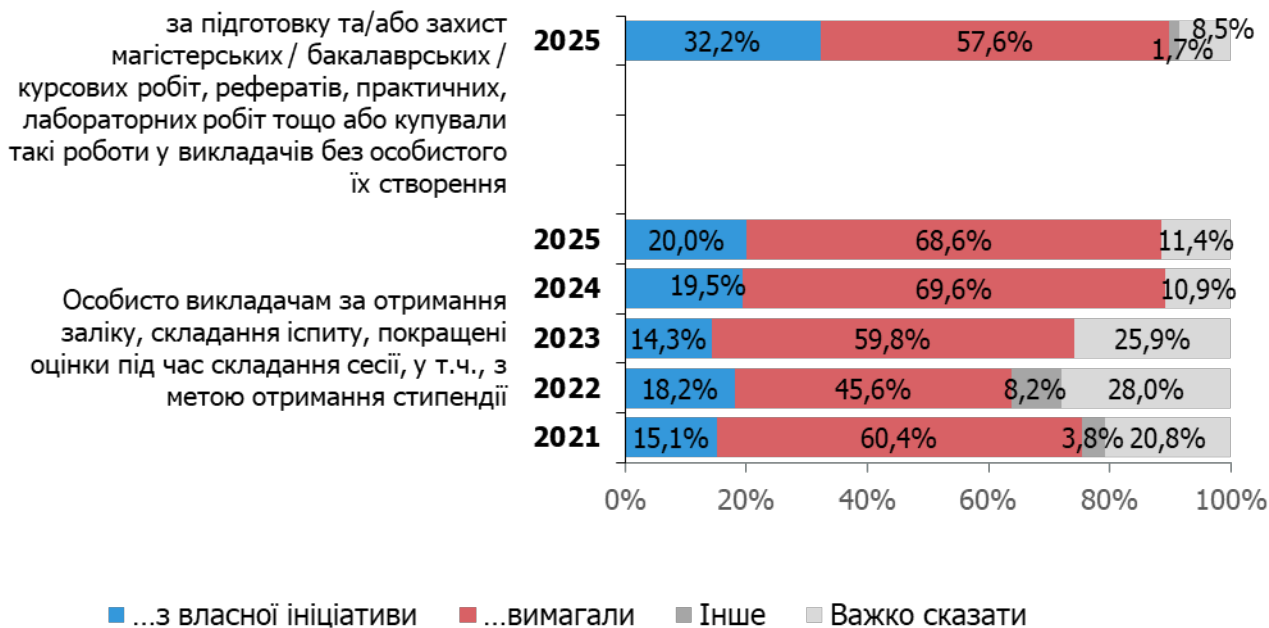
Найбільш поширена ситуація стосується отримання **заліків, вищих оцінок та складання іспитів під час сесій**. Для цієї ситуації характерна висока частка відповідей «важко сказати». Вочевидь, це пояснюється значною часткою респондентів, які є родичами студентів і не володіють детальною інформацією про всі обставини їхнього навчання. Частка таких відповідей у 2025 році становить **11,4%**, що практично не відрізняється від показника 2024 року (10,9%, збільшення не є статистично значущим).

Водночас **адміністрація або викладачі** значно частіше є **ініціаторами** проаналізованої корупційної ситуації – у **68,6%** випадків, натомість **студенти ініціювали** корупційні дії у **20%** випадків (зростання, порівняно з 2024 роком, не є статистично значущим).

У 2025 році з'явилась можливість оцінити частки ініціаторів корупційних стосунків у ситуації **підготовки та/або захисту магістерських, бакалаврських, курсових робіт тощо або купівлі таких робіт у викладачів без особистого створення**. Ця ситуація вирізняється найвищою часткою власної **ініціативи студентів** – у **32,2%** випадків. Проте й тут **викладачі** ініціювали подібні корупційні прояви значно частіше – у **57,6%** випадків.

Рис. 2.2.10. Ініціатори корупційних ситуацій (% тих, хто стикнувся із ситуацією)

Робили неофіційні платежі (грошові кошти або подарунки) або надавали послуги...

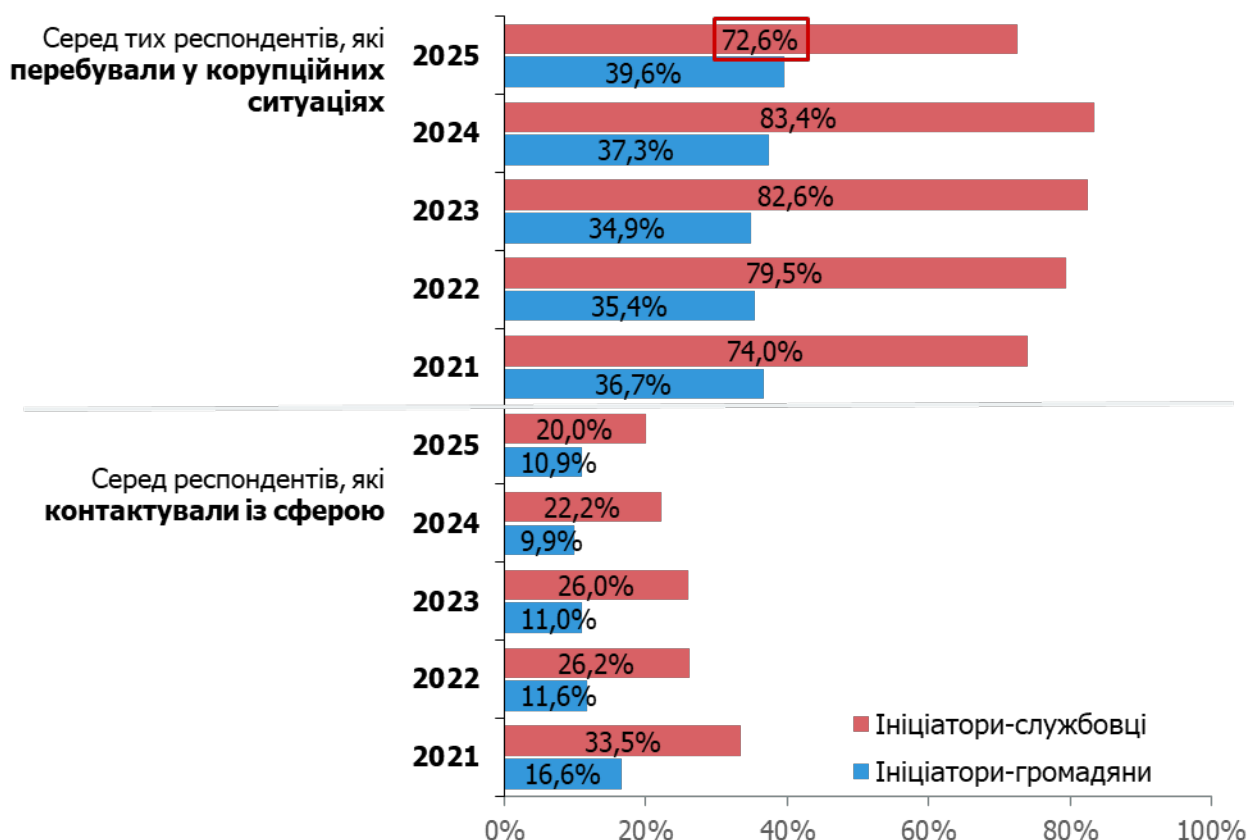

Загалом **10,9% українців**, які навчаються у державних закладах вищої освіти або мають у родині студентів, виступали у ролі **ініціаторів** корупційних ситуацій (рис. 2.2.11). Щодо цього показника порівняно з 2024 роком динаміка не спостерігається. Якщо ж розраховувати частку таких ініціаторів серед тих, хто перебував у *контактних корупційних ситуаціях*, то вона також залишається майже незмінною протягом усього періоду дослідження і становить **39,6%** у 2025 році (у 2024 р. – 37,3%).

Викладачі або адміністрація навчальних закладів виступають у ролі **ініціаторів** корупційних ситуацій майже удвічі частіше, ніж студенти: про це повідомили **20%** респондентів, *які контактували зі сферою*. Ця частка дещо зменшилась порівняно з 2024 роком (22,2%), однак різниця не є статистично значущою.

Водночас серед тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*, частка випадків, у яких ініціатором виступали службовці, становить **72,6%** (у 2024 – 83,4%), що є статистично значущим *зниженням*).

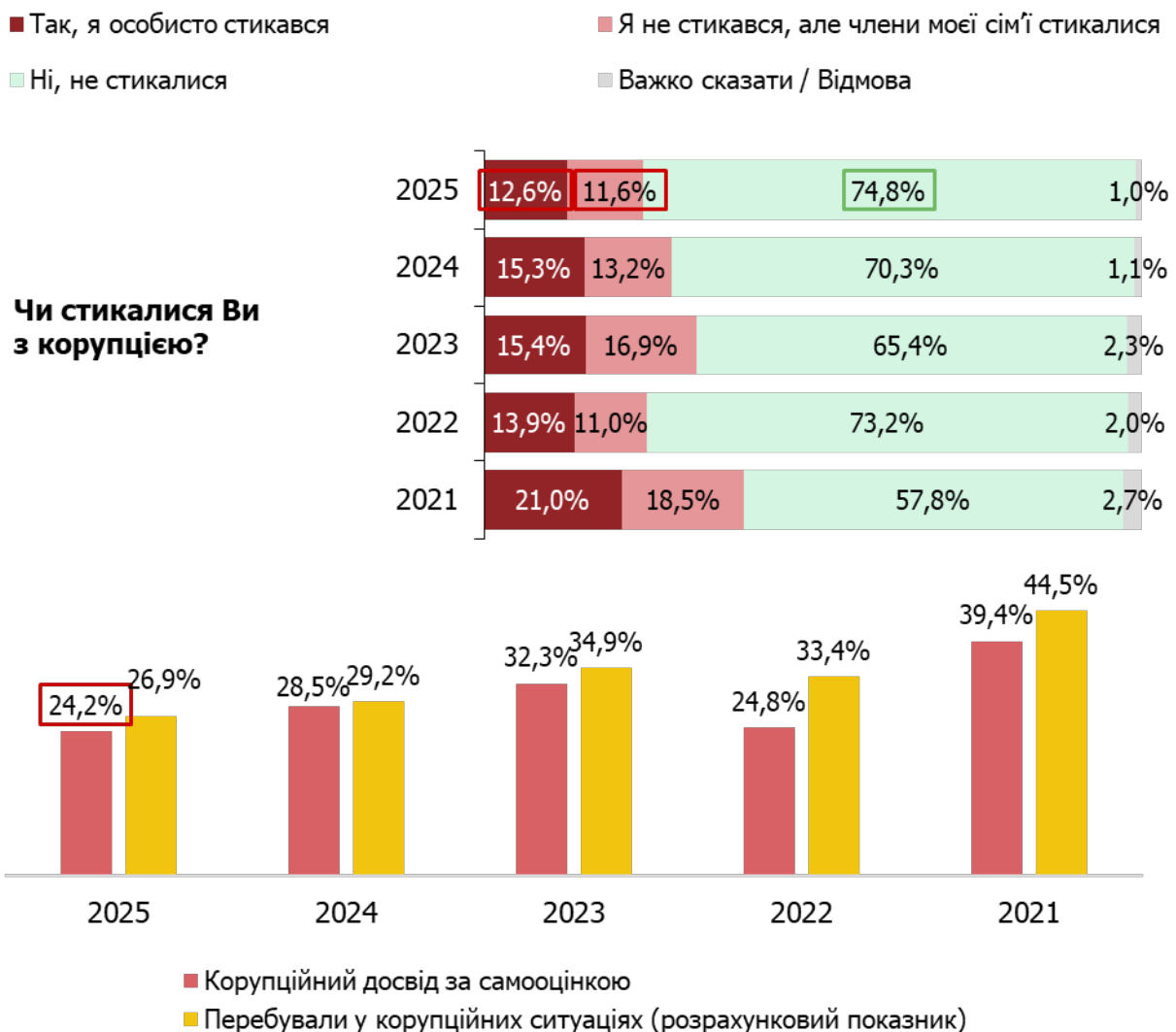
Рис. 2.2.11. Ініціатори корупційних ситуацій

Охорона здоров'я (медичні послуги)

У 2025 році понад половина українців зверталися до державних або комунальних закладів охорони здоров'я: **59,7%** респондентів мали досвід особистого *звернення* або зазначили, що до таких закладів зверталися члени їхніх родин (у 2024 р. – 51,5%, значуще *зростання*), це найбільший показник за всі роки дослідження. Таким чином, охорона здоров'я залишається сферою, з якою населення стикається найчастіше, причому з великим відривом від інших сфер, що зумовлює її підвищену видимість у загальних показниках корупційного досвіду.

Рис. 2.2.12. Аналіз корупційного досвіду в медичній сфері (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Серед тих опитаних, які мали контакти зі сферою, **24,2%** респондентів, відповідаючи на *пряме запитання*, зазначили, що вони або члени їхніх родин *стикалися з корупцією* при зверненні

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні до державних / комунальних закладів охорони здоров'я (при отриманні медичних послуг) протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=1513.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 2,5$ в.п.

до закладів охорони здоров'я, тобто вони давали або від них вимагали хабаря, використовувались зв'язки тощо (рис. 2.2.12). Це значуще **менше, ніж у 2024 році**, коли про наявність корупційного досвіду заявили 28,5% респондентів (**зниження** на 4,3 в.п.). Відповідно, статистично значуще **зросло** частка тих, хто **не мав корупційного досвіду** (74,8%, **зростання** на 4,5 в.п.).

Однозначного драйверу зниження показника не виявлено, адже статистично значуще **зменшилися** як показники *особистого*, так і *сімейного* корупційного досвіду порівняно з минулим роком. Зокрема, частка респондентів, які заявили, що члени їхніх сімей стикалися з корупцією в закладах державної або комунальної медицини, скоротилася з 13,2% до **11,6%** (на 1,6 в.п.). Показник власного корупційного досвіду респондентів також зменшився з 15,3% до **12,6%** (на 2,7 в.п.).

Частка респондентів, які **перебували в контактних ситуаціях**, що містили ознаки корупції, також **скоротилася**. У 2024 році про перебування у корупційних ситуаціях заявили 29,2% опитаних, тоді як у 2025 р. – **26,9%**. У 2023–2025 роках показники корупційного досвіду за самооцінкою і розрахунковий показник перебування у корупційних ситуаціях майже зрівнялися. Тож порівняно з 2021–2022 роками частка опитаних, які не усвідомлювали свій досвід залучення до корупційних практик як корупційний, залишається відносно низькою, що підтверджується незначним розривом між показниками у 2025 році (зменшення на 2,7 в.п.).

Загалом варто відзначити, що у 2023–2025 роках **рівень корупційного досвіду** в сфері охорони здоров'я **суттєво знизився**, що підтверджується узгодженим **зниженням обох ключових показників**. Зокрема, частка респондентів, які повідомляли про корупційний досвід за самооцінкою, **скоротилася** з 32,3% у 2023 році до **24,2%** у 2025 році (зменшення на 7,5 в.п.). Аналогічна динаміка зафіксована і за розрахунковим показником перебування в контактних корупційних ситуаціях – з 34,9% до **26,9%** відповідно (мінус 8,0 в.п.).

У результаті у 2025 році рівень корупційного досвіду за самооцінкою при отриманні послуг у державних та комунальних закладах охорони здоров'я фактично **повернувся до рівня першого року повномасштабної війни** (2022 рік – 24,8%).

Частота **перебування у корупційних ситуаціях** (серед тих, хто мав досвід звернень до закладів охорони здоров'я) також **зменшилася** для всіх запропонованих для оцінки ситуацій (рис. 2.2.13). Утім, статистично значуще зменшення зафіксовано лише для однієї ситуації: **скоротилася** частка респондентів, які робили неофіційні платежі працівнику **під час проходження ВЛК**, – з 7,5% у 2024 р. до **5%** у 2025 році (мінус 2,5 в.п.).

Найбільш **поширеною** корупційною ситуацією у сфері охорони здоров'я залишається ситуація, коли треба було «віддячити» за **лікування або оперативне втручання**: з нею стикалися **18,5%** респондентів. Друге місце за поширеністю посідають корупційні практики, пов'язані з вирішенням питань щодо умов **перебування пацієнта у стаціонарі** (**13,9%**). На третій позиції – ситуація, що досліджується з 2023 року: **8,9%** опитаних повідомили, що здійснювали **неофіційні платежі за отримання ліків**, які вони мали право отримати безоплатно.

З рештою ситуацій респонденти стикалися значно рідше – менше ніж 8,5% пацієнтів. Зокрема, у 2025 році вперше досліджувалась ситуація, пов'язана з вирішенням питань щодо **набуття статусу (повторного огляду) особи з інвалідністю або особи з інвалідністю внаслідок війни**: про корупційні прояви в цьому контексті заявили **7,3%** респондентів.

Рис. 2.2.13. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі працівнику медичного закладу (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

за надання медичних послуг з лікування пацієнта та проведення йому операції	2025	18,5%
	2024	20,9%
	2023	24,3%
	2022	23,5%
	2021	30,7%
при вирішенні питань умов перебування в стаціонарному медичному закладі	2025	13,9%
	2024	16,2%
	2023	19,1%
	2022	15,7%
	2021	21,9%
за отримання пацієнтом ліків, які є на балансі медичного закладу та які пацієнт має право отримати	2025	8,9%
	2024	10,0%
	2023	15,6%
для оформлення довідок, листків непрацездатності, виписок тощо, зокрема під час проходження медичного огляду*	2025	8,5%
	2024	9,5%
	2023	10,5%
	2021	11,1%
за вирішення питань щодо набуття статусу (повторного огляду) особи з інвалідністю / особи з інвалідністю внаслідок війни	2025	7,3%
для отримання «потрібного» рецепта	2025	5,8%
	2024	6,9%
	2023	7,6%
	2022	6,7%
	2021	10,0%
під час проходження ВЛК	2025 ↓	5,0%
	2024	7,5%
за вирішення питань, пов'язаних з пологами	2025	4,9%
	2024	5,7%
	2023	8,3%
	2022	9,1%
	2021	10,8%

У 2025 році зберігається тенденція, що *переважно* (на думку респондентів) саме **працівники** медичних закладів **виступають ініціаторами** корупційних ситуацій – їхня частка коливається в межах від 45,8% до 70,7% залежно від типу ситуації (рис. 2.2.14).

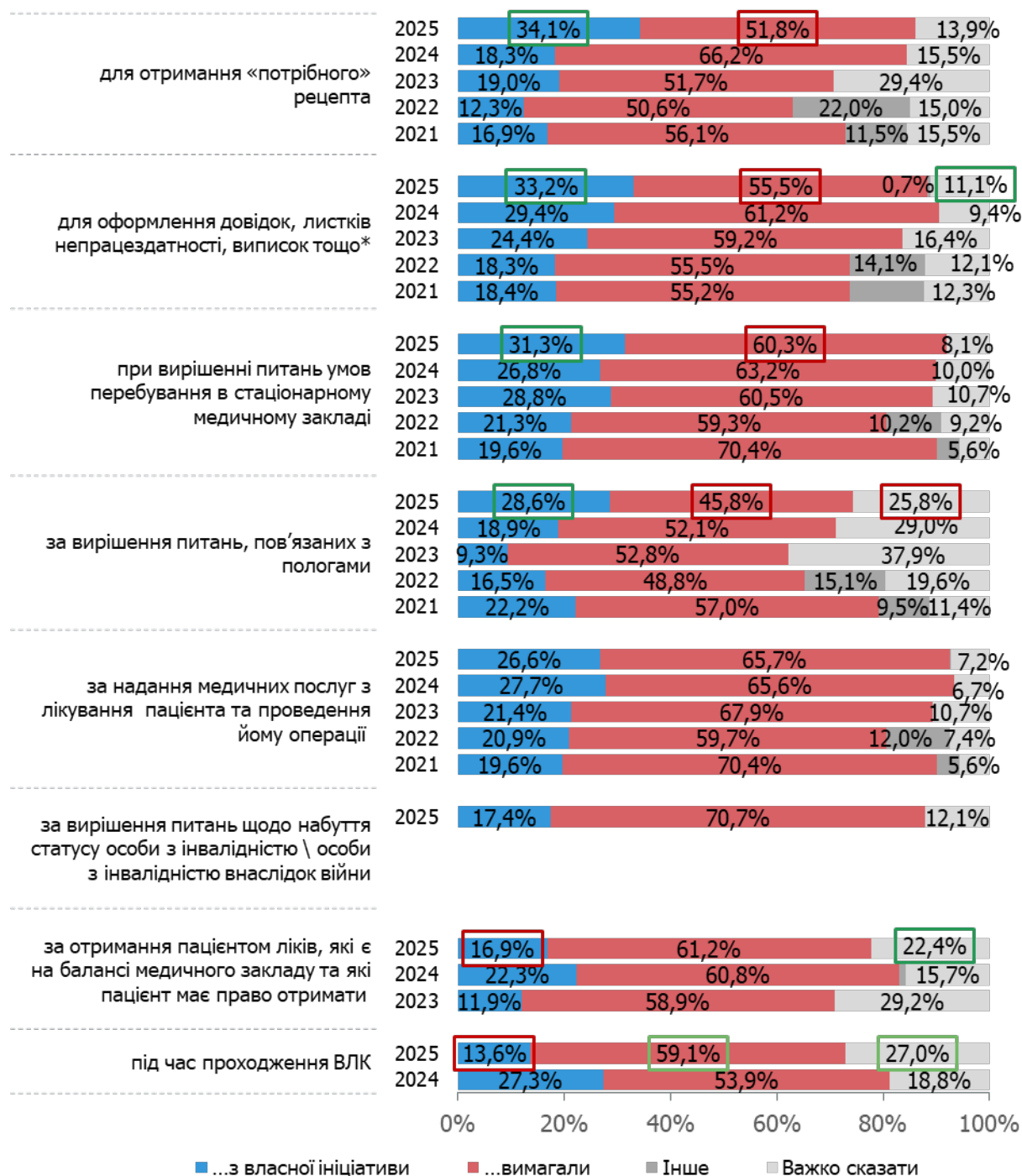
Водночас у 2025 році фіксується *посилення залученості самих пацієнтів до ініціювання корупційних практик* у низці ситуацій. Зокрема, пацієнти *значно частіше, ніж у 2024 році*, пропонували незаконну винагороду лікарям **для отримання «потрібного» рецепта – 34,1%** (проти 18,3% у 2024 р.), за **оформлення медичних довідок та листків непрацездатності – 33,2%** (у 2024 р. – 29,4%), за бажане **вирішення питань щодо умов**

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації у зв'язку з одержанням медичних послуг?»

перебування у стаціонарному медичному закладі – 31,3% (у 2024 р.– 26,8%) та за вирішення питань, пов'язаних з пологами – 28,6% (у 2024 р. – 18,9%).

Рис. 2.2.14. Ініціатори корупційних ситуацій (% тих, хто стикнувся із ситуацією)¹

Робили неофіційні платежі працівнику медичного закладу (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

Слід зазначити, що порівняно з 2024 роком статистично значуще скоротилася частка пацієнтів-ініціаторів корупційних відносин з метою **отримання ліків**, які пацієнти мали б отримати безкоштовно, – до **16,9%** (у 2024 р. – 22,3%), а також за вирішення **питань проходження**

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації у зв'язку з одержанням медичних послуг?»

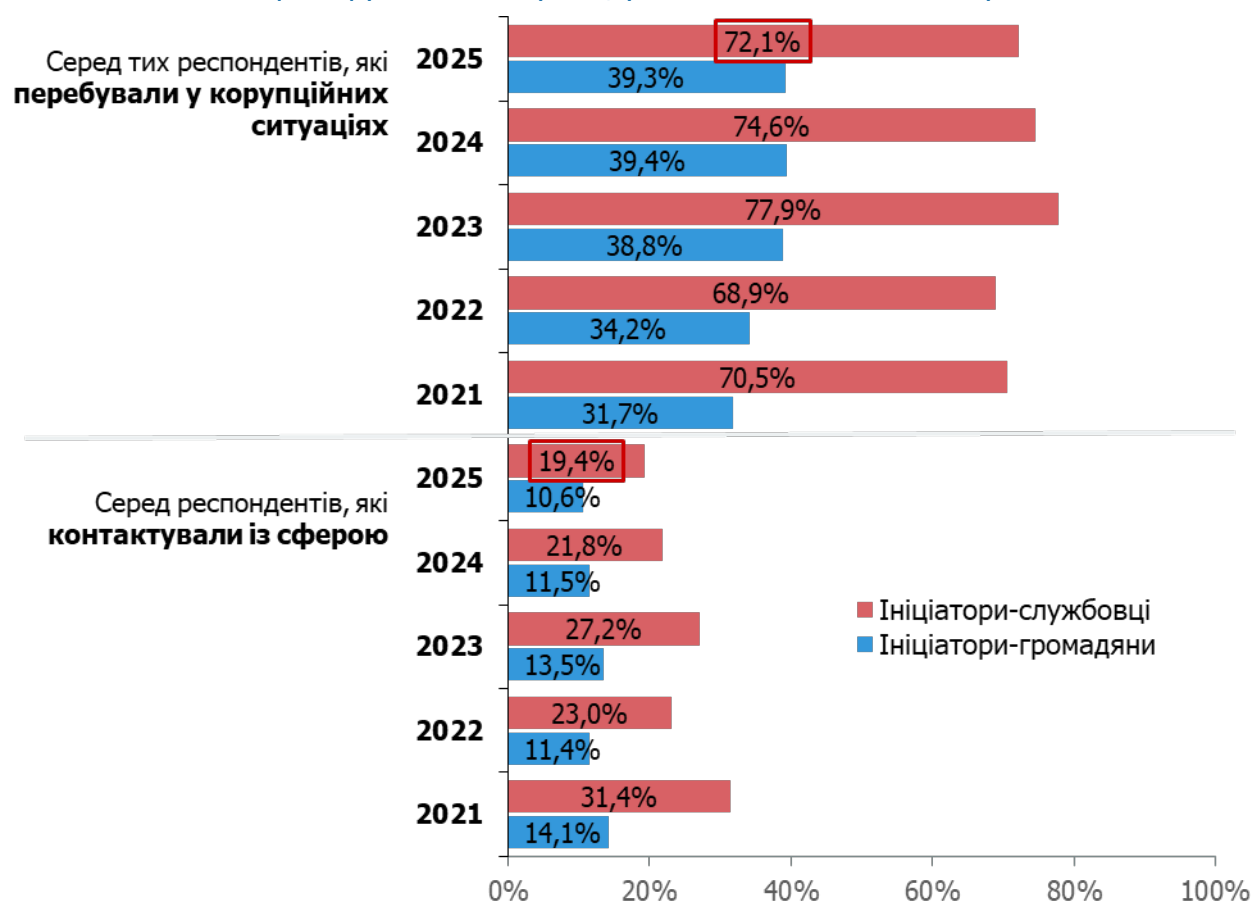
* Це питання в попередніх дослідженнях було сформульовано інакше: «для оформлення довідок (у т.ч., під час проходження МСЕК), листків непрацездатності, виписок тощо»

ВЛК – до **13,6%** (у 2024 р. – 27,3%). Водночас, щодо ВЛК тривожним є те, що в цій надзвичайно чутливій в нинішніх умовах контактній ситуації зросла частка респондентів, які повідомили, що здійснювали неофіційні платежі або надавали послуги саме на вимогу працівників медичних закладів: з 53,9% у 2024 році до **59,1%** у 2025 році.

Загалом **39,3% респондентів**, які перебували в корупційних ситуаціях у 2025 році, виступали їхніми **ініціаторами**, що становить **10,6%** від усіх українців, які звертаються до медичної сфери (рис. 2.2.15). Цей показник **залишається незмінним** порівняно з 2024 роком.

Водночас **72,1%** опитаних, які відзначили хоча б одну контактну ситуацію, були залучені до корупційних практик у зв'язку з **вимогою** зробити неофіційні платежі **працівнику** медичного закладу (грошові кошти або подарунки) або надати йому послуги (мінус 2,5 в.п. порівняно з 2024 р.). Загалом важливо зазначити, що серед усієї аудиторії користувачів медичних послуг у 2025 році скоротилася на 2,2 в.п. частка респондентів, які стикалися з корупційною вимогою з боку медичних працівників, – до **19,4%** (проти 21,8% у 2024 р.), що є одним із факторів зменшення вищезазначених загальних показників корупційного досвіду населення в цій сфері.

Рис. 2.2.15. Ініціатори корупційних ситуацій, узагальнено щодо всіх ситуацій

Таким чином, тренд до зростання показника корупційної ініціативи як з боку респондентів, так і з боку медичних працівників, який фіксувався у 2023 році, не продовжився ані у 2024, ані у 2025 році. Водночас збільшення корупційної ініціативи пацієнтів в окремих контактних ситуаціях потребує додаткової уваги.

Варто зазначити, що при зіставленні рівня корупційного досвіду в окремій сфері з частотою контактів респондентів у цій сфері стає очевидним, що основна маса українців отримує корупційний досвід саме у сфері охорони здоров'я. У 2025 році майже **14,4%** українців мали

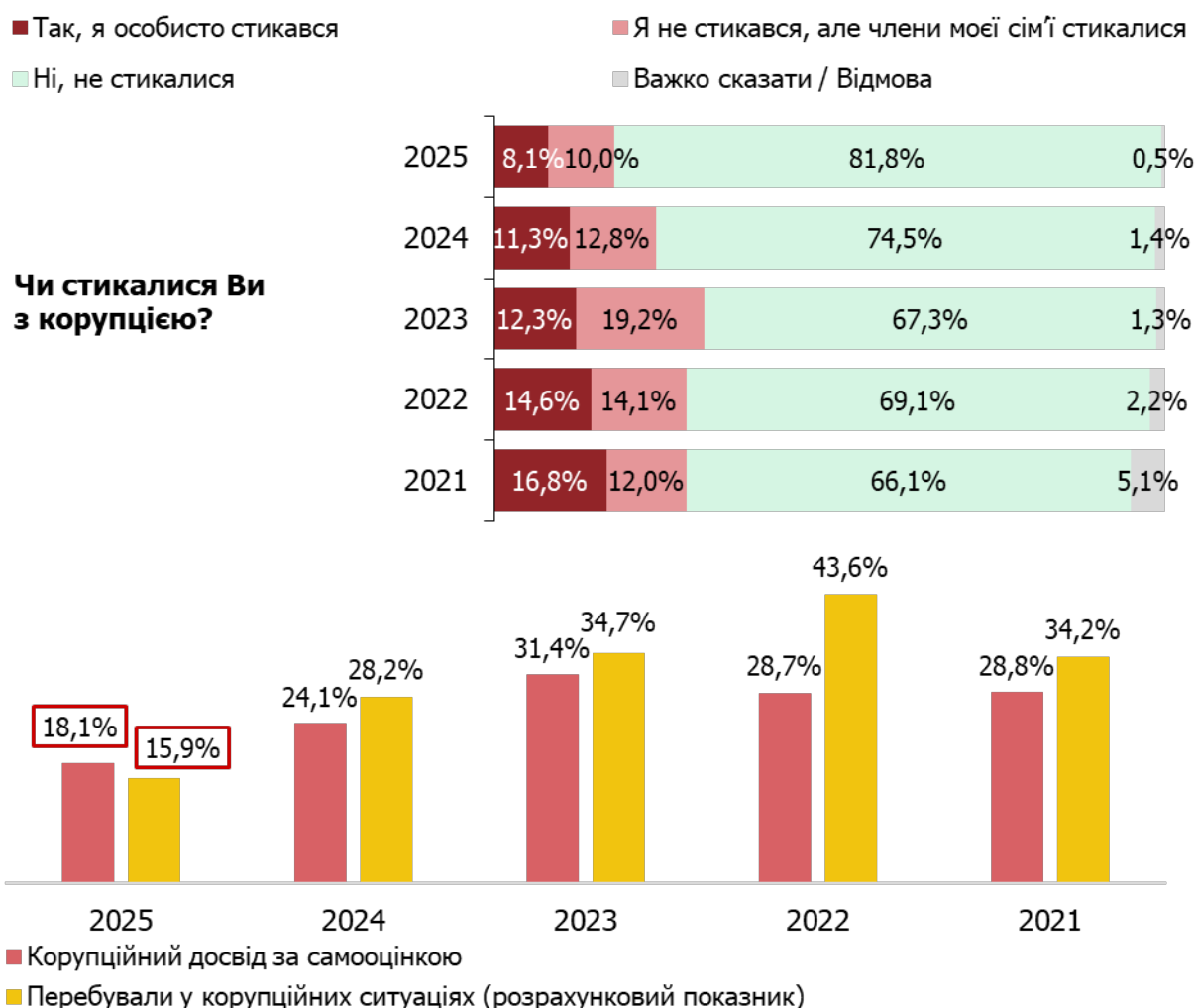
досвід корупції у закладах державної та комунальної медицини (особисто або через досвід членів родини). Цей показник фактично відповідає рівню 2024 року (14,7%).

Послуги енергетичних компаній

Оцінка респондентами послуг з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення не стосувалася питань розрахунків. У 2025 році істотно зросла частка домогосподарств, які мали досвід звернень до постачальників таких послуг, – до **18,8%**, що майже удвічі більше порівняно із 2024 роком (9,9%). Водночас, попри збільшення інтенсивності контактів із енергетичними компаніями, показники корупційного досвіду у цій сфері статистично значуще знизилися.

У 2025 році, відповідаючи на пряме запитання, **18,1%** громадян повідомили, що стикалися з корупцією під час отримання відповідних послуг, що менше на 6,0 в.п., ніж у 2024 році (24,1%; рис. 2.2.16).

Рис. 2.2.16. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери) ¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні до підприємств за послугами з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?».

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=484.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±4,5 в.п.

Про перебування в конкретних контактних ситуаціях, що містили ознаки корупції, у 2025 році повідомили **15,9%** респондентів, що на 12,3 в.п. менше, ніж у 2024 році. Зниження цього показника є статистично значущим і найменшим за всі роки дослідження з 2021 року. Загалом це співпадає з динамікою зменшення показника корупційного досвіду за самооцінкою (пряме запитання), що у сукупності може свідчити про **зменшення корупційної взаємодії** населення із службовцями в цій сфері у 2025 році порівняно з 2021–2024 роками.

У 2025 році різниця між часткою громадян, які фактично перебували у корупційних ситуаціях, та тими, хто визнає корупційний досвід, становить 2,2% опитаних, що свідчить про загалом узгоджене сприйняття респондентами власної залученості до таких практик.

У 2025 році вперше було застосовано диференційований підхід до оцінки корупційного досвіду респондентів при отриманні послуг енергетичних компаній (електро-, газо- та водопостачання). Зокрема, за послугами електропостачання зверталися 11,6% населення, газопостачання – 10,4%, а водопостачання та водовідведення – 9,3%. Частка з них, які заявили про наявність корупційного досвіду у цих підсферах, відповідно становить: електропостачання – **16,4%**, газопостачання – **14,6%**, водопостачання та водовідведення – **16,5%**. Оновлений підхід передбачає деталізацію оцінок за окремими підсферами та конкретними корупційними ситуаціями¹ (рис. 2.2.17).

Загалом у сфері надання послуг енергетичних компаній у підсфері водопостачання та водовідведення «лідером» корупційного досвіду є ситуації **встановлення, опломбування та реєстрації систем обліку**, про що повідомили 15,9% респондентів, які мали відповідний досвід звернення. Крім того, про корупційні практики, пов'язані з **відновленням або ремонтом систем водопостачання у багатоквартирних або приватних житлових будинках**, повідомили **8%** опитаних.

В електропостачанні майже кожен десятий опитаний (**9,7%**) зазначив корупційний досвід, пов'язаний із **підготовкою або погодженням проєктної документації для приєднання до мереж електропостачання**. Також відносно поширеними залишаються ситуації **непритягнення до відповідальності або nereагування на виявлені порушення правил експлуатації** електромереж, електроустановок чи електролічильників (**7,7%**).

У підсфері газопостачання серед найбільш згадуваних корупційних ситуацій респонденти відзначали **підготовку або прискорення оформлення документації з газопостачання** (**9,7%**), а також **підключення приватного житла до газової мережі чи незаконне перепланування** газопроводу (**6,2%**).

¹ У 2025 році оцінка корупційних ситуацій у сферах електро-, газо- та водопостачання здійснювалася за зміненою методологією. Деталізовані питання щодо конкретних корупційних ситуацій ставилися лише тим респондентам, які на попередньому етапі підтвердили факт звернення до відповідних компаній-постачальників. У 2021–2024 роках такі ситуації оцінювалися в межах загального блоку сфери, незалежно від фактичного контакту з конкретною підсферою. З огляду на це, пряме порівняння показників за окремими ситуаціями між 2025 та попередніми роками не здійснюється.

Рис. 2.2.17. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

Електропостачання		
погодження проектної документації для подальшого приєднання приватного житла до мережі електропостачання / за приєднання приватного житла до мережі електропостачання	2025	9,7%
непритягнення до відповідальності / нереагування на виявлені факти порушень правил експлуатації електромережі, електроустановки чи електролічильника	2025	7,7%
перерахування / списання / зменшення боргів за спожиту електроенергію	2025	5,0%
Газопостачання		
підготовку / прискорення підготовки документації із газопостачання або щодо внесення змін до неї	2025	9,7%
підключення приватного житла до газової мережі, незаконне перепланування газопроводу, відновлення газопостачання без законних на те підстав	2025	6,2%
перерахування / списання / зменшення боргів за спожитий газ, його доставку	2025	5,7%
непритягнення до відповідальності / нереагування на виявлені факти незаконного приєднання до газової мережі або за порушення правил експлуатації газових приладів і пристроїв	2025	4,1%
Водопостачання		
встановлення, опломбування, реєстрацію системи обліку водопостачання та водовідведення	2025	15,9%
відновлення / ремонт систем водопостачання до багатоквартирного або приватного житлового будинку	2025	8,0%
непритягнення до відповідальності / нереагування (у т.ч., зменшення або анулювання штрафних санкцій) за виявлені факти порушень користування об'єктами системи водопостачання	2025	5,6%
перерахування / списання / зменшення боргів за водопостачання та водовідведення	2025	3,7%

Через недостатню кількість відповідей щодо кожної корупційної ситуації статистичний аналіз щодо того, хто саме був *ініціатором* (громадяни чи співробітники компаній-постачальників), провести не вдалося.

Загалом **4,9% українців**, які *зверталися за такими послугами* до компаній-постачальників у сферах електро-, газо- та водопостачання, у 2025 році виступали у ролі **ініціаторів** корупційних відносин (рис. 2.2.18), що *вдвічі менше*, ніж у попередньому році (10,1% у 2024 р.). Водночас про ініціювання корупційних відносин з боку **представників компаній-**

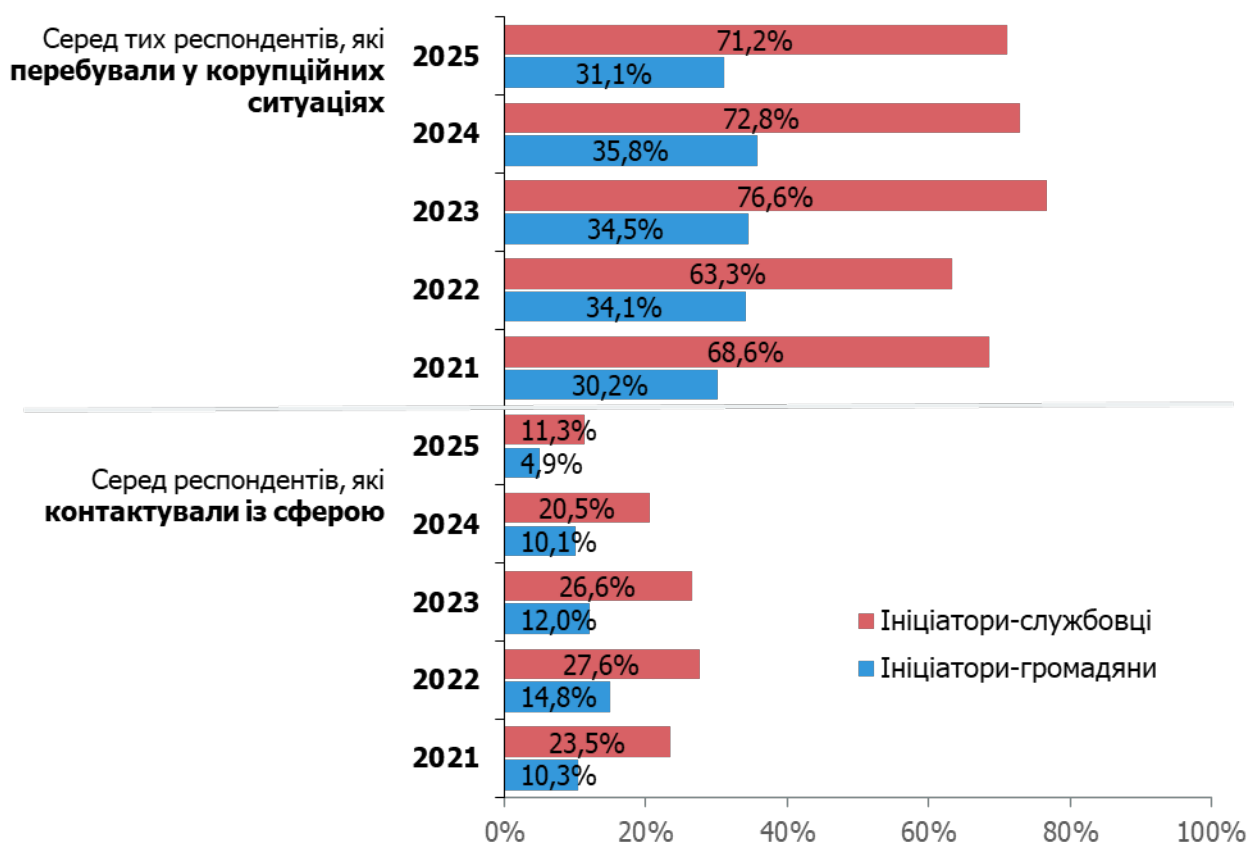
¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації під час звернення до таких компаній (підприємств)?» (компаній (підприємств), які надають послуги електро, газо-, водопостачання та водовідведення (крім послуг, пов'язаних з поточними розрахунками))

постачальників повідомили **11,3%** респондентів, які зверталися за такими послугами, що також майже вдвічі менше, ніж у 2024 році (20,5%).

Таке істотне *зниження* обох показників порівняно з 2024 роком підтверджує помітний *тренд до скорочення корупційних проявів* у сферах електро-, газо- та водопостачання, що узгоджується з динамікою інших індикаторів корупційного досвіду в цій сфері.

Аналіз структури ініціаторів серед респондентів, які *перебували в контактних корупційних ситуаціях*, показує, що у 2025 році **громадяни** ініціювали такі ситуації у **32,1%** випадків (менше від 35,8%, що було у 2024 році), тоді як **представники енергетичних компаній** виступали ініціаторами приблизно вдвічі частіше – у **71,2%** випадків.

Рис. 2.2.18. Ініціатори корупційних ситуацій

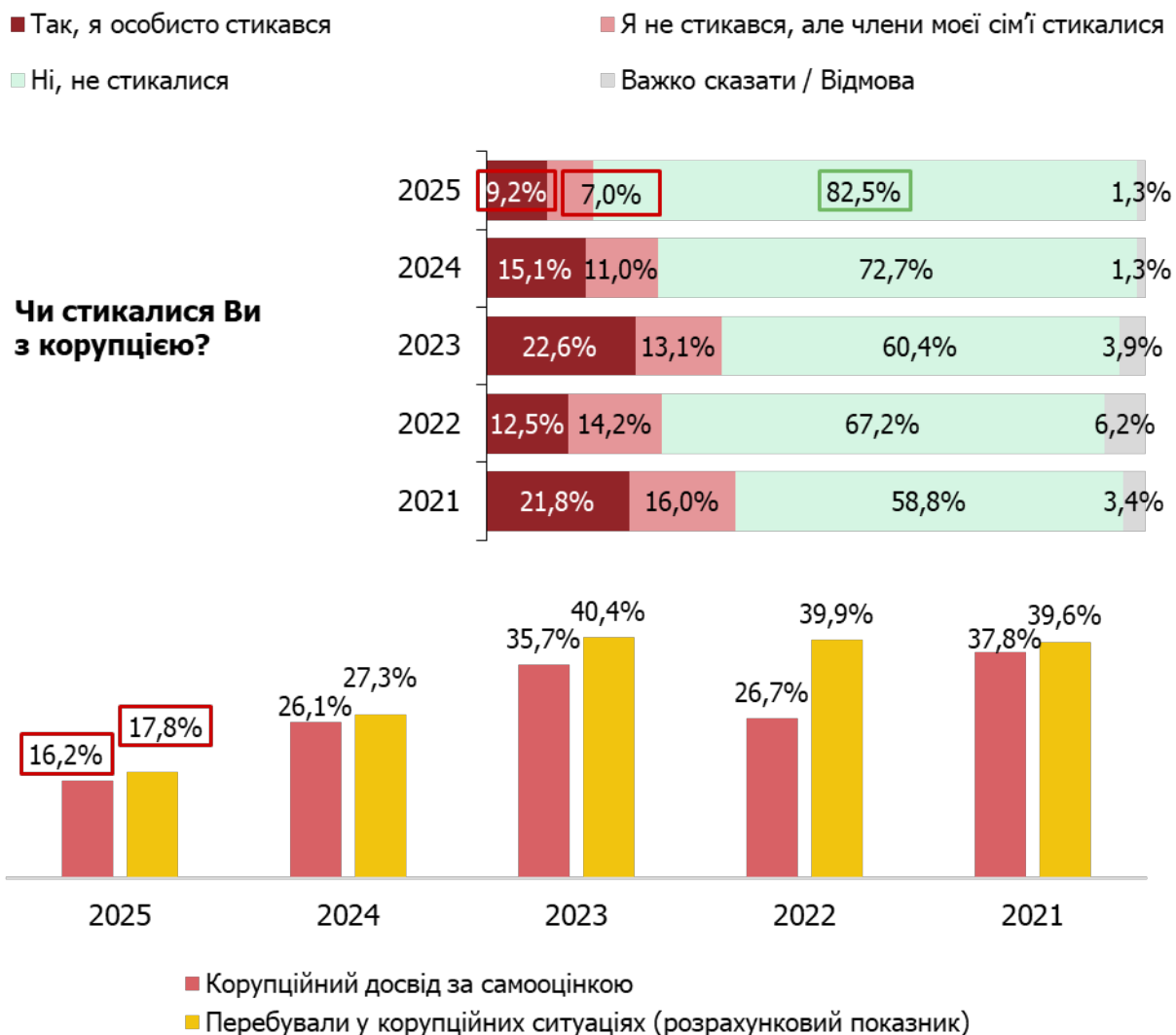

Діяльність сервісних центрів МВС

Частка респондентів, які за останні 12 місяців мали досвід *звернення* до сервісних центрів МВС, у 2025 році збільшилась порівняно з минулим роком і становить **13,8%** (у 2024 році – 10,0%).

Відповідаючи на *пряме запитання*, **16,2%** респондентів повідомили, що вони або члени їхніх родин *стикались з корупцією* у цій сфері (рис. 2.2.19). Порівняно з 2024 роком, цей показник *знизився* на 9,9 в.п., що зумовлено скороченням як *особистого корупційного досвіду* респондентів, так і *досвіду членів їхніх сімей* (динаміка є статистично значущою). Загалом простежується *стійкий тренд до зниження корупційного досвіду* у 2023–2025 роках, а зафіксоване у 2025 році значення є найнижчим за весь період 2021–2025 років.

Рис. 2.2.19. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери) ¹

Загалом про *перебування в конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, зазначили **17,8%** респондентів, що також суттєво *менше*, ніж у 2024 роках (різниця в 9,5 в.п. є статистично значущою). Це значення є *найнижчим за всю історію досліджень*, що свідчить

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні до сервісних центрів МВС протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=322.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 5,5$ в.п. .

про узгоджену та *послідовну динаміку зниження обох показників* у період 2023–2025 років – як корупційного досвіду за самооцінкою, так і фактичного перебування у корупційних ситуаціях.

Щодо *конкретних корупційних ситуацій*, то цього року спостерігається *суттєве зменшення* їх поширеності в усіх випадках, пов'язаних з безпосередньою діяльністю службовців сервісних центрів МВС (рис. 2.2.20). Частка респондентів, які повідомили про такі ситуації, є найменшою за весь період спостережень.

Рис. 2.2.20. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

отримання адміністративних послуг поза чергою, швидко або з іншим порушенням процедури	2025	9,8%
	2024	14,8%
	2023	15,8%
	2022	17,3%
	2021	18,0%
реєстрацію (перереєстрацію) транспортного засобу, зняття з обліку транспортного засобу	2025↓	8,5%
	2024	19,0%
	2023	30,5%
	2022	22,8%
	2021	26,4%
видачу (обмін) посвідчення водія на право керування транспортним засобом (у т.ч., за складання теоретичного / практичного іспиту в сервісному центрі МВС*)	2025↓	7,2%
	2024	14,6%
	2023	22,8%
	2022	17,0%
	2021	20,9%
отримання номерних знаків для транспортного засобу / відповідальне збереження номерного знаку в сервісному центрі МВС	2025↓	4,2%
	2024	8,6%
	2023	18,2%
	2022	11,1%
	2021	16,0%
отримання документа (висновку) про погодження переобладнання транспортного засобу в індивідуальному порядку**	2025↓	2,0%
	2024	5,9%
отримання дозвільних документів щодо перевезення небезпечних вантажів**	2025↓	0,7%
	2024	6,4%

* – ситуація стосується саме взаємодії з посадовими особами сервісних центрів МВС і не включає неправомірні платежі (послуги) працівникам автошкіл;

** – ситуація стосується саме взаємодії з посадовими особами сервісних центрів МВС і не включає неправомірні платежі (послуги) третім особам.

У 2025 році найчастіше корупційні ситуації виникали під час **отримання адміністративних послуг поза чергою, або їх пришвидшення, або іншого порушення процедури**. Про такий досвід повідомляють **9,8%**, що на 5 в.п. менше, ніж у 2024 році (14,8%).

Цьогоріч на «другому місці» – лідер попередніх років, а саме корупційні ситуації, пов'язані з **реєстрацією (перереєстрацією) транспортного засобу або зняттям його з обліку**.

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації під час звернення до сервісних центрів МВС (колишні МРЕВ)?».

Частка респондентів, які стикалися з такими практиками, становить **8,5%**, що істотно менше, ніж у 2024 році (19,0%).

«Третє місце», як і торік, посіли корупційні ситуації, пов'язані із видачею (заміною, обміном тощо) **посвідчень на право керувати транспортним засобом** (у т.ч., зі складанням іспитів у сервісному центрі). Про наявність такого досвіду заявили **7,2%** респондентів, які контактували із сервісними центрами МВС. Цей показник на 7,4 в.п. менший, ніж у 2024 році (14,6%). Решта досліджуваних ситуацій є значно менш поширеними, з показниками в діапазоні від 0,7% до 4,2%.

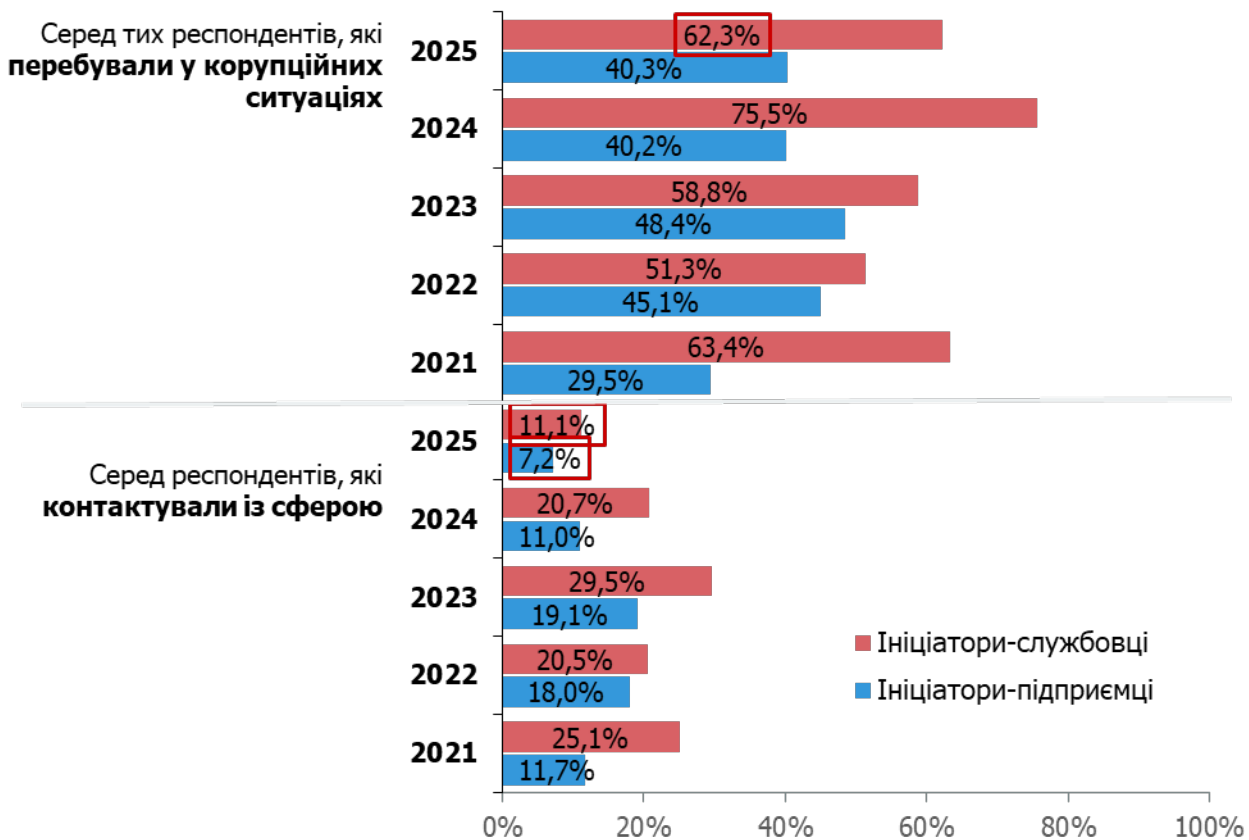
Зауважимо, що в 2025 значно знизилася частка ситуацій, коли клієнти сервісних центрів могли вирішувати власні питання **через працівників автошкіл**, вона становить 2,1%. Нагадаємо, що у 2024 році, частка тих, хто робили неправомірні платежі працівникам автошкіл або надавали їм послуги за сприяння у вирішенні питань в сервісних центрах МВС становила 12,4%, а в 2023 році – 5,9%. Такі різкі зміни показника вимагають додаткового дослідження, у тому числі і щодо виокремлення частки респондентів, які склали іспит на право керування транспортним засобом.

Якщо аналізувати усі корупційні ситуації загалом, то у 2025 році **7,2% відвідувачів** сервісних центрів виступили у ролі **ініціаторів** корупційних ситуацій (рис. 2.2.21). Цей показник демонструє статистично значуще зменшення порівняно з 2024 роком (11,0%) та є найнижчим за весь період спостережень. Серед респондентів, які перебували у корупційних ситуаціях, частка «ініціативних» громадян становила **40,3%**, що практично відповідає рівню 2024 року (40,2%). Це свідчить про відносну стабільність частки ініціаторів з боку громадян серед тих, хто перебував у корупційних ситуаціях, на тлі зниження ініціативи з боку службовців.

У 2025 році статистично значуще скоротилась до **11,1%** частка респондентів, які за наслідками взаємодії із **сервісними центрами МВС** зазначали, що **ініціаторами** корупційних ситуацій виступали саме **співробітники** установ (у 2024 році таких було 20,7%). Цей показник є мінімальним за весь час спостережень.

Серед тих, хто перебував у контактних корупційних ситуаціях, про ініціативу з боку службовців повідомили **62,3%** опитаних, що на 13,2 в.п. менше, ніж у 2024 році (75,5%). Зафіксована динаміка також є статистично значущою та підтверджує загальний тренд до скорочення корупційної ініціативи з боку працівників сервісних центрів МВС.

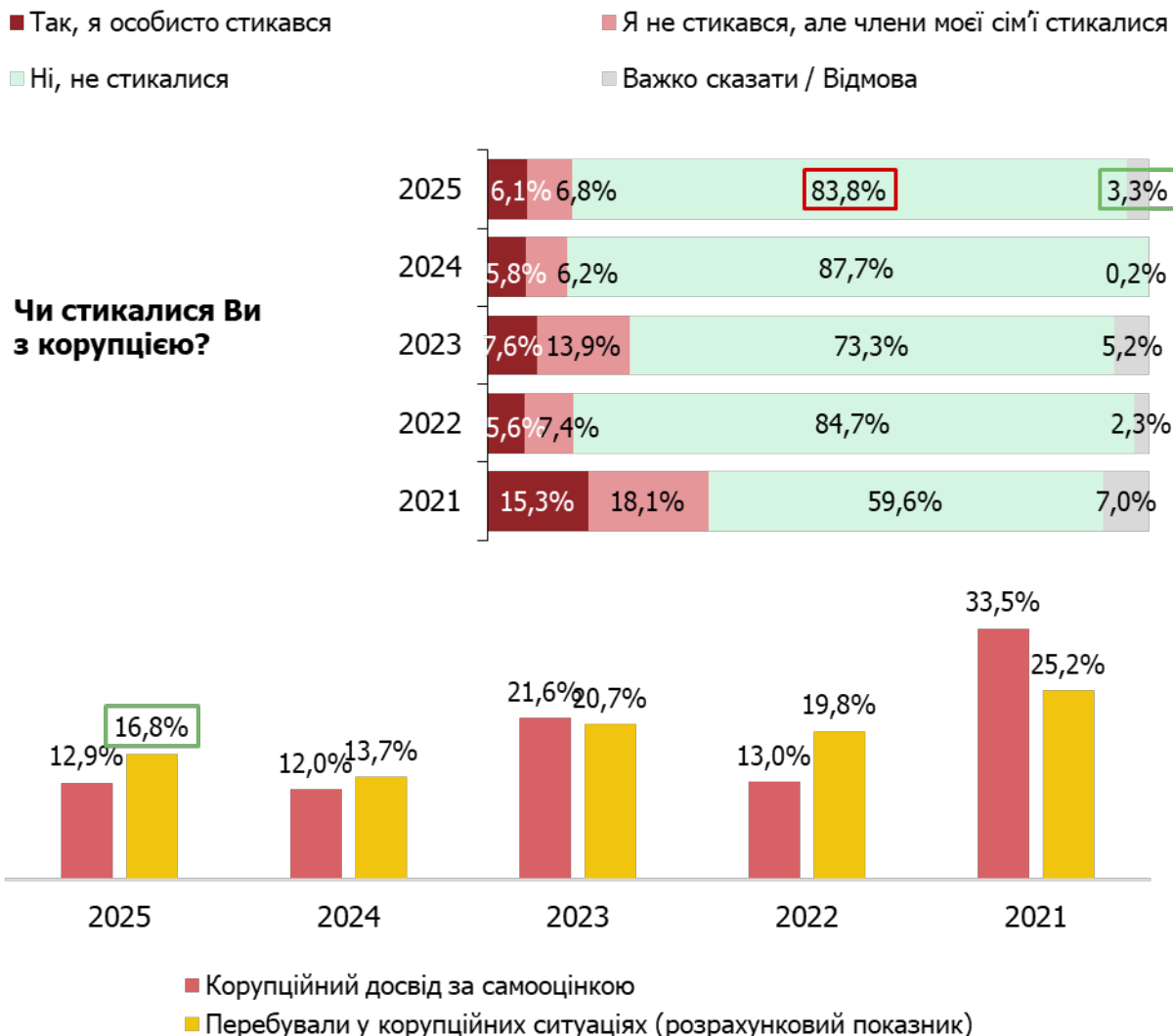
Рис. 2.2.21. Ініціатори корупційних ситуацій

Послуги закладів освіти (початкова та середня освіта)

Послуги закладів початкової та середньої освіти є однією з найбільш контактних сфер (з нею *взаємодіяли 24,7%* українців). За поширеністю послуг початкова та середня освіта поступається лише сфері медицини та послугам ЦНАПів.

Рис. 2.2.22. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

За *самооцінкою* респондентів, поширеність корупції у сфері діяльності закладів початкової та середньої освіти загалом залишилась на рівні 2024 року (рис. 2.2.22). Відповідаючи на *пряме запитання*, **12,9%** респондентів повідомили, що вони (або члени їхніх родин) *стикалися з корупцією* (на 0,9 в.п. менше, ніж минулого року, різниця не є статистично значущою). Водночас статистично значущо скоротилася частка респондентів, які зазначили, що *не стикалися з корупцією* у цій сфері – з 87,7% у 2024 році до **83,8%** у 2025 році (зменшення на

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією у закладах загальної середньої освіти протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=672.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±3,8 в.п. .

3,9 в.п.), що відбулося насамперед за рахунок частки респондентів, які утримались від відповіді (зростання з 0,2% у 2024 році до 3,3% у 2025 році).

Про *перебування в конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, зазначили **16,8%** опитаних (статистично значуще *зростання* порівняно з 2024 роком – на 3,1 в.п.).

У 2025 році різниця між показником корупційного досвіду за самооцінкою та часткою респондентів, які перебували в конкретних корупційних ситуаціях, становить 3,9 в.п. Це більше, ніж у 2023–2024 роках, коли усвідомлений корупційний досвід та досвід перебування у корупційних ситуаціях перебували майже на однаковому рівні. Такий розрив свідчить, що частина респондентів не усвідомлює власний досвід взаємодії з представниками сфери початкової та середньої освіти як корупційний, попри наявність ознак корупційних практик.

Після значущого зниження у попередньому році показники *поширеності* трьох із п'яти запропонованих до оцінки *корупційних ситуацій* у 2025 році не зазнали суттєвих змін (рис. 2.2.23).

Рис. 2.2.23. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати під час навчання (% тих, хто має у родині школярів)¹

Ситуації

Робили неофіційні платежі або надавали послуги особисто вчителям, які навчали Ваших дітей / Вас, за індивідуальне репетиторство , яке є умовою для отримання більш високих оцінок	2025	11,2%
	2024	8,8%
	2023	17,5%
	2022	14,8%
	2021	22,8%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги адміністрації при вирішенні питань вступу / зарахування до навчального закладу (у т.ч., до певного класу, групи)	2025	7,7%
	2024	6,6%
	2023	14,5%
	2022	9,2%
	2021	15,7%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги для отримання більш високих поточних оцінок під час навчання	2025	6,9%
	2024	5,8%
	2023	13,0%
	2022	7,3%
	2021	12,4%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги за отримання бажаних оцінок у свідоцтві про здобуття освіти	2025 ↑	6,7%
	2024	3,8%
	2023	10,4%
	2022	5,5%
	2021	13,5%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги при переведенні в інший клас, групу, на іншу форму навчання	2025 ↑	6,7%
	2024	3,8%
	2023	13,3%
	2022	7,4%
	2021	13,1%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації у зв'язку із навчанням в цих установах?»

Найбільш поширеною корупційною ситуацією у сфері початкової та середньої освіти залишаються **неофіційні платежі вчителям за індивідуальне «репетиторство»**, яке є умовою для отримання більш високих оцінок: про такі практики у 2025 році повідомили **11,2%** респондентів (у 2024 році – 8,8%).

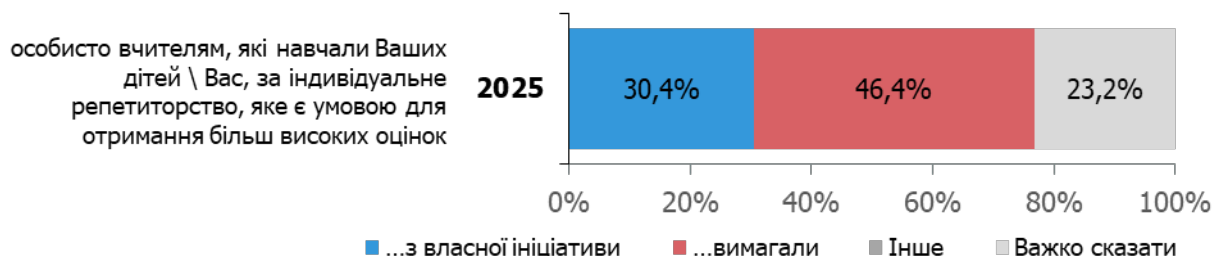
Друге місце, як і минулого року, посідають корупційні ситуації, пов'язані з вирішенням питань **вступу або зарахуванням до навчальних закладів** – про такий досвід зазначили **7,7%** опитаних (у 2024 році – 6,6%). На третьому місці за поширеністю з показником **6,9%** є ситуації, пов'язані з неофіційними **платежами за більш високі поточні оцінки** під час навчання (у 2024 році – 5,8%). Динаміка за наведеними вище ситуаціями не є статистично значущою, що свідчить про відносну стабілізацію їх поширеності після різкого зниження, зафіксованого у 2024 році.

Водночас у 2025 році зафіксовано статистично значуще зростання поширеності двох корупційних ситуацій: обидві зросли з 3,8% до 6,7%. Йдеться про неофіційні платежі **за отримання бажаних оцінок у свідоцтві про здобуття освіти**, а також про корупційні практики, пов'язані з **переведенням учнів в інший клас, групу або на іншу форму навчання**.

Через невелику кількість респондентів кількість відповідей щодо менш поширених ситуацій є недостатньою для повноцінного статистичного аналізу. Тож проаналізувати, хто саме був *ініціатором* корупційної ситуації, можна лише для найбільш поширеної ситуації – **індивідуального репетиторства, яке є умовою для отримання більш високих оцінок** (рис. 2.2.24).

Рис. 2.2.24. Ініціатори корупційних ситуацій (% тих, хто стикнувся із ситуацією)

Робили неофіційні платежі (грошові кошти або подарунки) або надавали послуги...

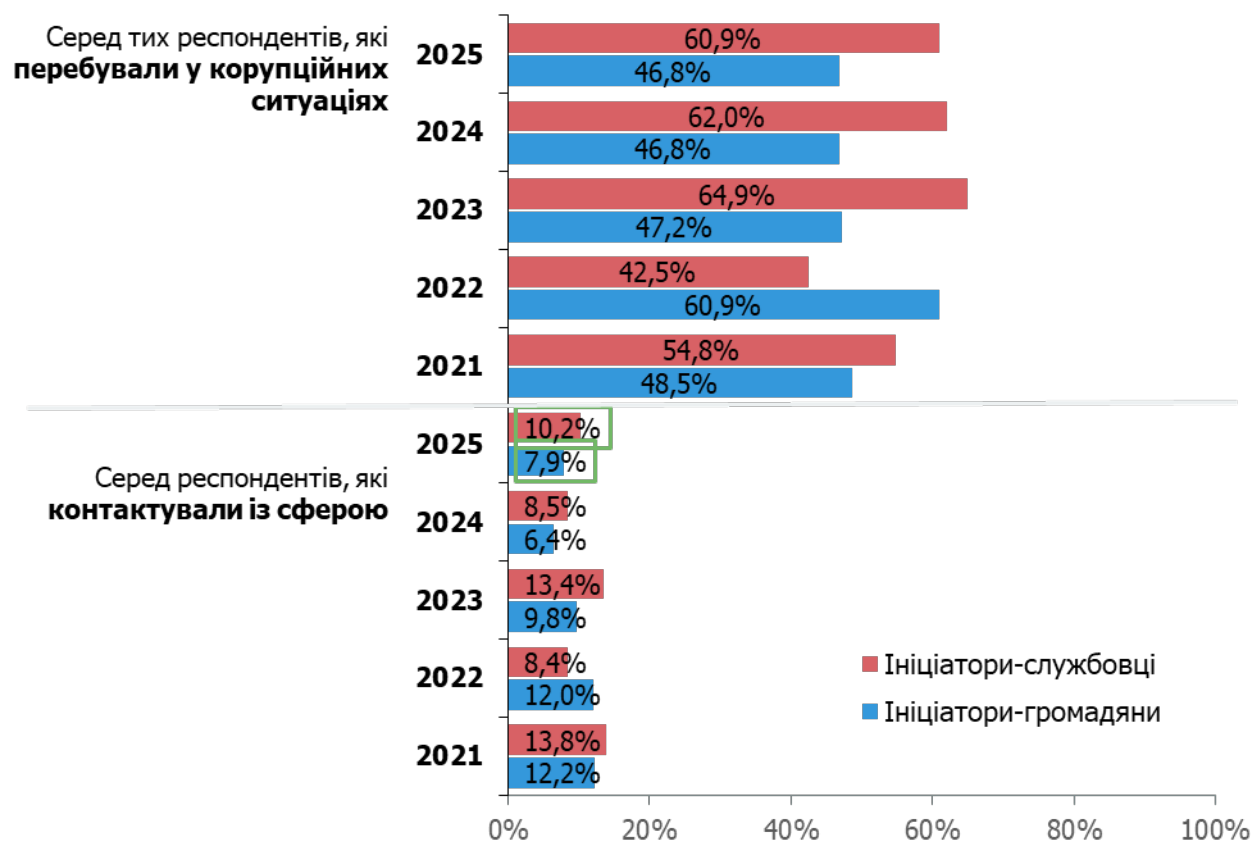

Для цієї практики характерна висока частка відповідей «важко сказати» (23,2%). Імовірно, це зумовлено тим, що значна частина респондентів, які є родичами учнів, не знають всіх обставин їхнього навчання.

За результатами аналізу, **ініціаторами** зазначеної корупційної ситуації частіше виступають **адміністрація або викладачі** – у **46,4%** випадків. Водночас **учні або їхні батьки** також доволі часто ініціюють такі практики – у **30,4%** випадків, що свідчить про наявність двосторонньої логіки формування корупційних взаємодій у цій ситуації.

У 2025 році зафіксовано статистичне зростання кількості **ініціаторів корупційних ситуацій** як серед батьків учнів, так і вчителів та адміністрації закладів освіти (рис. 2.2.25).

Рис. 2.2.25. Ініціатори корупційних ситуацій

Серед **респондентів-батьків**, які контактували із сферою, частка **«ініціативних»** зросла з 6,4% у 2024 році до **7,9%** у 2025 році (збільшення на 1,5 в.п.). Водночас **ініціативу корупційних дій** з боку **вчителів та адміністрації** зазначили **10,2%** респондентів порівняно з 8,5% у 2024 році (зростання на 1,7 в.п. є статистично значущим).

Серед тих, хто перебував у корупційних ситуаціях, частка батьків-ініціаторів залишилася на рівні 2024 року (**46,8%** випадків). Про ініціативу з боку вчителів або адміністрації повідомили **60,9%** (без значущої динаміки). Отже, структура ініціаторів корупційних ситуацій у цій сфері загалом залишається відносно стабільною у 2023–2025 роках. Водночас фіксується певне зниження ініціативи з боку викладачів та адміністрації, що потребує подальшого спостереження в динаміці.

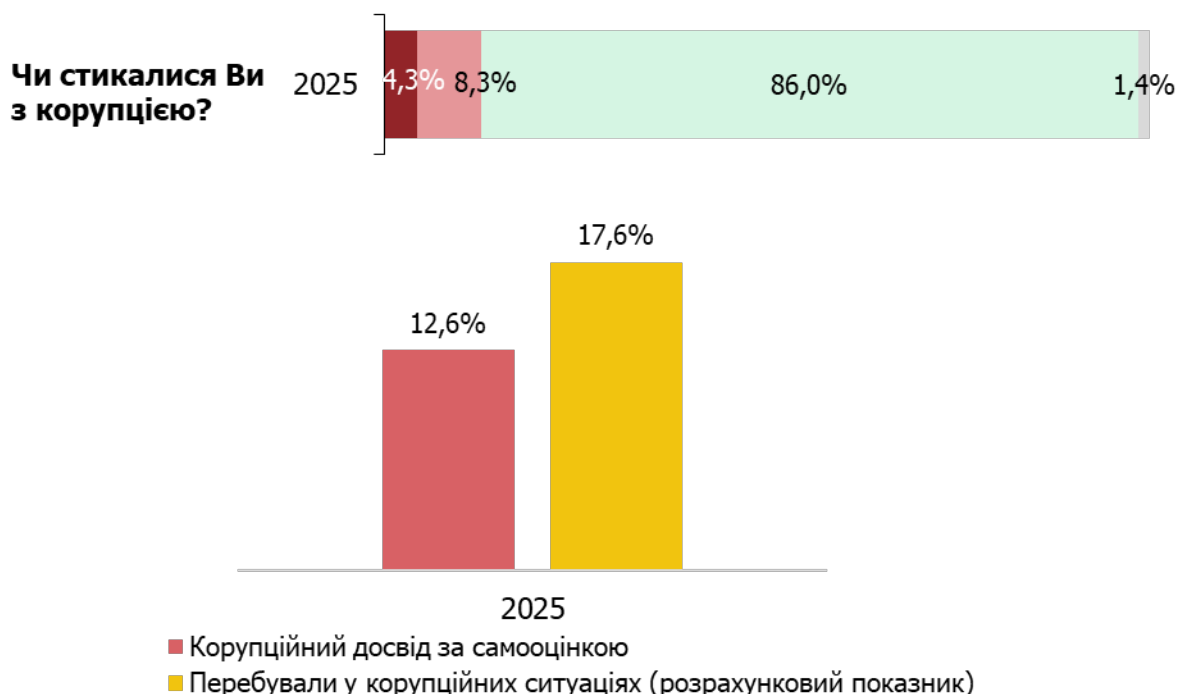
Соціальний захист населення

Корупційний досвід громадян, пов'язаний з діяльністю державних органів та установ, які надають послуги у сфері соціального захисту населення, досліджується вперше. У 2025 році до державних органів / установ для отримання послуг у сфері соціального захисту зверталися **16,8%** опитаних.

Відповідаючи на *пряме запитання* щодо наявності корупційного досвіду, **12,6%** респондентів повідомили, що вони або члени їхніх родин **стикалися з корупцією** у цій сфері. З них 4,3% відзначили власний корупційний досвід, ще 8,3% – корупційні прояви, з якими стикалися члени їхніх сімей (рис. 2.2.26).

Рис. 2.2.26. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

- Так, я особисто стикався
- Я не стикався, але члени моєї сім'ї стикалися
- Ні, не стикалися
- Важко сказати / Відмова

При цьому про перебування у *конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, повідомили **17,6%** респондентів. Таким чином, **5%** опитаних, які фактично перебували у корупційних ситуаціях під час взаємодії з органами соціального захисту, не усвідомлювали таку взаємодію як корупційну.

Щодо конкретних ситуацій, то найчастіше корупційний досвід у сфері соціального захисту населення фіксується у питаннях, пов'язаних із **пенсійним забезпеченням** (призначення,

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні (контакті) до державних органів / установ для отримання послуг у сфері соціального захисту протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=391.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 5,0$ в.п. .

перерахунок пенсій, визначення страхового стажу тощо): про такі ситуації повідомили **8,7%** респондентів, які контактували з цією сферою (рис. 2.2.27).

Рис. 2.2.27. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

призначення / перерахунок пенсій, обчислення страхового стажу або вирішення інших питань, пов'язаних із пенсійним забезпеченням	2025	8,7%
призначення / перерахунок субсидій, пільг (на оплату послуг ЖКГ, придбання дров / газу, оренду житла тощо)	2025	7,3%
оформлення / призначення статусу, пенсій, соціальних допомог тощо особам та дітям з інвалідністю	2025	6,8%
отримання гуманітарної допомоги від держави	2025	5,4%
надання статусу УБД, ветерана війни, особи з інвалідністю внаслідок війни або оформлення / призначення пенсій, допомог, використання пільг	2025	5,1%
отримання допомог, пільг, компенсацій, послуг тощо особам, постраждалим внаслідок збройної агресії рф	2025	4,2%
оформлення соціальних допомог сім'ям та сім'ям із дітьми	2025	3,3%
призначення допомог, використання пільг внутрішньо переміщених осіб	2025	2,2%
вирішення питань забезпечення житлом або отримання грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення	2025	1,6%
вирішення питань, пов'язаних з усиновленням, встановленням опіки, піклування над дитиною та іншими формами виховання	2025	0,8%

Дещо рідше корупційні прояви виникали у питаннях, пов'язаних із **субсидіями та пільгами** (на оплату послуг ЖКГ, опалення, оренду житла тощо) – **7,3%**, а також при наданні **послуг людям з інвалідністю** (оформлення статусу, пенсій, соціальних допомог) – **6,8%** опитаних респондентів у цій сфері.

Порівняно нижчі показники зафіксовано у ситуаціях, пов'язаних з **отриманням гуманітарної допомоги від держави (5,4%)**, а також із **наданням статусу учасника бойових дій (УБД), ветерана чи особи з інвалідністю внаслідок війни – 5,1%**. Ще рідше респонденти повідомляли про корупційні ситуації під час отримання **допомог, компенсацій і послуг особам, постраждалим внаслідок збройної агресії рф (4,2%)**.

Найменш поширеним є корупційний досвід у питаннях **усиновлення, встановлення опіки або піклування над дитиною** – про такі ситуації зазначили лише **0,8%** опитаних.

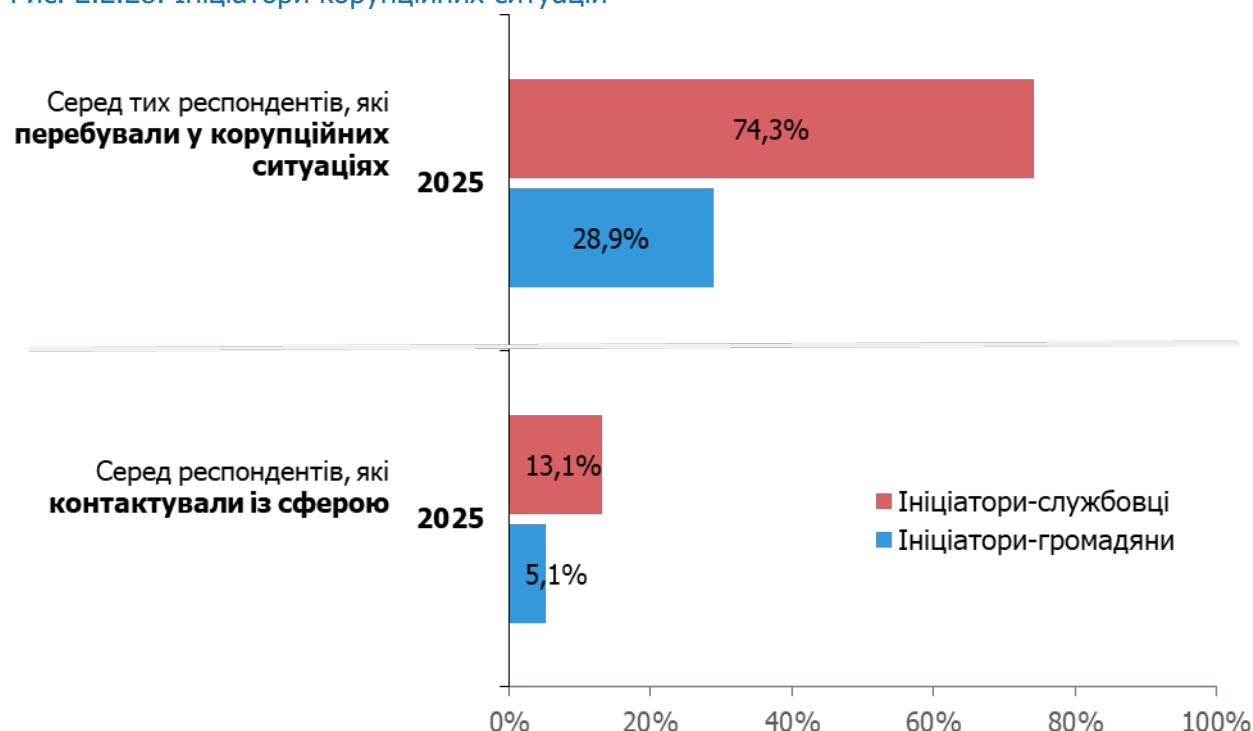
¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації при зверненні (контакті) до державних органів / установ для отримання послуг у сфері соціального захисту?»

Через недостатню кількість відповідей щодо кожної окремої корупційної ситуації детальний статистичний аналіз того, хто саме був їх ініціатором (громадяни чи співробітники установ соціального захисту), провести не вдалося.

Загалом **5,1% респондентів**, які *контактували* з установами соціального захисту, виступали у ролі **ініціаторів** корупційних ситуацій. Серед тих, хто перебував у контактних корупційних ситуаціях, частка ініціаторів-громадян становить **28,9%** (рис. 2.2.28).

Водночас про те, що ініціаторами корупційних ситуацій виступали **службовці** органів та установ, які надають послуги у сфері соціального захисту населення, повідомили **13,1%** респондентів, які відвідували такі установи. Серед осіб, хто перебував у *контактних корупційних ситуаціях*, про випадки корупційної ініціативи з боку службовців повідомили **74,3%**. Таким чином, респонденти переважно заявляють, що корупційна ініціатива більшою мірою належить працівникам органів та установ соціального захисту.

Рис. 2.2.28. Ініціатори корупційних ситуацій

Корупційний досвід громадян у 2025 році було також проаналізовано у **розрізі окремих державних установ та органів**, які надають послуги у сфері соціального захисту населення. Загалом частка громадян, які стикались з корупцією в таких установах, є невисокою та коливається в межах від **1,8%** до **6,4%**.

З огляду на незначні відмінності між більшістю показників, наведене ранжування має умовний характер і використовується виключно для аналітичного порівняння (рис. 2.2.29).

Найвищі значення корупційного досвіду зафіксовані під час звернень до **територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) – 6,4%**, а також до **Пенсійного фонду України – 5,5%**.

Про корупційний досвід під час взаємодії із **структурними підрозділами з питань соціального захисту обласних, районних держадміністрацій та місцевих рад** повідомили **4,9%** респондентів, в **ЦНАПах** такий досвід мали **4,4%** опитаних.

Рис. 2.2.29. Корупційний досвід при зверненні до державних органів / установ для отримання послуг у сфері соціального захисту (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі (грошові кошти або подарунки) або надавали послуги представникам (у т.ч., на місцевому рівні – представникам територіальних управлінь, відділень тощо) ...

ТЦК та СП*	2025	6,4%
Пенсійного фонду України	2025	5,5%
Структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, районних державних адміністрацій та місцевих рад	2025	4,9%
Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)	2025	4,4%
Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю	2025	4,0%
Центрів соціальних служб / Центрів надання соціальних послуг	2025	3,8%
Державної служби зайнятості	2025	3,6%
Служби у справах дітей обласних, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування	2025	2,2%
Державної служби України у справах дітей	2025	1,8%

* *Військові частини (підрозділи) Збройних Сил України, в межах експериментального проекту Мінсоцполітики та Міноборони щодо соціального супроводу військовослужбовців та членів їхніх сімей.*

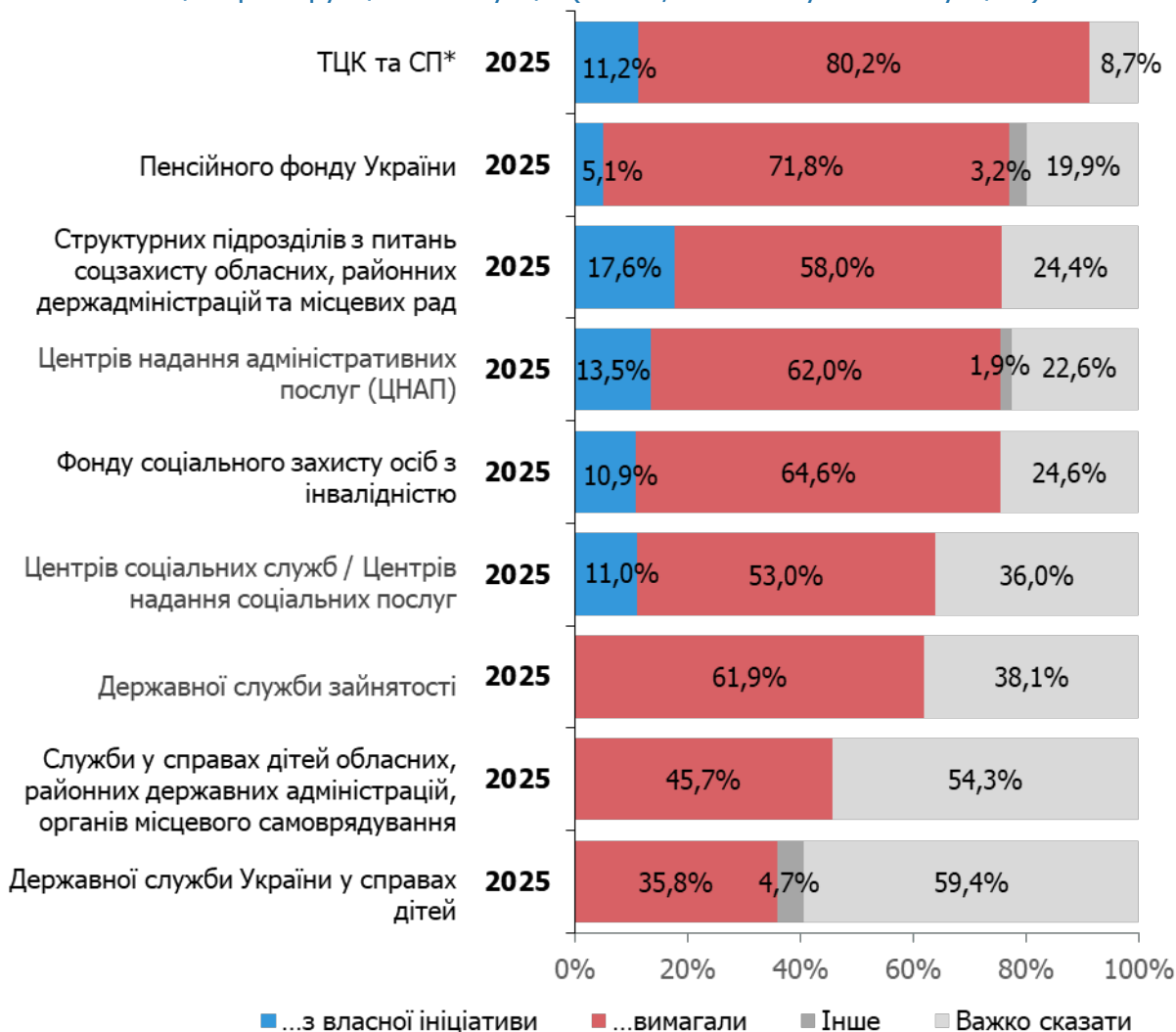
Порівняно близькі показники зафіксовано також щодо **Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (4,0%), центрів соціальних служб / центрів надання соціальних послуг (3,8%) та Державної служби зайнятості (3,6%).**

Найнижчий рівень корупційного досвіду відзначено щодо **служб у справах дітей** обласних, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування – **2,2%**, а також **Державної служби України у справах дітей – 1,8%.**

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації при зверненні до таких державних органів / установ для отримання послуг у сфері соціального захисту?»

Щодо **ініціаторів** корупційних ситуацій *в розрізі установ*, то у всіх випадках *переважає ініціатива з боку службовців*. Частка **громадян**, які повідомили про здійснення неофіційних платежів або надання послуг з власної ініціативи, є відносно невеликою та коливається переважно в межах **5–18%** залежно від установи (рис. 2.2.30).

Рис. 2.2.30. Ініціатори корупційних ситуацій (% тих, хто стикнувся із ситуацією)

* Військові частини (підрозділи) Збройних Сил України, в межах експериментального проекту Мінсоцполітики та Міноборони щодо соціального супроводу військовослужбовців та членів їхніх сімей

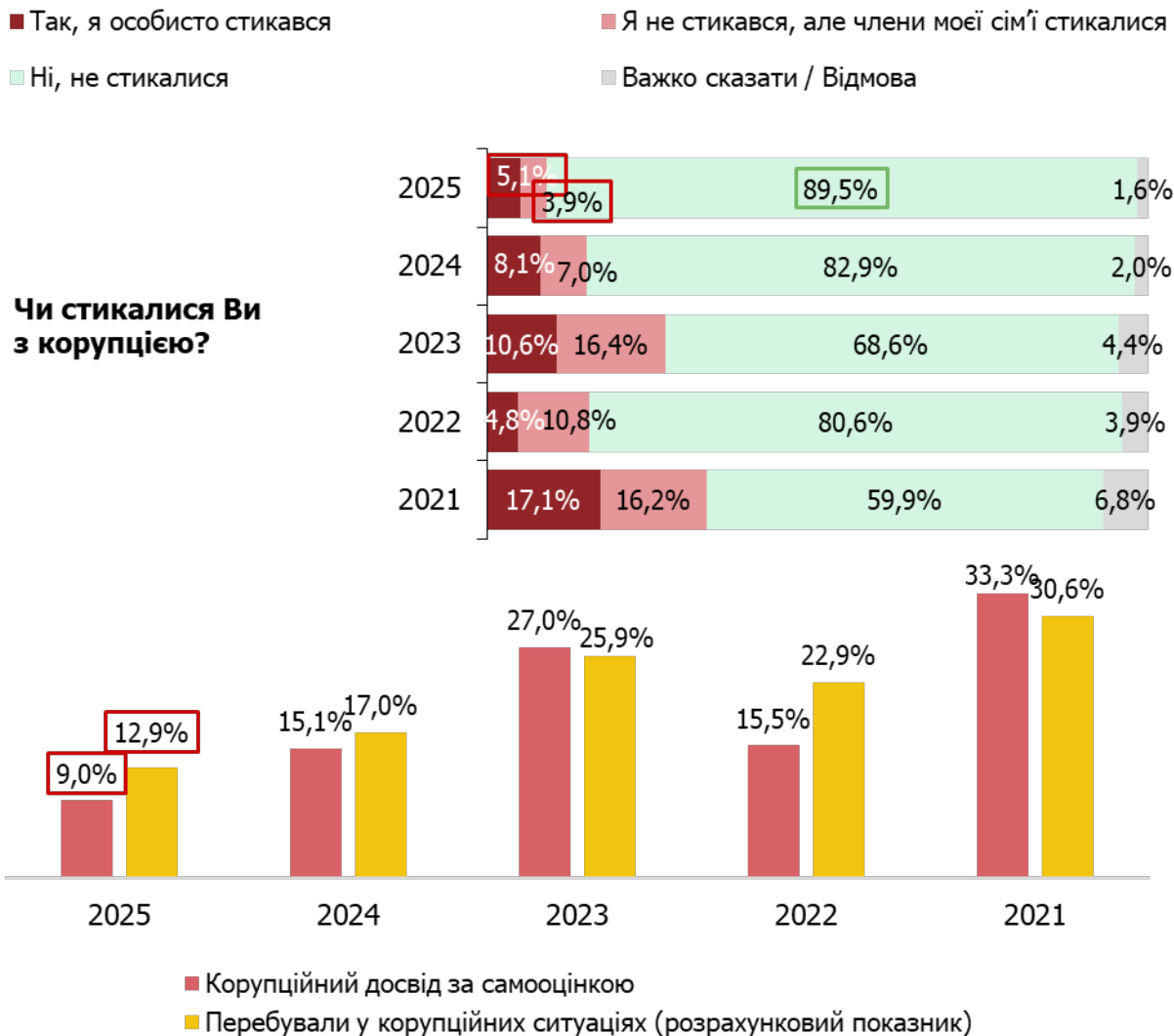
Щодо окремих установ частка ініціаторів-громадян взагалі відсутня. Проте саме в цих установах зафіксовано найвищу частку респондентів, які утримались від відповіді, що може бути пов'язано як з униканням прямої відповіді щодо власної ролі у корупційних ситуаціях, так і з тим, що респонденти не стикалися з цими установами особисто і не володіють повною інформацією про всі обставини взаємодії з ними членів своїх родин.

Найвищі частки відповідей «важко сказати» зафіксовано щодо звернень до *Державної служби зайнятості (38%)*, *служб у справах дітей обласних, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (54%)*, а також до *Державної служби України у справах дітей (59%)*.

Послуги закладів освіти (дитячі садки)

Взаємодія з комунальними дитячими садками у 2025 році дещо зроста порівняно з попереднім роком, однак без статистично значущої динаміки – послугами таких закладів користувалися **10,5%** опитаних українців (у 2024 році – 9,0%).

Рис. 2.2.31. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Відповідаючи на пряме запитання, у 2025 році **9,0%** респондентів повідомили, що вони (або члени їхніх родин) **стикалися з корупцією** у дитячих садках, що є статистично значущим **зниженням** порівняно з 2024 роком (15,0%; зменшення на 6,1 в.п.). Таким чином, рівень корупційного досвіду за **самооцінкою** у дитячих садках є **найнижчим за весь період спостережень** (рис. 2.2.31).

Зниження показника відбулося за рахунок скорочення як частки тих респондентів, хто стикався з корупцією особисто, так і тих, хто знає про такі випадки зі слів членів родини:

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією у дитячих садках протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=275.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 5,9$ в.п. .

відповідно з 8,1% у 2024 році до **5,1%** у 2025 році; з 7,0% у 2024 до **3,9%** у 2025 (динаміка в обох випадках є статистично значущою).

Відповідно статистично значуще *зросла* частка респондентів, які зазначили, що *не стикалися з корупцією* у дитячих садках: з 82,9% у 2024 році до **89,5%** у 2025 році.

Про *перебування в конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, у 2025 році повідомили **12,9%** респондентів. Цей показник продовжує *низхідний тренд* 2023–2024 років і є значуще *нижчим* за рівень 2024 року (17,0%; зменшення на 4,1 в.п.).

Загалом у сфері послуг комунальних дитячих садків у 2025 році зафіксовано **узгоджене зниження** як корупційного досвіду за самооцінкою, так і частоти перебування в корупційних ситуаціях, що свідчить про **ослаблення корупційної взаємодії** у цій сфері порівняно з 2023–2024 роками.

Усі корупційні ситуації, які можуть виникати у дитячих садках, мають приблизно однаковий рівень поширеності (рис. 2.2.32). Про неофіційні сплати або надання послуг щодо **умов перебування дитини у дитячому садку** повідомили **9,8%** респондентів, що менше, ніж у 2024 році (13,9%); утім, ця динаміка не є статистично значущою.

Неофіційні сплати **за зарахування дитини до дитячого садка** або за **покращення ставлення до дитини з боку вихователів** здійснювали відповідно **9,7%** та **9,5%** респондентів (у 2024 – 11,3% та 10,6%).

Таким чином, можна говорити, що усі три показники є найнижчими за весь період спостережень з 2021 року, хоча і без статистично значущої динаміки у порівнянні з минулим роком.

Рис. 2.2.32. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати під час відвідування садка (% тих, хто користується послугами комунальних дитячих садків)¹

Ситуації

Робили неофіційні платежі або надавали послуги при вирішенні питань умов перебування дитини в дитячому садку	2025	9,8%
	2024	13,9%
	2023	20,5%
	2022	17,4%
	2021	20,3%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги за включення в чергу до дитячого садка (зміну місця в черзі) або вирішення інших важливих питань, пов'язаних із зарахуванням дитини до дитячого садка	2025	9,7%
	2024	11,3%
	2023	21,6%
	2022	21,2%
	2021	29,5%
Робили неофіційні платежі або надавали послуги вихователям групи для кращого (особливого) ставлення до Вашої дитини (надання Вашій дитині більше уваги тощо)	2025	9,5%
	2024	10,6%
	2023	19,1%
	2022	15,4%
	2021	17,5%

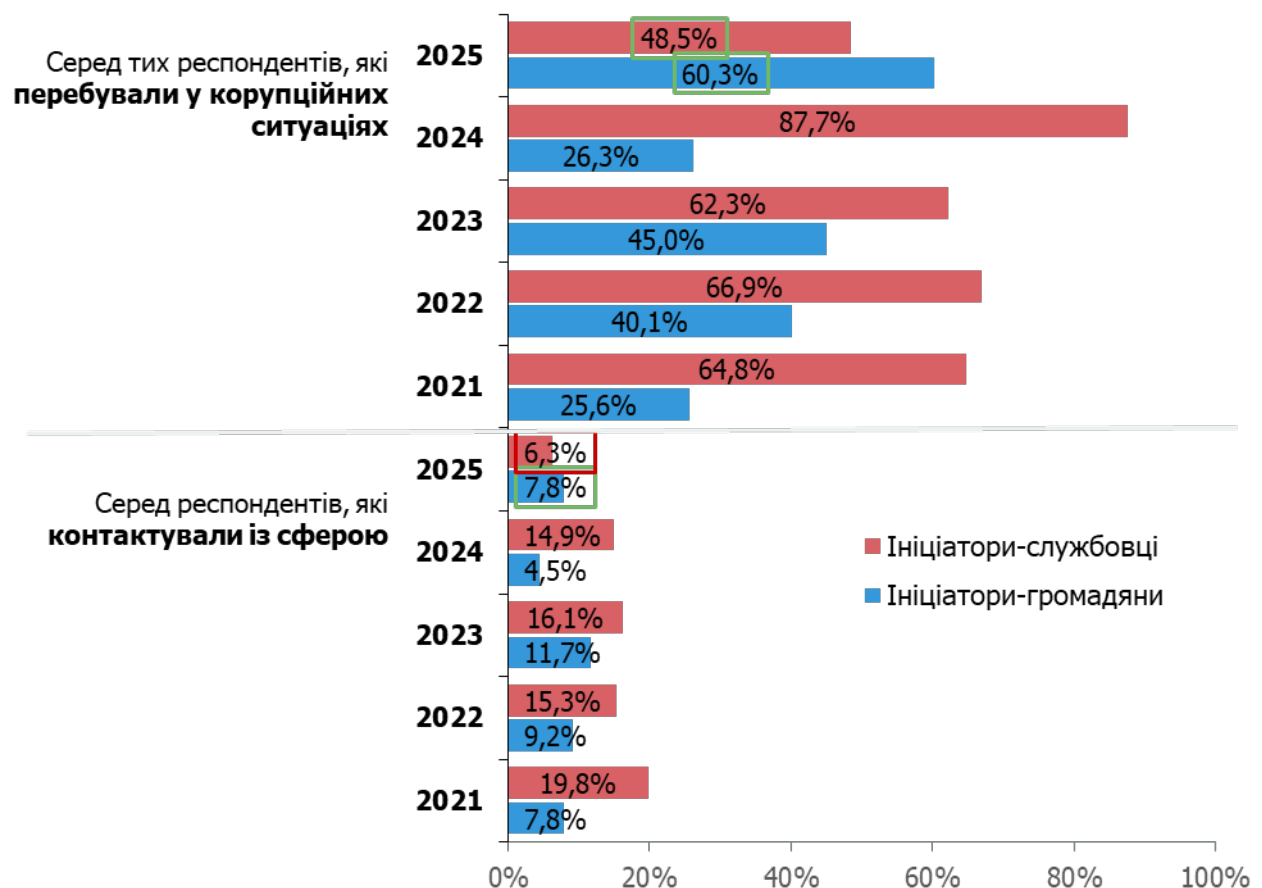
¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації у зв'язку із навчанням в цих установах?»

Якщо у попередні роки частка ініціаторів корупційних дій з боку працівників дитячих садків (як серед тих, хто контактував зі сферою, так і серед тих, хто перебував у корупційних ситуаціях) була більшою, то у 2025 році зафіксовано **перерозподіл у структурі суб'єктів корупційної ініціативи**. Зокрема в обох групах респондентів **частка ініціаторів-громадян перевищує частку ініціаторів-службовців** (рис. 2.2.33).

Серед **батьків**, які контактували з комунальними дитячими садками, **7,8%** виступали **ініціаторами** корупційних ситуацій, що є статистично значущим зростанням порівняно з 2024 роком (4,5%). Серед респондентів-батьків, які перебували у конкретних контактних ситуаціях, ініціаторами виступили **60,3%**, що більш ніж удвічі перевищує показник минулого року (26,3%) і є максимальним значенням за весь період спостережень.

Водночас частка респондентів, які контактували із сферою та повідомили про **ініціювання** корупційних ситуацій **з боку працівників або адміністрації дитячих садків**, становила **6,3%**, що є статистично значущим зниженням порівняно з 2024 роком (14,9%; зменшення на 8,6 в.п.). Серед тих, хто перебував у ситуаціях, які мали ознаки корупції, частка опитаних, які повідомили про ініціативу з боку працівників зменшилася до 48,5% (у 2024 році – 87,7%, статистично значуща різниця у 39,2 в.п.), що становить мінімальне значення за весь період спостережень.

Рис. 2.2.33. Ініціатори корупційних ситуацій

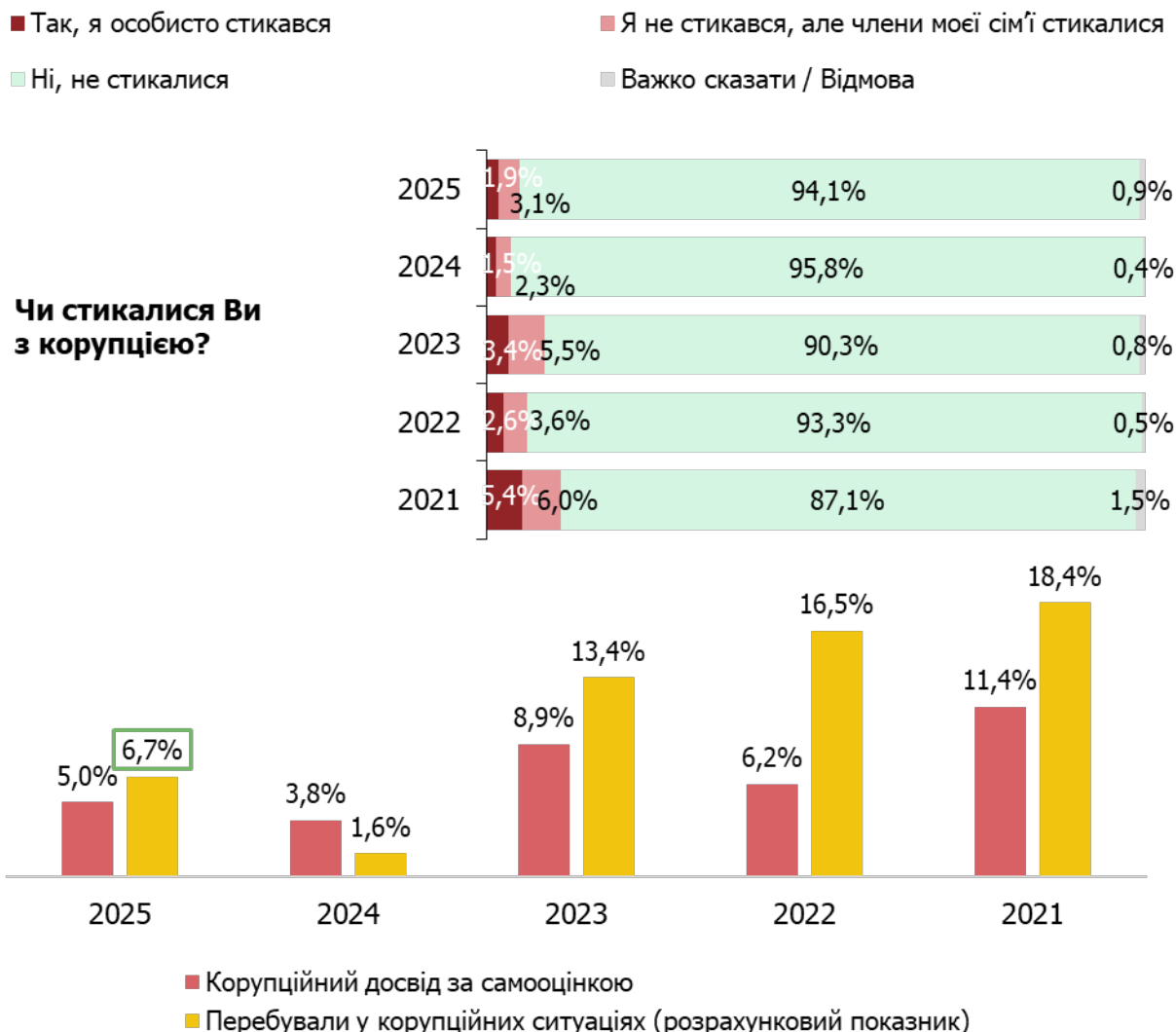

Загалом, зафіксоване у 2025 році зниження корупційного досвіду у сфері дитячих садків узгоджується зі зменшенням частки корупційних ініціатив з боку працівників та адміністрації закладів, що дозволяє обережно припустити зниження інтенсивності нав'язування корупційних практик з боку службовців.

Діяльність центрів надання адміністративних послуг

Діяльність центрів надання адміністративних послуг є найбільш поширеною сферою контакту респондентів після медицини: у 2025 році **31,6%** респондентів (особисто або члени родини) звертались до ЦНАПів (у 2024 році – 27,7%, різниця у 3,9 в.п. є статистично значущою).

Рис. 2.2.34. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

У ЦНАПах **рівень корупції залишається найнижчим** серед усіх сфер, які було проаналізовано за всі роки досліджень (рис. 2.2.34). Відповідаючи на *пряме запитання*, **5,0%** респондентів повідомили, що **стикалися з корупцією** (у 2024 році 3,8%).

Про перебування в конкретних контактних ситуаціях, що містили ознаки корупції, у 2025 році повідомили **6,7%** респондентів, що статистично значуще більше, ніж у 2024 році (1,6%; збільшення на 5,1 в.п.).

У ЦНАПах складно однозначно виокремити найбільш корупційно навантажені ситуації, адже частотність згадок щодо кожної з них є невисокою і варіює в межах 1,7–4,1% (рис. 2.2.35).

¹ Питання: «Чи стикалися Ви з корупцією при зверненні до центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?» Кількість респондентів: загальна вибірка – N=808. Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 3,4$ в.п. .

Рис. 2.2.35. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто звертався до цієї сфери)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

оформлення документів щодо нерухомості	2025	4,1%
	2024	2,9%
	2023	6,1%
	2022	4,8%
	2021	6,7%
отримання послуг із земельних питань	2025↑	3,7%
	2024	1,7%
	2023	4,4%
	2022	3,5%
	2021	7,3%
оформлення (переоформлення) документів щодо підприємницької діяльності	2025↑	3,4%
	2024	1,7%
	2023	5,4%
	2022	4,5%
	2021	6,0%
отримання послуг з реєстрації / зняття з реєстрації місця проживання та оформлення витягу про реєстрацію місця проживання особи	2025	3,3%
	2024	2,5%
	2023	7,1%
	2022	7,4%
	2021	7,5%
оформлення / переоформлення житлової субсидії	2025	3,0%
	2024	2,5%
	2023	6,4%
	2022	9,4%
	2021	6,9%
оформлення соціальних допомог та послуг (при народженні дитини, одиноким матерям, особам з інвалідністю, окремим соціальним групам (учасникам бойових дій, ВПО) тощо)	2025	2,0%
	2024	2,7%
	2023	5,6%
	2022	5,1%
	2021	4,8%
оформлення (переоформлення) закордонного паспорта	2025	2,0%
	2024	2,5%
	2023	5,7%
	2022	6,9%
	2021	5,5%
під час оновлення військово-облікових даних військовозобов'язаних осіб	2025	1,7%
	2024	3,0%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас або членів Вашої родини такі ситуації під час звернення до центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)?»

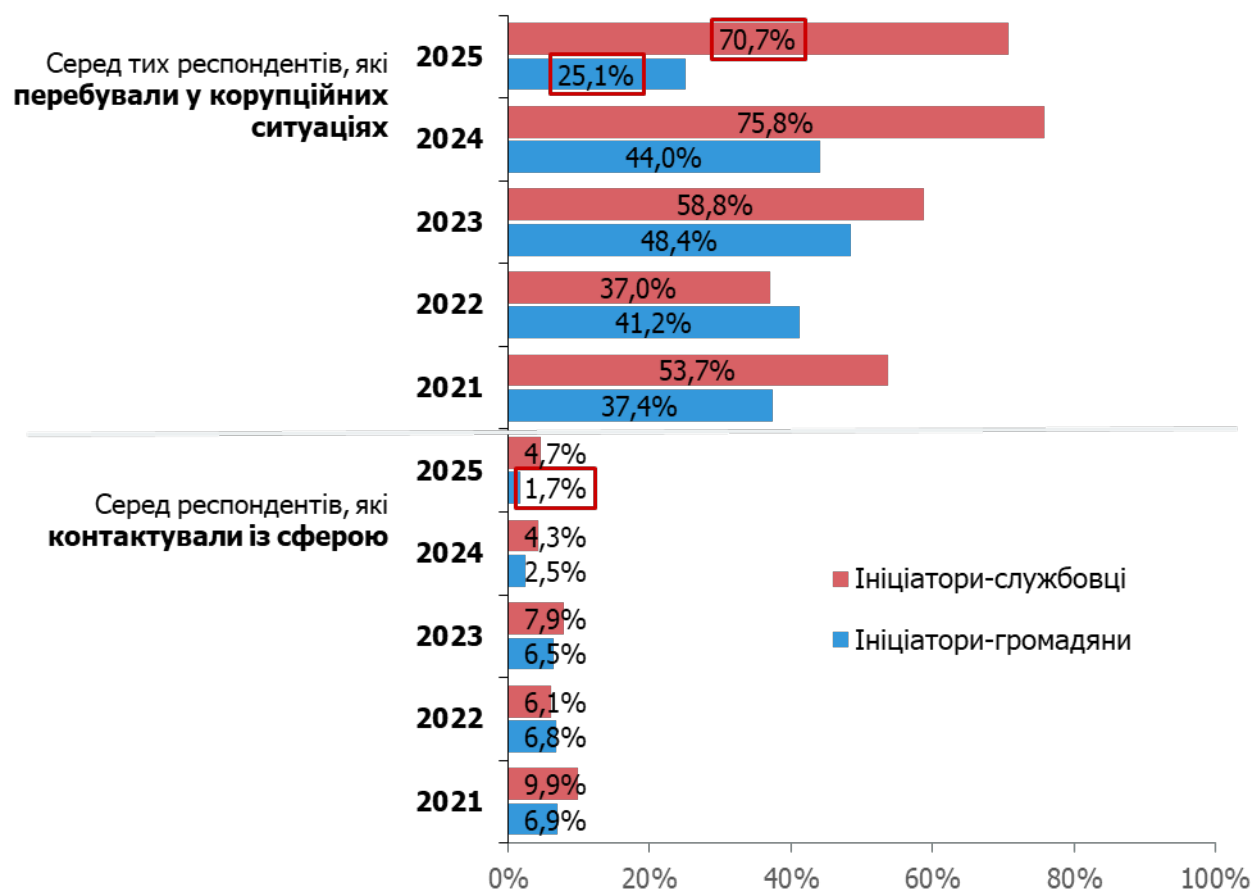
Статистично значуще зростання порівняно з 2024 роком у 2025 році зафіксовано у двох контактних корупційних ситуаціях, що передбачали здійснення неофіційних платежів службовцям ЦНАПів (грошові кошти або подарунки) або надання їм послуг, а саме: **оформлення (переоформлення) документів щодо підприємницької діяльності** (з 1,7% у 2024 році до **3,4%** у 2025) та отримання **послуг із земельних питань** (з 1,7% у 2024 році до **3,7%** у 2025). До найпоширеніших корупційних ситуацій у цій сфері належать також **оформлення документів щодо нерухомості (4,1%)** та отримання послуг з **реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання (3,3%)**.

Найрідше у 2025 році респонденти повідомляли про корупційні ситуації, пов'язані з **оновленням військово-облікових даних**, – такий досвід мали **1,7%** респондентів.

Загалом **1,7% відвідувачів** ЦНАПів виступали у ролі **ініціаторів** корупційних ситуацій (статистично значуще зниження на 0,8 в.п. у порівнянні із 2024 роком). Серед тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*, частка відвідувачів-ініціаторів становить **25,1%**. Цей показник також демонструє статистично значуще зниження на 18,9 в.п. у порівнянні з 2024 роком (рис. 2.2.36).

Про те, що **ініціаторами** корупційних ситуацій виступали **службовці**, повідомляють **4,7%** респондентів, які *відвідували ЦНАПи* (у 2024 р – 4,3%). Серед тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*, повідомили про ініціативу службовців **70,7%** (у 2024 році – 58,8%, зниження на 5,1 в.п. є статистично значущим). Таким чином, за даними опитування респондентів, корупційна ініціатива більшою мірою належить працівникам ЦНАПів.

Рис. 2.2.36. Ініціатори корупційних ситуацій

Таблиця 2.2.1. Узагальнена таблиця щодо дослідження корупційного досвіду населення у сферах

Сфера	Рік	Корупційний досвід за самооцінкою*	Перебували в корупційних ситуаціях*			% респондентів, які стикалися зі сферою
			% респондентів	% респондентів, які виступали ініціаторами корупційних відносин	% респондентів, для яких корупційна ситуація виникла у зв'язку з вимогою	
Будівництво та земельні відносини	2025	↓31,8% (±6,1)	↓32,4% (±6,1)	8,1% (±3,6)	↓24,1% (±5,6)	4,7% (±2,8)
	2024	44,1%	45,4%	13,8%	38,9%	3,7%
	2023	32,5%	43,2%	9,7%	39,4%	3,3%
	2022	23,9%	35,8%	8,6%	27,0%	3,5%
	2021	45,3%	52,5%	12,8%	40,3%	4,4%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність правоохоронних органів)	2025	26,0% (±4,6)	24,1% (±4,5)	7,5% (±2,7)	17,6% (±4,0)	↑11,3% (±3,3)
	2024	28,5%	30,5%	8,6%	24,3%	5,4%
	2023	23,4%	25,3%	9,9%	19,0%	4,7%
	2022	32,7%	39,0%	6,3%	24,6%	6,8%
	2021	50,1%	50,2%	17,4%	35,7%	3,1%
Послуги закладів вищої освіти	2025	24,6% (±4,0)	27,5% (±4,2)	10,9% (±2,9)	20,0% (±3,8)	↑16,1% (±1,4)
	2024	25,7%	26,7%	9,9%	22,2%	10,4%
	2023	26,6%	31,5%	11,0%	26,0%	13,8%
	2022	25,7%	32,9%	11,6%	26,2%	11,9%
	2021	38,4%	45,3%	16,6%	33,5%	11,6%
Охорона здоров'я (медичні послуги)	2025	↓24,2% (±2,1)	26,9% (±2,2)	10,6% (±1,5)	↓19,4% (±2,0)	↑59,7% (±1,9)
	2024	28,5%	29,2%	11,5%	21,8%	51,5%
	2023	32,3%	34,9%	13,5%	27,2%	49,4%
	2022	24,8%	33,4%	11,4%	23,0%	51,0%
	2021	39,4%	44,5%	14,1%	31,4%	55,7%
Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	2025	↓18,1% (±3,4)	↓15,9% (±3,2)	4,9% (±1,9)	11,3% (±2,8)	↑18,8% (±1,5)
	2024	24,1%	28,2%	10,1%	20,5%	9,9%
	2023	31,4%	34,7%	12,0%	26,6%	9,3%
	2022	28,7%	43,6%	14,8%	27,6%	11,7%
	2021	28,8%	34,2%	10,3%	23,5%	13,5%

Сфера	Рік	Корупційний досвід за самооцінкою*	Перебували в корупційних ситуаціях*			% респондентів, які стикалися зі сферою
			% респондентів	% респондентів, які виступали ініціаторами корупційних відносин	% респондентів, для яких корупційна ситуація виникла у зв'язку з вимогою	
Діяльність сервісних центрів МВС	2025	↓16,2% (±4,0)	↓17,8% (±4,2)	7,2% (±2,8)	↓11,1% (±3,4)	↓13,8% (±1,3)
	2024	26,1%	27,3%	11,0%	20,7%	10,0%
	2023	35,7%	40,4%	19,1%	29,5%	7,6%
	2022	26,7%	39,9%	18,0%	20,5%	7,8%
	2021	37,8%	39,6%	11,7%	25,1%	6,3%
Послуги закладів освіти (початкова та середня освіта)	2025	12,9% (±2,5)	↑16,8% (±2,8)	↑7,9% (±2,0)	↑10,2% (±2,3)	↑24,7% (±1,7)
	2024	12,0%	13,7%	6,4%	8,5%	20,0%
	2023	21,6%	20,7%	9,8%	13,4%	19,6%
	2022	13,0%	19,8%	12,0%	8,4%	21,4%
	2021	33,5%	25,2%	12,2%	13,8%	23,0%
Соціальний захист населення	2025	12,6% (±3,3)	17,6% (±3,8)	5,1% (±2,2)	13,1% (±3,3)	16,8% (±1,4)
Послуги закладів освіти (комунальні дитячі садки)	2025	↓9,0% (±3,4)	↓12,9% (±4,0)	↑7,8% (±3,2)	↓6,3% (±2,9)	10,5% (±1,2)
	2024	15,1%	17,0%	4,5%	14,9%	9,0%
	2023	27,0%	25,9%	11,7%	16,1%	9,2%
	2022	15,5%	22,9%	9,2%	15,3%	8,3%
	2021	33,3%	30,6%	7,8%	19,8%	11,3%
Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)	2025	5,0% (±1,5)	↑6,7% (±1,7)	↓1,7% (±0,9)	4,7% (±1,5)	↑31,6% (±1,8)
	2024	3,8%	1,6%	2,5%	4,3%	27,7%
	2023	8,9%	13,4%	6,5%	7,9%	25,8%
	2022	6,2%	16,5%	6,8%	6,1%	22,8%
	2021	11,4%	18,4%	6,9%	9,9%	20,4%

* % розраховано від кількості тих респондентів, які стикалися зі сферою

2.3. Оцінка корупційного досвіду бізнесу за сферами

У цьому розділі наведено детальний аналіз показників корупційного досвіду представників бізнесу в окремих сферах взаємодії з органами державної влади, установами та організаціями.

Дослідження ґрунтується на результатах опитування підприємців і здійснюється за методологією, ідентичною тій, що застосовувалась для оцінки корупційного досвіду населення та детально описана в розділі 2.1.

На рис. 2.3.1. представлені дані щодо корупційного досвіду підприємців у різних сферах діяльності за результатами їхньої самооцінки. Сфери впорядковано за часткою респондентів, які повідомили про наявність корупційного досвіду¹ в кожній із них (як особистого, так і такого, з яким стикалися працівники їхніх підприємств) серед тих, хто мав контакти з відповідною сферою протягом останніх 12 місяців.

У 2025 році зафіксовано зміни у частоті контактів бізнесу з окремими досліджуваними сферами. Для частини сфер ці зміни є статистично значущими та можуть впливати на інтерпретацію показників корупційного досвіду (зафіксована динаміка може відобразити не лише зміни корупційних практик, а й зміну складу або характеру контактів підприємств із відповідними органами). Зокрема, зменшилася частота контактів у сфері будівництва та земельних відносин, державного регулювання та контролю у сфері господарської діяльності, а також судочинства, тоді як у сфері послуг енергетичних компаній частота контактів статистично значуще зросла. В інших сферах істотних змін інтенсивності взаємодії не зафіксовано.

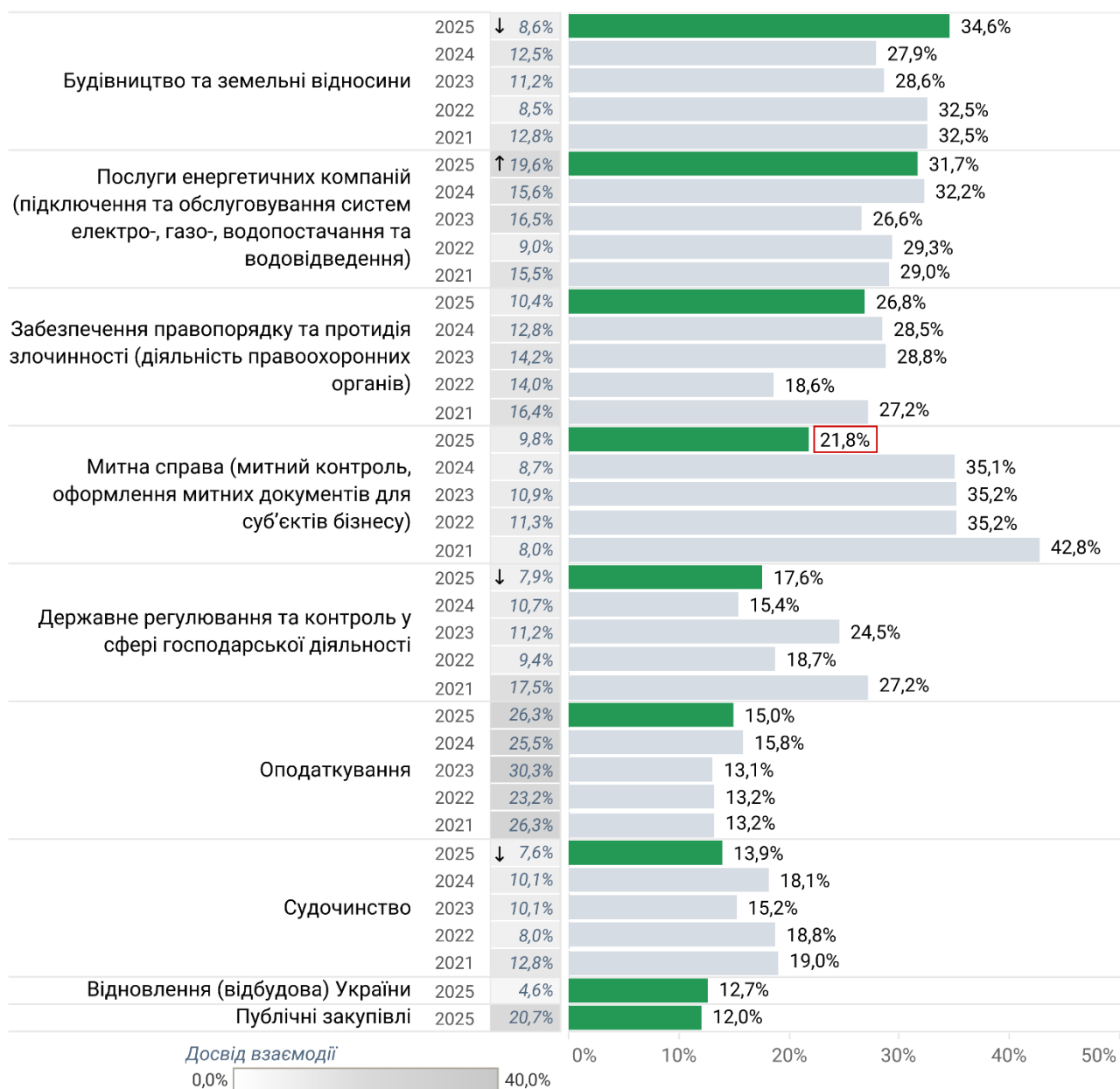
Загалом у 2025 році аналіз корупційного досвіду підприємців охоплює дев'ять сфер взаємодії бізнесу з органами державної влади та публічними інститутами, дві з яких – сфера відновлення (відбудови) України та публічні закупівлі – досліджувалися вперше. Для цих сфер зафіксовані показники корупційного досвіду відображають початковий стан і формують базу для порівняння в наступних хвилях дослідження.

Водночас для решти сфер результати 2025 року дозволяють оцінювати динаміку корупційного досвіду в порівняльному часовому вимірі.

У 2025 році статистично значущі зміни рівня корупційного досвіду підприємців (за самооцінкою) зафіксовано лише у сфері **митної справи**. В інших сферах, які досліджувалися в аудиторії бізнесу в попередні роки, таких змін не виявлено. Водночас в окремих сферах простежуються зрушення показників, що можуть свідчити про формування нових тенденцій, які потребуватимуть уваги в спостереженнях майбутніх періодів.

¹ Максимальна похибка оцінки корупційного досвіду залежить від величини вибірки опитаних респондентів, які взаємодіяли (контактували) з відповідною сферою, та від показника корупційного досвіду і варіює від $\pm 5,4$ в.п. до $\pm 13,2$ в.п.

Рис. 2.3.1 Досвід взаємодії зі сферами та корупційний досвід¹

«Лідером» за поширеністю корупційного досвіду у 2025 році вперше стала сфера **будівництва та земельних відносин** – **34,6%** респондентів, які контактували зі сферою, заявили, що стикалися з корупцією. Це найвищий показник за весь період спостережень, проте статистично значущої динаміки порівняно з 2024 роком (27,9%) не зафіксовано.

Друге місце за поширеністю корупції посідає сфера **послуг енергетичних компаній** (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення).

¹ Питання по кожній сфері:

- (1) «Чи доводилося Вам (як керівнику / представнику підприємства) / Вашому підприємству протягом останніх 12 місяців звертатись до ... за послугами ...?» («... зустрічатись (контактувати) з представниками ... органів / сфери ... (з питань діяльності Вашого підприємства) ?») («... брати участь у публічних закупівлях?»);
- (2) «Чи стикалися Ви (як керівник/ представник підприємства) з корупцією при зверненні до ... за послугами з (у) ... протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?» («... при зустрічі (контакті) з представниками ... органів»).

Про корупційний досвід повідомили **31,7%** респондентів, які контактували з цією сферою, що відповідає рівню минулого року. У 2021–2025 роках показник корупційного досвіду за самооцінкою у цій сфері загалом коливається в межах близько 30%, залишаючись відносно стабільним і не демонструючи виразної довгострокової тенденції ані до зростання, ані до зниження.

Сфера **забезпечення правопорядку та протидії злочинності** (діяльності правоохоронних органів) посіла третє місце. Показник корупційного досвіду в цій сфері становить **26,8%**. Статистично значущої динаміки порівняно з 2024 роком не зафіксовано, а рівень корупційного досвіду підприємців у цій сфері також є співставним із показниками 2021 та 2023 років, після тимчасового зниження у 2022 році.

Митна справа із показником корупційного досвіду у **21,8%** вперше за весь період спостережень змістилася з першого місця у рейтингу та демонструє статистично значуще *зниження* показника порівняно з 2022–2024 роками, коли він тримався на рівні близько 35%. Величина зафіксованої різниці, з урахуванням аналізу корупційних практик у цій сфері, може розглядатися як потенційна ознака формування низхідної тенденції, що потребує підтвердження в наступних хвилях дослідження.

У **сфері державного регулювання та контролю за господарською діяльністю** показник корупційного досвіду підприємців (**17,6%**) не демонструє статистично значущої динаміки у порівнянні з 2024 роком (15,4%).

У 2025 році також не зафіксовано статистично значущих змін показника порівняно з 2024 роком у сфері **оподаткування**: лише **15,0%** респондентів, які мали контакт із податковими органами, повідомили про наявність досвіду корупційної взаємодії (проти 15,8% у 2024 році). Водночас податкові органи залишаються сферою, з якою підприємці взаємодіють найчастіше.

У сфері **судочинства** показник корупційного досвіду дещо знизився у 2025 році: **13,9%** підприємців, які контактували із судовими органами, повідомили про наявність корупційного досвіду, це на 4,2 в.п. менше, ніж у 2024 році (18,1%), втім ці зміни не є статистично значущими.

Найнижчі показники корупційного досвіду зафіксовані у «нових» сферах (відновлення (відбудови) України та публічні закупівлі), які у 2025 році досліджувалися вперше.

У сфері **відновлення (відбудови) України** про корупційний досвід заявили **12,7%** опитаних, а у сфері **публічних закупівель** – **12,0%**. Отримані значення для цих сфер слугуватимуть орієнтиром для аналізу динаміки у наступних хвилях дослідження.

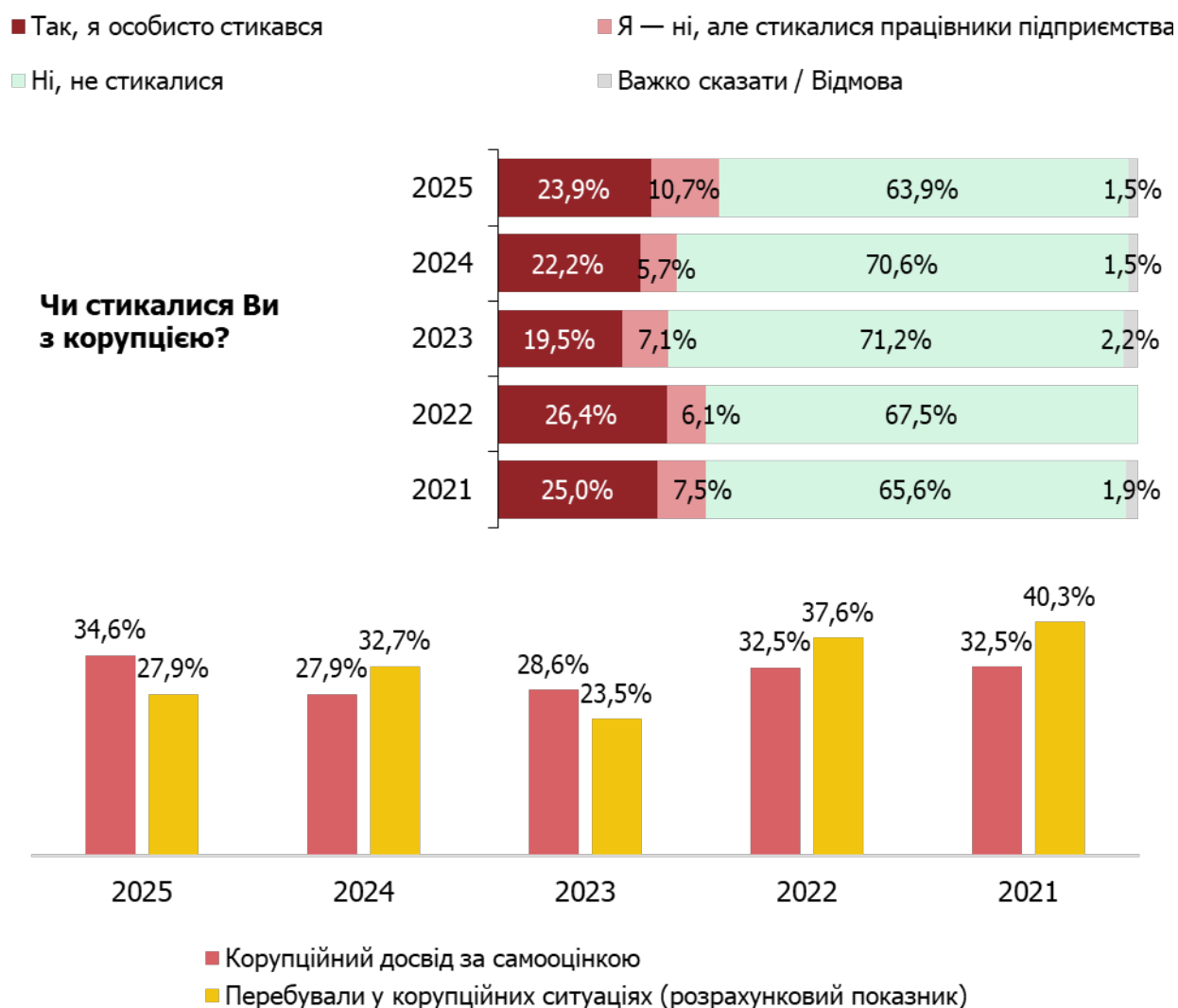
Далі розглянемо кожну сферу та особливості корупційних ситуацій там детальніше.

Будівництво та земельні відносини

У сфері будівництва та земельних відносин рівень корупції під час звернень бізнесу (зокрема з питань приватизації, користування приміщеннями чи земельними ділянками) і надалі залишається стабільно високим. Загалом *контакт* із цією сферою мали **8,6%** підприємств (у 2024 році – 12,5%, зниження частоти контактів є статистично значущим).

За результатами відповіді на пряме запитання, **34,6%** опитаних зазначили, що *стикалися з корупцією* у цій сфері (збільшення на 6,7 в.п. порівняно з 2024 роком, рис. 2.3.2). Водночас ця різниця не є статистично значущою ($p \approx 0,18$), що пов'язано з відносно невеликою кількістю респондентів, які взаємодіяли зі сферою, і, відповідно, більшою похибкою підвибірки, тому її слід розглядати як таку, що може бути зумовлена вибірковими коливаннями.

Рис. 2.3.2. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) з корупцією при зверненні за послугами у сфері будівництва та земельних відносин протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=108; загальна + додаткова – N=197.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 7,0$ в.п. .

Загалом показники корупційного досвіду підприємців у досліджуваних сферах охоплюють як особистий досвід респондентів, так і досвід працівників підприємств.

Зокрема, у 2025 році про особисте зіткнення з корупцією повідомили **23,9%** респондентів (у 2024 році – 22,2%, різниця не є статистично значущою), тоді як про корупційний досвід працівників підприємств повідомили **10,7%** опитаних (у 2024 році – 5,7%, також без статистично значущої динаміки).

Водночас про участь у *конкретних контактних ситуаціях*, які мали ознаки корупції, повідомили **27,9%** респондентів (у 2024 році – 32,7%, без статистично значущої динаміки).

Розбіжність між цими показниками свідчить про те, що близько **6,7%** респондентів декларують наявність корупційного досвіду, *не пов'язуючи* його саме з тими контактними ситуаціями, які були запропоновані для оцінки.

У 2025 році не зафіксовано статистично значущої динаміки щодо частотності контактних корупційних ситуацій у сфері будівництва та земельних відносин (рис. 2.3.3).

Питання **передачі земельної ділянки у користування або у власність** із показником **16,3%** залишається «лідером» рейтингу корупційних ситуацій, як і минулого року (15,5%).

Натомість друга позиція рейтингу зазнала певних змін. Із показником **10,0%** її посіла нова контактна ситуація, яку почали досліджувати у 2025 році, – питання **отримання технічних умов для проєктування об'єктів** (як вихідних даних для розроблення проєктної документації).

Вона поділяє друге місце з двома іншими ситуаціями: вирішення питань **щодо зміни цільового призначення землі (9,8%)**, яке дещо піднялось в рейтингу порівняно з 2024 роком (5,6%), але без статистично значущої різниці, та **не реагування на неправомірне користування земельною ділянкою (9,2%)**, без динаміки).

Найнижчі показники, як і минулого року, зафіксовані для контактної ситуації **сприяння в отриманні** від органів державної влади (місцевого самоврядування) **фінансової допомоги для проведення робіт з відновлення** зруйнованих / пошкоджених будівель, споруд (**2,4%**).

Про досвід перебування у решті ситуацій повідомили від 3,5% до 7,8% респондентів.

Таким чином, поєднання показників корупційного досвіду за самооцінкою та частоти перебування у контактних ситуаціях свідчить про відсутність статистично значущих змін у 2025 році порівняно з попередніми роками. Упродовж 2021–2025 років рівень корупційного досвіду у сфері будівництва та земельних відносин залишається відносно **стабільним та високим**, коливаючись в межах близько **28–36%** серед підприємців, які взаємодіяли з цією сферою.

Рис. 2.3.3. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

вирішення питання щодо передачі земельної ділянки в користування або у власність, в тому числі без застосування процедури аукціонів	2025	16,3%
	2024	15,5%
	2023	7,6%
	2022	11,7%
	2021	5,0%
отримання технічних умов для проєктування об'єктів як вихідних даних для розроблення проєктної документації	2025	10,0%
вирішення питань щодо зміни цільового призначення землі	2025	9,8%
	2024	5,6%
	2023	10,7%
	2022	9,9%
	2021	14,1%
нереагування на неправомірне користування земельною ділянкою після закінчення строку дії договору оренди земельної ділянки	2025	9,2%
	2024	9,0%
	2023	3,4%
	2022	9,1%
	2021	13,0%
надання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки	2025	7,8%
	2024	8,2%
	2023	11,6%
	2022	10,7%
	2021	11,8%
отримання будівельного паспорта / містобудівних умов та обмежень від відділу містобудування та архітектури*	2025	7,0%
	2024	9,6%
отримання дозволу на будівництво / реконструкцію або за реєстрацію (внесення) повідомлення про початок виконання будівельних робіт	2025	6,9%
	2024	8,9%
	2023	10,9%
	2022	12,4%
	2021	17,8%
необ'єктивну нормативну грошову оцінку земельної ділянки , що призводить до заниження розміру орендної плати за користування землями державної та комунальної власності	2025	6,0%
	2024	3,1%
	2023	4,3%
	2022	13,3%
	2021	11,2%
прийняття об'єкта нерухомості в експлуатацію (отримання сертифіката про прийняття об'єкта в експлуатацію або реєстрацію декларації про готовність до експлуатації)	2025	5,4%
	2024	8,1%
	2023	8,0%
	2022	12,0%
	2021	13,8%
укладення з постійним користувачем земельної ділянки договору про спільну діяльність для здійснення будівництва на такій земельній ділянці	2025	3,5%
	2024	4,2%
	2023	2,6%
	2022	4,5%
	2021	5,5%
сприяння в отриманні від органів державної влади (місцевого самоврядування) фінансової допомоги та/або будівельних матеріалів для проведення робіт з відновлення зруйнованих / пошкоджених будівель, споруд	2025	2,4%
	2024	2,9%
	2023	5,7%
	2022	3,0%

* Відділи містобудування та архітектури обласних /районних / місцевих адміністрацій

¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації під час звернення за послугами у сфері будівництва та земельних відносин?»

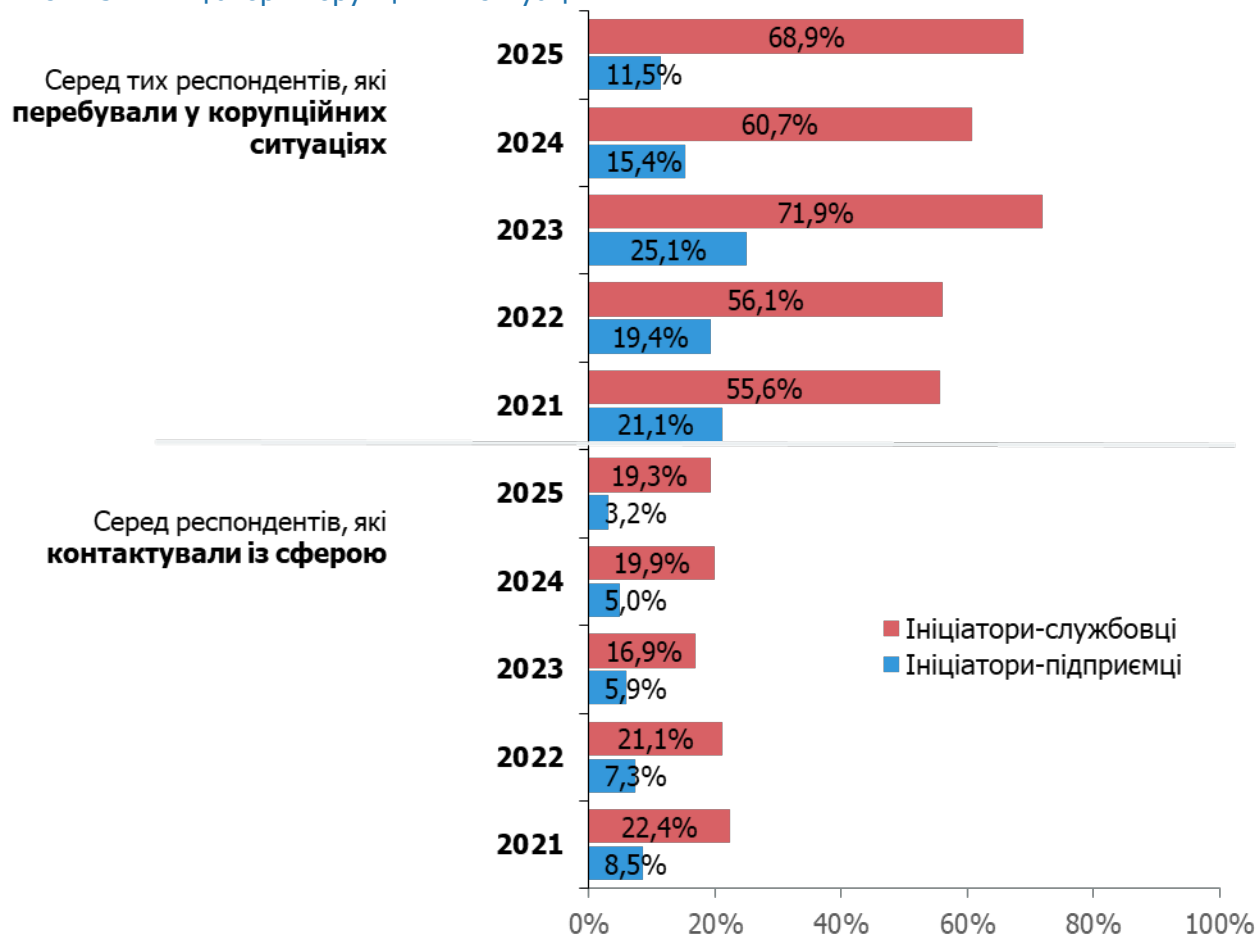
Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме був їх *ініціатором* (відвідувачі чи співробітники органів влади, установ та організацій, що надають послуги у сфері будівництва та земельних відносин) у розрізі цих ситуацій провести не вдалося.

Загалом **3,2% підприємців**, які *контактували* зі сферою, зазначили, що принаймні в одній ситуації у цій сфері виступали **ініціаторами** корупційних відносин (рис. 2.3.4). Цей показник не демонструє статистично значущої динаміки порівняно з 2024 роком (5,0%). Серед респондентів, які *перебували у контактних ситуаціях* з ознаками корупції, частка тих, хто визнав власну ініціативу, становить **11,5%**. Хоча цей показник є нижчим, ніж у 2024 році (15,4%), різниця також не є статистично значущою.

Натомість **службовці** частіше виступають **ініціаторами** корупційних ситуацій. Зокрема, **19,3%** респондентів, які *мали контакти* у сфері будівництва та земельних відносин, повідомили, що саме представники органів влади, установ або організацій вимагали від них гроші, подарунки чи послуги за вирішення питання. Значення цього показника відповідає рівню 2024 року (19,9%). Серед респондентів, які *перебували у корупційних ситуаціях*, про ініціативу з боку службовців заявили **68,9%** опитаних (у 2024 році – 60,7%; різниця також без статистично значущої динаміки).

Отже, отримані дані не фіксують істотних змін у розподілі ініціаторів корупційних ситуацій порівняно з 2024 роком: частки респондентів, які вказували як на власну ініціативу, так і на ініціативу з боку службовців, залишаються загалом стабільними.

Рис. 2.3.4. Ініціатори корупційних ситуацій

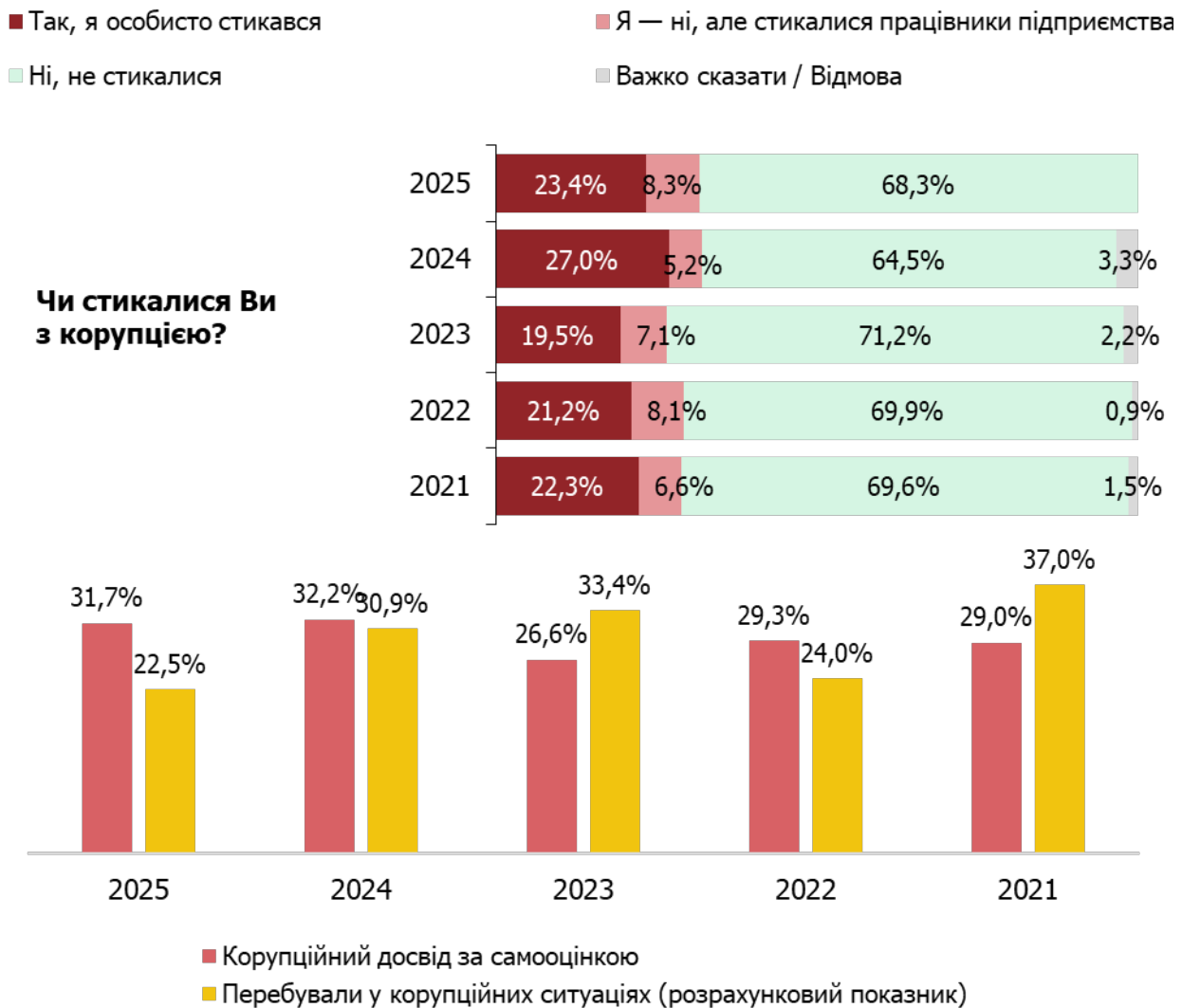

Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)

У 2025 році **19,6%** українських підприємств зверталися по послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання і водовідведення. У 2024 році частка таких підприємств становила 15,6%, зафіксоване зростання на 4 в.п. є статистично значущим.

На пряме запитання, чи **стикалися з корупцією** керівники або представники підприємства, ствердно відповіли **31,7%** респондентів (рис. 2.3.5).

Рис. 2.3.5. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Значення цього показника практично не відрізняється від рівня 2024 року (32,2%). У 2021–2025 роках показник корупційного досвіду за самооцінкою у цій сфері загалом **коливається в межах близько 30%**, залишаючись відносно стабільним і не демонструючи виразної довгострокової тенденції ані до зростання, ані до зниження.

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) з корупцією при зверненні до таких компаній (підприємств) протягом останніх 12 місяців останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=234.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 6,4$ в.п. .

Водночас частка опитаних, які повідомили про перебування в конкретних контактних ситуаціях із ознаками корупції, є нижчою: **22,5%** у 2025 році проти 30,9% у 2024 році. Втім, зафіксована різниця не є статистично значущою.

У 2025 році між часткою опитаних, які повідомили про участь у конкретних ситуаціях з ознаками корупції, та часткою тих, хто загалом визнає наявність корупційного досвіду, спостерігається розрив на рівні 9,2%. Це може свідчити, що приблизно така частка респондентів заявляють про наявність корупційного досвіду загалом, однак не співвідносять його із запропонованими контактними ситуаціями.

У 2025 році вперше було застосовано диференційований підхід до оцінки корупційного досвіду респондентів при отриманні послуг енергетичних компаній (електро-, газо- та водопостачання). Зокрема, по послуги з електропостачання зверталися **15,5%** підприємців, газопостачання – **5,7%**, водопостачання та водовідведення – **8,3%**. Серед тих, хто мав відповідні контакти, про наявність корупційного досвіду в цих підсферах відповідно повідомили: електропостачання – **24,3%**, газопостачання – **35,4%**, водопостачання та водовідведення – **20,7%** опитаних підприємців. Оновлений підхід передбачає більш детальну оцінку за окремими підсферами, а також аналіз конкретних контактних ситуацій з ознаками корупції¹ (рис. 2.3.6).

У підсфері електропостачання респонденти найчастіше повідомляли про корупційний досвід під час **погодження проектної документації для приєднання нежитлового об'єкта до мережі електропостачання** – **10,1%**. Дещо рідше згадувалися ситуації, пов'язані з **непритягненням до відповідальності / нереагуванням на виявлені порушення правил експлуатації** електромережі, електроустановки чи електролічильника – **8,3%**, а також із **погодженням проектної документації для приєднання багатоквартирного житлового будинку до мережі електропостачання** (або безпосереднім приєднанням такого будинку до електромережі) – **8,2%**. Найменшу частку повідомлень про корупційний досвід зафіксовано у ситуаціях, пов'язаних із **переказуванням, списанням або зменшенням боргів** за спожиту електроенергію (1,7%).

У газопостачанні корупційний досвід найчастіше пов'язувався з **підготовкою** або прискоренням **оформлення документації** з газопостачання та внесення змін до неї, про що повідомили **13,3%** респондентів. Відносно поширеними також були ситуації, пов'язані з **підключенням нежитлових об'єктів до газопостачання**, незаконним **переплануванням** газопроводу чи **відновленням** газопостачання без належних підстав (**8,6%**). Найменш поширеними виявилися корупційні ситуації, пов'язані з **укладенням договорів на постачання природного газу за нижчою ціною**, ніж передбачено для відповідної категорії споживачів, а також із **непритягненням до відповідальності** або нереагуванням на **факти незаконного приєднання до газової мережі** чи **порушення**

¹ У 2025 році оцінка корупційних ситуацій у сферах електро-, газо- та водопостачання здійснювалася за зміненою методологією. Деталізовані питання щодо конкретних корупційних ситуацій ставилися лише тим респондентам, які на попередньому етапі підтвердили факт звернення до відповідних компаній-постачальників. У 2021–2024 роках такі ситуації оцінювалися в межах загального блоку сфери, незалежно від фактичного контакту з конкретною підсферою. З огляду на це, пряме порівняння показників за окремими ситуаціями між 2025 та попередніми роками не здійснюється.

правил експлуатації газових приладів і пристроїв (по 2,8% респондентів). Про інші ситуації повідомили від 5,0 до 6,4% опитаних.

Рис. 2.3.6. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

Електропостачання		
погодження проектної документації для подальшого приєднання нежитлового об'єкта до мережі електропост. / за приєднання нежитлового об'єкта до мережі електропост.	2025	10,1%
непритягнення до відповідальності / нереагування на виявлені факти порушень правил експлуатації електромережі, електроустановки чи електрорічильника	2025	8,3%
погодження проектної документації для подальшого приєднання багатокварт. житл. будинку до мережі електропост. / за приєднання багатокварт. житл. будинку до мережі електропост.	2025	8,2%
за перерахування / списання / зменшення боргів за спожиту електроенергію	2025	1,7%
Газопостачання		
підготовку / прискорення підготовки документації із газопостачання або щодо внесення змін до неї	2025	13,3%
підключення / щорічне погодження підключення нежитл. об'єкта до газопост., незаконне перепланування газопроводу, відновлення газопост. без законних підстав	2025	8,6%
неперешкоджання у здійсненні господарської діяльності шляхом припинення / обмеження газоспоживання	2025	6,4%
за перерахування / списання / зменшення боргів за спожитий газ, його доставку	2025	5,2%
підключення / щорічне погодження підключення багатокварт. житл. будинку до газопост., незаконне перепланування газопроводу, відновлення газопост. без законних підстав	2025	5,0%
укладення (переукладання) договору на постачання природного газу за нижчою ціною , що встановлена для іншої категорії споживачів	2025	2,8%
непритягнення до відповідальності / нереагування на виявлені факти незаконного приєднання до газової мережі або за порушення правил експлуатації газових приладів і пристроїв	2025	2,8%
Водопостачання		
вирішення питань приєднання до систем водовідведення та їх експлуатації	2025	12,9%
непритягнення до відповідальності / нереагування за виявлені факти порушень користування об'єктами системи водопостачання	2025	8,3%
встановлення, опломбування, реєстрацію системи обліку водопостачання та водовідведення	2025	6,7%
відновлення / ремонт систем водопостачання будівель	2025	4,3%
за перерахування / списання / зменшення боргів за водопостачання та водовідведення	2025	1,1%

У підсфері у водопостачання та водовідведення корупційний досвід найчастіше був пов'язаний із вирішенням питань **приєднання до систем водовідведення** та їх подальшої

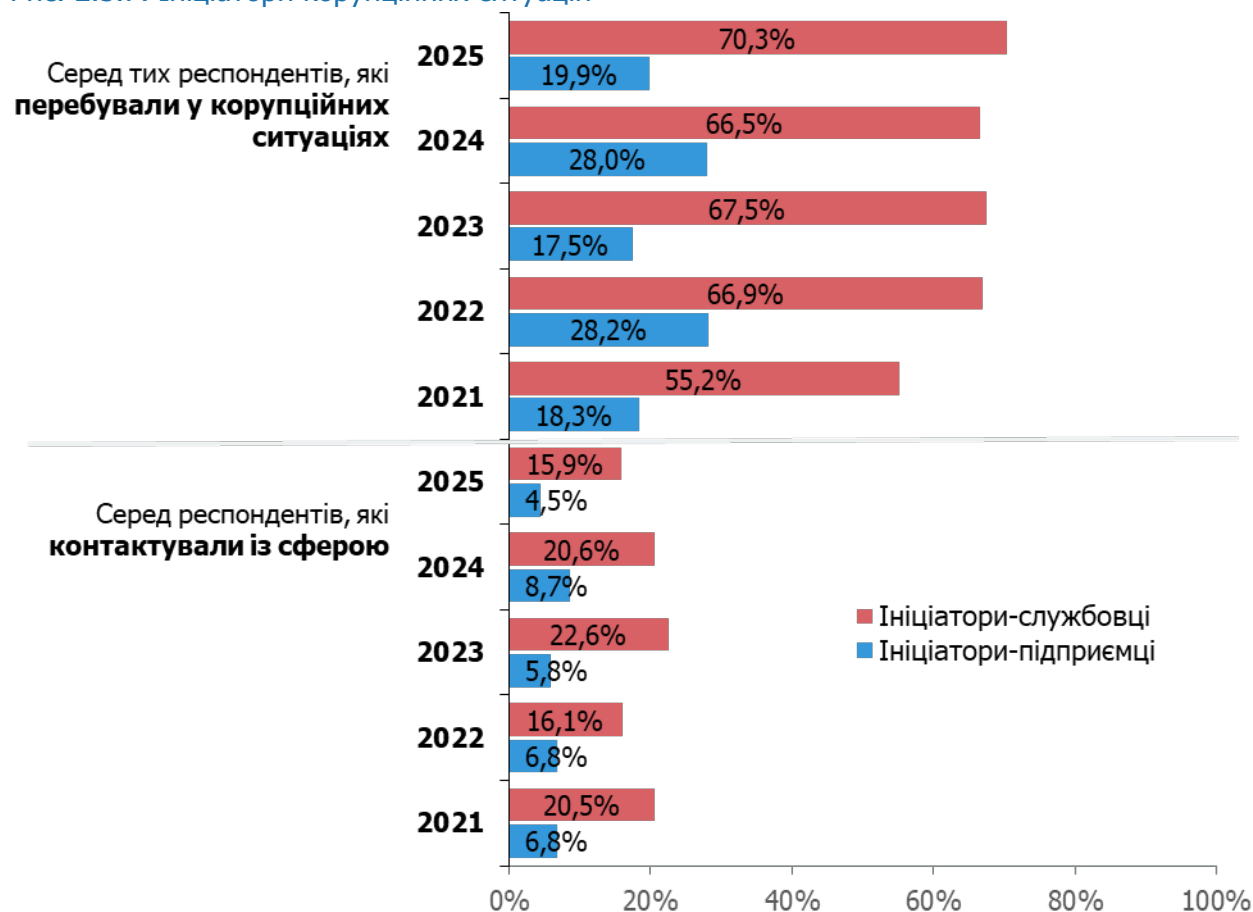
¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації під час звернення до таких підприємств?»

експлуатації – про такі випадки повідомили **12,9%** респондентів. Також досить поширеними були ситуації, пов'язані з **непритягненням до відповідальності** або **нереагуванням на виявлені порушення користування** об'єктами системи водопостачання (**8,3%**), а також із **встановленням, опломбуванням та реєстрацією систем обліку** водопостачання і водовідведення (**6,7%**). Найменш поширеними є випадки, пов'язані з переказуванням, списанням або зменшенням **боргів за водопостачання та водовідведення** (1,1%).

Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме був *ініціатором* (відвідувачі чи співробітники компаній-постачальників), провести не вдалося.

За результатом аналізу всіх ситуацій, **4,5% підприємців**, які загалом *контактували* зі сферою *послуг енергетичних компаній*, зазначили, що принаймні в одній із ситуацій у цій сфері вони самі **ініціювали** корупційні взаємодії (нагадаємо, що у 2024 році відповідний показник становив 8,7%) (рис. 2.3.7).

Рис. 2.3.7. Ініціатори корупційних ситуацій

Якщо розглядати лише респондентів, які *перебували у контактних ситуаціях* з ознаками корупції, частка ініціативи з боку підприємців *знизилася* з 28,0% до **19,9%**. Таким чином, після підвищення у 2024 році цей показник фактично повернувся до рівня 2023 року. Водночас для обох показників статистично значущої динаміки не зафіксовано.

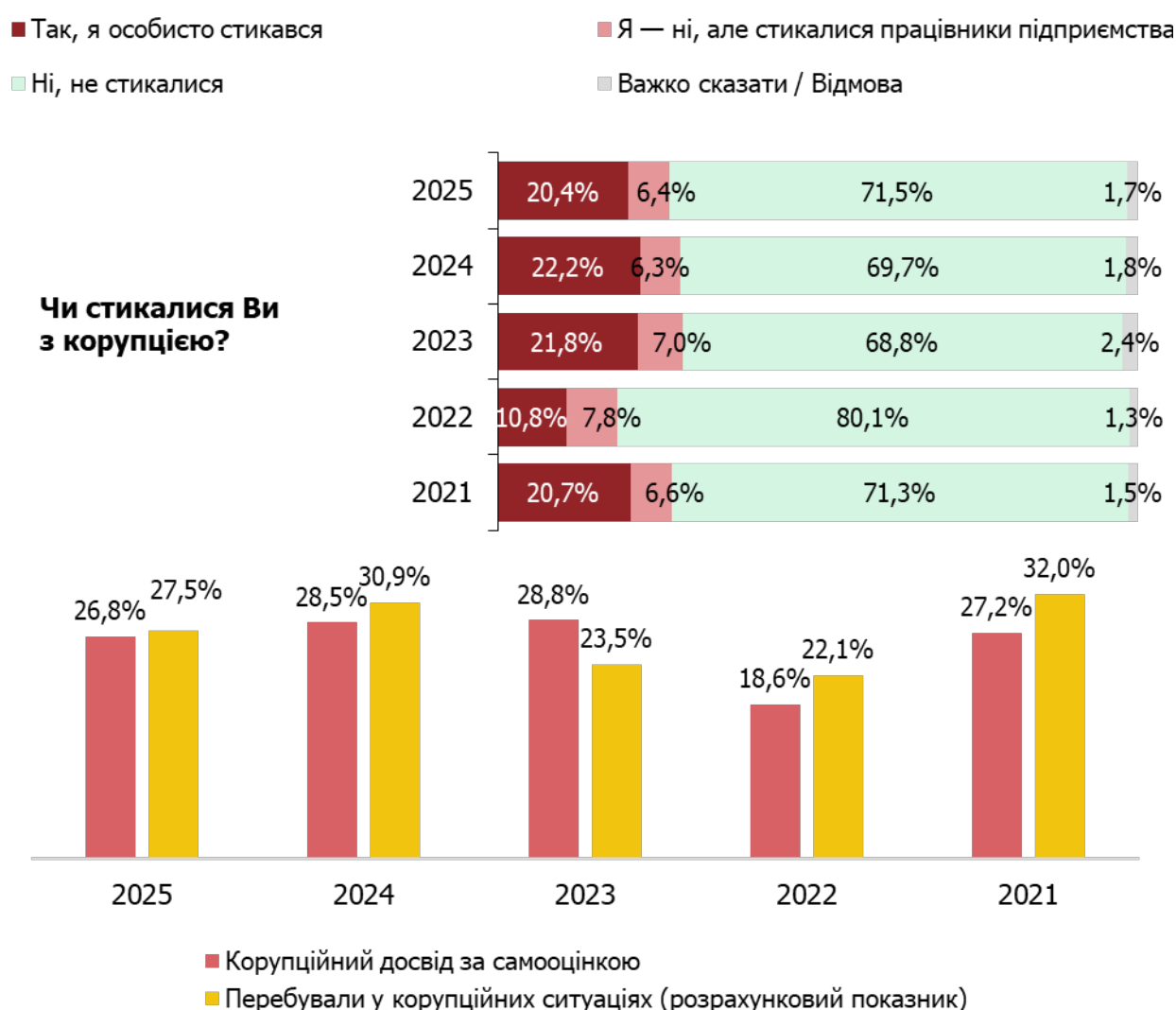
Про те, що **ініціаторами** корупційних взаємодій виступали **представники компаній-постачальників**, у 2025 році повідомили **15,9%** респондентів, які *контактували* зі сферою (у

2024 році – 20,6%). Серед опитаних, які *перебували у контактних ситуаціях* з ознаками корупції, частка таких відповідей становила **70,3%** (у 2024 році – 66,5%). В обох випадках статистично значущих змін порівняно з попереднім роком також не зафіксовано.

Забезпечення правопорядку та протидія злочинності

У 2025 році з представниками правоохоронних органів (Національна поліція, СБУ, прокуратура, Бюро економічної безпеки України) взаємодіяли з питань діяльності своїх підприємств **10,4%** опитаних представників бізнесу (без динаміки порівняно з 2024 роком). Частка представників підприємств, які у відповідь на *пряме запитання* повідомили про **наявність корупційного досвіду**, у 2025 році становить **26,8%** (показник перебуває на рівні 2024 року – 28,5%, а також співставний із рівнями 2021 та 2023 років після тимчасового зниження у 2022 році) (рис. 2.3.8).

Рис. 2.3.8. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) з корупцією при зустрічі (контакті) з представниками правоохоронних органів протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=128; загальна + додаткова – N=203.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 6,9$ в.п. .

Аналогічно, без суттєвих змін, лишилася частка респондентів, які зазначили, що перебували у конкретних контактних ситуаціях з ознаками корупції: **27,5%** у 2025 році проти 30,9% у 2024 році (різниця статистично незначуща).

Відсутність розриву між цими показниками свідчить про те, що респонденти здебільшого здатні точно визначати власну участь у корупційних взаємодіях із правоохоронними органами.

Серед ситуацій із корупційним навантаженням під час взаємодії з правоохоронними органами п'ятий рік поспіль найпоширенішою залишається ситуація надання неофіційних платежів або послуг за **нестворення перешкод у діяльності підприємств**. У 2025 році про такий досвід повідомили **18,5%** респондентів; показник практично відповідає рівню 2024 року (рис. 2.3.9).

З помітним відривом на другому місці з показником **8,8%** (без змін порівняно з 2024 роком) – ситуації, коли підприємці «віддячують» правоохоронцям **за проведення швидкого і об'єктивного розслідування злочину**, внаслідок якого підприємству було завдано збитків або шкоди.

На умовному третьому місці – дві корупційні ситуації з показниками **6,7%** та **6,3%** відповідно: **уникнення або зменшення відповідальності** за адміністративне правопорушення, скоєне працівниками підприємства, а також **пришвидшення бюрократичних процедур** чи **незаконне отримання послуг** або **інформації**.

Ситуація, вперше протестована у 2025 році – неофіційні платежі або надання послуг за **отримання сертифікатів, дозволів, довідок**, необхідних для діяльності підприємства, розташувалася в нижній частині рейтингу з показником **4,9%**.

Решта корупційних ситуацій є менш поширеними: про них повідомили від 3,0% до 4,9% респондентів, які мали досвід взаємодії з правоохоронними органами.

Загалом у 2025 році не зафіксовано статистично значущої динаміки щодо частотності запропонованих корупційних ситуацій під час взаємодії бізнесу з правоохоронними органами. Поєднання аналізу показників корупційного досвіду за самооцінкою та динаміки частоти найпоширеніших контактних корупційних ситуацій свідчить, що у 2023–2025 роках **рівень корупційного досвіду** у взаємодії бізнесу з правоохоронними органами фактично тримається на відносно **стабільному та високому рівні** – близько **27–29%** серед респондентів, які контактували з цією сферою, після помітного зниження у 2022 році (до 18,6%). Отже, в останні роки показник не демонструє виразної тенденції до подальшого зниження.

Рис. 2.3.9. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі правоохоронцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

за невтручання в діяльність / нестворення перешкод для законної діяльності підприємства	2025	18,5%
	2024	18,1%
	2023	16,6%
	2022	8,2%
	2021	18,2%
за проведення (сприяння в проведенні) швидкого та об'єктивного розслідування злочину, збитки (шкоду) від якого заподіяно Вашому підприємству	2025	8,8%
	2024	8,6%
	2023	7,7%
	2022	6,6%
для уникнення або зменшення відповідальності за адміністративне правопорушення, скоєне представниками Вашого підприємства та яке пов'язане зі здійсненням ним господарської діяльності	2025	6,7%
	2024	7,5%
	2023	6,1%
	2022	6,6%
для пришвидшення бюрократичної процедури або незаконного отримання послуг / інформації від працівників правоохоронних органів	2025	6,3%
	2024	6,5%
для уникнення або зменшення кримінальної відповідальності за правопорушення, скоєне представниками Вашого підприємства та яке пов'язане зі здійсненням ним господарської діяльності	2025	4,9%
	2024	4,9%
	2023	1,9%
	2022	2,6%
за отримання сертифікатів, дозволів, довідок, необхідних для діяльності Вашого підприємства	2025	4,9%
пом'якшення / незастосування процесуальних обмежень під час досудового розслідування	2025	4,7%
	2024	2,9%
	2023	7,8%
	2022	4,5%
за «кришування» незаконного (неліцензованого, без дозволу тощо) бізнесу представниками правоохоронних органів	2025	4,2%
	2024	3,3%
	2023	5,5%
	2022	3,1%
за ініціювання розслідування щодо правопорушень, скоєних конкурентами	2025	4,2%
	2024	2,5%
	2023	2,4%
	2022	2,2%
за повернення затриманого транспортного засобу без офіційної сплати коштів за стоянку та відповідного штрафу	2025	3,0%
	2024	1,8%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зустрічі (контакті) з представниками правоохоронних органів?»

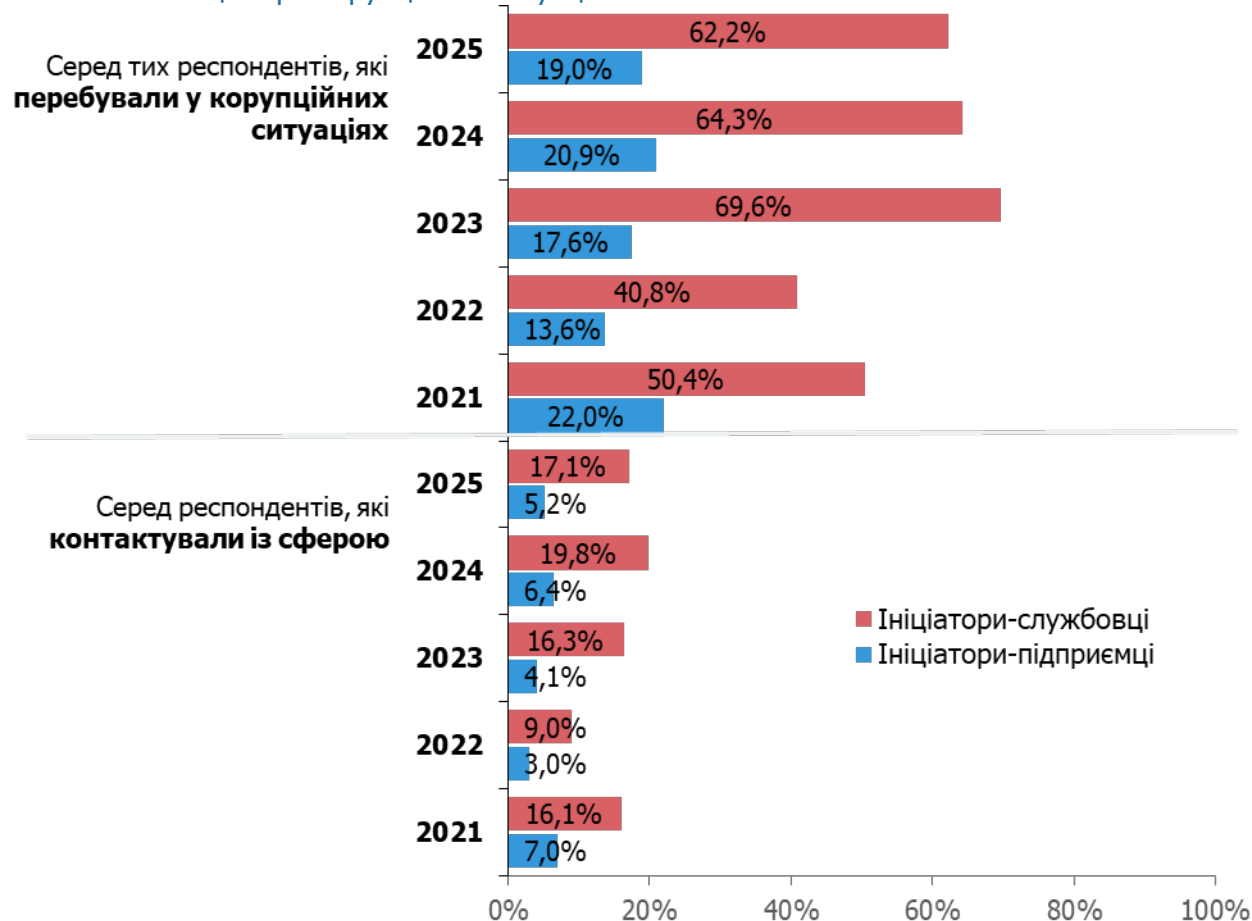
Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме був *ініціатором* (відвідувачі чи співробітники правоохоронних органів), провести не вдалося.

Ініціаторами корупційних відносин бодай в одній ситуації виступили лише **5,2% представників бізнесу**, серед тих, хто *контактував* із правоохоронними органами; показник залишився на рівні 2024 року, коли становив 6,4% (рис. 2.3.10). З-поміж тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*, ця частка становить **19,0%**, що дещо менше, ніж у 2024 році (20,9%), однак без статистично значущої динаміки. Отже, тенденція до поступового зростання цього показника, що спостерігалася у 2022–2024 роках, у 2025 році не продовжилася.

У 2025 році частка респондентів (серед тих, хто *контактував* зі сферою), які повідомляють про **корупційну ініціативу** з боку самих **правоохоронців**, дещо скоротилась – з 19,8% у 2024 році до **17,1%** (різниця не є статистично значущою), тобто можна говорити про переривання тренду до зростання, який спостерігався в 2022–2024 роках.

Серед тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*, про ініціативу з боку правоохоронців повідомили **62,2%** опитаних (показник на рівні 2024 року). Отже, структура ініціаторів корупційних ситуацій у цій сфері загалом залишається відносно *стабільною* у **2024–2025 роках**: представники правоохоронних органів виступають ініціаторами корупційних взаємодій приблизно *втричі частіше*, ніж представники бізнесу (19%).

Рис. 2.3.10. Ініціатори корупційних ситуацій

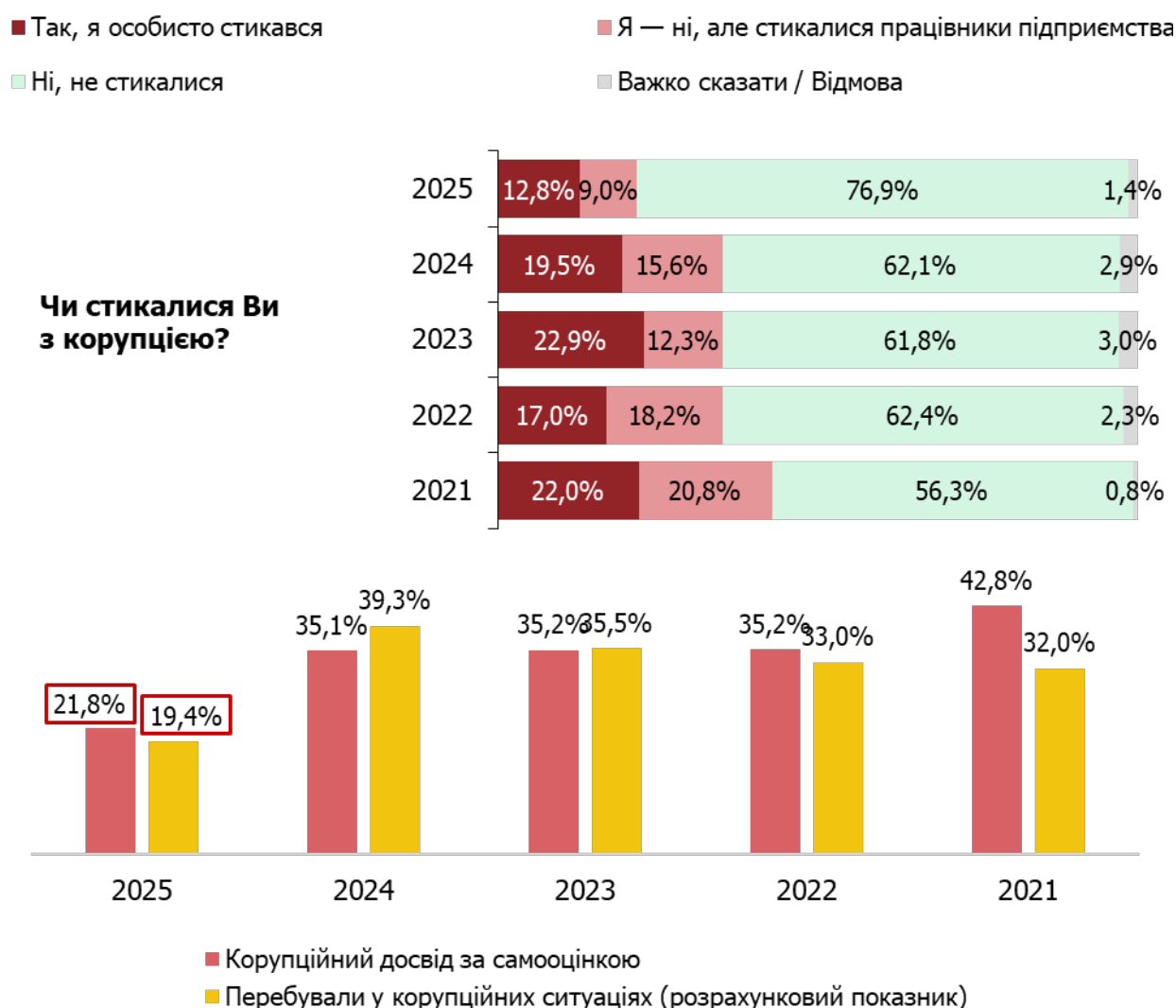

Митна справа

Контакти із представниками митних органів у 2025 році мали **9,8%** українських підприємств. Цей показник залишається загалом стабільним упродовж 2021–2025 років (збільшення на 1,1 в.п. порівняно з 2024 роком не є статистично значущим).

У 2025 році вперше з 2022 року зафіксовано **зниження показників корупційного досвіду** у митній сфері (рис. 2.3.11). Частка підприємців, які, відповідаючи на *пряме запитання*, повідомили про наявність корупційного досвіду, становила **21,8%** (проти 35,1% у 2024 році, статистично значущі зміни). У результаті митниця втратила першість в рейтингу за рівнем поширеності корупційного досвіду *за самооцінкою* представників бізнесу і опустилась на четверте місце.

Рис. 2.3.11. Корупційний досвід у сфері загалом (%тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) / Ваше підприємство з корупцією при зустрічі (контакті) з представниками митних органів протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=122; загальна + додаткова – N=196.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 7,0$ в.п. .

Величина зафіксованої різниці може розглядатися як потенційний сигнал формування низхідної тенденції, яка отримує додаткове підтвердження при аналізі частоти перебування у конкретних контактних корупційних ситуаціях.

Про перебування в конкретних контактних ситуаціях, що містили ознаки корупції, у 2025 році зазначили **19,4%** респондентів. Цей показник також істотно знизився порівняно з 2024 роком (39,3%), різниця у 19,9 в.п. є статистично значущою.

У 2025 році розрив між показниками корупційного досвіду за самооцінкою та частотою перебування у конкретних корупційних ситуаціях є невеликим: різниця у 2,4 в.п. свідчить про те, що респонденти переважно здатні чітко оцінювати власну участь у корупційних взаємодіях із митними органами.

При аналізі конкретних ситуації, в яких може проявлятися корупційна складова, зафіксовано **зниження частотності більшості ситуацій**, що досліджувалися в попередніх хвилях опитування, зокрема тих, які раніше характеризувалися найвищими показниками (рис. 2.3.12).

Перше місце п'ятий рік поспіль з великим відривом посідають послуги із **проходження митних формальностей** (або **невідображення дійсних результатів їх проходження**) – про досвід перебування у такій ситуації повідомили **18,1%** респондентів, які взаємодіяли з митними органами, що залишається кратно вищим за всі інші ситуації. Водночас цей показник демонструє статистично значуще зниження, перервавши тренд до зростання, який спостерігався у 2022–2024 роках, коли показник збільшився від 27,4% до 32,6%.

На умовному другому місці – **декларування неправдивих даних** (щодо митної вартості, коду УКТ ЗЕД або країни походження) **при митному оформленні** товарів і транспортних засобів із показником **5,8%**. Хоча різниця у 4,7 в.п. порівняно з 2024 роком не є статистично значущою, цей показник є найнижчим за всі роки досліджень.

Статистично значущу динаміку зниження зафіксовано також щодо двох наступних ситуацій. Це **нефіксування виявленого порушення митних правил**, про яке повідомили **2,7%** респондентів (у 2024 році – 11,0%), та **сприяння у митному оформленні транспортних засобів** у режимі імпорту – зниження з 9,6% у 2024 році до **2,4%** у 2025 році.

У 2025 році вперше було досліджено три нові ситуації, щодо яких респонденти повідомляли про здійснення неофіційних платежів службовцям (грошових коштів або подарунків) або надання їм послуг за сприяння у відповідних діях, зокрема:

- **регулярне сприяння проходженню митних процедур** – про такий досвід повідомили **4,0%** підприємців;

- **видача сертифіката з перевезення товару EUR.1 / EUR-MED на підставі неправдивих документів** – 3,4% опитаних;

- **сприяння у переміщенні через пункти пропуску на держкордоні товарів або транспортних засобів під виглядом гуманітарної допомоги** – **1,0%** респондентів.

Про перебування в інших запропонованих для аналізу ситуаціях повідомили від 0,5% до 1,2% респондентів.

Рис. 2.3.12. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

сприяння у проходженні митних формальностей або не відображення дійсних результатів їх проходження	2025 ↓	18,1%
	2024	32,6%
	2023	30,7%
	2022	27,4%
	2021	32,6%
декларування неправдивих даних щодо митної вартості (заниження) та/або коду згідно з УКТ ЗЕД та/або країни походження при митному оформленні товарів, транспортних засобів	2025	5,8%
	2024	10,5%
	2023	9,9%
	2022	11,2%
	2021	20,5%
регулярне / довготривале сприяння на постійній основі щодо діяльності Вашого підприємства при проходженні митних процедур	2025	4,0%
видачу сертифіката з перевезення товару EUR.1 / EUR-MED на підставі неправдивих документів, наданих для підтвердження преференційного походження товарів	2025	3,4%
нефіксування під час митного огляду/опитування виявленого порушення митних правил	2025 ↓	2,7%
	2024	11,0%
	2023	3,2%
	2022	4,8%
	2021	11,9%
сприяння в митному оформленні транспортних засобів у режимі імпорту	2025 ↓	2,4%
	2024	9,6%
	2023	10,5%
	2022	5,3%
	2021	8,2%
вирішення питань зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах митних органів	2025	1,2%
	2024	4,5%
	2023	3,5%
	2022	5,1%
	2021	6,4%
сприяння у переміщенні через пункти пропуску на державному кордоні товарів / транспортних засобів під виглядом гуманітарної допомоги без належного митного контролю / оформлення / сплати митних платежів	2025	1,0%
безпідставне надання дозволу авторизації на поміщення товару у певний митний режим та подальше нездійснення контролю за дотриманням умов митного режиму	2025	0,9%
	2024	5,1%
	2023	2,8%
	2022	6,9%
	2021	7,5%
митне оформлення випуску товарів за межі митної території України без фактичного перетину такими товарами митного кордону України	2025	0,5%
	2024	3,2%
	2023	2,2%
	2022	4,7%
	2021	7,3%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зустрічі (контакті) з представниками митних органів?»

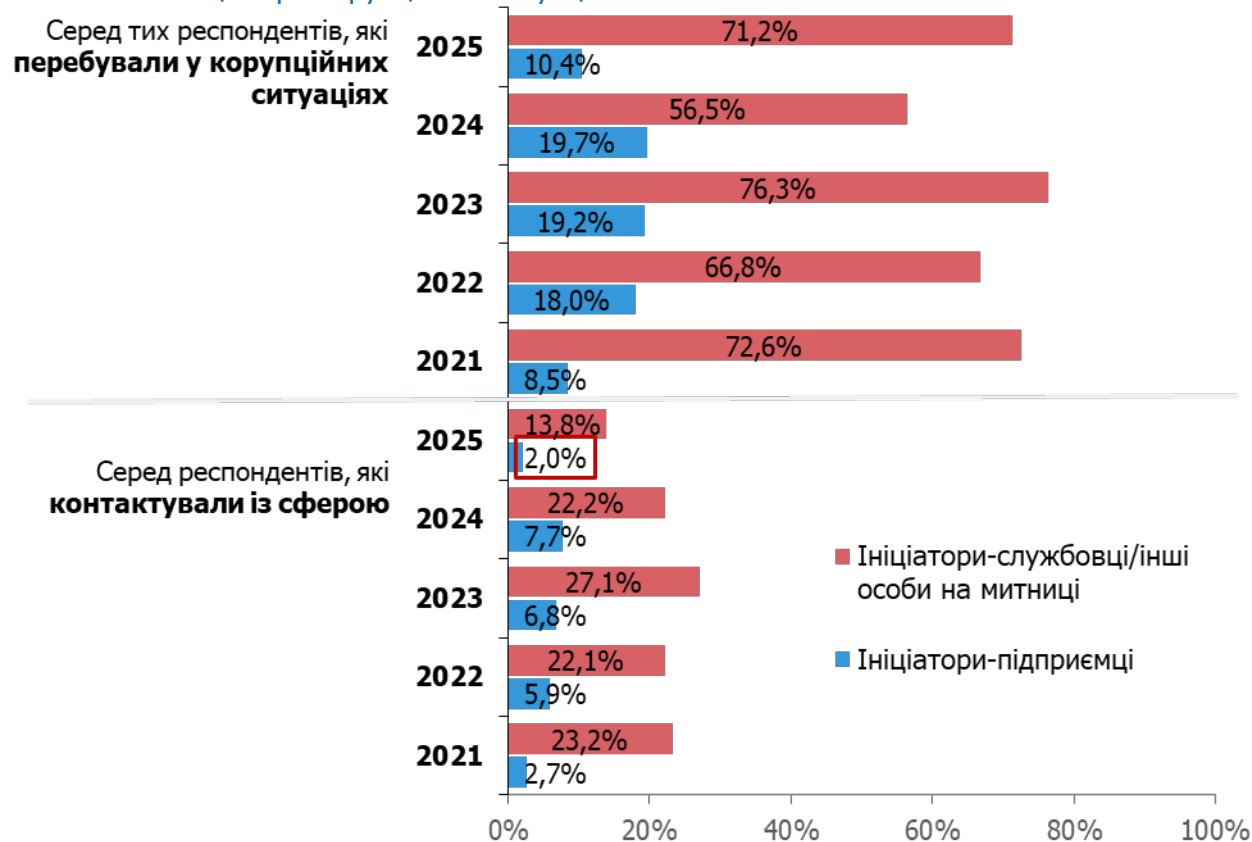
Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме був *ініціатором у кожній конкретній ситуації* (підприємці чи представники митних органів), провести не вдалося. Загалом **2,0% підприємців** (з тих, які *контактували з митними органами*) виступили **ініціаторами** корупційних відносин хоча б в одній ситуації у цій сфері (рис. 2.3.13). Цей показник демонструє статистично значуще *зниження* порівняно з 2024 роком (7,7%).

Серед тих респондентів, які *перебували у корупційних ситуаціях*, частка випадків, де ініціаторами виступали підприємці, становить **10,4%** (у 2024 році – 19,7%). Хоча різниця не є статистично значущою, однак слід зауважити, що *зниження* цього показника зафіксоване *вперше*: у 2021–2023 роках спостерігався тренд до зростання корупційної ініціативи підприємців, який у 2024 році призупинився.

Водночас **13,8%** респондентів, які *стикались* із митною сферою, повідомили, що саме **представники митних органів або служб, які надають послуги щодо проходження митних процедур, ініціювали** корупційні ситуації. Цей показник вперше демонструє *зниження* і є найнижчим за весь час спостережень, хоча динаміка порівняно з 2024 роком (22,2%) не є статистично значущою.

Серед тих, хто *перебував у корупційних ситуаціях*, про ініціативу з боку службовців та інших осіб, причетних до митної діяльності, повідомили **71,2%** респондентів, що на 14,7 в.п. більше, ніж у 2024 році. Проте ця динаміка також не є статистично значущою.

Рис. 2.3.13. Ініціатори корупційних ситуацій¹

¹ На легенді графіку до «інших осіб на митниці» віднесені представники служб, які надають послуги щодо проходження митних процедур (брокери, адвокати, інші посередники).

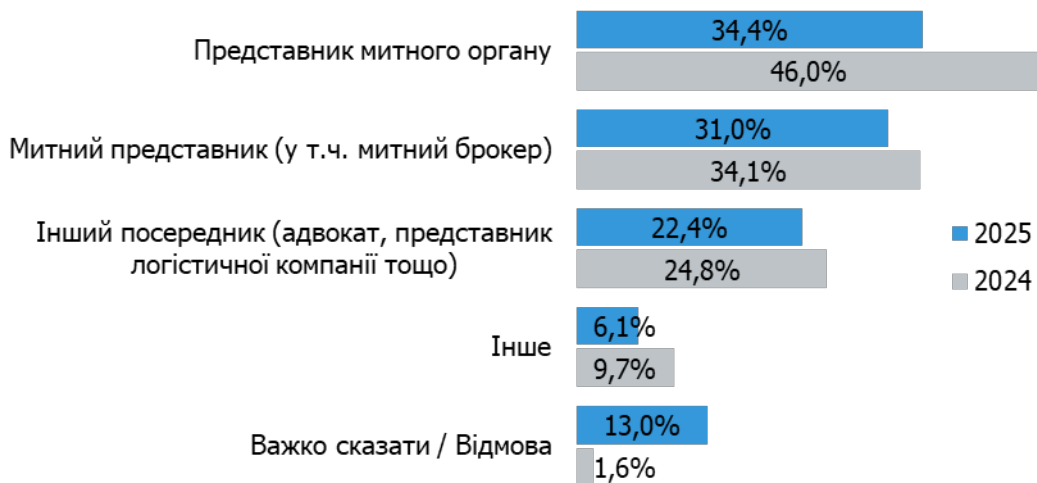
Виявлене зниження частоти перебування у корупційних ситуаціях у митній сфері відбувається на тлі змін у структурі корупційної ініціативи, зокрема зменшення активності з боку підприємців. Водночас результати не дають підстав для однозначних причинно-наслідкових висновків і мають розглядатися як аналітичне спостереження.

Починаючи з 2024 року, у цій сфері додатково аналізується питання про те, **від кого саме надходили вимоги** щодо здійснення неофіційних платежів або надання послуг за сприяння у вирішенні питань, пов'язаних із діяльністю митниці (рис. 2.3.14). Це дає змогу оцінити, які саме категорії осіб, залучених до митних процедур, переважно виступають ініціаторами корупційних ситуацій.

Найчастіше у 2025 році підприємці вказували на **представників митних органів: 34,4%** опитаних зазначили, що саме вони можуть запропонувати «корупційний шлях» вирішення питань (у 2024 році цей показник становив 46,0%, проте різниця не є статистично значущою). На другому місці – **митні представники** (у т.ч. **митні брокери**), про яких повідомили **31,0%** опитаних. Ще **22,4%** респондентів зазначають, що з корупційною ініціативою виступають **інші посередники** (адвокати, представники логістичної компанії тощо).

Водночас у 2025 році зросла частка респондентів, які не могли дати конкретної відповіді на це запитання, – до 13,0% (без статистично значущої динаміки порівняно з попереднім роком). Це може свідчити як про ускладнення структури взаємодій у митній сфері, так і про підвищену чутливість цього аспекту для частини опитаних.

Рис. 2.3.14. Ініціатори корупційних ситуації (розподіл за категоріями осіб, пов'язаних з діяльністю митниці / проходженням митних формальностей)¹

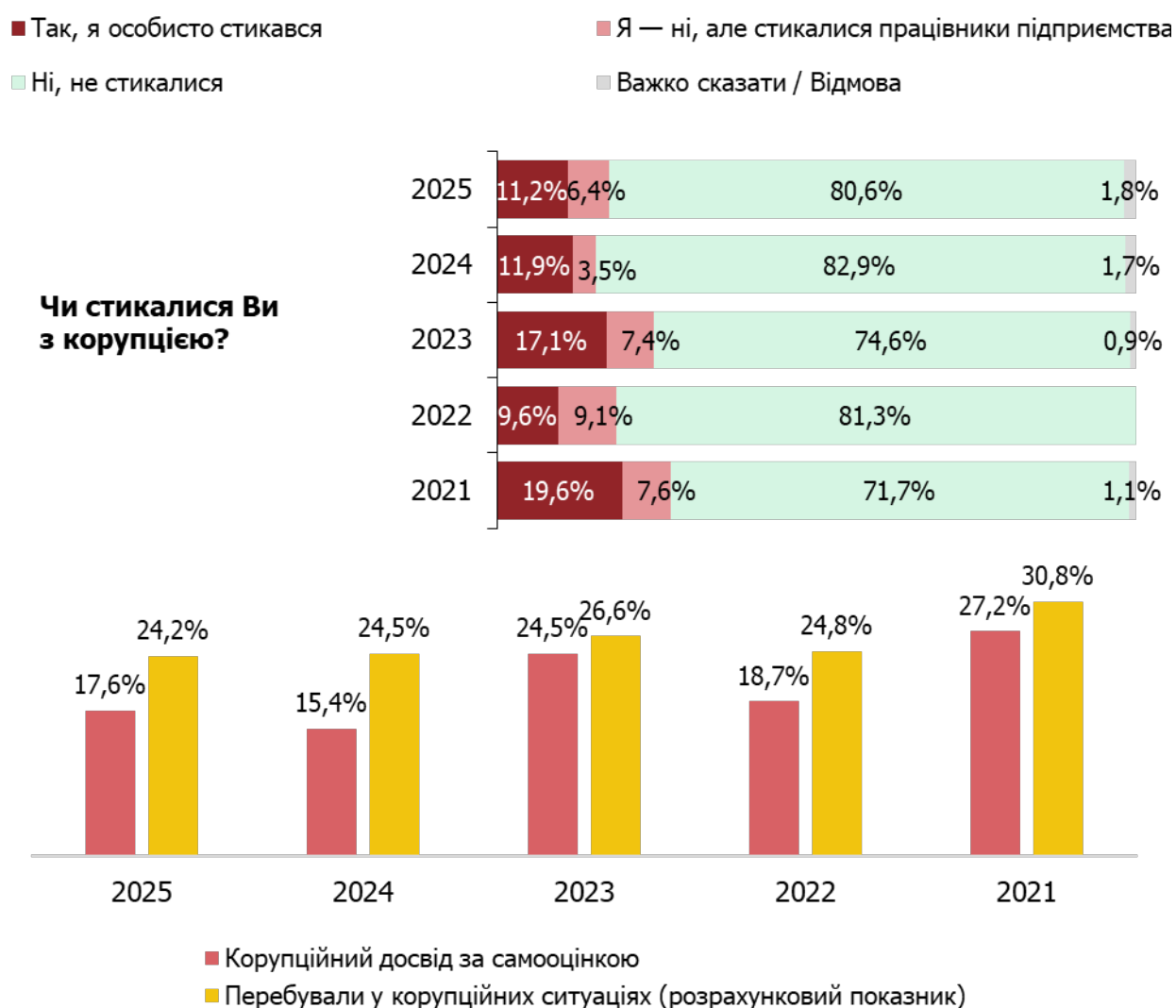
¹ Питання: «Якщо від Вас або працівників підприємства вимагали зробити неофіційні платежі (грошові кошти / подарунки) чи послуги за сприяння у вирішенні питань, пов'язаних з діяльністю митниці (проходження митних формальностей тощо), то від кого була отримана така вимога?»

Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності

Частка підприємств, які мали *досвід взаємодії* з представниками органів державного регулювання та контролю (Держпродспоживслужба, пожежний нагляд, архітектурно-будівельний контроль, у т.ч. під час оформлення ліцензій, документів дозвільного характеру, проведення перевірок тощо), у 2025 році становить **7,9%** (зафіксовано статистично значуще зниження цього показника порівняно з 2024 роком, коли з представниками державних органів в цій сфері контактували 10,7% опитаних).

Частка підприємств, які, відповідаючи на *пряме запитання*, повідомили, що у 2025 році **стикалися з корупцією** у сфері державного регулювання та контролю за господарською діяльністю, становить **17,6%**, що відповідає рівню попереднього 2024 року (збільшення на 2,2 в.п. не є статистично значущим; рис. 2.3.15).

Рис. 2.3.15. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) / Ваше підприємство з корупцією при зустрічі (контакті) з представниками сфери державного регулювання та контролю у сфері господарської діяльності протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=98; загальна + додаткова – N=218. .
Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 6,6$ в.п.

При аналізі конкретних корупційних епізодів частка респондентів, які повідомили про перебування у *контактних ситуаціях* (з представниками окремих органів регулювання та контролю), що містили ознаки корупції, у 2025 році становить **24,2%** (цей показник залишився на рівні 2024 року).

Розрив між самооцінкою корупційного досвіду та повідомленнями про перебування у конкретних корупційних ситуаціях становить 6,6 в.п. Саме така частка підприємців не усвідомлюють певні корупційні практики при взаємодії з представниками органів державного регулювання та контролю як власний корупційний досвід.

У 2025 році корупційний досвід у сфері державного регулювання та контролю у сфері господарської діяльності аналізувався через конкретні контактні ситуації (рис. 2.3.16). Найпоширенішими є ситуації, коли підприємці робили неофіційні платежі або надавали послуги за **видачу, проведення дозвільної (погоджувальної) процедури**, переоформлення документів дозвільного характеру та під час **здійснення заходів державного нагляду/контролю** (проведення перевірок, ревізій, оглядів тощо). Про такий досвід заявили **8,6%** та **8,3%** опитаних підприємців, які взаємодіяли з цією сферою.

Рис. 2.3.16. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі (грошові кошти або подарунки) або надавали послуги...

за видачу, проведення дозвільної (погоджувальної) процедури, переоформлення документів дозвільного характеру	2025	8,6%
під час здійснення заходів державного нагляду / контролю (проведення перевірок, ревізій, оглядів, обстежень тощо)	2025	8,3%
за видачу, переоформлення, відновлення дії ліцензії або розширення провадження виду господарської діяльності ліцензіатом	2025	6,2%
під час проведення перевірок додержання Вашим підприємством вимог ліценз. умов , у т.ч. під час складання актів за результатами їх проведення, видачі розпоряджень про усунення порушень ліценз. умов за незастосування штрафних санкцій до Вашого підприємства у разі невиконання приписів, розпоряджень та інших розпорядчих документів органу державного нагляду / контролю	2025	6,1%
під час розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та/або проведення розслідувань за цими заявами і справами, у т.ч. під час проведення перевірок за вирішення питань відновлення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг Вашим підприємством після призупинення	2025	5,6%
під час розгляд скарг про порушення порядку проведення процедур публічних закупівель , у т.ч. щодо тендерної документації та/або прийнятих рішень, дії чи бездіяльності замовника	2025	2,3%
за «позитивні рішення» щодо Вашого підприємства під час розгляду скарг на рішення, дії (бездіяльність) органу ліцензування	2025	1,7%
за «позитивні рішення» щодо Вашого підприємства під час оскарження рішень органів державного нагляду / контролю	2025	1,7%
за «позитивні рішення» щодо Вашого підприємства під час оскарження рішень органів державного нагляду / контролю	2025	0,9%

Друге місце розділили три наступні ситуації, які виникали під час контактів з представниками органів регулювання та контролю. Зокрема про корупційний досвід повідомили:

- під час **видачі, переоформлення, відновлення ліцензії** або розширення провадження виду господарської діяльності – **6,2%** опитаних;

- під час **проведення перевірок додержання підприємством вимог ліцензійних умов**, у т. ч. під час складання актів за результатами їх проведення, видачі розпоряджень про усунення порушень – **6,1%**;

- у випадках **незастосування штрафних санкцій** до підприємства у разі невиконання приписів, розпоряджень, інших розпорядчих документів – **5,6%** респондентів.

З іншими ситуаціями підприємці стикалися значно рідше – від 0,9% до 2,3% опитаних.

Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме виступав її *ініціатором* (відвідувачі чи представники органів державного регулювання та контролю), провести не вдалося.

Частка **підприємців**, які виступили **ініціаторами** корупційних відносин бодай в одній ситуації у цій сфері, порівняно з 2024 роком демонструє статистично значуще *зростання* на 1,9 в.п. з 2024 році до **3,1%** у 2025 році (рис. 2.3.17).

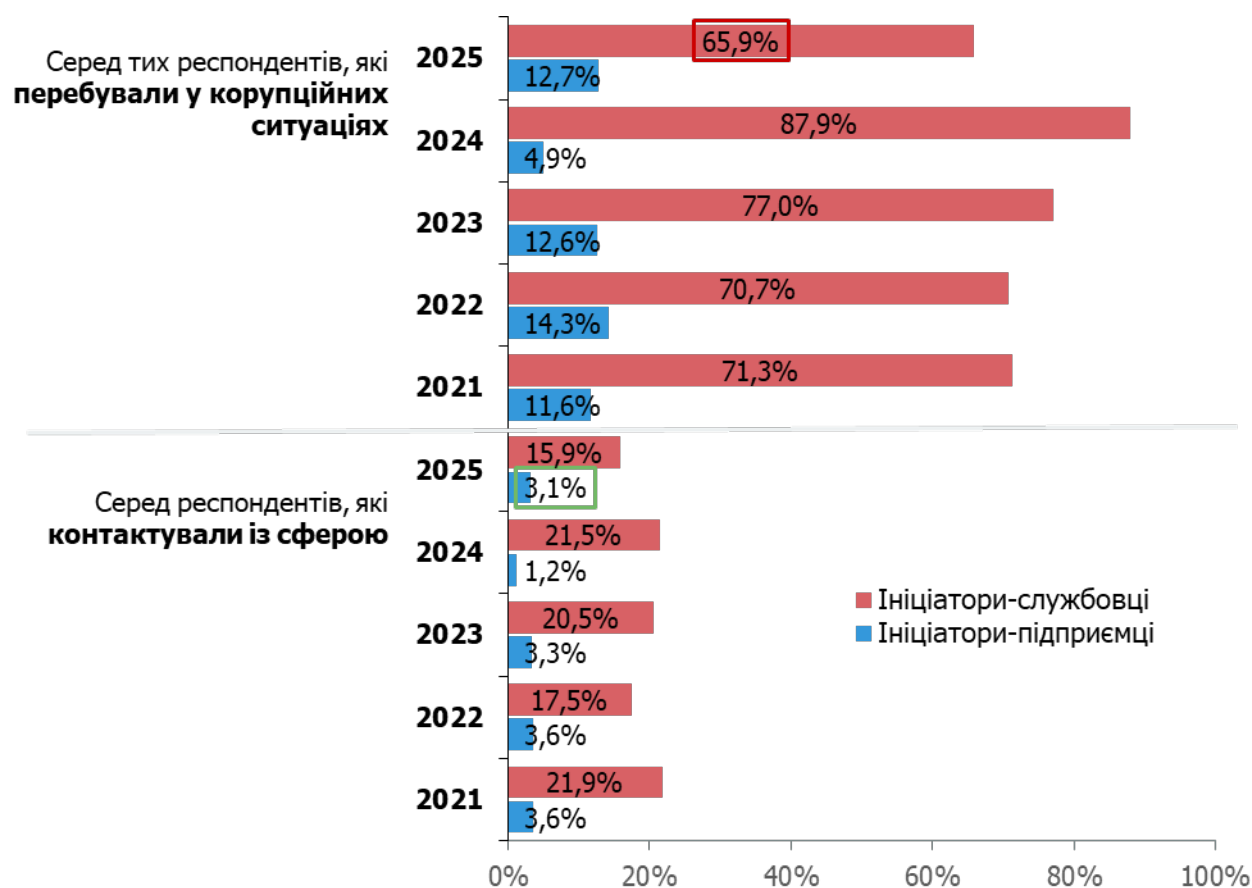
¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зустрічі (контакті) з представниками контролюючих органів?»

Водночас серед респондентів, які перебували у конкретних контактних ситуаціях з ознаками корупції, частка випадків, у яких «ініціаторами» виступали підприємці, повернулась до рівня 2023 року і становить **12,7%**. Однак порівняно з 2024 роком (4,9%) зафіксована динаміка не є статистично значущою.

Серед респондентів, які контактували зі сферою державного регулювання та контролю, **15,9%** повідомили, що ініціаторами корупційних ситуацій виступали **представники відповідних органів**. Цей показник є найнижчим за весь час спостережень, але статистично значущої динаміки порівняно з 2024 роком (21,5%) не зафіксовано.

Водночас серед респондентів, які перебували хоча би в одній корупційній ситуації, вперше за весь період спостережень зафіксовано статистично значуще зменшення показника корупційної ініціативи з боку службовців/посадовців: у 2025 році в загальній структурі частка таких випадків становить **65,9%**, тоді як у 2024 році – 87,9% (зниження на 22,0 в.п. є статистично значущим). Цей показник є найнижчим за період 2021–2025 років.

Рис. 2.3.17. Ініціатори корупційних ситуацій

Таким чином, на відміну від 2024 року, у 2025 році суттєвого розриву між загальною самооцінкою корупційного досвіду та повідомленнями про конкретні корупційні контакти не зафіксовано, що свідчить про більш узгоджене усвідомлення респондентами власної участі у корупційних взаємодіях з податковими органами.

Для аналізу корупційного досвіду у податковій сфері респондентам пропонувався розширений перелік конкретних контактних ситуацій (рис. 2.3.19), що могли виникати під час взаємодії з представниками податкових органів. У межах кожної з них підприємці фіксували наявність корупційної взаємодії, зокрема здійснення неофіційних платежів (грошових коштів або подарунків) чи надання послуг посадовим особам. Такий підхід дозволяє врахувати багатогранність корупційних практик у податковій сфері, де корупційний досвід підприємців розподіляється між різними типами контактів і не зводиться до окремих типових ситуацій.

Серед ситуацій, які несуть найбільше корупційне навантаження у податковій сфері, як і в 2024 році та в попередні роки спостережень, **лідерами** залишаються три типи контактів, у яких підприємці здійснювали неофіційні платежі або послуги службовцям:

- з метою **отримання позитивних результатів під час проведення перевірок представниками податкової служби** – **6,9%** (у 2024 році – 8,4%);
- за **супровід податкового адміністрування підприємства** – про це повідомили **6,3%** респондентів (у 2024 році – 7,9%);
- за дії та рішення, **що сприяли відшкодуванню ПДВ** підприємству, – **6,0%** (у 2024 році – 8,2%).

Таким чином, структура найбільш поширених корупційних ситуацій у податковій сфері залишається стабільною.

Про решту ситуацій повідомили від 0,5% до 2,2% респондентів. Статистично значущої динаміки за всіма запропонованими до аналізу ситуаціями у 2025 році не зафіксовано.

Рис. 2.3.19. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

для отримання позитивних результатів під час проведення перевірки представниками податкової служби (зокрема, пов'язаних з: нефіксацією порушень, зменшенням / уникненням штрафних санкцій за результатами перевірок, обіцянкою не направляти результати перевірок до правоохоронних органів)	2025	6,9%
	2024	8,4%
	2023	6,4%
	2022	3,9%
	2021	5,8%
за супровід податкового адміністрування підприємства	2025	6,3%
	2024	7,9%
	2023	6,2%
	2022	5,5%
	2021	8,2%
за дії та рішення, що сприяли відшкодуванню ПДВ Вашому підприємству (зокрема, пов'язані з реєстрацією податкових накладних в ЄРПН, виключенням Вашого підприємства з переліку «ризикових» підприємств, проведенням перевірки для підтвердження відшкодування)	2025	6,0%
	2024	8,2%
	2023	8,9%
	2022	8,6%
	2021	8,5%
за дії, пов'язані з нефіксацією під час перевірки виявлених порушень обліку працівників (неоформлення працівників підприємством)	2025	2,2%
	2024	2,7%
	2023	1,9%
	2022	2,0%
	2021	1,3%
за оформлення дозвільних документів (зокрема, ліцензій) на право роздрібної / оптової торгівлі певними видами товарів	2025	1,8%
	2024	2,2%
	2023	1,3%
	2022	1,2%
	2021	2,5%
за вирішення питань, пов'язаних з податковим боргом (зокрема, його відстрочення, розстрочення, списання, визнання «безнадійним» тощо)	2025	1,8%
	2024	3,5%
	2023	4,2%
	2022	1,7%
	2021	2,5%
за непроведення позапланових перевірок Вашого підприємства або виключення з плану-графіка проведення планових документальних перевірок	2025	1,3%
	2024	3,4%
	2023	4,4%
	2022	2,0%
	2021	3,1%
за сприяння щодо вирішення питання ліквідації підприємства	2025	1,0%
	2024	1,3%
	2023	1,7%
	2022	1,5%
	2021	1,8%
за оформлення дозвільних документів (зокрема, ліцензій) на право виробництва певних видів товарів	2025 ↓	0,7%
	2024	3,2%
	2023	2,1%
	2022	1,5%
	2021	2,3%
за вирішення питань щодо контролю за правильністю надання та обліку податкових пільг	2025	0,5%
	2024	1,7%
	2023	2,0%
	2022	0,9%
	2021	0,9%

¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зустрічі (контакті) з представниками податкових органів?»

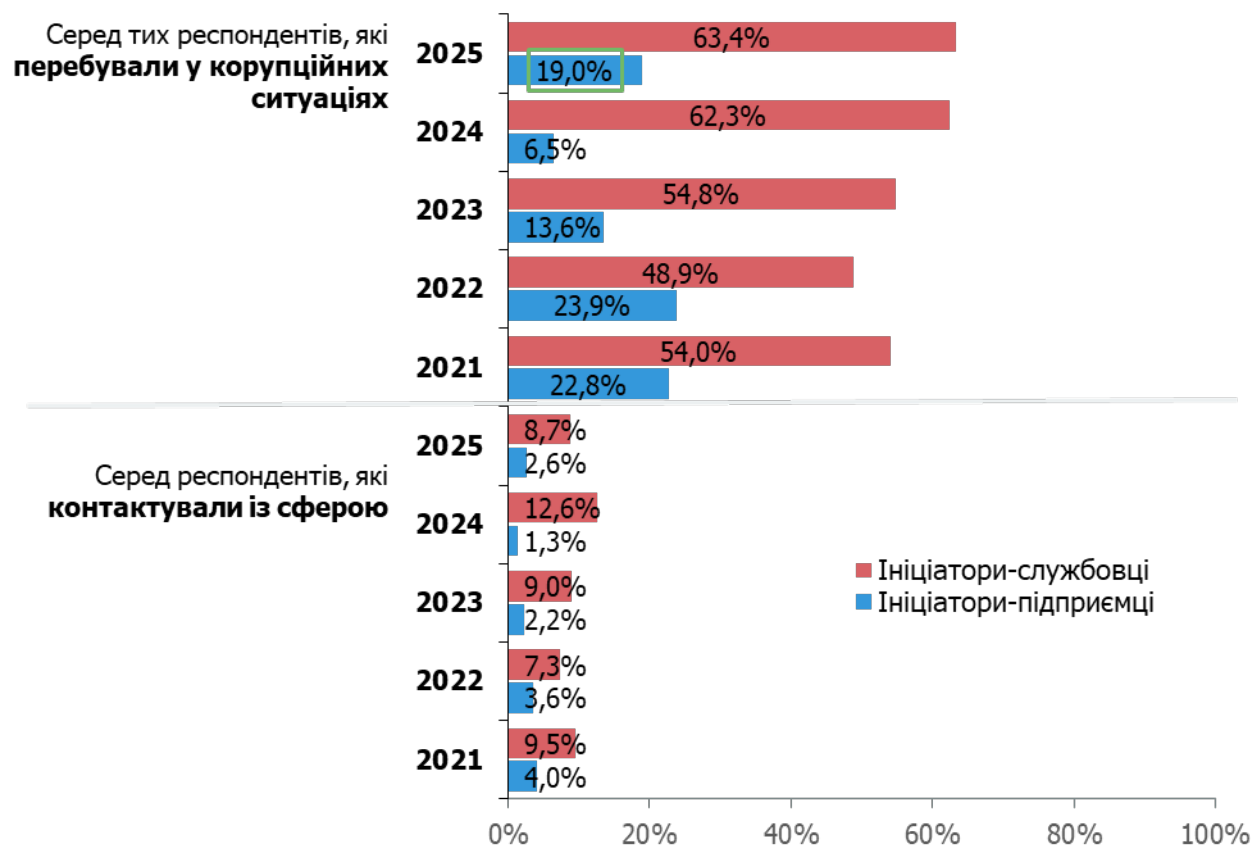
Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз щодо того, хто саме був *ініціатором* (відвідувачі чи податківці) в кожній конкретній ситуації, провести не вдалося.

Загалом **2,6% представників підприємств, які контактували** з представниками податкових органів, повідомили, що саме вони виступали **ініціаторами** корупційних відносин (рис. 2.3.20). У 2024 році цей показник становив 1,3%, однак статистично значущих змін не зафіксовано. Водночас серед респондентів, які перебували *у контактних корупційних ситуаціях*, частка випадків, де ініціаторами були підприємці, *зросла* утричі – до **19,0%** (6,5% у 2024 році), і ця динаміка є статистично значущою.

Як і в попередні роки, значно частіше ініціаторами корупційних ситуацій виступали **представники податкових органів**. Про вимогу неофіційних платежів або послуг за «вирішення питання» повідомили **8,7%** опитаних, які *контактували з податковою сферою* (12,6% у 2024 році), або **63,4%** серед тих, хто перебував *у контактних корупційних ситуаціях* (значущої динаміки порівняно з попереднім роком не зафіксовано).

Таким чином, розподіл ініціаторів корупційних ситуацій у податковій сфері у 2025 році не зазнав різких структурних змін, водночас за окремими показниками простежується зміна динаміки порівняно з попередніми роками. Тренд до зростання частки ініціатив з боку службовців, який спостерігався у 2022–2024 роках (з 48,9% до 62,3% випадків), у 2025 році фактично зупинився. Це узгоджується і з протилежною тенденцією щодо підприємців – після зниження їхньої ініціативності у 2022–2024 роках (з 23,9% до 6,5%) у 2025 році зафіксовано зростання цього показника.

Рис. 2.3.20. Ініціатори корупційних ситуацій

Під час інтерпретації результатів у цій сфері варто враховувати, що зафіксований відносно низький рівень корупційного досвіду підприємців у взаємодії з податковими органами може частково бути зумовлений підвищеною «чутливістю» відповідних запитань. Для певної частки респондентів така тематика є потенційно ризикованою, що могло впливати на готовність до цілковито відвертих відповідей або зумовлювати тенденцію до заниження оцінок. Зокрема, це може стосуватися ситуацій, у яких окремі корупційні практики у відносинах із податковими органами фактично сприймаються як формалізовані або «звичні» на рівні діяльності підприємства, але респонденти не готові прямо підтверджувати їхню наявність.

Судочинство

Із представниками судових органів у 2025 році стикалися **7,6%** підприємців, що на 2,5 в.п. менше, ніж у 2024 році (10,1%); різниця є статистично значущою¹.

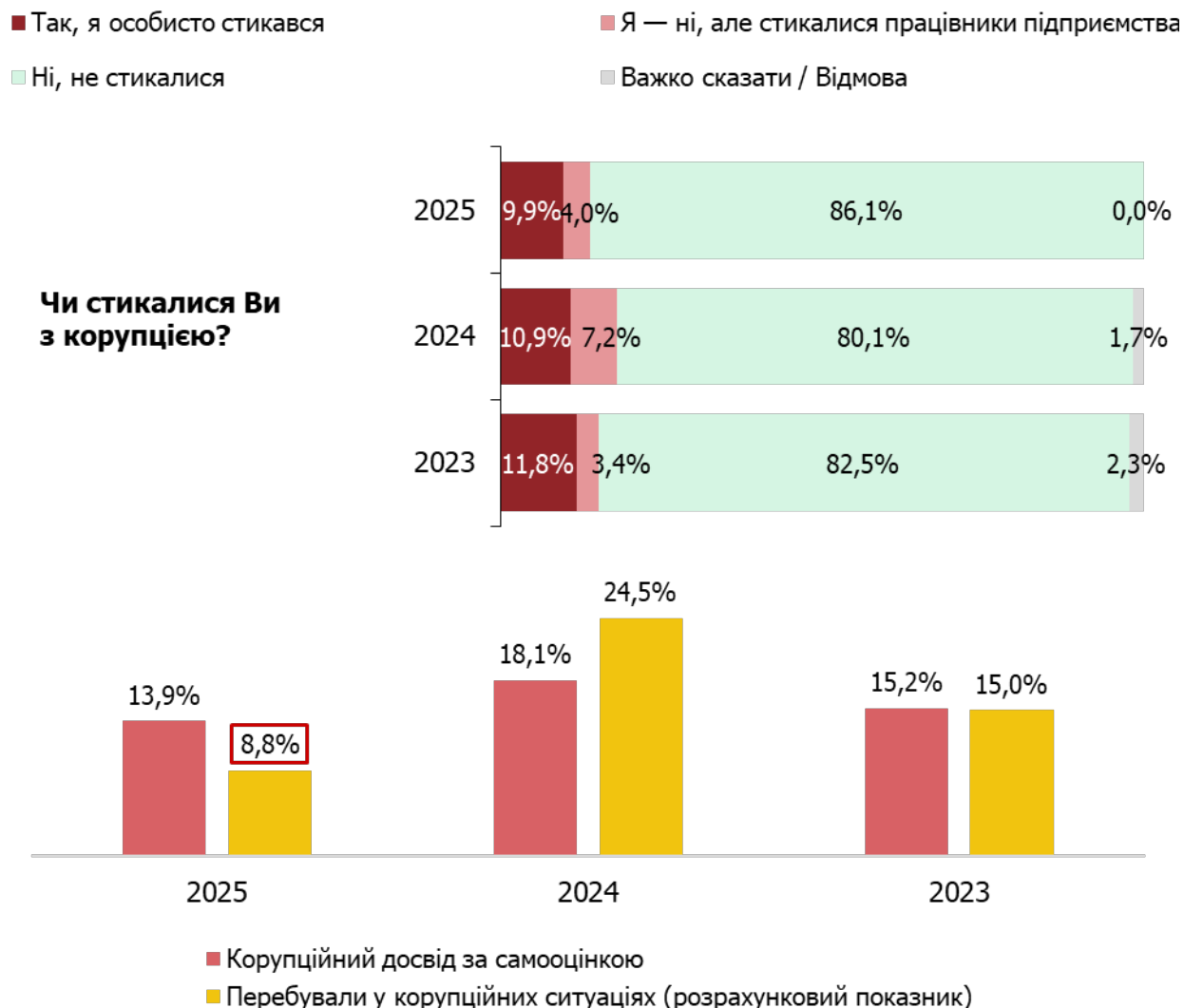
Відповідаючи на *пряме запитання*, чи *стикалися з корупцією* під час контактів з представниками судових органів, ствердно відповіли **13,9%** підприємців. Цей показник *самооцінки* корупційного досвіду представників бізнесу знизився на 4,2 в.п. порівняно з 2024 роком, але зміни не є статистично значущими (рис. 2.3.21).

Водночас показник *перебування в конкретних контактних ситуаціях* з ознаками корупції становить **8,8%** респондентів. Це найнижче значення за весь час спостережень, порівняно з 2024 роком зафіксовано статистично значуще *зменшення* більше ніж у 2,5 рази (з 24,5% у 2024 році).

Розрив між самооцінкою корупційного досвіду та повідомленнями про перебування у конкретних ситуаціях, на відміну від 2024 року, змістився на користь самооцінки. Таким чином, близько 5,1% опитаних заявляли про наявність корупційного досвіду, однак не співвідносили його із запропонованими для оцінки контактними ситуаціями. Це може свідчити про те, що запропонований перелік типових контактних ситуацій не повною мірою охоплює всі формати взаємодії з судовими органами, які респонденти сприймають як корупційні. Відповідно, інструментарій їх вимірювання доцільно надалі уточнювати та розширювати в межах наступних хвиль дослідження.

¹ Довідково: До 2023 року заміри рівня корупції здійснювалися щодо судової системи загалом – без розмежування взаємодії із судовими органами та органами виконання судових рішень. У 2023 році ці сфери були розділені, і респонденти відповідали на відповідні запитання окремо. У 2025 році корупційний досвід у сфері виконання судових рішень не досліджувався.

Рис. 2.3.21. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Серед ситуацій, у яких відбувався контакт підприємств із судовою системою, «лідером» залишається **судовий розгляд господарських справ**, стороною в яких є підприємство: **8,0%** респондентів із тих, хто взаємодіяв (контактував) із представниками судових органів, повідомили про наявність ознак корупції саме у такій ситуації (рис. 2.3.22). Ця ситуація очолює рейтинг корупційних практик третій рік поспіль, попри незначне зниження порівняно з 2024 роком (12,4%).

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) / Ваше підприємство з корупцією при зустрічі (контакті) з представниками) з представниками судових органів (без врахування контактів з представниками органів виконання судових рішень) протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=95; загальна + додаткова – N=155. .
Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±7,9 в.п.

Рис. 2.3.22. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги...

за послуги, пов'язані з судовим розглядом господарських справ, стороною в яких є Ваше підприємство	2025	8,0%
	2024	12,4%
	2023	10,1%
за послуги, пов'язані з судовим розглядом адміністративних справ щодо визнання протиправними нормативно-правового або індивідуального акта (рішення), дій чи бездіяльності органу влади чи його посадової особи	2025	3,0%
	2024	3,4%
	2023	4,9%
за ускладнення діяльності іншого підприємства за рахунок використання засобів забезпечення позову у господарському та цивільному провадженні (арешт майна, заборона дій щодо майна, зупинення митного оформлення товарів тощо)	2025 ↓	1,9%
	2024	10,8%
	2023	7,0%
за послуги, пов'язані з розглядом справ щодо процедури санації (банкрутства) підприємства	2025	1,1%
	2024	3,9%
	2023	6,4%
для уникнення (зменшення) відповідальності за правопорушення, скоєне представниками Вашого підприємства та яке пов'язане з його господарською діяльністю	2025	1,1%
	2024	2,6%
	2023	6,0%

Друге місце посідають ситуації, пов'язані з **судовим розглядом адміністративних справ щодо визнання протиправними** нормативно-правового або індивідуального акта (рішення), дій чи бездіяльності органу влади чи його посадової особи: про корупційний досвід у цій взаємодії повідомили **3,0%** опитаних (у 2024 році – 3,4%).

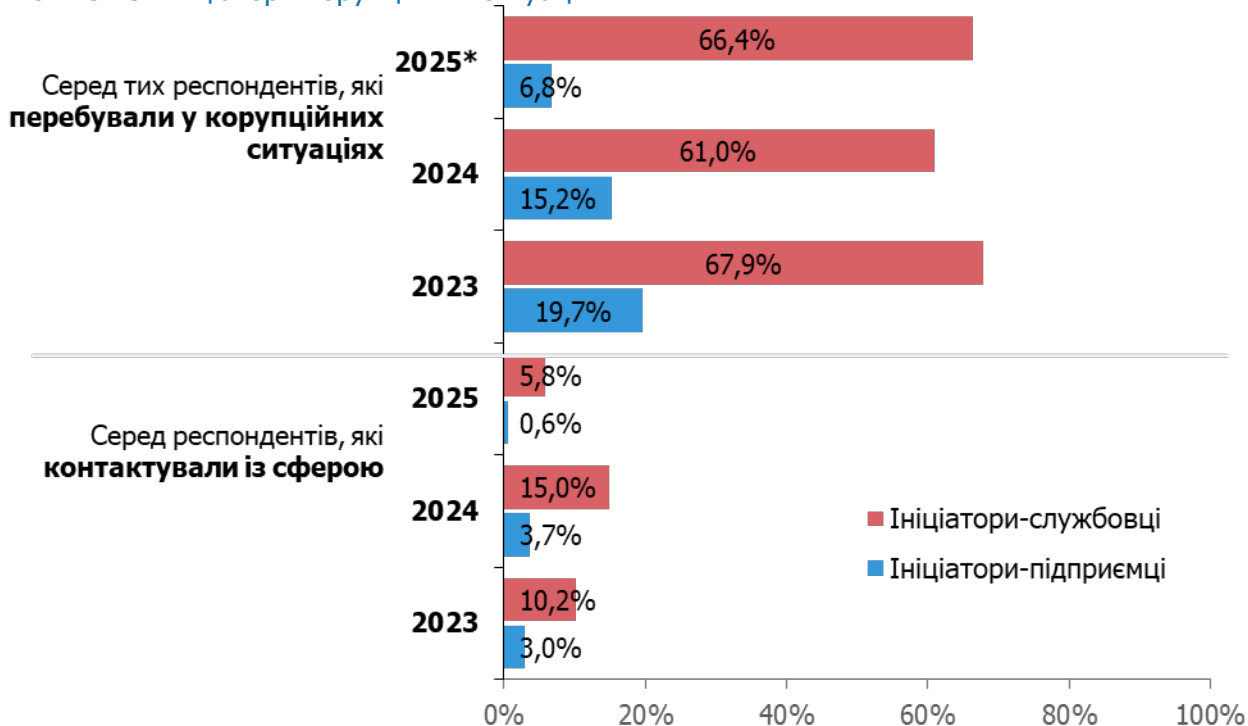
Водночас статистично значуще скоротилась частка респондентів, які повідомили про такі корупційні прояви, як здійснення неофіційних платежів або надання послуг службовцям за **ускладнення діяльності іншого підприємства за рахунок використання засобів забезпечення позову в господарському та цивільному провадженні**: лише **1,9%** серед тих, хто контактував із цією сферою у 2025 році, проти 10,8% у 2024 році. Про решту запропонованих ситуацій повідомили по 1,1% респондентів.

Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме був її *ініціатором в кожній ситуації* (відвідувачі чи представники судової системи), провести не вдалося.

Загалом у 2025 році лише **0,6% підприємців**, які контактували з представниками судових органів, повідомили, що вони самі **ініціювали** корупційні відносини принаймні в одній із ситуацій (рис. 2.3.23). Порівняно з 2024 роком значущих змін за цим показником не зафіксовано.

¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зустрічі (контакті) з представниками судових органів (без врахування контактів з представниками органів виконання судових рішень?»

Рис. 2.3.23. Ініціатори корупційних ситуацій

* База недостатня для надійного аналізу (n=13)

Якщо розглядати лише тих підприємців, які перебували у контактних ситуаціях з ознаками корупції, частка «ініціаторів» серед них становила **6,8%** (у 2024 році – 15,2%).

Про ініціативу з боку **представників судових органів** у 2025 році повідомили **5,8%** респондентів, які мали контакти із судовою сферою (у 2024 році – 15,0%). Серед респондентів, які перебували у корупційних ситуаціях, частка таких відповідей становить **66,4%** (у 2024 році – 61,0%).

Варто зауважити, що оцінювати статистичну значущість змін у структурі ініціаторів корупційних взаємодій (як з боку підприємців, так і представників судової системи) порівняно з попереднім дослідженням недоцільно з огляду на малу чисельність підвибірки респондентів, які повідомили про перебування у таких ситуаціях.

Відновлення (відбудова) України

Сфера відновлення (відбудови) України у 2025 році досліджувалась вперше. Контакти бізнесу з цією сферою наразі є обмеженими: лише **4,6%** опитаних повідомили, що зверталися до органів влади, установ та організацій з питань відновлення (відбудови) України чи були залучені до таких процесів¹.

На *пряме запитання* про те, чи *стикались з корупцією*, ствердно відповіли **12,7%** респондентів (рис. 2.3.24). Цей показник включає 8,4% респондентів, які стикалися з корупцією особисто і 4,3% – тих, які повідомили, що з корупцією стикалися працівники підприємства.

Про *перебування в конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, повідомили **10,1%** опитаних. Незначна різниця між цими показниками у 2,6 в.п. свідчить про те, що респонденти переважно чітко оцінюють свою участь у корупційних взаємодіях у межах сфери відновлення (відбудови).

Методологічне застереження. З огляду на те, що сфера відновлення (відбудови) України досліджувалась вперше, а кількість респондентів, які мали відповідні контакти, є відносно невеликою, отримані показники корупційного досвіду та частоти корупційних ситуацій (які далі наводяться в цьому розділі), не слід трактувати як остаточні або стабілізовані оцінки. Значення показників супроводжуються підвищеною похибкою та відображають радше первинну картину проявів корупційних ризиків у цій сфері. Водночас результати формують базову емпіричну основу для подальшого моніторингу та поглибленого аналізу, з урахуванням очікуваного розширення участі бізнесу у процесах відновлення (відбудови) України в наступні роки.

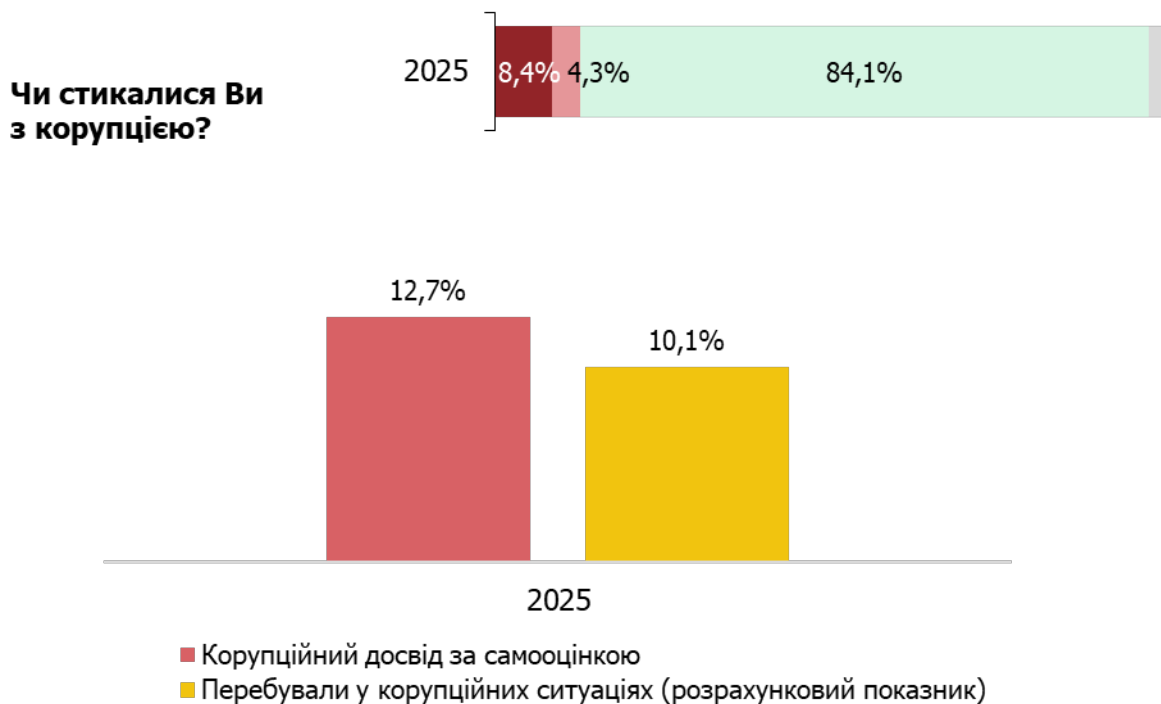
¹ У межах цього дослідження контакти та залучення представників бізнесу до сфери відновлення (відбудови) України аналізувалися у двох основних аспектах:

- діяльність, пов'язана зі **сприянням з боку державних органів** (установ, організацій) щодо **відновлення або відшкодування збитків зруйнованого / пошкодженого майна та інфраструктури підприємства**, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, а також із наданням пільг, кредитів, допомог, грантів тощо для відновлення та/або покращення діяльності підприємства;

- **участь підприємства в інфраструктурних, соціальних, житлових та інших проєктах з відновлення (відбудови) України** (наприклад: участь у будівництві шкіл, лікарень, житлових будинків, об'єктів енергетики, мереж газо- / водопостачання, промисловості тощо, зруйнованих в результаті бойових дій, ракетних обстрілів, облаштування тимчасового житла для ВПО; будівництво нових об'єктів інфраструктури для соціально-економічного зростання тощо).

Рис. 2.3.24. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою) ¹

- Так, я особисто стикався
- Я — ні, але стикалися працівники підприємства
- Ні, не стикалися
- Важко сказати / Відмова

Серед ситуацій, що несуть найбільше корупційне навантаження у сфері відновлення (відбудови) України, **лідером** є неофіційні платежі або послуги за сприяння у виборі підприємства **переможцем у публічних закупівлях** для реалізації проектів у цій сфері (рис. 2.3.25). Про такий досвід повідомили **6,9%** опитаних.

Друге місце поділили дві корупційні ситуації: **укладання прямого договору на закупівлю робіт або послуг поза конкурентною процедурою закупівель** – **4,4%** та **фіксація факту знищення або пошкодження майна** та/або доведення причинно-наслідкового зв'язку із бойовими діями – **4,2%**.

Про неофіційні платежі або послуги за **встановлення необґрунтовано завищених цін на товари, послуги або роботи, які надає підприємство**, під час проведення публічних закупівель у сфері відновлення/відбудови повідомили **3,1%** респондентів.

Найменша частка опитаних (**2,4%**) повідомили про корупційний досвід у ситуації **сприяння у співпраці та отриманні коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних грантів** тощо.

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) / Ваше підприємство з корупцією при зверненні (контакті) до органів влади, установ та організацій з питань відновлення (відбудови) України або залучення до процесів відновлення (відбудови) України протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=55.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує ±13,2 в.п. .

Рис. 2.3.25. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою) ¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

сприяння у виборі Вашого підприємства переможцем у публічних закупівлях для реалізації проєктів у сфері відновлення (відбудови) України	2025	6,9%
укладання з Вашим підприємством прямого договору на закупівлю товарів / робіт / послуг без проведення конкурентної процедури закупівель відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі»	2025	4,4%
фіксацію факту знищення / пошкодження майна Вашого підприємства в результаті збройної агресії РФ та/або доведення причинно-наслідкового зв'язку між бойовими діями та знищенням / пошкодженням майна	2025	4,2%
встановлення необґрунтовано завищених цін (вартості) на товари / послуги / роботи, що надає Ваше підприємство, під час проведення публічних закупівель у сфері відновлення (відбудови) України (<i>очікується, що Ваше підприємство буде переможцем тендеру</i>)	2025	3,1%
сприяння у співпраці та отриманні коштів МТД, міжнародних грантів, допомог тощо від міжнародних організацій, донорів на реалізацію проєктів з відновлення (відбудови) України, які будуть спрямовані для відновлення / розвитку Вашого підприємства	2025	2,4%

Нижче наведено перелік ситуацій, які також досліджувалися в межах опитування, проте жоден респондент не зазначив, що стикався з ними на практиці:

- **необґрунтоване завищення оцінки завданих збитків (шкоди) та/або визначення упущеної вигоди** для підприємства внаслідок збройної агресії РФ з метою збільшення суми відшкодування;
- **отримання пільгового кредитування** для підприємства на відновлення частково або повністю зруйнованих внаслідок бойових дій виробничих потужностей (наприклад, державна програма «Доступні кредити 5–7–9%» тощо);
- вирішення питання **отримання державної допомоги в переміщенні** потужностей підприємства із зони бойових дій до безпечних регіонів України (державна програма релокації підприємств);
- **отримання грантів** для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва (наприклад, урядовий проєкт «єРобота» тощо);
- **фіктивне встановлення (визначення, надання) пільг** для товарів / послуг / робіт, що надає підприємство, у сфері відновлення (відбудови) України, без подальшої реальної участі підприємства у процесах відновлення (відбудови) України;
- **надання попередньої оплати** (авансування) за постачання товарів, виконання робіт / послуг у сфері відновлення (відбудови) України підприємству, у т.ч. у більшому розмірі та/або на довший строк погашення;
- **підписання актів приймання-передачі** товарів / робіт / послуг, **актів виконання робіт / послуг** у сфері відновлення (відбудови) України, у разі їх неповного та/або неякісного надання / виконання.

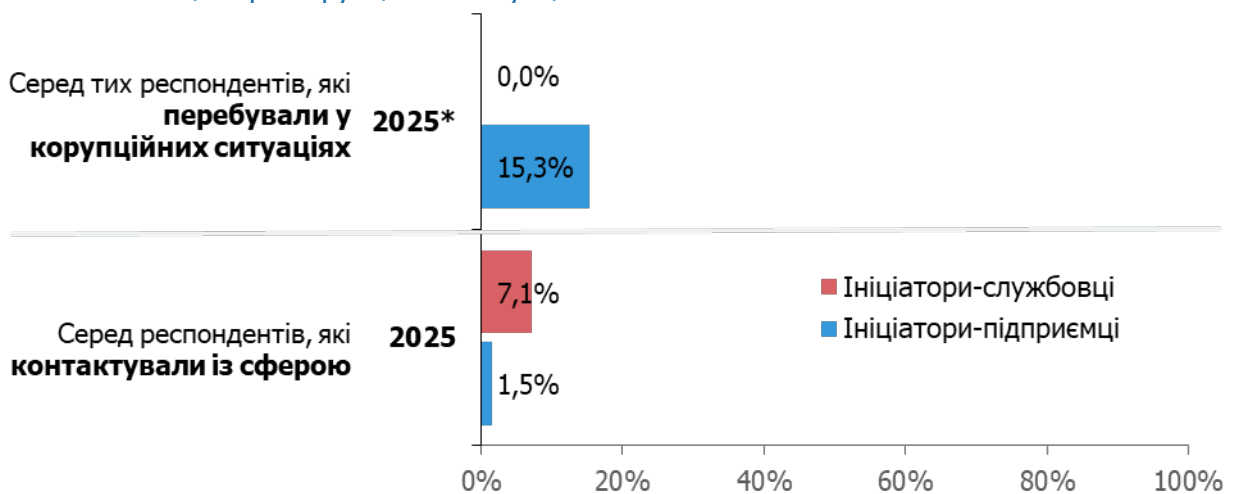
¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників підприємства (як його представників) такі ситуації при зверненні (контакті) до органів влади, установ та організацій з питань відновлення (відбудови) України або залученні до процесів відновлення (відбудови) України?»

Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз щодо того, хто саме був *ініціатором* (підприємці чи службовці), у розрізі конкретних ситуацій провести не вдалося.

Загалом серед опитаних, які *контактували* із сферою відновлення (відбудови), **1,5%** зазначили, що саме **представники підприємств** виступали **ініціаторами** корупційних відносин, тоді як **7,1%** повідомили про ініціативу з боку **представників державних органів** (рис. 2.3.26).

Водночас через невелику кількість респондентів, які повідомили про *перебування в корупційних ситуаціях* (n=6), результати щодо ініціаторів слід розглядати виключно як описові та такі, що не дають підстав для узагальнень: у межах цієї підгрупи лише один респондент зазначив ініціативу *з боку підприємців*, а випадків ініціативи з боку службовців не зафіксовано.

Рис. 2.3.26. Ініціатори корупційних ситуацій

* База недостатня для надійного аналізу (n=6)

Публічні закупівлі

Сфера публічних закупівель у 2025 році також досліджувалась вперше. Ця сфера належить до тих, з якою представники бізнесу контактують досить часто: **20,7%** опитаних підприємців повідомили, що брали участь у публічних закупівлях.

На *пряме запитання* про те, чи *стикались з корупцією*, ствердно відповіли **12,0%** респондентів (рис. 2.3.27). Цей показник охоплює як тих, хто стикався з корупцією особисто (7,2%), так і тих, хто не мав власного досвіду, але повідомив про такий досвід працівників свого підприємства (4,8%). Про *перебування у конкретних контактних ситуаціях*, що містили ознаки корупції, повідомили **13,5%** опитаних. Невелика різниця між цими показниками у 1,5 в.п. свідчить про те, що респонденти переважно можуть чітко ідентифікувати власну участь у корупційних взаємодіях у сфері публічних закупівель.

Рис. 2.3.27. Корупційний досвід у сфері загалом (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Слід зауважити, що *корупційний досвід* у сфері публічних закупівель має *виразно розпорошений характер*: респондентам пропонувався широкий перелік можливих ситуацій, і жодна з них не домінує однозначно (рис. 2.3.28). Це свідчить про те, що корупційні практики

¹ Питання: «Чи стикалися Ви (як керівник / представник підприємства) з корупцією під час участі у публічних закупівлях протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?»

Кількість респондентів: загальна вибірка – N=252.

Статистична похибка для показників у цій сфері не перевищує не перевищує $\pm 6,2$ в.п. .

у цій сфері проявляються не в 1–3 типових схемах, а проявляються в різних формах і на різних етапах процедур закупівель.

Утім, серед ситуацій, які несуть найбільше корупційне навантаження, є два **лідери**: штучне **завищення очікуваної вартості або обсягів** предмета закупівлі з метою подальшої передачі вигоди («надання відкату») – **7,7%** та встановлення **дискримінаційних умов тендерної документації**, орієнтованої на заздалегідь визначеного учасника – **7,6%**. Інші ситуації формують групу з близькими показниками на рівні 4–5%: встановлення **дискримінаційних умов** у проекті договору з використанням електронного каталогу, орієнтованого на заздалегідь визначеного учасника (**5,2%**), укладення **прямого договору** без належного обґрунтування (**4,5%**), умисне **штучне дроблення предмета закупівлі** (**4,2%**) та необґрунтована **відміна замовником процедури закупівлі** (**4,0%**).

Решта ситуацій згадувались рідше – від 1,1% до 3,5%.

Рис. 2.3.28. Корупційний досвід у розрізі ситуацій, які могли виникати при зверненні (% тих, хто взаємодіяв із сферою)¹

Робили неофіційні платежі службовцю (грошові кошти або подарунки) або надавали йому послуги за...

штучне завищення очікуваної вартості або обсягів предмета закупівлі з метою подальшої передачі частини вигоди замовнику («надання відкату»)	2025	7,7%
встановлення дискримінаційних умов тендерної документації, орієнтованої на заздалегідь визначеного учасника – Ваше підприємство	2025	7,6%
встановлення дискримінаційних умов у проекті договору про закупівлю, що укладається з використанням електронного каталогу , орієнтованих на заздалегідь визначеного учасника – Ваше підприємство	2025	5,2%
укладення прямого договору без належного обґрунтування (у зв'язку з воєнним станом)	2025	4,5%
умисне штучне дроблення предмета закупівлі для можливості укладення прямих договорів	2025	4,2%
необґрунтовану відміну замовником процедури закупівлі (у разі, якщо Ваше підприємство не обрано переможцем процедури закупівлі)	2025	4,0%
необґрунтоване відхилення тендерн. пропозицій інших учасників процедури закупівлі (<i>надання переваги Вашому підприємству під час розгляду тендерних пропозицій – для вибору Вашого підприємства переможцем закупівлі</i>)	2025	3,5%
ігнорування недоліків / недостовірної інформації у тендерн. пропозиціях , наданих Вашим підприємством (<i>надання переваги Вашому підприємству під час розгляду тендерних пропозицій – для вибору Вашого підприємства переможцем закупівлі</i>)	2025	3,2%
закупівлю неякісних товарів / робіт / послуг, які відрізняються або не відповідають вимогам тендерн. документації, або недопостачання товарів / робіт / послуг, приймання продукції, яка не відповідає умовам договору, тощо	2025	2,2%
умисне необґрунтоване укладення додатк. угод до договору про закупівлю (внесення змін до договору), що призвело до зниження якості предмета закупівлі без зміни його вартості або зменшення фактичних виграт виконавця	2025	1,6%
умисне необґрунтоване укладення додаткових угод до договору про закупівлю (внесення змін до договору) щодо збільшення вартості товарів / послуг / робіт тощо	2025	1,1%

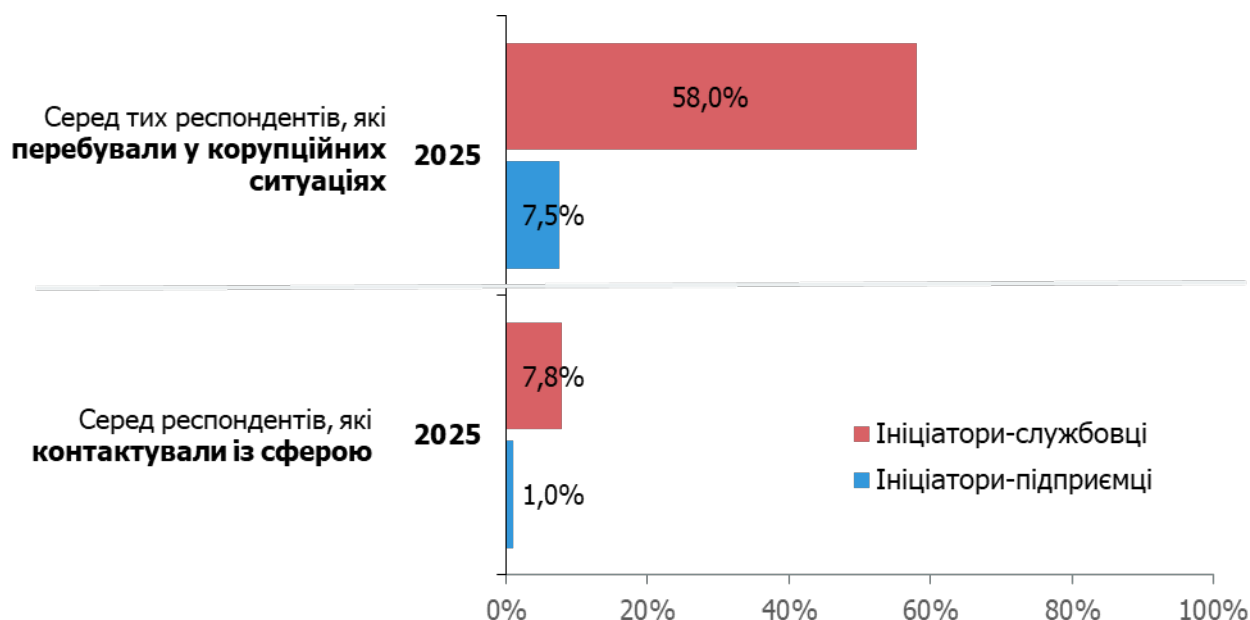
¹ Питання: «Чи виникали у Вас / працівників Вашого підприємства (як його представників) такі ситуації під час участі у публічних закупівлях протягом останніх 12-ти місяців?»

Через недостатню кількість відповідей про кожну окрему корупційну ситуацію статистичний аналіз того, хто саме виступав *ініціатором* (підприємці чи службовці) в цій конкретній ситуації, провести не вдалося.

Загалом **1,0% представників підприємств**, які *контактували* зі сферою публічних закупівель, повідомили, що самі виступили **ініціаторами** корупційних відносин (рис. 2.3.29). Серед респондентів, які *перебували у контактних корупційних ситуаціях*, ця частка становить **7,5%**.

Представники державних органів виступали **ініціаторами** корупційних ситуацій значно частіше. Про те, що від них вимагали неофіційні платежі або послуги за «вирішення питання», повідомили **7,8%** опитаних, які *контактували* із сферою, або **58,0%** серед тих, хто *перебував у контактних корупційних ситуаціях*.

Рис. 2.3.29. Ініціатори корупційних ситуацій

Таблиця 2.3.1. Узагальнена таблиця щодо дослідження корупційного досвіду бізнесу в сферах

Сфера	Рік	Корупційний досвід за самооцінкою*	Перебували в корупційних ситуаціях*			% респондентів, які стикалися зі сферою
			% респондентів	% респондентів, які виступали ініціаторами корупційних відносин	% респондентів, для яких корупційна ситуація виникла у зв'язку з вимогою	
Будівництво та земельні відносини	2025	34,6% ($\pm 6,6$)	27,9% ($\pm 6,3$)	3,2% ($\pm 2,5$)	19,3% ($\pm 5,5$)	↓8,6% ($\pm 1,6$)
	2024	27,9%	32,7%	5,0%	19,9%	12,5%
	2023	28,6%	23,5%	5,9%	16,9%	11,2%
	2022	32,5%	37,6%	7,3%	21,1%	8,5%
	2021	32,5%	40,3%	8,5%	22,4%	12,8%
Послуги енергетичних компаній (підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	2025	31,7% ($\pm 6,0$)	22,5% ($\pm 5,3$)	4,5% ($\pm 2,7$)	15,9% ($\pm 4,7$)	↑19,6% ($\pm 2,2$)
	2024	32,2%	30,9%	8,7%	20,6%	15,6%
	2023	26,6%	33,4%	5,8%	22,6%	16,5%
	2022	29,3%	24,0%	6,8%	16,1%	9,0%
	2021	29,0%	37,0%	6,8%	20,5%	15,5%
Забезпечення правопорядку та протидія злочинності (діяльність правоохоронних органів)	2025	26,8% ($\pm 6,1$)	27,5% ($\pm 6,1$)	5,2% ($\pm 3,1$)	17,1% ($\pm 5,2$)	10,4% ($\pm 1,7$)
	2024	28,5%	30,9%	6,4%	19,8%	12,8%
	2023	28,8%	23,5%	4,1%	16,3%	14,2%
	2022	18,6%	22,1%	3,0%	9,0%	14,0%
	2021	27,2%	32,0%	7,0%	16,1%	16,4%
Митна справа (митний контроль, оформлення митних документів для суб'єктів бізнесу)	2025	↓21,8% ($\pm 5,8$)	↓19,4% ($\pm 5,5$)	↓2,0% ($\pm 2,0$)	13,8% ($\pm 4,8$)	9,8% ($\pm 1,7$)
	2024	35,1%	39,3%	7,7%	22,2%	8,7%
	2023	35,2%	35,5%	6,8%	27,1%	10,9%
	2022	35,2%	33,0%	5,9%	22,1%	11,3%
	2021	42,8%	32,0%	2,7%	23,2%	8,0%
Державне регулювання та контроль у сфері господарської діяльності	2025	17,6% ($\pm 5,0$)	24,2% ($\pm 5,7$)	↑3,1% ($\pm 2,3$)	15,9% ($\pm 4,8$)	↓7,9% ($\pm 1,5$)
	2024	15,4%	24,5%	1,2%	21,5%	10,7%
	2023	24,5%	26,6%	3,3%	20,5%	11,2%
	2022	18,7%	24,8%	3,6%	17,5%	9,4%
	2021	27,2%	30,8%	3,6%	21,9%	17,5%

Сфера	Рік	Корупційний досвід за самооцінкою*	Перебували в корупційних ситуаціях*			% респондентів, які стикалися зі сферою
			% респондентів	% респондентів, які виступали ініціаторами корупційних відносин	% респондентів, для яких корупційна ситуація виникла у зв'язку з вимогою	
Оподаткування	2025	15,0% ($\pm 3,9$)	↓13,7% ($\pm 3,7$)	2,6% ($\pm 1,7$)	8,7% ($\pm 3,0$)	26,3% ($\pm 2,5$)
	2024	15,8%	20,2%	1,3%	12,6%	25,5%
	2023	13,1%	16,4%	2,2%	9,0%	30,3%
	2022	13,2%	14,9%	3,6%	7,3%	23,2%
	2021	13,2%	17,6%	4,0%	9,5%	26,3%
Судочинство	2025	13,9% ($\pm 5,4$)	↓8,8% ($\pm 4,5$)	0,6% ($\pm 1,2$)	5,8% ($\pm 3,7$)	↓7,6% ($\pm 1,5$)
	2024	18,1%	24,5%	3,7%	15,0%	10,1%
	2023	15,2%	15,0%	3,0%	10,2%	10,1%
Відновлення (відбудова) України	2025	12,7% ($\pm 8,8$)	10,1% ($\pm 8,0$)	1,5% ($\pm 3,2$)	7,1% ($\pm 6,8$)	4,6% ($\pm 1,2$)
Публічні закупівлі	2025	12,0% ($\pm 4,0$)	13,5% ($\pm 4,2$)	1,0% ($\pm 1,2$)	7,8% ($\pm 3,3$)	20,7% ($\pm 2,3$)

РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У межах цього дослідження збиралися дані для розрахунку індикаторів ефективності державної антикорупційної політики (індикатори 1–3), а також додаткових індикаторів ефективності системи запобігання і протидії корупції (4–5) відповідно до Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні:

1. Частка населення (представників бізнесу), яка негативно ставиться до корупційних проявів.
2. Частка населення (представників бізнесу), яка мала власний корупційний досвід.
3. Частка населення (представників бізнесу), яка спроможна бути викривачем корупції.
4. Частка населення (представників бізнесу), яка схвалює діяльність викривачів.
5. Частка населення, яка належно обізнана з гарантіями правового захисту викривачів.

У 2021 році підхід до індикаторів був змінений, а їхня кількість збільшена. Оскільки ці індикатори є цінними з огляду на можливість оцінювати зміни в ефективності реалізації державної антикорупційної політики в країні, показники за 2017 та 2020 роки були перераховані відповідно до оновленої методики там, де це було можливо.

3.1. Індикатор 1. Частка населення (представників бізнесу), яка негативно ставиться до корупційних проявів

Метою антикорупційної політики є формування та зростання частки населення, яке негативно ставиться до корупційних проявів. Цей індикатор вимірюється не через пряме запитання (наприклад, чи виправдовують громадяни / підприємці застосування корупційних практик для вирішення важливих для них справ), оскільки тоді б респонденти давали соціально бажані відповіді, і дані були б необ'єктивними. Замість цього у дослідженні було використано метод «прожективних ситуацій», тобто *респондентам (як населенню, так і підприємцям) пропонувалась* уявна ситуація отримання адміністративної послуги в органах державної влади чи місцевого самоврядування.

«Уявіть таку ситуацію. Ви звернулись до державної установи за довідкою, яка Вам терміново необхідна для вирішення особистої справи (для *бізнесу* – справи в інтересах підприємства). Вам повідомили, що термін її виготовлення – 30 днів, але Вам вона потрібна у найкоротший термін. Коли Ви вийшли з кабінету, то випадкова людина в коридорі Вам розповіла, що його сусід (для *бізнесу* – знайомий) отримав таку довідку наступного дня, сплативши 1000 гривень керівнику відділу, який видає такі довідки. Якими, ймовірніше за все, були б Ваші дії в такій ситуації?»

Респондентам пропонувалась можливість обрати найбільш імовірний варіант вирішення проблеми, що могла виникнути (нижче наведені формулювання з варіантів відповідей):

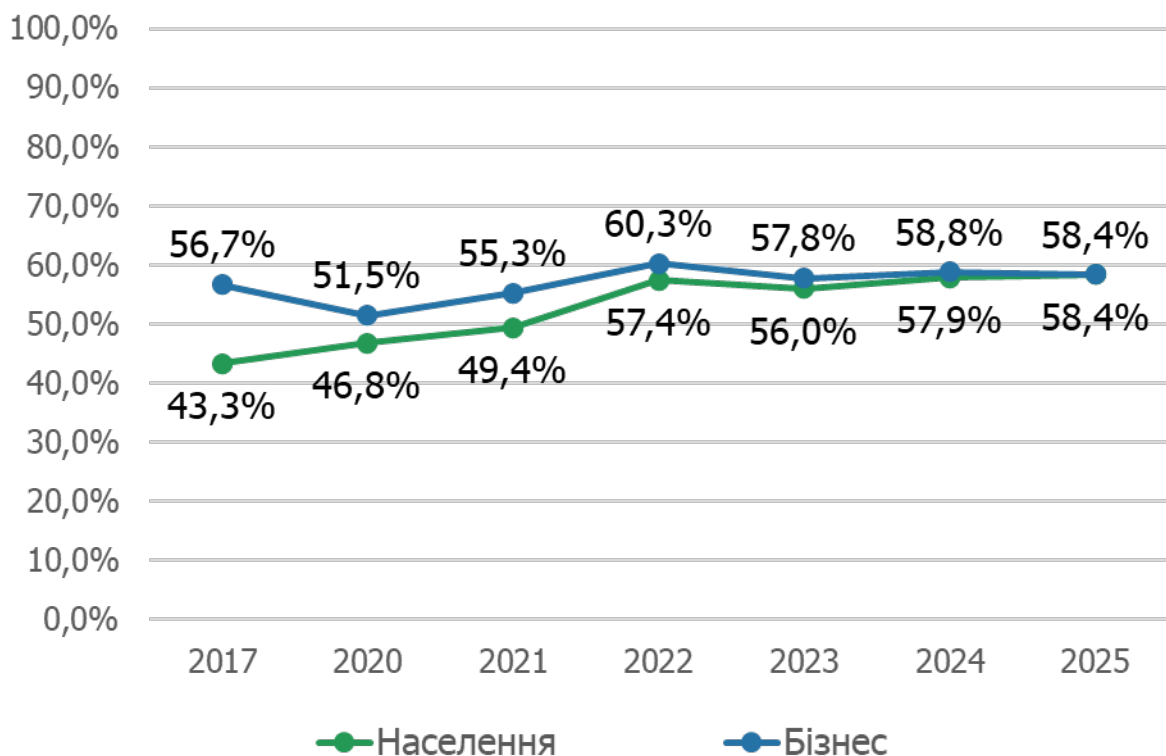
1. «Буду чекати 30 днів»
2. «Сплатив би 1000 гривень, але не маю коштів для цього»

3. «Шукав би знайомих чи близьких, які б допомогли пришвидшити отримання довідки»
4. «Сплатив би 1000 гривень»
5. «Написав би скаргу про корупцію в установі до органу вищого рівня»
6. «Написав би заяву до правоохоронних органів»
7. «Звернувся б до медіа (надав журналістам ці факти)»

Інформація та відповідні кількісні показники щодо **виявлення негативного ставлення респондентів до корупційних проявів** були отримані за результатами аналізу **відмов від корупційної моделі вирішення проблеми** в зазначеній прожективній ситуації.

До категорії осіб, які **відмовляються від корупційної моделі поведінки**, віднесені респонденти, що обрали варіанти відповіді: **1** (очікування за правилами) або **5–7** (викривання корупції) і при цьому не обрали корупційний шлях вирішення проблеми (варіанти 2–4).

Рис. 3.1.1. Індикатор 1. Частка населення (представників бізнесу), яка негативно ставиться до корупційних проявів

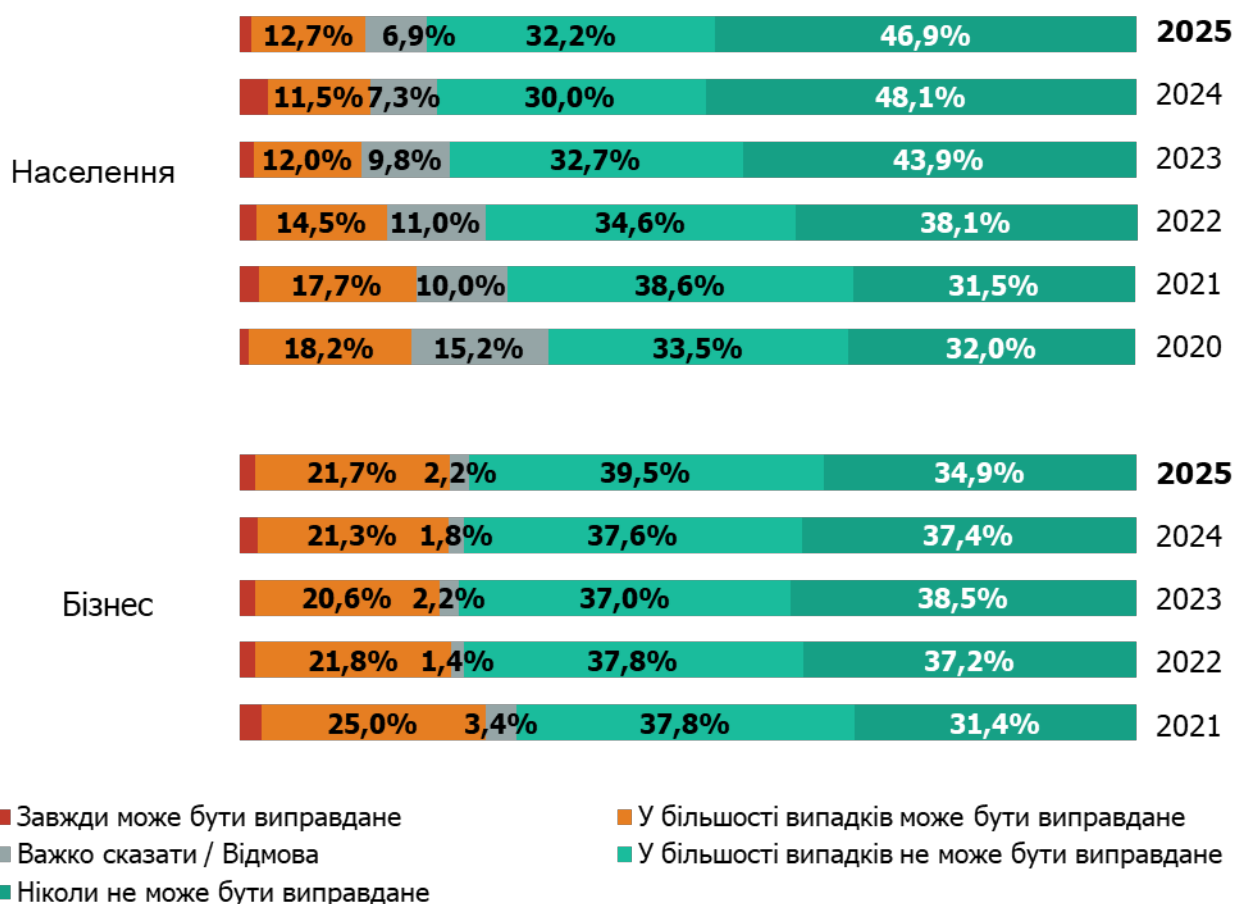
Протягом 2017–2022 років спостерігалось поступове **зростання** частки **населення**, яке **негативно ставиться до корупційних проявів**: якщо у 2017 році показник становив 43,3%, то у 2022 році збільшився на 14 в.п. порівняно з 2017 роком і досяг 57,4%. У 2023–2025 роках **показник стабілізувався на рівні 56–58%** і у 2025 році становить **58,4%** (без значущої динаміки порівняно з 2024 роком).

У 2023–2025 роках частка антикорупційно налаштованого **бізнесу** також стабілізувалася після зростання у 2022 році. Показник 2025 року становить **58,4%** (тобто є ідентичним показнику серед **населення**) і не зазнав змін порівняно з 2024 роком.

Таким чином, у 2023–2025 роках частки представників бізнесу і населення, які відмовляються від корупційної моделі поведінки, є *співставними*. Водночас показники як серед населення, так і серед бізнесу в 2022–2025 роках залишаються статистично значущо *вищими, ніж у 2021 році*.

На додаток до прожективної ситуації, що лежить в основі індикатора 1, у дослідженні також використано *пряме запитання*, спрямоване на оцінку частки респондентів, які *не виправдовують застосування корупційних практик* для вирішення справ, важливих для громадян / підприємств (рис. 3.1.2).

Рис. 3.1.2. Виправдування надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка, якщо це необхідно для вирішення важливої справи¹

Коли йдеться про більш загальне запитання: «*Чи може бути виправданим надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка?*» – населення загалом демонструє високий рівень декларованої неприйнятності корупції. Якщо враховувати сукупну частку відповідей «*у більшості випадків не може бути виправдане*» та «*ніколи не може бути виправдане*», то у 2025 році цей показник становить 79,1%.

Водночас жорстку позицію нульової толерантності, коли корупційний шлях вирішення справ ніколи не може бути виправданим, поділяють майже половина опитаних (**46,9%**) у вибірці

¹ Питання: «На Вашу думку, чи може надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для Вас справи (для бізнесу – важливої справи для підприємства, у якому Ви працюєте)?»

населення. Цей показник стабілізувався після статистично значущого зростання в 2022–2024 роках (зниження на 1,2 в.п. у 2025 р. порівняно до 2024 р. не є статистично значущим).

В аудиторії представників *бізнесу* частка тих, хто виправдовує корупційний шлях вирішення проблем, у 2025 році залишається на рівні 2023 року. Зокрема, 23,5% респондентів *повністю або частково виправдовують корупцію*, водночас **34,9%** представників бізнесу категорично *відкидають* цей спосіб для вирішення важливих справ. Сукупне значення показника (відповіді «у більшості випадків не може бути виправдане» та «ніколи не може бути виправдане») у 2023–2025 роках залишається статистично стабільним – на рівні 75% респондентів.

Водночас можна відзначити *незначний спадний тренд* у частці підприємців, які *ніколи не виправдовують* корупційний спосіб вирішення справ: у період 2023–2025 років відповідний показник *зменшився* з 38,5% до 34,9% (мінус 3,6 в.п.), однак ця динаміка не є статистично значущою. Таким чином, рівень нульової толерантності до корупції у бізнес-середовищі у 2025 році залишається загалом незмінним після статистично значущого зростання, зафіксованого у 2022 році, і потребує подальшого спостереження в динаміці.

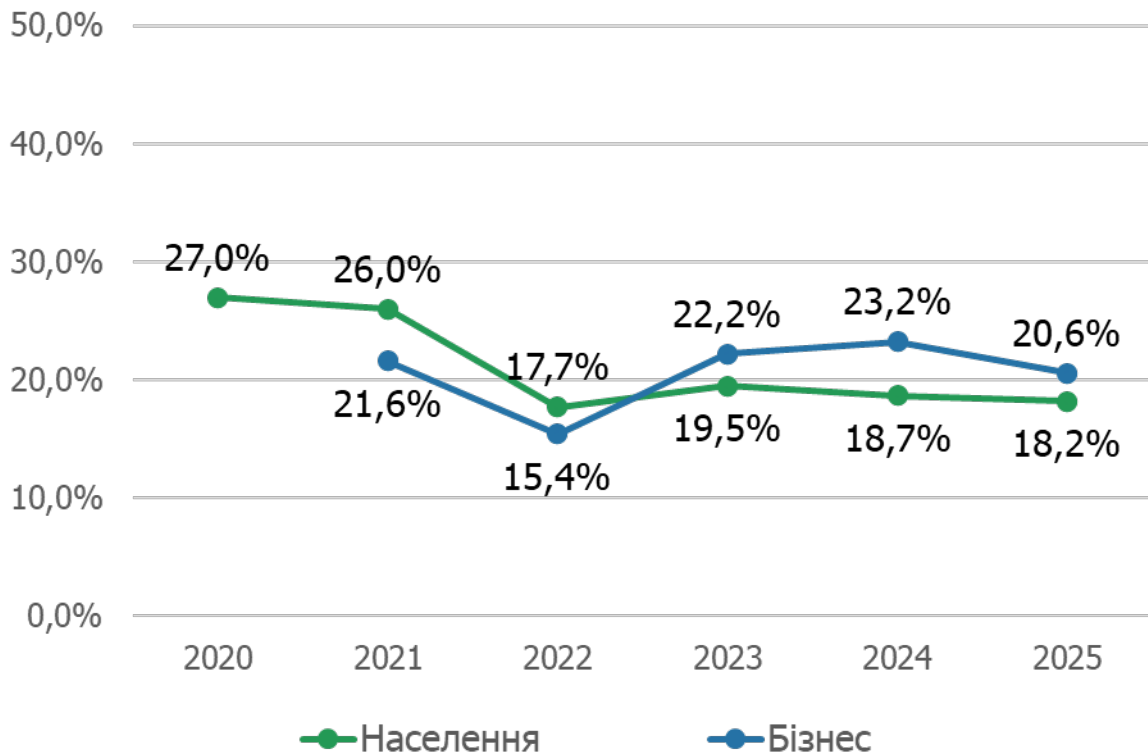
3.2. Індикатор 2. Частка населення (представників бізнесу), яка мала власний корупційний досвід

Індикатор власного корупційного досвіду є одним із базових для оцінки результативності антикорупційної політики, оскільки безпосередньо відображає рівень залученості населення і бізнесу до корупційних практик.

Для визначення індикатора використовується *пряме запитання* щодо *самооцінки респондентами їхньої залученості до корупції: чи стикалися вони з корупцією (давали або від них вимагали хабар, використовували зв'язки тощо) за останні 12 місяців, особисто або членами родини (чи працівниками підприємства в його інтересах – в опитуванні бізнесу)*. Результати за цим показником відображають *самосприйняття власного корупційного досвіду* населенням / підприємцями, тобто мають суб'єктивний «повідомчий» характер і можуть відрізнитись від реальних оцінок їхньої залученості до корупції (якщо аналізувати певні ситуації на предмет наявності корупційної складової відповідно до законодавства).

Цей показник у 2025 році для *населення* становить **18,2%** (різниця у 0,5 в.п. порівняно з 2023 роком не є статистично значущою). Таким чином, після статистично значущого зниження у 2022 році показник у 2022–2025 роках перебуває у фазі *стабілізації* (рис. 3.2.1).

Рис. 3.2.1. Індикатор 2. Частка населення (представників бізнесу), яка мала власний корупційний досвід¹

Серед *бізнесу* в 2023–2025 роках спостерігається стабілізація частки підприємств, які мали корупційний досвід, на рівні 20–23% після статистично значущого зростання у 2023 році. У 2025 році цей показник становить **20,6%**, зниження на 2,6 в.п. порівняно з 2024 роком не є статистично значущим. Водночас значення показника серед *бізнесу* залишається дещо вищим, ніж відповідний показник серед *населення*.

У межах індикатора 2 аналіз корупційного досвіду розширюється за рахунок оцінки поведінкових ситуацій, у яких респонденти стикалися з потенційною можливістю неформального вирішення питання, але обрали варіант не вдаватися до корупційних практик. Отже, респондентам було поставлено запитання: «*Чи потрапляли Ви протягом останніх 12 місяців у ситуацію, коли подарунок чи хабар могли б допомогти Вам у вирішенні питання, але Ви утрималися від такого способу розв’язання проблеми?*»

У 2025 році **12,1%** населення зазначили, що протягом останніх 12 місяців опинялися в ситуації, коли корупційний спосіб вирішення питання був можливим, але від нього свідомо утрималися (табл. 3.2.1). Загалом упродовж 2021–2025 років значення цього показника залишаються відносно стабільними – в межах 10–12%, без вираженої висхідної або низхідної динаміки.

¹ Питання: для *населення* – «Чи стикалися Ви з корупцією останні 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв’язки тощо?»; для представників *бізнесу* – «...в інтересах підприємства, у якому Ви працюєте?».

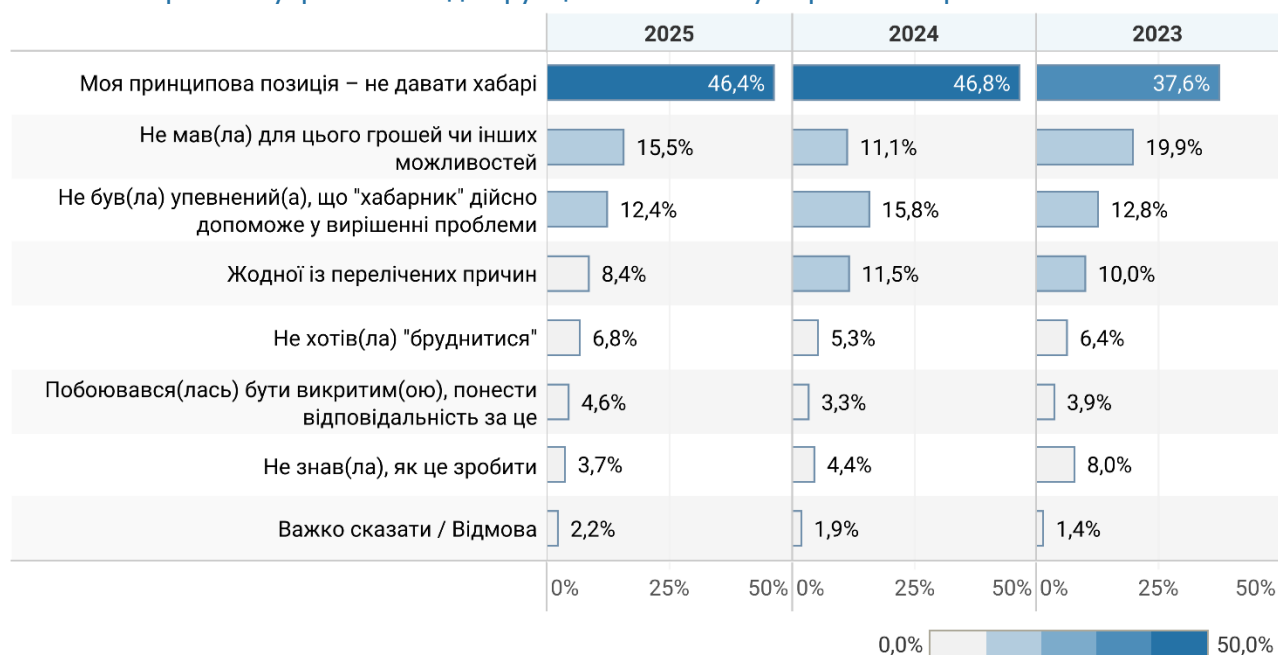
Табл. 3.2.1. Частка населення, яке перебувало у потенційно корупційних ситуаціях та утрималося від надання хабаря / подарунка як способу розв'язання проблеми¹

2021	2022	2023	2024	2025
12,4%	9,7%	10,5%	12,8%	12,1%

Деталізований аналіз даних показує, що частина респондентів, які мали корупційний досвід, пов'язаний як із пропонуванням, так і з вимаганням неправомірної вигоди, у потенційно корупційних ситуаціях обирали утримання від надання подарунка чи хабаря. Водночас співвідношення між загальною часткою осіб, які перебували в корупційних ситуаціях загалом (індикатор 2), і часткою тих, хто утримався від корупційного способу розв'язання проблеми, свідчить, що ця модель поведінки не є домінуючою та не охоплює всі типи корупційних ситуацій, з якими стикаються респонденти.

Для респондентів, які зазначили, що утрималися від корупційного способу розв'язання проблеми в потенційно корупційних ситуаціях, проаналізовано основні причини такого рішення (рис. 3.2.2).

Рис. 3.2.2. Причини утримання від корупційного способу вирішення проблем²

Більше половини респондентів, які утрималися від корупційного способу вирішення проблеми попри його можливість, пояснюють свою поведінку принциповими міркуваннями (у тому числі етичного характеру). Зокрема **46,4%** мають принципову позицію не давати хабарі, ще **6,8%**

¹ Питання: «Чи потрапляли Ви протягом останніх 12 місяців у ситуацію, коли подарунок чи хабар могли б допомогти Вам у вирішенні питання, але Ви утримались від такого способу розв'язання проблеми?»

² Питання: «Якою була причина, що стримала Вас від корупційного способу розв'язання проблеми?»

зробили це з *етичних міркувань* (не захотіли «бруднитися»), що разом формує групу так званих «принципових» респондентів.

Утім, частка тих, хто утримався від корупційного способу розв'язання проблеми не з принципових причин, а *через обмеження або сумніви щодо доцільності такого кроку*, залишається значною і становить понад третину респондентів. З них **15,5%** не мали для цього грошей чи інших можливостей, **12,4%** не були упевнені у тому, що «хабарник» справді допоможе у вирішенні проблеми, **4,6%** боялися бути викритими, а **3,7%** просто не знали, як саме це зробити.

Зауважимо, що незважаючи на те, що частка респондентів, які утрималися від хабаря в 2021–2025 роках не сильно варіювала і перебувала в межах 10–12%, структура причин такої поведінки зазнала помітних змін. Зокрема, частка *«принципових» респондентів зросла* з 44,0% в 2023 році до **52–53%** в 2024–2025 роках (ця динаміка є статистично значущою). Натомість частка тих, хто просто не змогли скористатися нагодою, становила 44,6% в 2023 році та статистично значуще *знизилася* до 34–36% в 2024–2025 роках.

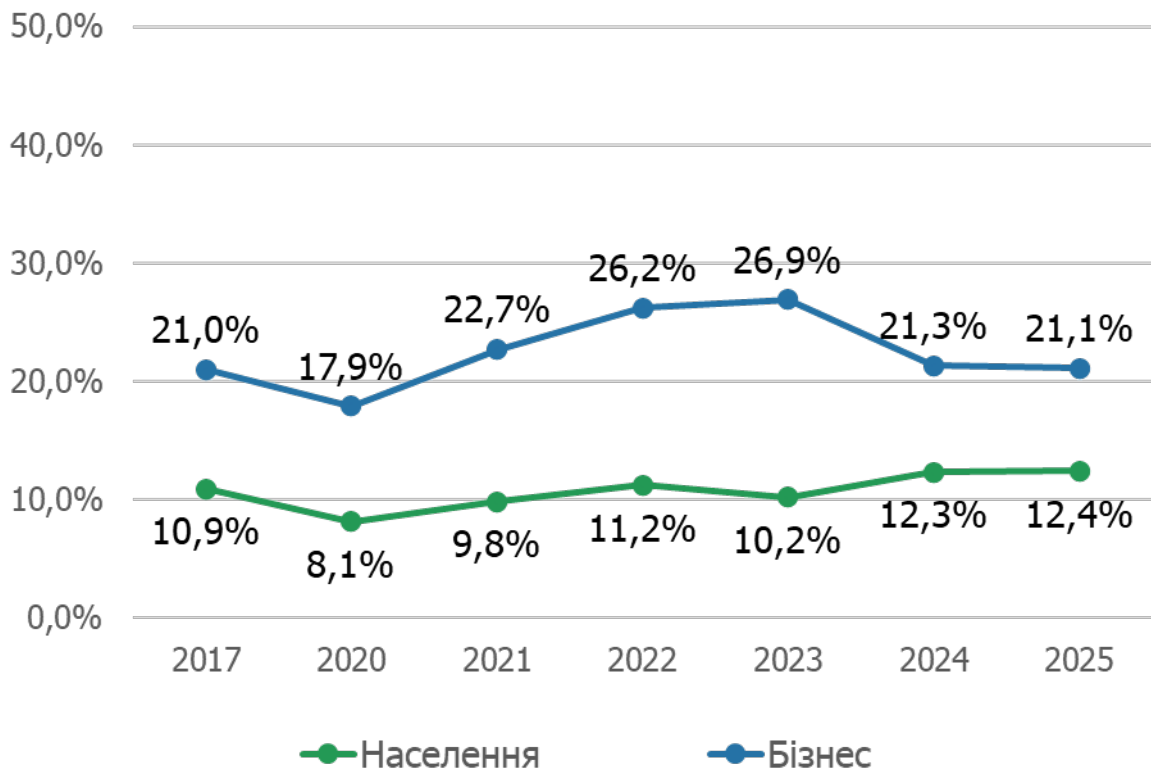
3.3. Індикатор 3. Частка населення (представників бізнесу), яка спроможна бути викривачем корупції

Це вимірювання спрямоване на оцінку спроможності громадян і представників бізнесу виступати *викривачами корупції* – тобто оцінку їхньої готовності обирати викривальну модель поведінки у потенційно корупційних ситуаціях, а також фактичного повідомлення про відомі їм корупційні прояви компетентним органам.

У межах цього дослідження проаналізовано частку населення та представників бізнесу, *готових повідомляти про факти корупційних проявів* (індикатор 3.1), а також частку осіб (з обох категорій опитаних), які *заявили про факти корупції, що мали місце стосовно них, компетентним органам* (індикатор 3.2).

Для визначення індикатора 3.1 використовується *прожективна ситуація*, як і в індикаторі 1, проте визначається *частка людей, яка вибрала викривальну модель поведінки* (варіанти відповіді: 5. «Написав би скаргу про корупцію в установі до органу вищого рівня», 6. «Написав би заяву до правоохоронних органів» або 7. «Звернувся б до медіа (надав журналістам ці факти)»).

Рис. 3.3.1. Індикатор 3.1. Частка населення (представників бізнесу), яка готова повідомляти про факти корупційних проявів

Індикатор 3.1 (частка респондентів, готових **повідомляти про факти корупційних проявів**) у 2025 році серед *населення* стабілізувався на рівні 2024 року (**12,4%**) після статистично значущого зростання в 2024 році порівняно з плато 2021–2023 років.

У *бізнес-середовищі* також спостерігається стабілізація показника на рівні 2024 року: частка підприємців, готових повідомляти про факти корупційних проявів, становить **21,1%**. Таким чином, готовність бізнесу повідомляти про корупцію у 2025 році відповідає рівню 2021 року після суттєвого зниження, зафіксованого у 2024 році.

Утім, незважаючи на протилежні короткострокові тренди (зростання серед населення і зниження серед бізнесу), представники *бізнесу* й надалі демонструють значно вищу готовність повідомляти про корупцію, ніж *населення*.

Додаткове пряме запитання («*Чи подали б Ви скаргу до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції?*») показує значно більшу частку потенційних викривачів (більш ніж удвічі порівняно з прожективною ситуацією): у 2025 році **28,3%** *населення* і **62%** *бізнесу* декларували готовність подати скаргу. Зауважимо, що цей показник може бути викривленим через соціальну бажаність відповіді «так».

Рис. 3.3.2. Готовність подати скаргу до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції (пряме запитання)¹

В аудиторії *населення* частка потенційних викривачів (28,3%) повернулася на рівень 2022–2023 років після значущого зростання в 2024 році. Порівняно з минулим роком зафіксовано статистично значуще зниження на 4,4 в.п.

В аудиторії *бізнесу* відсоток готових повідомляти про корупцію у 2025 році (62%) також, як і серед населення, знизився – на 2,8 в.п. порівняно з 2024 роком.

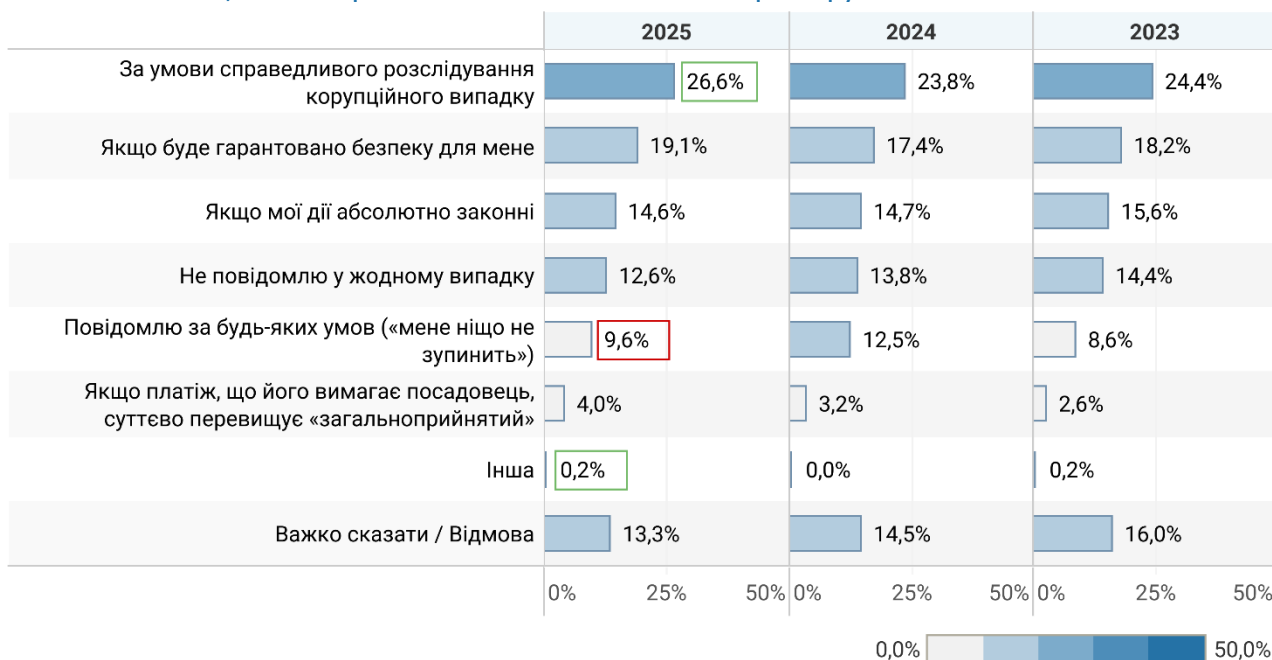
Водночас у бізнес-середовищі спостерігається тренд до зростання частки підприємців, які обирають відповідь «ні» на пряме запитання *щодо готовності подати скаргу*: в 2023 році їхня частка становила 30,2%, в 2024 році – 31,8% і в 2025 році – 34,9%. Хоча річна динаміка цього показника не є статистично значущою, різниця між 2023 і 2025 роком уже демонструє статистично значуще зниження, що свідчить про поступове послаблення готовності частини підприємців до викривання корупційних проявів.

Для з'ясування *причин готовності або неготовності* повідомляти про випадки корупції, населенню було запропоновано відповісти на запитання про те, за яких умов респонденти готові повідомляти про корупційні дії посадовців по відношенню до них. Результати наведено на рис 3.3.3.

¹ Питання: «Чи подали б Ви скаргу до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції?»

Це запитання фокусується не на загальній готовності до подання скарг, а на конкретних умовах і обставинах, за яких респонденти були б схильні реагувати на корупційні дії посадових осіб, що безпосередньо стосуються особисто респондентів.

Рис. 3.3.3. Умови, за яких респонденти повідомляли б про корупційні дії посадовця щодо них¹

Прикметно, що зростання частки населення, яке за результатами прямого додаткового запитання не готове повідомляти про факти корупції (рис. 3.3.2), корелює з суспільним запитом на справедливе розслідування корупційних справ. Зокрема, частка респондентів, які обрали відповідь «за умови справедливого розслідування корупційного випадку», зросла з 24,4% у 2023 році до **26,6%** у 2025 році (статистично значуща динаміка).

Ця умова за важливістю суттєво переважає гарантії безпеки для викривачів (19,1%).

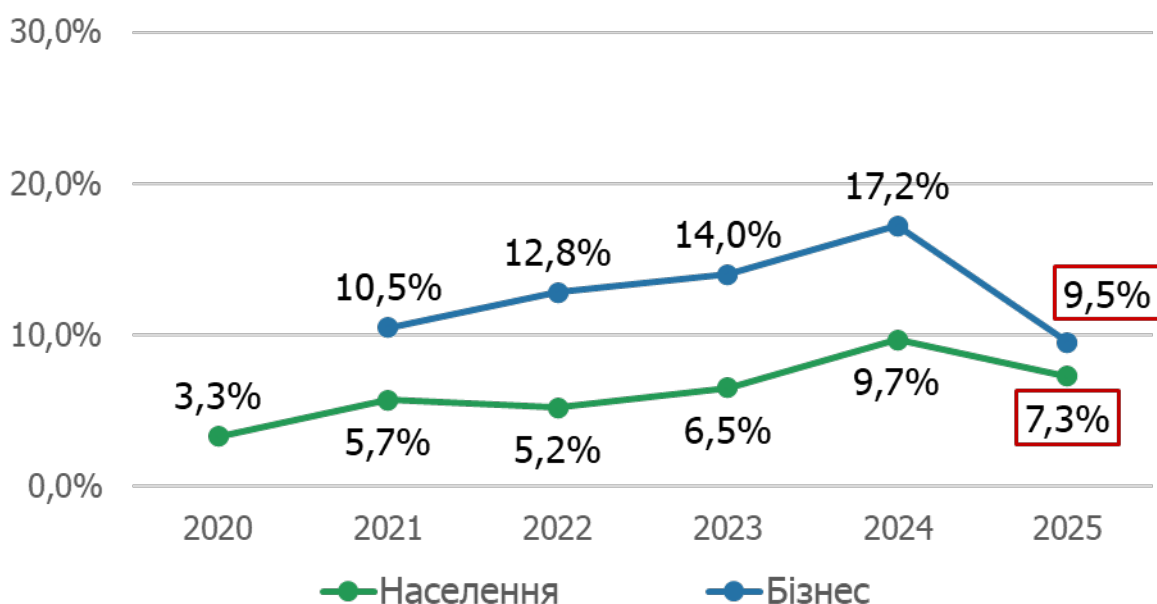
Водночас у 2025 році скоротилася частка респондентів, які готові повідомляти про корупцію за будь-яких умов: з 12,5% в 2024 році до **9,6%** в 2025 році (статистично значуще зменшення).

Цікаво, що лише невелика частка респондентів (**12,5%**) демонструє принципову неготовність повідомляти про випадки корупції, обираючи відповідь «Не повідомлю у жодному випадку». Це свідчить про те, що повна відмова від звернення до органів влади або правоохоронних органів не є домінуючою позицією в суспільстві. Для решти респондентів, які потрапляли у такі ситуації, існують умови, за яких вони готові бути викривачами, зокрема, це умова забезпечення справедливого розслідування корупційних справ і гарантій безпеки.

¹ Питання: «За яких умов Ви готові повідомити про корупційні дії посадовця по відношенню до Вас?»

Індикатор 3.2 визначається як частка респондентів, які зазначили, що, зіткнувшись із корупційною ситуацією, **подали скаргу до органів влади або до правоохоронних органів** (пряме запитання). У 2021–2024 роках цей показник залишався відносно низьким, однак у 2024 році вперше було зафіксовано статистично значуще зростання в обох аудиторіях частки осіб, які повідомляли про корупцію. Водночас результати 2025 року свідчать, що це зростання не закріпилося як стійка тенденція (рис. 3.3.4).

Рис. 3.3.4. Індикатор 3.2. Частка населення (представників бізнесу), яка заявила про факти корупції, що мали стосовно них місце, компетентним органам¹

У 2025 році зафіксовано статистично значуще **зниження** показника як серед *населення*, так і серед *представників бізнесу*. Так, серед *населення* частка респондентів, які заявили про факти корупції, що мали стосовно них місце, компетентним органам, **скоротилася до 7,3%** (падіння з 2024 року на 2,4 в.п. є статистично значущим).

Серед представників *бізнесу* динаміка є ще більш різкою: у 2025 році показник **зменшився майже удвічі** порівняно з 2024 роком і становить **9,5%**, що є **мінімальним значенням за всю історію спостережень** (динаміка є статистично значущою).

Таким чином, зафіксоване у 2024 році зростання частки викривачів, які фактично повідомляють про корупцію, у 2025 році змінилося суттєвим спадом. Це свідчить про ослаблення практичної готовності респондентів переходити від декларованої підтримки викривання до реальних дій – звернення до органів влади або правоохоронних органів. Особливо показовим є різке зниження цього показника в бізнес-середовищі, що може відображати зростання обережності, прагматичних ризик-розрахунків або недовіри до ефективності інституційних механізмів реагування в умовах воєнного часу.

¹ Питання (для тих респондентів, які при відповіді на пряме запитання повідомили, що стикалися з корупцією останні 12 місяців): «Чи подавали Ви (для бізнесу – як керівник / представник підприємства) скаргу до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції?»

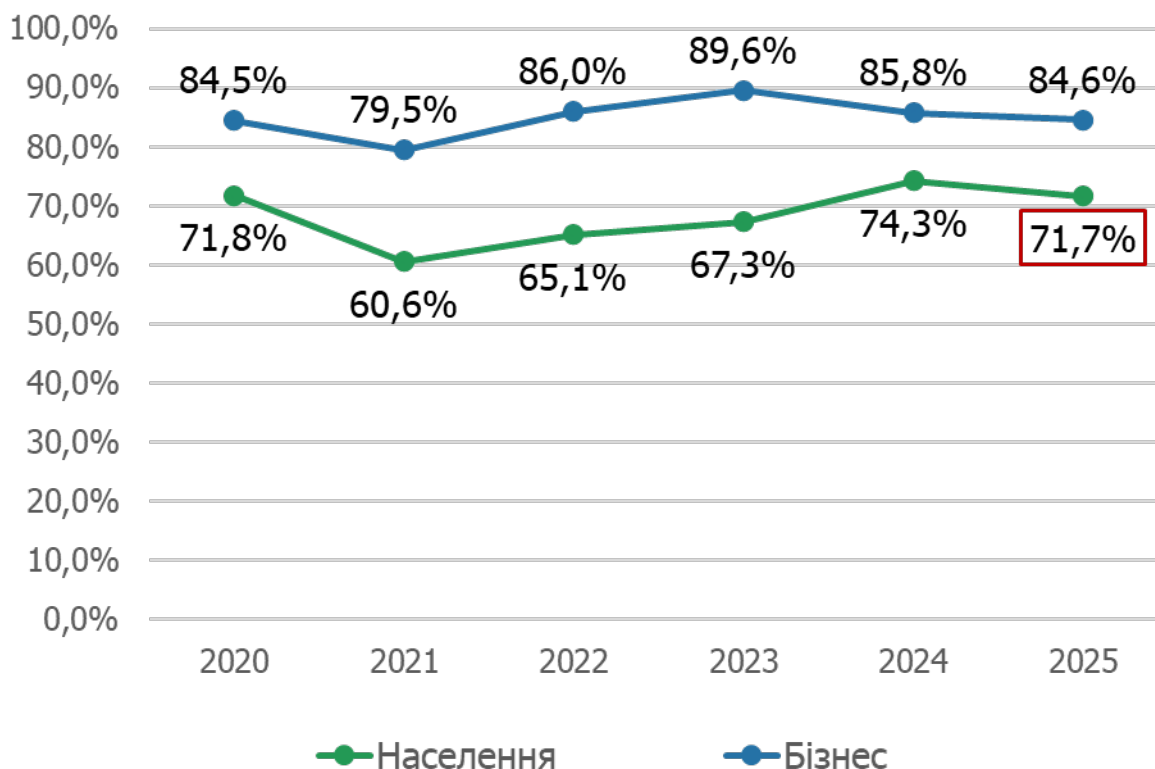
3.4. Індикатор 4. Частка населення (представників бізнесу), яка схвалює діяльність викривачів

У межах дослідження індикатор 4 відображає рівень схвалення діяльності викривачів серед населення та представників бізнесу. Відповідний показник визначається через пряме запитання «Яке Ваше ставлення до людей, які подають скарги (повідомлення) до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції?» за шкалою відповідей, що містить 5 варіантів (від «повністю засуджую» до «повністю схвалюю»). Кількісний показник отримується шляхом підсумовування часток відповідей респондентів «повністю схвалюю» і «скоріше схвалюю».

Частка такої групи респондентів в аудиторії населення статистично значуще *скоротилася* у 2025 році (на 2,6 в.п. щодо показника 2024 року) і становить **71,7%**. Утім, попри зниження порівняно до 2024 року, значення показника залишається вищим, ніж у 2021–2023 роках.

Серед *бізнесу* значення показника стабілізувалося на рівні **84,6%** (після статистично значущого зниження в 2024 році). Загалом *абсолютна більшість* як населення, так і бізнесу *схвалює діяльність викривачів*.

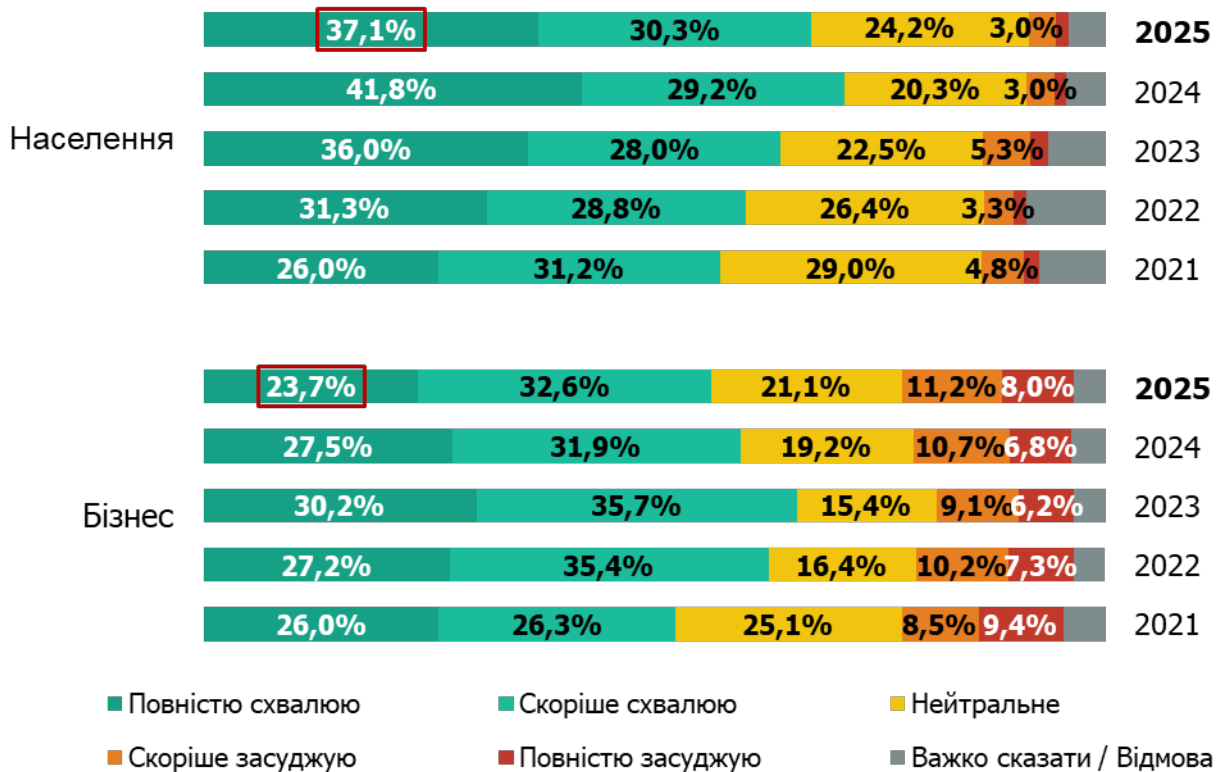
Рис. 3.4.1. Індикатор 4. Частка населення (представників бізнесу), яка схвалює діяльність викривачів¹

¹ Питання: «Яке Ваше ставлення до людей, які подають скарги (повідомлення) до органів влади або до правоохоронних органів у зв'язку з випадком корупції?»

Додатково для індикатора 4 аналізуються відповіді респондентів у прожективній ситуації: «Уявіть таку ситуацію. В організації (підприємстві), де Ви працюєте, Ваш колега повідомив компетентні органи про корупційний злочин, вчинений іншим співробітником. Яке Ваше ставлення до дій Вашого колеги?» (рис. 3.4.2).

Рис. 3.4.2. Прожеktivна ситуація: ставлення до дій колеги, який повідомив компетентні органи про корупційний злочин, вчинений іншим співробітником

Серед *населення* у 2025 році частка відповідей «повністю схвалюю» і «скоріше схвалюю» становить **67,4%**, що є *нижчим* показником порівняно з 2024 роком (71,0%). Це свідчить про послаблення рівня умовної підтримки дій викривачів у прожеktivних ситуаціях, що узгоджується із загальною динамікою зниження показника індикатора 4.

Зниження підтримки відбулося насамперед за рахунок статистично значущого скорочення частки респондентів, які обрали варіант відповіді «повністю схвалюю» – з 41,8% у 2024 році до **37,1%** у 2025 році (мінус 4,7 в.п.).

Серед представників *бізнесу* частка тих, хто схвалює дії колеги-викривача, продовжила зменшуватись другий рік поспіль, і становить **56,3%** (проти 59,5% у 2024 р.). Основний внесок у цю динаміку зробило статистично значуще скорочення частки відповідей «повністю схвалюю»: з 27,5% у 2024 році до **23,7%** у 2025 році (мінус 3,8 в.п.).

Зафіксована динаміка відповідей на додаткове прожеktivне запитання, що моделює ситуацію внутрішнього викривання, узгоджується з динамікою основного показника індикатора 4: після пікового значення у 2023 році рівень підтримки викривачів серед бізнесу знизився та упродовж останніх двох років залишається відносно стабільним.

Крім того, *бізнес* системно демонструє *нижчий рівень схвалення дій колеги-викривача у прожективній ситуації порівняно з декларативними відповідями* на пряме запитання щодо підтримки діяльності викривачів корупції (індикатор 4). У 2025 році розрив між цими показниками є суттєвим і становить 28,3 в.п., що може свідчити про більшу обережність або стриманість представників *бізнесу* у практичних сценаріях внутрішнього викривання.

Для *населення* цей розрив майже відсутній і становить лише 4,3 в.п., що може вказувати на більш *сталу позицію* щодо підтримки викривачів, незалежно від формату запитання – декларативного чи ситуаційного.

Узагальнений коментар щодо позиції респондентів з питань викривання корупції

Бізнес. Загалом сукупність зафіксованих тенденцій у бізнес-середовищі з питань викривання корупції формує комплексний і тривожний сигнал. Після зростання у 2021–2023 роках у 2024 році відбувся помітний злам: знизилася декларативна готовність підприємців повідомляти про корупційні прояви (індикатор 3.1), а у 2025 році також скоротилася частка бізнесу, що фактично заявляє про відомі їм випадки корупції компетентним органам (індикатор 3.2).

Паралельно спостерігається *зменшення* безумовної підтримки дій викривачів у прожективних ситуаціях та *зростання* частки підприємців, які, відповідаючи на пряме запитання, зазначають, *що не готові подавати скаргу*.

Така динаміка сукупності показників не обов'язково означає зростання толерантності до корупції. Радше це свідчить про посилення обережності або прагматичної стриманості бізнесу у взаємодії з державними інституціями в умовах воєнного часу. У сукупності ці зміни вказують на ослаблення декларативної підтримки викривання корупційних проявів, утім не свідчать про зростання рівня корупції в бізнес-середовищі загалом.

Населення. Декларативна готовність *населення* повідомляти про корупційні прояви (індикатор 3.1) у 2025 році збереглася на рівні 2024 року після минулорічного зростання, водночас її абсолютне значення залишається помірним і суттєво нижчим, ніж у бізнес-середовищі (12,4% проти 21,1%). Це свідчить не стільки про «меншу тривожність», скільки про обмежений рівень загальної готовності населення до антикорупційної активності, навіть на рівні намірів.

Водночас результати додаткових прямих і прожективних запитань вказують на посилення суто декларативної складової такої готовності. У 2025 році зафіксовано статистично значуще скорочення частки населення, яке фактично заявляло про відомі їм випадки корупції компетентним органам (індикатор 3.2), до 7,3%, а також зменшення частки потенційних викривачів, за результатами прямого додаткового запитання. Разом із цим чітко окреслюється посилення ролі умов, за яких респонденти готові повідомляти про корупцію, насамперед гарантій справедливого розслідування та особистої безпеки, а також справедливого розслідування і покарання для корупціонерів.

Сукупно ці тенденції не свідчать про зростання толерантності населення до корупції – рівень негативного ставлення до корупційних проявів залишається стабільно високим. Водночас вони вказують на розрив між ціннісним неприйняттям корупції та готовністю до реальних дій. Для

значної частини населення рішення повідомляти про корупцію дедалі більше залежить від довіри до інституційного середовища, ефективності розслідувань і наявності дієвих механізмів захисту викривачів, що підкреслює важливість подальшого інституційного зміцнення системи реагування на корупційні повідомлення. Імовірно, хоча це прямо не досліджувалося, ці чинники є релевантними і для бізнес-середовища.

3.5. Індикатор 5. Частка населення, яка належно обізнана з гарантіями правового захисту викривачів

Одним із ключових завдань антикорупційної політики є формування достатнього рівня поінформованості громадян про гарантії правового захисту осіб, які повідомляють про корупційні правопорушення (викривачів).

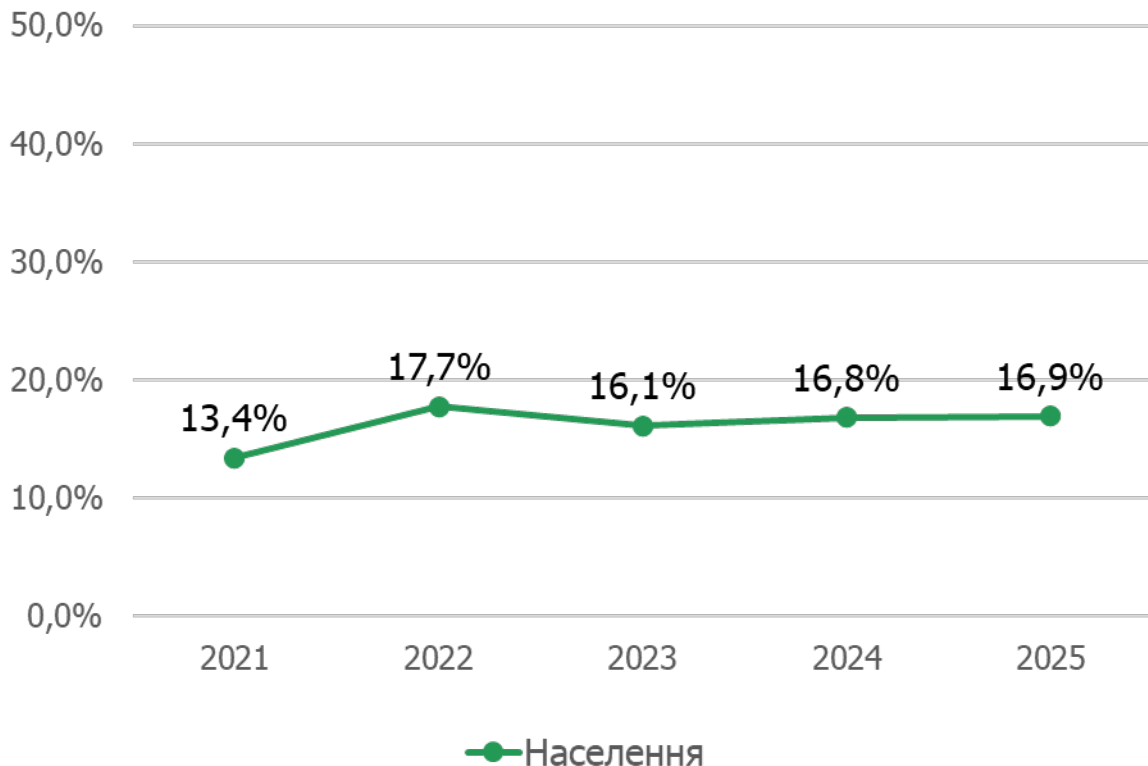
Відповідний індикатор 5 розраховується на основі запитання *«Чи мають громадяни, які подають повідомлення про випадки корупції до компетентних органів, такі права»*, де на кожен пункт респондент може відповісти «так», «ні» або «важно сказати»:

1. на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом його прав (правильно – «так»);
2. на оплачувану відпустку протягом терміну розгляду повідомлення про випадок корупції, але не більше ніж 30 днів (правильно – «ні»);
3. на грошову винагороду у визначених законом випадках (правильно – «так»);
4. на отримання інформації від правоохоронних органів про результати досудового розслідування стосовно всіх злочинів, вчинених тією самою особою, стосовно якої було повідомлено про корупцію (правильно – «ні»);
5. негайного поновлення на попередній роботі (посаді), якщо такі особи були звільнені з роботи у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень (правильно – «так»);
6. на здійснення з моменту повідомлення про корупцію правоохоронними органами заходів щодо забезпечення охорони житла, незалежно від наявності загроз життю і здоров'ю такій особі (правильно – «ні»);
7. на відшкодування витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача (правильно – «так»);
8. на переведення за власним бажанням (без врахування згоди керівництва) на іншу рівнозначну посаду (роботу) в установі (закладі), в якій громадянин працює (правильно – «ні»).

Належно обізнаними вважаються респонденти, які дали правильні відповіді на понад половину пунктів, тобто принаймні на 5 із 8.

У 2025 році значення цього індикатора становить **16,9%**, без динаміки порівняно з 2022–2024 роками (показник стабілізувався після зростання у 2022 році).

Рис. 3.5.1. Індикатор 5. Частка населення, які належно обізнані з гарантіями правового захисту викривачів

Цей показник залишається досить низьким – лише кожного шостого громадянина можна вважати належно обізнаним з гарантіями правового захисту викривачів. При цьому з числа тих громадян, які готові повідомляти про факти корупційних проявів (їх частка у суспільстві становить 12,4%, див. індикатор 3.1), частка належно обізнаних з гарантіями правового захисту викривачів становить лише **11,0%**. Таким чином, готовність населення повідомляти про корупційні правопорушення, яка є загалом низькою, не підкріплена належним рівнем обізнаності про гарантії правового захисту викривачів. Це, своєю чергою, істотно обмежує потенціал розвитку такого інструменту антикорупційної політики, як інститут викривання.

Слід зауважити, що коли показник обізнаності про гарантії правового захисту викривачів залишається стабільно низьким, то обізнаність населення щодо повноважень НАЗК демонструє позитивну динаміку. Зокрема, у 2025 році частка громадян, які є належно обізнаними щодо повноважень НАЗК (правильно визначили 5 або більше повноважень), становила 13,3%, що є статистично значуще вищим показником порівняно з 2024 роком (8,9%).

Разом з тим, зафіксоване у 2025 році зростання обізнаності з питань діяльності викривачів, зокрема особливостей подання (каналів) і механізмів розгляду повідомлень про корупцію (у 2025 році частки «достатньо обізнаних» зросли до 37% і 28,1% відповідно) не супроводжується відповідним зростанням обізнаності про гарантії правового захисту викривачів і готовності громадян діяти у цій ролі.